

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZEBRZYDOWICE DO 2034 ROKU

Zebrzydowice, 2025

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	3
1. ZAŁOŻENIA METODOLOGICZNE	5
2. KLUCZOWE WNIOSKI Z DIAGNOZY STRATEGICZNEJ	7
3. GMINA ZEBRZYDOWICE W OPINII MIESZKAŃCÓW – KLUCZOWE WNIOSKI Z BADAŃ ANKIETOWYCH.....	14
4. ANALIZA SWOT	17
5. MISJA I WIZJA.....	22
6. CELE STRATEGICZNE, WYZWANIA, KIERUNKI DZIAŁAŃ, REZULTATY.....	25
7. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ	37
8. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ	42
9. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI.....	47
10. SYSTEM WDRAŻANIA, FINANSOWANIE I WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH	54
11. MONITORING, EWALUACJA I AKTUALIZACJA	56
12. SPÓJNOŚĆ Z KRAJOWYMI, REGIONALNYMI I PONADLOKALNYMI DOKUMENTAMI	61
ZAŁĄCZNIK 1. DIAGNOZA STRATEGICZNA	67
POŁOŻENIE I RYS HISTORYCZNY.....	67
ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE.....	69
DEMOGRAFIA I PROCESY SPOŁECZNE	70
ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE	75
SAMORZĄD	79
FINANSE.....	81
GOSPODARKA	85
RYNEK PRACY.....	89
BEZPIECZEŃSTWO OBYWATELI I PORZĄDEK PUBLICZNY	93
OCHRONA ŚRODOWISKA.....	104
OCHRONA ZDROWIA, POMOC SPOŁECZNA, ŚWIADCZENIA RODZINNE	109
OŚWIATA	112
KULTURA.....	115
SPORT	119
TURYSTYKA.....	121
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA, MIESZKANIOWA I TRANSPORT	123
ZAŁĄCZNIK 2. GMINA ZEBRZYDOWICE W OPINII MIESZKAŃCÓW – WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH.....	131
SPIS TABEL	152
SPIS RYSUNKÓW	154

WPROWADZENIE

Strategia rozwoju gminy Zebrzydowice do 2034 roku jest jednym z głównych narzędzi służących kreowaniu i wzmacnianiu rozwoju gminy. Ustalenia zawarte w dokumencie są podstawą do prowadzenia działań, których celem jest wzrost społeczno-gospodarczy oraz zapewnienie jak najlepszych warunków życia mieszkańców i funkcjonowania podmiotów reprezentujących różne sektory gospodarki.

Podstawy prawne do sporządzenia *Strategii* zostały określone w szczególności w następujących przepisach:

- Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
- Ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju;
- Ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

13 listopada 2020 roku weszły w życie regulacje wprowadzone *Ustawą z dnia 15 lipca 2020 roku o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r. poz. 1378)*. Zmiany te objęły również akty prawne związane z funkcjonowaniem samorządu terytorialnego. Powyższa nowelizacja zdefiniowała wytyczne do opracowania strategii rozwoju gminy, które objęły między innymi wymóg posiadania w tego typu dokumencie następujących rozdziałów:

- model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy,
- ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie,
- obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa oraz fakultatywnie obszary strategicznej interwencji dla gminy,
- ramy finansowe strategii.

Od 1 stycznia 2026 roku strategia będzie miała kluczowe znaczenie w kontekście prowadzenia polityki przestrzennej w gminie. O ile obecnie tworzenie i posiadanie tego typu opracowania ma dla gminy charakter fakultatywny, o tyle z dniem, o którym mowa, stanie się obligatoryjne. Wynika to z reformy planowania przestrzennego z 24 września 2023 roku¹, wprowadzającej obowiązek przygotowania i przyjęcia przez wszystkie gminy długoterminowej strategii związanej z zagospodarowaniem przestrzennym.

Opracowanie *Strategii Rozwoju Gminy Zebrzydowice do 2034 roku* było podyktowane poniższymi czynnikami:

- koniecznością zabezpieczenia ciągłości polityki rozwoju gminy realizowanej we wcześniejszych latach,
- reagowaniem na różnego rodzaju zmiany (demograficzne, społeczne, gospodarcze, technologiczne, prawne, instytucjonalne, polityczne, przestrzenne, środowiskowe i inne) wpływające na trwały i zrównoważony rozwój gminy oraz dostosowaniem realizowanych przez nią usług publicznych do ww. uwarunkowań,
- dostępnością środków zewnętrznych (związaną między innymi z obowiązującą perspektywą finansową Unii Europejskiej na lata 2021-2027, czy Norweskim Mechanizmem Finansowym) oraz niewystarczającą ilością środków własnych gminy na realizację wszystkich zaplanowanych przedsięwzięć,
- dążeniem przedstawicieli lokalnego samorządu do uzyskania akceptacji ze strony mieszkańców odnośnie do poprawności wytyczonych wspólnie kierunków,

¹ Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw.

- zachęcaniem lokalnej społeczności do brania odpowiedzialności za rozwój gminy oraz angażowaniem jej we wdrażanie strategii.

Strategia Rozwoju Gminy Zebrzydowice do 2034 roku ukierunkowuje politykę gminy, przez co wspomaga jej rozwój w odniesieniu do związanych z nią cech i charakterystycznych potrzeb, a także występujących na jej obszarze powiązań i zależności. Dokument wzmacnia efektywność aplikowania o środki zewnętrzne (zarówno krajowe, jak i europejskie) przeznaczone na finansowanie konkretnych inwestycji oraz działań. Opracowanie posiada także wymiar integracyjny w odniesieniu do lokalnego samorządu, który brał udział w tworzeniu strategii i będzie zaangażowany w jej realizację, a także w odniesieniu do lokalnej społeczności, której przedstawiciele partycypowali w badaniach ankietowych i warsztatach tematycznych poświęconych kierunkom rozwoju gminy.

Strategia wpisuje się ponadto w krajową, regionalną i ponadlokalną politykę rozwoju określoną w następujących dokumentach:

- Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”,
- Strategii Zintegrowanego Rozwoju Terytorialnego Aglomeracji Beskidzkiej na lata 2021-2027 (z perspektywą do roku 2030),

Opracowany dokument zawiera wszystkie wymagane ustawą obligatoryjne części składowe.

1. ZAŁOŻENIA METODOLOGICZNE

Działania związane z tworzeniem dokumentu rozpoczęły się w listopadzie 2024 roku i były prowadzone do czerwca 2025 roku. Prace koordynował Zespół ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Zebrzydowice powołany Zarządzeniem Wójta Gminy (*Zarządzenie Wójta Gminy Zebrzydowice Nr SG.0050.168.53.2024 z dnia 5 listopada 2024 r.*). W skład zespołu weszły następujące osoby:

- Wójt Gminy Zebrzydowice – Przewodnicząc Zespołu,
- Zastępcę Wójta Gminy Zebrzydowice,
- Sekretarz Gminy Zebrzydowice,
- Przewodniczący Rady Gminy Zebrzydowice,
- Przewodniczący Komisji Gospodarczej Rady Gminy Zebrzydowice,
- Kierownik Referatu Strategii, Gospodarki Przestrzennej, Rozwoju i Inwestycji Gminnych,
- Kierownik Referatu Komunalno-Drogowego,
- Kierownik Referatu Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Mienia Komunalnego,
- Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- Dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury,
- Dyrektor Gminnego Zakładu Wodociągów i Kanalizacji,
- Przedstawiciel Szkół Podstawowych i Gminnego Przedszkola Publicznego,
- Pracownik Referatu Strategii, Gospodarki Przestrzennej Rozwoju i Inwestycji Gminnych, odpowiedzialny za opracowanie Strategii Rozwoju Gminy Zebrzydowice – Koordynator.

W pierwszym etapie tworzenia dokumentu została przeprowadzona analiza desk research (danych wtórnych/danych zastanych), która uwzględniła dokumenty diagnostyczne, ekspertyzy, plany, raporty, dokumenty programowe, materiały wewnętrzne generowane w trakcie bieżącej pracy gminnych jednostek organizacyjnych oraz zbiory danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego i Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Analiza stanowiła podstawę do przeprowadzenia oceny sytuacji społeczno-gospodarczej gminy.

Kolejnym krokiem była realizacja badań jakościowych i ilościowych. Badania jakościowe posiadały formę strategicznych warsztatów tematycznych, moderowanych przez ekspertów odpowiedzialnych za przygotowanie dokumentu. Poza pełnieniem funkcji konsultacyjnej stanowiły one wsparcie dla procesu definiowania mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń w odniesieniu do gminy. Służyły ponadto określeniu wyzwań, z jakimi mierzą się Zebrzydowice, wypracowaniu misji i wizji rozwoju gminy oraz kierunków działań, których realizacja wpłynie na osiągnięcie zakładanych celów strategicznych i związanych z nimi rezultatów. W warsztatach uczestniczyli mieszkańcy, przedstawiciele instytucji reprezentujących sektor publiczny, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców. Warsztaty dotyczyły następującej tematyki:

- warsztat nr 1: edukacji, ochrony zdrowia, pomocy społecznej,
- warsztat nr 2: kultury, sportu, turystyki, ochrony środowiska,
- warsztat nr 3: gospodarki, rynku pracy,
- warsztat nr 4: zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury, transportu.

Badania ilościowe miały formę ankiety elektronicznej przygotowanej z wykorzystaniem formularza Google. Celem ankiety było poznanie opinii mieszkańców na temat warunków życia w gminie Zebrzydowice i kształtujących ją czynników, a także kierunków działań i projektów, które powinny być wyznacznikiem polityki lokalnego rozwoju w najbliższych latach. Ankieta składała się z kilkunastu pytań (zamkniętych i otwartych), w tym metryczki. Pytania zawarte w ankiecie nawiązywały w większości do zagadnień będących przedmiotem diagnozy z 2015 roku, co pozwoliło porównać zmiany, jakie zaszły w gminie na przestrzeni ostatnich 10 lat.

Przygotowanie diagnozy społeczno-gospodarczej wspartej badaniami jakościowymi i ilościowymi umożliwiło zdefiniowanie wizji rozwoju oraz celów strategicznych, które zapewnią

wykorzystanie gminnego potencjału oraz będą stanowiły podstawę do prowadzenia działań zaradczych w kontekście zaobserwowanych wyzwań. Tworzenie dokumentu strategicznego było również ściśle powiązane z trwającymi równoległe pracami dotyczącymi aktualizacji miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Na tej podstawie opracowano model funkcjonalno-przestrzenny, który obrazuje pożądane kierunki polityki rozwoju lokalnego gminy w zakładanym horyzoncie czasowym. Model stanowi graficzne odzwierciedlenie zmian, jakie powinny zaistnieć w przestrzeni Zebrzydowic, aby można było zrealizować wyznaczone cele strategiczne i osiągnąć spodziewane efekty, uwzględniając różnego rodzaju uwarunkowania.

Część wdrożeniowa strategii zawiera najważniejsze informacje związane z systemem implementacji, finansowaniem i wytycznymi do sporządzania dokumentów wykonawczych, a także z monitoringiem, ewaluacją i aktualizacją.

2. KLUCZOWE WNIOSKI Z DIAGNOZY STRATEGICZNEJ

Zasadniczą częścią prac nad strategią było przeprowadzenie diagnozy i sformułowanie wniosków, które tworzyły podstawę do przygotowania części operacyjnej dokumentu. Aspekty poddane diagnozie uwzględniały 16 obszarów tematycznych, do których należały:

1. Położenie i rys historyczny.
2. Środowisko przyrodnicze.
3. Demografia i procesy społeczne.
4. Zagospodarowanie przestrzenne.
5. Samorząd.
6. Finanse.
7. Gospodarka.
8. Rynek pracy
9. Bezpieczeństwo obywateli i porządek publiczny.
10. Ochrona środowiska.
11. Ochrona zdrowia, pomoc społeczna, świadczenia rodzinne.
12. Oświata.
13. Kultura.
14. Sport.
15. Turystyka.
16. Infrastruktura techniczna, mieszkaniowa i transport.

Kluczowe wyniki z diagnozy przedstawiono poniżej.

Położenie i rys historyczny

- gmina wiejska Zebrzydowice położona jest w południowej części województwa śląskiego, w powiecie cieszyńskim. Graniczy z Republiką Czeską oraz dużym ośrodkiem miejskim Jastrzębiem-Zdrojem. Tworzy ją pięć sołectw;
- historia miejscowości tworzących gminę Zebrzydowice sięga XIV w., a jej bogata tożsamość kulturowa wiąże się z rodami Liszków, Markłowskich, Mattencloit i Larischów.

Środowisko przyrodnicze

- charakterystyczne dla krajobrazu Zebrzydowic są wąwozy i jary. W wielu miejscach występują duże przewyższenia terenu dochodzące do 40 metrów, co wpływa korzystnie na walory krajobrazowe obszaru;
- na terenie gminy występuje bogata sieć hydrologiczna, którą tworzy rzeka Piotrówka i jej dopływy, rzeka Olza, a także liczne małe cieki wodne płynące jarami oraz kanały i rowy melioracyjne związane głównie z systemami doprowadzania wody do stawów hodowlanych;
- zdecydowaną większość obszaru zajmują gleby słabej klasy – bielcowe i pseudobielcowe. Mniejsze powierzchnie przypadają na gleby brunatne i kwaśne, mułowo-torfowe oraz mady
- w 2023 roku powierzchnia gruntów leśnych na terenie gminy wynosiła 832,31 ha, co dawało lesistość na poziomie 19,5%;
- na terenie gminy nie ma ustawowych form ochrony przyrody. Do najbardziej atrakcyjnych obszarów przyrodniczych można zaliczyć: Pilarówkę, jary oraz Kamieniec.

Demografia i procesy społeczne

- końcem 2023 roku gminę zamieszkiwało 12 700 osób, z czego nieco ponad połowę (6 462) stanowiły kobiety. Analizując liczbę mieszkańców Zebrzydowic, można zauważyć, że po roku 2019 następował jej systematyczny spadek. W ciągu ostatnich czterech lat ubytek ludności wyniósł 963 osoby;

- współczynnik feminizacji w latach 2015-2023 utrzymywał się na podobnym poziomie (103/104). W porównaniu z danymi powiatu cieszyńskiego, województwa śląskiego i kraju był on najniższy, co świadczy o zachowaniu większej równowagi pomiędzy mieszkańcami reprezentującymi jedną i drugą płeć;
- choć wskaźnik gęstości zaludnienia gminy Zebrzydowice w ciągu ostatnich dziewięciu lat obniżył się i wyniósł 306,6 os./km² w roku 2023, to pozostawał wyższy niż jego średnia wartość dla powiatu cieszyńskiego (239,4 os./km²) i średnia krajowa (119,9 os./km²). Jedynie w porównaniu ze średnią wojewódzką (350,3 os./km²) był on zdecydowanie niższy;
- przyrost naturalny w gminie w latach 2020-2023 osiągał wartości ujemne;
- wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 ludności w przypadku Zebrzydowic był dodatni tylko w roku 2016 i 2019. W roku 2023 wyniósł natomiast -5,09;
- według prognozy Głównego Urzędu Statystycznego zmiany w liczbie ludności gminy będą charakteryzowały się tendencją spadkową. W 2060 roku liczba mieszkańców wyniesie 11 583 osób;
- saldo migracji w latach 2016-2018 i 2020 osiągało wartości dodatnie, natomiast od roku 2021 przez trzy kolejne lata ujemne;
- najliczniejszą grupę wiekową stanowiły osoby w przedziale 45-49 lat. W strukturze ludności dominowali mężczyźni do 49 roku życia (z wyjątkiem grupy wiekowej 20-24 lata oraz 40-44 lata). Wyższa liczba kobiet charakteryzowała wszystkie grupy wiekowe od 50 lat wzwyż;
- stan ludności gminy Zebrzydowice w wybranych kategoriach wiekowych w latach 2015-2023 obrazuje cykliczny wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym spadku udziału osób w wieku produkcyjnym. Jest to proces obserwowany zarówno w skali powiatu, regionu, jak i kraju. Niemniej jednak tempo zmian w przypadku obu wskaźników w porównaniu z powiatem cieszyńskim i województwem śląskim było wolniejsze.

Zagospodarowanie przestrzenne

- gospodarka przestrzenna gminy Zebrzydowice prowadzona jest w oparciu o przyjęte w 2013 roku *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego* oraz *Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego* z 2018 roku wraz ze zmianą wprowadzoną w roku 2022. W studium określono wizję gminy oraz 3 cele strategiczne. Przyjęto również, że polityka przestrzenna będzie prowadzona w 11 obszarach;
- w latach 2015-2023 powierzchnia terenów wskazanych w studium do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wynosiła 4 168 ha (100% powierzchni gminy). W związku tym nie było konieczności wydawania decyzji o warunkach zabudowy;
- na obszarze objętym miejscowym planem występują następujące 4 strefy konserwatorskie: strefa „A” – ścisłej ochrony konserwatorskiej, strefa „B” – pośredniej ochrony konserwatorskiej, strefa „E” – ochrony ekspozycji, strefa „OW” – obserwacji archeologicznej;
- łączna liczba pozwoleń na budowę i zgłoszeń budowy z projektem budowlanych w gminie Zebrzydowice w latach 2018-2023 wyniosła 198.

Samorząd

- gmina posiada 9 jednostek organizacyjnych, które wykonują jej zadania własne, zlecone bądź przez nią powierzone;
- Zebrzydowice są członkiem 7 związków/stowarzyszeń/partnerstw terytorialnych (grup działania)/klastrow;
- gmina prowadzi współpracę partnerską z 3 zagranicznymi samorządami, w tym jednym czeskim i dwoma słowackimi.

Finanse

- do 2022 roku dochody gminy Zebrzydowice ogółem charakteryzował stopniowy wzrost (do ponad 74 mln). W roku 2023 po raz pierwszy nastąpił ich spadek (do ponad 62 mln) – osiągnęły one wówczas poziom sprzed 2020 roku;
- wysokość dochodów *per capita* do 2022 roku cechowała się tendencją wzrostową, osiągając maksymalny pułap 5 792,62 zł (wzrost o 87,3% w porównaniu z rokiem 2015). W ciągu całego badanego okresu wysokość dochodów przypadająca na 1 mieszkańca Zebrzydowic była niższa od średniej dochodów *per capita* w powiecie cieszyńskim;
- w przypadku wydatków ogółem w trakcie badanego okresu doszło do dwóch spadków (w roku 2020 i 2023). Najwyższym poziomem tego typu wydatków (prawie 69 mln) cechował się rok 2022;
- wysokość wydatków *per capita* w latach 2015-2023 zanotowała dwa spadki (w 2020 i 2023 roku). Maksymalna wysokość wydatków na 1 mieszkańca Zebrzydowic przypadła na rok 2022 (5 377,30 zł). W ciągu całego badanego okresu wysokość wydatków *per capita* w gminie była niższa od średniej wydatków na 1 mieszkańca w powiecie cieszyńskim.

Gospodarka

- w 2023 roku ogólna liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON wyniosła 997. Oznaczało to wzrost w stosunku do roku 2015 o 17,57%;
- wśród wszystkich zarejestrowanych podmiotów dominowały mikro-przedsiębiorstwa (97,49% ogółu). W porównaniu z powiatem cieszyńskim i województwem śląskim ich odsetek był większy;
- 73,22% podmiotów prowadziło inną działalność gospodarczą, 23,97% zajmowało się przemysłem i budownictwem, a tylko 2,81% rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem oraz rybactwem;
- wskaźnik podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 1 000 ludności oraz wskaźnik jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 1000 ludności dla Zebrzydowic był niższy w porównaniu z powiatem cieszyńskim i województwem śląskim. Taka sama sytuacja dotyczyła wskaźnika osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1 000 ludności oraz wskaźnika fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców;
- wśród osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej największa liczba zajmowała się handlem hurtowym i detalicznym, przetwórstwem przemysłowym oraz pozostałą działalnością usługową;
- w przypadku osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą najczęściej podmiotów funkcjonowało w handlu hurtowym i detalicznym, naprawie pojazdów i w budownictwie.

Rynek pracy

- rynek pracy w gminie Zebrzydowice do 2018 roku cechował się stopniowym wzrostem ogólnej liczby osób zatrudnionych, a następnie jej niewielkim spadkiem utrzymującym się w latach 2019-2021. Odsetek aktywnych zawodowo kobiet w 2021 roku był znacznie wyższy (67,72%) od aktywnych zawodowo mężczyzn (32,28%). Był on również wyższy od średniej wartości wskaźnika dla powiatu cieszyńskiego i niższy od średniej wojewódzkiej;
- istotny wpływ na kształtowanie procesów związanych z rynkiem pracy w gminie ma bliskość Jastrzębia-Zdroju wraz ze znajdującą się na jego terenie siedzibą Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A, a także sąsiedztwo Republiki Czeskiej;
- w latach 2015-2019 ogólna stopa bezrobocia w gminie Zebrzydowice charakteryzowała się spadkiem. Rok 2020 przyniósł zmianę tego trendu. Kolejny wzrost odnotowano w 2023 roku – w przekroju ogólnym bezrobocie wyniosło 2,3%;

- ogólna liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Urzędach Pracy wykazywała tę samą dynamikę co stopa bezrobocia. W 2023 roku ogólna liczba osób pozostających bez pracy wyniosła 172. W tym samym czasie bezrobotnych kobiet było więcej niż mężczyzn.

Bezpieczeństwo obywateli i porządek publiczny

- wpływ na poziom bezpieczeństwa ludności gminy Zebrzydowice i jej mienia mają przede wszystkim: zagrożenia powodziowe (stwarza je rzeka Piotrówka wraz z dopływami), zagrożenia ruchami masowymi ziemi (134 zarejestrowane osuwiska), zagrożenia wynikające z transgranicznego oddziaływania inwestycji planowanych na obszarze Republiki Czeskiej (wiążą się z przemysłem zlokalizowanym na terenach sąsiadujących z gminą), zagrożenia wynikające z oddziaływania planowanej do realizacji Kolei Szybkiej (wzrost poziomu hałasu), zagrożenia wynikające z trwającego procesu rozpraszania się zabudowy;
- za zapewnienie porządku publicznego na terenie gminy Zebrzydowice odpowiada Policja. Komisariat Policji wchodzi w skład struktury organizacyjnej Komendy Powiatowej Policji w Cieszynie;
- w latach 2015-2023 na terenie gminy policja podjęła łącznie 14 213 interwencji, z czego najwięcej – 52,16% w Zebrzydowicach, a najmniej – 6,98% w Markłowicach Górnych. Biorąc pod uwagę cały analizowany okres, liczba interwencji policji spadła zarówno w ujęciu całościowym, jak i w odniesieniu do poszczególnych miejscowości;
- w tym samym czasie łączna liczba wykroczeń wyniosła 4 972. Pomimo że w roku 2023 odnotowano najniższą od trzech lat liczbę wykroczeń, trend związany z ww. czynem społecznie szkodliwym charakteryzował się wzrostem;
- w latach 2018-2023 odnotowano łącznie 502 zdarzenia drogowe. Zdecydowaną większość (91,63%) stanowiły kolizje. Sprawcą 24 zdarzeń drogowych byli kierujący znajdujący się pod wpływem alkoholu;
- bezpieczeństwem przeciwpożarowym oraz udzielaniem pomocy w wypadkach zajmują się 4 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, z których 3 wchodzi w skład Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego;
- w latach 2015-2023 gmina Zebrzydowice zmagala się z 238 pożarami. Najwięcej tego typu zdarzeń (42,44%) dotyczyło obiektów mieszkalnych. Na przestrzeni badanego okresu zjawisko pożarów wykazywało trend wzrostowy. Spośród wszystkich pożarów, które wybuchały na terenie gminy większość – 30,74% była spowodowana nieprawidłową eksploatacją urządzeń grzewczych na paliwo stałe;
- na terenie Zebrzydowic odnotowano łącznie 1430 innych zagrożeń. Na 70% wszystkich zagrożeń składały się huragany, silne wiatry, tornada; nietypowe zachowania się zwierząt, owadów oraz inne przyczyny.

Ochrona środowiska

- w 2023 roku w gminie Zebrzydowice funkcjonowały 1143 zbiorniki bezodpływowe i 214 oczyszczalni przydomowych, co w porównaniu z rokiem 2015 oznaczało wzrost odpowiednio o 22,11% i 181,58%;
- w całym analizowanym okresie (2015-2023) najwięcej ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków było w 2022 roku (10 047 mieszkańców). W roku 2023 nastąpił znaczący spadek (o 22,33%) użytkowników tego typu rozwiązań;
- ilość odpadów zebranych w ciągu roku z lat 2017-2023 uległa obniżeniu. Jednocześnie wzrosła ilość odpadów zebranych selektywnie. W 2023 roku udział tego typu odpadów w relacji do ogółu odpadów wyniósł 72,9%, co świadczy o wzroście świadomości ekologicznej lokalnej społeczności i coraz większej skuteczności działań prowadzonych w tym zakresie przez samorząd;
- ilość odpadów zmieszanych w gminie Zebrzydowice w 2023 roku była prawie 2,5 razy niższa niż w roku 2015. Podobnym trendem cechował się wskaźnik ilości odpadów zmieszanych ogółem przypadających na 1 mieszkańca;

- na terenie gminy nie ma zlokalizowanej stacji monitoringu jakości powietrza w związku z czym modeluje się stężenie wybranych zanieczyszczeń na potrzeby wsparcia jego rocznej oceny. W 2023 roku po raz pierwszy nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnej częstości przekraczania stężeń 24-godzinnych. Jest to między innymi wynik wdrażania przez Zebrzydowice inicjatyw proekologicznych (Program Ograniczenia Niskiej Emisji, dotacje na wymianę starych źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych, dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, dofinansowanie utylizacji azbestu, program „Czyste Powietrze”).

Ochrona zdrowia, pomoc społeczna, świadczenia rodzinne

- w 2023 roku system świadczeń zdrowotnych dla mieszkańców gminy tworzyły 3 podmioty ambulatoryjne, 3 ogólnodostępne apteki i 1 punkt apteczny. W porównaniu z rokiem 2015 liczba dwóch pierwszych świadczeniodawców spadła, natomiast liczba punktów aptecznych nie zmieniła się;
- z danych za lata 2015-2023 wynika, że liczba osób i gospodarstw korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej systematycznie malała. W 2023 roku beneficjentami tego typu świadczeń było 256 osób (2,01% mieszkańców gminy) i 116 gospodarstw domowych;
- w przypadku wskaźnika beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. w całym badanym okresie dominował trend spadkowy (o 63,30%, porównując rok 2015 z 2023);
- maksymalna liczba dzieci przebywających w tym samym czasie pod opieką wychowawcy w gminnej placówce wsparcia dziennego w roku, wynosiła 15. W latach 2022-2024 z placówki skorzystało odpowiednio 52, 70 i 55 osób;
- W 2022 roku do dwóch zwiększyła się liczba placówek stacjonarnej opieki społecznej, co miało odzwierciedlenie we wzroście liczby osób korzystających z dostępnych w niej miejsc (z 32 w 2021 roku do 120 w roku 2023);
- na przestrzeni lat 2015-2022 nastąpił wzrost kwoty wypłaconych świadczeń rodzinnych ogółem oraz zasiłków pielęgnacyjnych. W 2022 roku pierwsza osiągnęła wartość 2766 tys. zł (o 920 tys. zł wyższą w porównaniu z rokiem 2015), druga 668 tys. zł (o 155 tys. zł wyższą w porównaniu z ww. rokiem). Kwota wypłaconych zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami) uległa obniżeniu (do 483 tys. zł w roku 2022).

Oświata

- zapewnieniem kształcenia, wychowania i opieką zajmują się 4 szkoły podstawowe i 1 przedszkole publiczne wraz z 3 oddziałami, a także 1 przedszkole niepubliczne;
- w 2023 roku w gminie funkcjonowało 21 oddziałów przedszkolnych, w których przebywało łącznie 462 dzieci. Ogólna liczba nauczycieli w przeliczeniu na etaty wyniosła 35,38;
- wskaźnik dzieci w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat dla Zebrzydowic w porównaniu z powiatem cieszyńskim i województwem śląskim był najniższy. Dotyczyło to całego badanego okresu (lata 2015-2023). Niemniej jednak jego wysokość na przestrzeni dziewięciu lat wzrosła o 6,42% do 879;
- szkolnictwo podstawowe w 2023 roku było prowadzone w ramach 57 oddziałów szkolnych, w których kształciło się 1 000 uczniów. W tym samym roku liczba absolwentów szkół podstawowych wyniosła 202. Ponadto ogólna liczba nauczycieli w przeliczeniu na etaty osiągnęła poziom 74,94;
- w latach 2016-2023 współczynnik skolaryzacji netto dla szkolnictwa podstawowego osiągał niższe wartości w porównaniu z powiatem cieszyńskim i województwem śląskim. W 2023 roku wyniósł on 84,9% i był o 6,1% niższy od wartości z roku 2015;
- średni wynik egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego i matematyki, który został przeprowadzony w 2024 roku, był gorszy w gminie Zebrzydowice niż w powiecie

cieszyńskim i województwie śląskim. W przypadku egzaminu z języka angielskiego było inaczej – wynik okazał się najlepszy.

Kultura

- jedną z głównych instytucji kultury na terenie Zebrzydowic jest Gminny Ośrodek Kultury. W jego skład wchodzi 3 świetlice. Przy GOK działa centrum informacji/punkt informacji turystycznej, izba regionalna, galeria, ośrodek sportów wodnych, różnego rodzaju zespoły i koła;
- w gminie organizowane są wydarzenia kulturalno-rozrywkowe i sportowo-rekreacyjne (koncerty muzyczne, warsztaty rzeźbiarsko-ceramiczne, plenery malarskie, konkursy kulinarne, literackie, przeglądy zespołów oraz nieobozowe akcje zima i lato itp.);
- w latach 2021-2023 spadła liczba kół / klubów / sekcji (z 18 do 6). W tym samym czasie doszło również do spadku liczby grup artystycznych (z 17 do 12) i ich członków (z 276 do 198). Przyczyn tego zjawiska należy upatrywać w zdecydowanie mniejszym zainteresowaniu lokalną kulturą i tradycją ze strony młodego pokolenia, które nie przywiązuje tak dużej wagi do lokalnej tożsamości, jak osoby w starszych przedziałach wiekowych;
- ważną rolę w życiu kulturalnym Zebrzydowic odgrywa Gminna Biblioteka Publiczna wraz z 2 filiami;
- w całym analizowanym okresie (2015-2023) z wyjątkiem 2019 roku liczba czytelników korzystających z biblioteki systematycznie spadała. Trend spadkowy charakteryzował także liczbę wypożyczeń na zewnątrz, osiągając w 2023 roku poziom 21 568 (mniej o 8 570 w porównaniu z rokiem 2015).
- wskaźnik czytelników bibliotek publicznych na 1000 ludności dla Zebrzydowic cechował się większym spadkiem w porównaniu z powiatem cieszyńskim i województwem śląskim.

Sport

- w 2024 roku na terenie gminy działały 3 kluby sportowe;
- na podstawie danych z lat 2016-2022 wynika, że liczba członków klubów sportowych wzrosła prawie dwukrotnie (z 143 do 282). Zwiększyła się również liczba osób ćwiczących ogółem (ze 198 do 272) oraz liczba trenerów (z 3 do 10). Świadczy to o wzroście zainteresowania sportem w gminie i atrakcyjności oferty klubów dla mieszkańców;
- infrastrukturę sportowo-rekreacyjną gminy Zebrzydowice tworzą między innymi: boiska piłkarskie, boiska wielofunkcyjne, hale sportowe, sale gimnastyczne, siłownie zewnętrzne, wiaty, punkty odpoczynkowe, skocznie do skoków w dal, place zabaw, tereny zielone.

Turystyka

- na terenie gminy znajduje się 6 obiektów wpisanych do rejestru wojewódzkiego konserwatora zabytków (3 kościoły, 1 plebania, 1 zespół zamkowy, 1 zespół pałacowo-parkowy);
- przez gminę przebiega wiele tras rowerowych (Pętla Euroregionu Śląsk Cieszyński, 3 subtrasy, Żelazny Szlak Rowerowy, Tandemowa trasa rowerowa dla niewidomych i niedowidzących, Trasa pieszo-rowerowa „Szlakiem Zamków nad Piotrówką”) oraz szlaków pieszych, w tym nordic walking;
- najważniejszą rolę w rozwoju turystyki odgrywa Żelazny Szlak Rowerowy;
- baza gastronomiczna i noclegowa nie jest rozbudowana. Tworzą ją między innymi: domy weselne, restauracje, kawiarnie, lodziarnia, punkty bistro, gościniec, zajazd i hotel.

Infrastruktura techniczna, mieszkaniowa i transport

- na sieć drogową Zebrzydowic składały się drogi wojewódzkie (7,8 km), powiatowe (23,993 km) i gminne (104,6 km). Istniało również 2,2 km dróg dla rowerów;
- w latach 2018-2023 nakłady poniesione na infrastrukturę drogową (budowę lub przebudowę, remonty, pozostałe wydatki) na terenie gminy wyniosły łącznie 25 433 249,20 zł;
- układ kolejowy w gminie tworzą dwie linie. Pierwsza o znaczeniu międzynarodowym (szlak kolejowy C – E – 65 wchodzący w skład sieci transportu TEN – T) oraz druga o znaczeniu lokalnym (łączy Zebrzydowice z Cieszynem);
- Zebrzydowice posiadają Gminny Zakład Wodociągów i Kanalizacji, który eksploatuje 3 własne ujęcia wód podziemnych;
- w 2022 roku mieszkania wyposażone w instalację wodociągową stanowiły 99,5% lokali ogółem. W 2023 roku na 12 700 mieszkańców gminy 10 832 osoby korzystały z sieci wodociągowej (spadek w porównaniu z rokiem 2015 o 2,53%). Wzrosła liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (o 9,95%) oraz ilość wody dostarczonej gospodarstwom domowym (o 31,58%). Długość czynnej sieci rozdzielczej wynosiła 207,7 km;
- w 2023 roku łączna długość czynnej sieci kanalizacyjnej mierzyła 96 km (wzrost o 17,36% w porównaniu z rokiem 2015). Do sieci były podłączone 2 174 budynki mieszkalne i zbiorowego zamieszkania (w 2023 roku 64,4% ogółu budynków w gminie posiadało instalację kanalizacyjną). W porównaniu z rokiem 2015 o 26,27% (do 300 dm³) wzrosła ilość ścieków bytowych odprowadzanych za pośrednictwem sieci kanalizacyjnej. W tym samym roku odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej wyniósł 68,69%;
- długość czynnej sieci gazowej w 2023 roku mierzyła 171 969 m (o 6 368 m więcej w porównaniu z rokiem 2015). W tym samym roku łączna liczba odbiorców gazu osiągnęła poziom 3 125 (wzrost na przestrzeni dziewięciu lat o 30,40%). Zmianie uległa także liczba osób korzystającej z sieci gazowej (z 1 354 do 4 165), co stanowiło 32,79% ludności gminy;
- w 2024 roku długość linii elektroenergetycznych w gminie Zebrzydowice, których właścicielem jest Tauron Dystrybucja S.A, wynosiła 288,18 km;
- w latach 2015-2023 doszło do wzrostu zasobów mieszkaniowych gminy ogółem o 6,56%. W ostatnim roku badanego okresu ogólną liczbę mieszkań oszacowano na 3 785. Budownictwo mieszkaniowe cechowało się z kolei zróżnicowaniem (spadki i wzrosty na przestrzeni dziewięciu analizowanych lat). W roku 2023 w porównaniu z rokiem 2015 było nieco mniej mieszkań oddanych do użytkowania (27);
- Komunikację zbiorową na terenie Zebrzydowic zapewnia Międzygminny Związek Komunikacyjny z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju (obsługuje 2 linie), Zakład Gospodarki Komunalnej w Cieszynie (obsługuje 1 linię), Starostwo Powiatowe w Cieszynie (obsługuje kilka linii, w tym dowóz dzieci i młodzieży do szkół) oraz przewoźnicy prywatni (5 linii).

3. GMINA ZEBRZYDOWICE W OPINII MIESZKAŃCÓW – KLUCZOWE WNIOSKI Z BADAŃ ANKIETOWYCH

W ramach prac związanych z tworzeniem dokumentu przeprowadzono badania z wykorzystaniem ankiety elektronicznej na próbie 223 mieszkańców gminy Zebrzydowice. Poniżej sformułowano najważniejsze wnioski płynące z badań zrealizowanych w 2025 roku.

1. Biorąc pod uwagę warunki życia w gminie, do najlepiej ocenionych (bardzo dobrze lub dobrze) przez mieszkańców obszarów zostały zaliczone: dostęp do Internetu (65%), poziom edukacji podstawowej (64%), dostęp do przedszkoli i żłobków (62%), stan środowiska naturalnego (55%), czystość w gminie (52%).
2. Najgorzej ocenionymi (bardzo źle lub źle) przez mieszkańców obszarami były: jakość oferty czasu wolnego kierowanej do młodzieży (57%), dostępność usług służby zdrowia (55%), dostępność i jakość komunikacji publicznej (53%), możliwość znalezienia zatrudnienia w gminie (44%), stan techniczny chodników i oświetlenia (39%).
3. Do pozytywnych stron związanych z gminą Zebrzydowice ankietowani zaliczyli między innymi: położenie, zasoby środowiska naturalnego, zabytki, możliwość uprawiania turystyki aktywnej, dobrze rozwiniętą infrastrukturę i ofertę sportowo-rekreacyjną, bogatą kulturę, historię, tradycję i obyczaje, zaplecze kultury, miejsca związane z zagospodarowaniem czasu wolnego, szkolnictwo, rozwój infrastruktury drogowej i kolejowej, transport publiczny, bezpieczeństwo i funkcjonowanie związanych z nim służb, ośrodki zdrowia, rozwój sieci wod.-kan., możliwość uzyskania dofinansowania do wymiany kotłów i dociepleń budynków, czystość i porządek, luźną zabudowę, dostępność sklepów, poprawę stosunków dobrosąsiedzkich, otwartość mieszkańców, dobre gospodarowanie gminnym budżetem, determinację władz gminy do działania, organizacje samorządowe, współpracę transgraniczną i wykorzystanie środków zewnętrznych.
4. Wśród negatywnych stron związanych z gminą mieszkańcy wymienili między innymi: brak/niski poziom infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i towarzyszącej, nie w pełni wykorzystany potencjał Żelaznego Szlaku Rowerowego, zaniedbane obiekty kultury, brak/bardzo małą liczbę wydarzeń kulturalno-rozrywkowych, brak oferty/słabą ofertę aktywności/zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży, brak wsparcia oraz zachęt dla młodzieży odnoszącej sukcesy edukacyjne oraz sportowe, brak/niewiele miejsc i inicjatyw adresowanych do matek z małymi dziećmi, konieczność remontu infrastruktury przedszkolnej, brak żłobków, zły stan infrastruktury drogowej, niedomagania w kwestii transportu publicznego, niski poziom bezpieczeństwa na drogach, brak dbałości o czystość i porządek, braki w sieci kanalizacyjnej, niedomagania związane z gospodarką odpadami, zanieczyszczenie powietrza i brak skutecznego monitoringu jego jakości, brak premiowania inicjatyw mieszkańców dbających o ochronę środowiska, szkody górnicze, brak inicjatywy w tworzeniu zalesień i zagospodarowywaniu nieużytków pod względem zadrzewień, duży odstrzał zwierząt przez myśliwych w porównaniu z latami ubiegłymi, niską jakość i słaby dostęp do służby zdrowia, wysokie podatki, warunki prowadzenia działalności gospodarczej, brak miejsc pracy oraz pomysłu na ich kreowanie, bardzo słaby zasięg telefonii komórkowej i problem z dostępem do Internetu, częste awarie sieci elektroenergetycznej, niedomagania związane z mieszkalnictwem, niską aktywność władz gminy i brak jasno sprecyzowanej polityki rozwoju, niski poziom świadczenia usług przez Urząd Gminy, małą liczbę realizowanych projektów unijnych, roszczeniowość mieszkańców, narzekanie i wygórowane oczekiwania wobec innych oraz bierność, masowy odpływ ludzi młodych, dużą skalę zakupów robionych przez Czechów oraz brak respektowania przez nich przepisów ruchu drogowego, brak możliwości zakupu odzieży dziecięcej.
5. Większość respondentów zadeklarowała, że jest mocno związana z gminą Zebrzydowice. Odpowiedzi „tak” lub „raczej tak” udzieliło 75% badanych. Podobnie kształtowały się

opinie ankietowych dotyczące poczucia związania z gminą Zebrzydowice. Zdecydowana większość osób (83%) wskazała odpowiedzi „tak” lub „raczej tak”. Z kolei 80% odpowiedzi respondentów na pytanie, czy gmina Zebrzydowice jest im obojętna, było przeczących („nie” lub „raczej nie”). Ponadto 60% badanych było dumnych z tego, że mieszka na terenie gminy Zebrzydowice, a 61% zadeklarowało, że chce aktywnie działać na rzecz jej rozwoju (odpowiedzi „tak” lub „raczej tak”).

6. Na pytanie gdzie chał(a)by Pan(i) mieszkać w ciągu najbliższych 5 lat, większość ankietowanych wyraziła opinię, że w gminie Zebrzydowice – 85%.
7. Według ankietowanych kierunkami działań, które mają największe (bardzo duże lub duże) znaczenie dla harmonijnego rozwoju gminy Zebrzydowice, są: poprawa infrastruktury podstawowej (85%), poszerzenie oferty spędzenia czasu wolnego (82%), tworzenie miejsc spotkań i aktywności mieszkańców (80%), rozwój działalności i oferty w zakresie sportu i rekreacji (78%) oraz pozyskanie inwestorów i rozwój przemysłu (78%).
8. Do innych kierunków działań, które mają największe znaczenie dla harmonijnego rozwoju gminy Zebrzydowice, mieszkańcy zaliczyli: rozwój infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i towarzyszącej, rozwój turystyki transgranicznej we współpracy z Czechami, ochronę zabytków, rozwój oferty wydarzeń kulturalno-rozrywkowych, wykorzystanie istniejących obiektów kultury na potrzeby organizacji imprez, wzrost zaangażowania Gminnego Ośrodka Kultury, rozwój oferty spędzenia czasu wolnego i miejsc adresowanych do dzieci i młodzieży, rozwój bazy kulturalnej, sportowej, poprawę oferty adresowanej do rodzin z małymi dziećmi, poprawę poziomu edukacji/jakości nauczania w szkołach podstawowych, kładzenie większego nacisku na edukację związaną z kulturą i historią Ziemi Cieszyńskiej, uruchomienie programu stypendialnego dla młodzieży odnoszącej sukcesy edukacyjne i sportowe, rozwój oferty zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży, zwiększenie dostępności wydawnictw w bibliotekach, stworzenie w okolicy centrum miejsca do karmienia piersią, utworzenie żłobka lub klubu dziecięcego, dbanie o sprawy społeczne wszystkich grup zawodowych, głębsze analizowanie problemów społecznych i form pomocy poprzez prace społeczne lub odpracowywanie godzin, poprawę infrastruktury drogowej, poprawę funkcjonowania transportu publicznego, remont dworca PKP, zwiększenie bezpieczeństwa obywateli i służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, zadbanie o czystość i porządek w gminie, rozwój sieci kanalizacyjnej, poprawę gospodarowania odpadami komunalnymi, zwiększenie dbałości o ochronę środowiska naturalnego, docenianie osób dbających o środowisko, poprawę funkcjonowania, dostępności do służby zdrowia, stworzenie systemu profesjonalnej opieki nad seniorami, osobami niesamodzielnymi i niepełnosprawnymi w miejscu ich zamieszkania, stworzenie miejsca spotkań dla seniorów wraz z organizacją zajęć aktywizujących, obniżenie podatków, stworzenie nowych miejsc pracy, przyciągnięcie zakładów pracy i przemysłu, zachowanie wiejskiego charakteru gminy, rozwój wsi i lasów, utworzenie kółka rolniczego, zmianę planu zagospodarowania przestrzennego, możliwość łatwego przekształcenia działek i otrzymania pozwolenia na budowę, poprawę zasięgu telefonii komórkowej i dostępu do Internetu, powstanie nowych sklepów, możliwość wynajmu mieszkań, wykorzystanie partnerstwa publiczno-prywatnego na potrzeby budownictwa wielomieszkaniowego, pozyskiwanie środków unijnych i realizację projektów, rozwój terenów znajdujących się na obrzeżach gminy, rozwój współpracy z sąsiednimi samorządami, integrowanie mieszkańców na rzecz wspólnego dobra, działania skierowane na osiedlanie się nowych mieszkańców i zapobieganie migracji zarobkowej.
9. Wśród najważniejszych przedsięwzięć / projektów / zadań, które zdaniem badanych powinno się zrealizować w gminie Zebrzydowice znalazły się: poprawa komunikacji publicznej (12%), poprawa infrastruktury drogowej oraz przyciągnięcie inwestorów, rozwój przedsiębiorczości (11%), stworzenie nowych miejsc pracy (11%), zagospodarowanie niszczących budynków oraz działek (10%).

10. Respondenci wymienili również inne przedsięwzięcia / projekty / zadania, które ich zdaniem należy zrealizować w gminie Zebrzydowice. Część z nich wpisująca się w najważniejsze tego typu inicjatywy przedstawione w pkt. 10, natomiast część w kierunku działań mające największe znaczenie dla harmonijnego rozwoju gminy Zebrzydowice, wskazane w pkt. 9. Znalazły się wśród nich między innymi: rozwój infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i towarzyszącej, rozwój turystyki transgranicznej we współpracy z Czechami, rozwój oferty wydarzeń sportowo-rekreacyjnych, remont/rewitalizacja budynku Domu Ludowego w Kaczycach, rozwój oferty wydarzeń kulturalno-rozrywkowych, rozwój oferty spędzenia czasu wolnego i miejsc adresowanych do dzieci i młodzieży, stworzenie w okolicy centrum miejsca do karmienia piersią, poprawa infrastruktury drogowej, poprawa funkcjonowania transportu publicznego, przejście dworca od PKP i jego remont/rewitalizacja, poprawa bezpieczeństwa na drogach i ciągach trasach rowerowych, zainstalowanie monitoringu, zwiększenie troski o bezpieczeństwo mieszkańców na wypadek zagrożenia konfliktem zbrojnym, poprawa bezpieczeństwa przeciwpożarowego i przeciwpowodziowego, stworzenie na terenie gminy Komendy Straży Granicznej i Służby Ochrony Kolei, zadbanie o czystość i porządek w gminie (drogi, lasy, zbiorniki wodne i rzeki), rozwój i modernizacja sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków, poprawa gospodarowania odpadami komunalnymi, angażowanie się w działania na rzecz zwierząt (sterylizacja), ograniczenie polowań, sprzątanie lasów, wyłączenie z użytku samochodowego drogi przez las do Jastrzębia-Zdroju, poprawa funkcjonowania służby zdrowia i podstawowej opieki zdrowotnej, tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego/przedsiębiorczości i nowych miejsc pracy, sprawne działanie usług pocztowych, zmiana planu zagospodarowania przestrzennego, dążenie do scalenia zabudowy, wyznaczenie stref do rozwoju przemysłu, handlu, rolnictwa, przekształcenie działek rolnych na budowlane, poprawa zasięgu telefonii komórkowej i dostępu do Internetu, powstanie nowych sklepów, rozwój współpracy i większa integracja z sąsiednimi samorządami, poprawa pracy Urzędu Gminy, wsłuchiwanie się w potrzeby mieszkańców i realizowanie właściwej polityki rozwoju, cyfryzacja i rozwój społeczeństwa informacyjnego.
11. Spośród osób wypełniających ankietę większość stanowiły kobiety (52%). Dominującą grupą mieszkańców były osoby w wieku 36-45 lat (34%). 54% ankietowanych legitymowało się wykształceniem wyższym. Największa grupa respondentów (79%) wskazała odpowiedź „pracujący” w odniesieniu do statusu na rynku pracy.

4. ANALIZA SWOT

Tabela 1. Mocne strony, słabe strony, szanse, zagrożenia związane z edukacją, ochroną zdrowia i pomocą społeczną

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – lokalizacja/położenie (przy czeskiej granicy, przy drodze wojewódzkiej nr 937, pomiędzy dwoma dużymi ośrodkami miejskim – Cieszynem i Jastrzębiem-Zdrojem); – dostęp do edukacji, właściwa/dobra baza edukacyjna (szkoły podstawowe, przedszkola i oddziały przedszkolne wraz z dużym zapleczem, które można wykorzystać, ma ono potencjał); – kadra zatrudniona w placówkach oświatowych (bardzo duża liczba nauczycieli z dużym doświadczeniem); – funkcjonowanie bibliotek i oddziałów bibliotecznych; – istniejąca infrastruktura służby zdrowia (budynek, którego właścicielem jest gmina) w Zebrzydowicach; – dobry dostęp do służby zdrowia w Kaczycach, Kończycach Małych; – dostęp do pomocy społecznej (skuteczne działania w wielu obszarach); – dobrze zdiagnozowane problemy społeczne (w tym sprawy związane z osobami starszymi, niepełnosprawnymi); – aktywne środowiska seniorów działające na różnych polach; – działające grupy aktywizujące mieszkańców (integracja społeczna), w tym grupy formalne i nieformalne (m.in. pszczelarze, grupa dla osób niepełnosprawnych, grupa integracyjna „Stokrotki”, grupy działające przy parafiach); – dobra współpraca instytucji publicznych (przykładem może być współpraca instytucji pomocowych tj. Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z policją i sądem); – aktywność organizacji pozarządowych (działania wolontariackie w obszarach gminy, ale także w szkołach). 	<ul style="list-style-type: none"> – grupa nauczycieli deklarująca wypalenie zawodowe, brak możliwości w zakresie szkoleń dotyczących m.in. wykorzystania nowych technologii, mały prestiż zawodu; – niewystarczające formy aktywności dla dzieci i młodzieży szkolnej oraz słaba oferta rozwijających zajęć pozalekcyjnych/dodatkowych dla uczniów (zbyt mała ilość i dostępność zwłaszcza popołudniami, w czasie dłuższych przerw od nauki np. zajęć sportowych, kierunkowych, przedmiotowych – z języka obcego, nauki tańca, sztuk walki itp.); – brak miejsc spotkań dla dzieci i młodzieży; – brak instytucji opieki nad dziećmi do 3 lat (żłobki, opiekunowie dzienni); – ograniczona dostępność bazy oświatowej dla dzieci niepełnosprawnych (budynki oraz zajęcia rehabilitacyjne/fizjoterapeutyczne, które służą poprawie ich zdolności motorycznych); – niewystarczająca oferta komunikacji publicznej między ośrodkami oświatowymi, ośrodkami zdrowia (teren gminy jest tak ukształtowany, że bardzo ciężko stworzyć komunikację wewnętrzną, która pozwoliłaby dotrzeć/przemieszczać się dzieciom np. z Markłowic Górnych do Kaczyc a mieszkańcom korzystać z konkretnego ośrodka zdrowia); – słaba jakość i dostęp do kompleksowej opieki medycznej w poszczególnych miejscowościach (dotyczy całego społeczeństwa – od dzieci po osoby w wieku senioralnym); zapisywanie się mieszkańców do lekarzy świadczących usługi w Jastrzębiu-Zdroju (nowi pacjenci z Kaczyc, Kończyc Małych i Zebrzydowic nie są przyjmowani na miejscu – szacuje się, że jest ich ok. 2000); – niewystarczająca liczba specjalistów do pracy z dziećmi z dysfunkcjami rozwojowymi (głównie psychologów, specjalistów z zakresu surdopedagogiki bądź tyflopedagogiki); – brak dziennych domów opieki dla osób starszych (miejsc, w których w godzinach popołudniowych osoby starsze mogłyby np. uczestniczyć w jakichś warsztatach, mieć poczucie sprawczości, kontaktu społecznego), aby osoby, które się nimi na co dzień opiekują, miały możliwość załatwienia swoich spraw;

	– brak zachęt do zameldowania w gminie Zebrzydowice.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> – lokalizacja/położenie (dzięki położeniu istnieje możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych, gmina leżąca między dwoma dużymi ośrodkami, co powinno się wykorzystać); – wykorzystanie istniejącej bazy edukacyjnej; – wdrożenie planu sukcesywnych remontów; – stworzenie stanowiska administratora/animatora obiektów sportowych (w tym należących do szkół), co usprawniłoby ich zarządzanie i sprawiło, że sport lepiej by się rozwijał; – inwestowanie w przyszłe pokolenia i ich wszechstronny rozwój, odpowiedzialność za to, jak w przyszłości będzie wyglądała gmina (doinwestowanie różnych obszarów, w tym edukacji); – ufundowanie stypendiów za wybitne osiągnięcia dla uczniów (forma motywacji młodych ludzi); – rozwój nowych form wsparcia (opieka wytnieniowa, teleopieka, asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością); – rozwój wsparcia finansowego dla osób niepełnosprawnych (świadczenie ZUS, świadczenie wspierające, świadczenie uzupełniające); – spadek poziomu bezrobocia; – stworzenie stanowiska do pozyskiwania funduszy zewnętrznych dla wszystkich podmiotów w gminie (osoba, która zajmowałaby się projektami, pozyskiwaniem środków w ramach różnych obszarów). 	<ul style="list-style-type: none"> – niż demograficzny (coraz mniejsza liczba urodzeń, starzejące się społeczeństwo), który może spowodować, że infrastruktura edukacyjna będzie niewykorzystana (będzie stała pusta); – wysokie koszty utrzymania rozbudowanej bazy oświatowej (baza, która ze względu na czynniki demograficzne może nie zostać w pełni wykorzystana); – brak wystarczających środków finansowych na remonty spowodowany czynnikami zewnętrznymi (losowymi np. powódź lub zmianami prawnymi np. obniżka subwencji na oświatę); – odejście w najbliższych latach doświadczonej kadry pedagogicznej, która naucza przedmiotów ścisłych; – brak młodej kadry pedagogów, brak zachęt dla młodych, aby wybierali szkołę jako miejsce, w którym chcieliby się realizować, zagrożenie zwolnieniami przy likwidacji oddziałów; – odpływ ludzi młodych w poszukiwaniu bardziej atrakcyjnych miejsc do rozwoju i zatrudnienia oraz posiadających lepszy dostęp do służby zdrowia; – zapaść służby zdrowia, działalność wyłącznie prywatnych gabinetów i placówek służby zdrowia; – zmiany gospodarcze w sektorze górnictwa (większość mieszkańców zatrudnionych jest w sektorze górniczym lub sektorach, które są z nim związane); – rosnąca roszczeniowość społeczna.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie warsztatów strategicznych oraz danych Urzędu Gminy.

Tabela 2. Mocne strony, słabe strony, szanse, zagrożenia związane z kulturą, sportem, turystyką i ochroną środowiska

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – zintegrowane środowiska kulturowe, funkcjonowanie instytucji kultury (Gminny Ośrodek Kultury, biblioteka, świetlica w każdej miejscowości) oraz grup promujących lokalne tradycje i zwyczaje; – działające kółka zainteresowań dla dzieci; – duża liczba i zróżnicowanie imprez i spotkań; – organizacja konkursów dla dzieci, młodzieży i dorosłych; – oferta kulturalno-sportowa dla seniorów; – duże zaangażowanie mieszkańców w inicjatywy kulturalne i społeczne; 	<ul style="list-style-type: none"> – brak lub ograniczona dostępność obiektów publicznych, w tym instytucji kultury dla osób niepełnosprawnych (organizacje zlokalizowane na piętrach np. biblioteka w Kaczycach, Małych i Zebrzydowicach, Gminny Ośrodek Kultury); – monotonia w ofercie kulturalnej; – niewystarczająca (wymagająca rozwoju) oferta kulturalna skierowana do młodzieży, co powoduje, że korzysta ona np. z oferty w Jastrzębiu-Zdroju, Katowicach; – niedoinwestowanie kultury i sportu (brak środków na dodatkowych instruktorów,

<ul style="list-style-type: none"> - współpraca jednostek samorządu terytorialnego (GOK, LKS, OSP, biblioteka); - możliwość współpracy z innymi gminami; - dobra infrastruktura sportowa i turystyczna (boiska, hale sportowe, kort tenisowy, basen, siłownie plenerowe, szlaki nordic walking, rowerowe, łaźnia solankowa); - lokalizacja/położenie (pogranicze, niedaleko od gór i dużych miast np. Katowic); - rozwinięta infrastruktura drogowa i węzeł kolejowy z połączeniem międzynarodowym; - zróżnicowane ukształtowanie terenu, walory przyrodnicze (rzeki, stawy, krajobrazy); - zabytki (dwa zamki, izba regionalna), Szlak Zamków nad Piotrkówką; - brak obszarów zdegradowanych; - rozbudowana infrastruktura ochrony środowiska (w tym kanalizacyjna), dotacje do wymiany źródeł ciepła, przydomowe oczyszczalnie ścieków, utylizacja azbestu; - dostęp do Gminnego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - specjaliści, niskie nakłady na wsparcie klubów sportowych); - niewystarczająca ilość zajęć sportowych adresowanych do dzieci; - brak lub ograniczona dostępność obiektów sportowych (hale sportowe, sale gimnastyczne) w okresie zimowym oraz w weekendy; - niechęć części mieszkańców do uprawiania sportu, słaba promocja sportowego trybu życia; - braki w komunikacji autobusowej i kolejowej; - konieczność ponoszenia dużych kosztów związanych z utrzymaniem obiektów zabytkowych; - brak ścieżek rowerowych łączących poszczególne sołectwa gminy; - mała liczba punktów odpoczynkowych i gastronomicznych zlokalizowanych przy Żelaznym Szlaku Rowerowym; - brak punktów sanitarnych przy obiektach turystycznych (Żelazny Szlak Rowerowy); - niewystarczająco rozwinięta baza gastronomiczna w Kończycach Małych i Kaczycach; - brak funkcjonowania informacji turystycznej w dni wolne od pracy; - mała liczba podmiotów gospodarczych działających w turystyce, brak zachęt do prowadzenia działalności w tym obszarze; - braki w infrastrukturze kanalizacyjnej; - brak zachęt do stałego meldunku (dużo osób mieszka na terenie gminy, ale nie jest w niej na stałe zameldowanych).
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - rozwój produkcji lokalnych wyrobów (miody, sery, wino, rękodzieło); - powrót do lokalnych tradycji (szkubaczki, izba regionalna); - pozyskanie inwestorów w obszarze kultury i sportu; - promocja zdrowego stylu życia; - prowadzenie działań związanych z promocją turystyczną gminy; - poprawa dostępności komunikacyjnej przekładająca się na wzrost liczby turystów i osób odwiedzających gminę; - tworzenie gospodarstw agroturystycznych; - wzrost liczby osób uprawiających turystykę rowerową; - rozwój infrastruktury turystycznej (tworzenie ścieżek edukacyjnych i przyrodniczych, inwestycje w istniejące zabytki, zagospodarowanie terenów nad rzeką Olzą i stawami); 	<ul style="list-style-type: none"> - niż demograficzny (coraz mniejsza liczba urodzeń, starzejące się społeczeństwo); - zanikanie lokalnych tradycji i zwyczajów; - roszczeniowość mieszkańców w związku z organizacją dotyczy organizacji imprez (problem hałasu); - spadek zachowań prospołecznych (słabnące angażowanie się mieszkańców w życie kulturalne i społeczne gminy, postrzeganie tego typu aktywności przez pryzmat własnych korzyści); - spadek zainteresowania sportem wśród młodzieży, obniżenie sprawności fizycznej ludzi młodych; - odpływ ludzi młodych do miasta w poszukiwaniu miejsc pracy; - zanikająca baza gastronomiczna; - niszczenie infrastruktury wynikające z eksploatacji i wandalizmu; - wzrost liczby przestępstw i wykroczeń;

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZEBRZYDOWICE DO 2034 ROKU

<ul style="list-style-type: none"> – rozwój gospodarczy oparty na turystyce (m.in. jednodniowej i weekendowej) przekładający się na wzrost liczby miejsc pracy; – wykorzystanie bliskości ośrodków turystycznych; – rozwój współpracy międzynarodowej; – możliwość pozyskania środków zewnętrznych (projekty transgraniczne); – obniżenie kosztów życia; – wzrost liczby mieszkańców gminy (chęć zamieszkania i założenia rodziny). 	<ul style="list-style-type: none"> – zwiększone natężenie ruchu rowerowego w gminie (wypadki, urazy związane z uprawianiem turystyki); – degradacja środowiska naturalnego (niebezpieczne odpady składowane na terenie byłej KWK „Morcinek”); – ograniczone możliwości samorządu związane z finansowaniem działań dotyczących kultury, sportu, turystyki i ochrony środowiska.
---	---

Źródło: Opracowanie własne na podstawie warsztatów strategicznych oraz danych Urzędu Gminy.

Tabela 3. Mocne strony, słabe strony, szanse, zagrożenia związane z gospodarką i rynkiem pracy

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – lokalizacja istniejącego terenu przemysłowego w Kaczycach; – uzbrojenie terenu przemysłowego w Kaczycach, w szczególności w przyłącza energetyczne. 	<ul style="list-style-type: none"> – niski poziom świadomości mieszkańców dotyczący branży związanej z odpadami; – transport (blokada komunikacyjna od strony Pogwizdowa i Kończyc Wielkich związana z dwoma wiaduktami kolejowymi); – nieczynna lub mało drożna kanalizacja deszczowa na terenie przemysłowym w Kaczycach, co wynika z braku jej przekazania przez Jastrzębską Spółkę Węglową S.A. nowemu administratorowi; – podłoże geotechniczne terenu przemysłowego w Kaczycach (w większości jest to teren nasypowy przygotowany pod budowę kopalni); – dostęp do treści dotyczących przedsiębiorczości na oficjalnych serwisach internetowych gminy.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> – porozumienie z Katowicką Specjalną Strefą Ekonomiczną S.A.; – przygraniczna lokalizacja gminy, która stwarza możliwości prowadzenia współpracy z przedsiębiorcami po czeskiej stronie granicy; – współpraca z samorządem gminnym. 	<ul style="list-style-type: none"> – tereny zagrożone powodzią; – zmienność prawa w sferach działalności gospodarczej; – skutki uboczne związane z likwidacją kopalni i wydobywaniem.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie warsztatów strategicznych oraz danych Urzędu Gminy.

Tabela 4. Mocne strony, słabe strony, szanse, zagrożenia związane z zagospodarowaniem przestrzennym, infrastrukturą i transportem

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – różnorodność pod względem przyrodniczym, kulturowo-historycznym, postindustrialnym; – fakt posiadania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego swoim zasięgiem całą gminę, 	<ul style="list-style-type: none"> – tereny zalewowe; – istniejąca zabudowa ogrodzeń w stosunku do granic dróg; – mała dostępność działek budowlanych (brak podaży) ze względu na fakt, że duża liczba właścicieli nieruchomości, które w miejscowym planie zagospodarowania

<p>jasno sprecyzowane zapisy miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego;</p> <ul style="list-style-type: none"> - istniejące, dobre uzbrojenie terenu (infrastruktura wodno-kanalizacyjna, energetyczna, gazowa); - dobra infrastruktura drogowa (drogi lokalne, droga wojewódzka nr 937) umożliwiającą komunikację z miastami ościennymi (np. Jastrzębiem-Zdrojem, Cieszynem), międzynarodowy szlak kolejowy C – E – 65; - położenie przy granicy państwa/transgraniczność (przejścia graniczne, ruch migracyjny). 	<p>przestrzennego oznaczone są jako tereny mieszkaniowe, traktuje je jako lokatę kapitału;</p> <ul style="list-style-type: none"> - ograniczona możliwość lokalizacji nowych gospodarstw rolnych, zabudowy zagrodowej z wiodącą funkcją agroturystyczną; - lokalne braki w sieci kanalizacyjnej; - niedoinwestowanie infrastruktury komunikacyjnej (drogowej, kolejowej); - duża ilość dróg o minimalnej dopuszczalnej szerokości; - niska świadomość ekologiczna mieszkańców; - położenie przy granicy państwa/transgraniczność (wzrost przestępczości, nielegalna migracja i handel).
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - aktualizacja miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego; - wykorzystanie istniejących terenów przemysłowych (po byłej KWK „Morcinek” w Kaczycach) zgodnie z funkcją w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dla umożliwienia rozwoju istniejących przedsiębiorstw oraz pozyskania nowych firm; - rozwój zabudowy mieszkaniowej; - rozwój handlu i usług; - rozwój turystyki; - dostępność czeskiego rynku pracy; - dostępność autostrady A1; - możliwość pozyskania środków finansowych z Unii Europejskiej (wynikająca z transgraniczności). 	<ul style="list-style-type: none"> - środowiskowe (powódzie, składowisko niebezpiecznych odpadów, szkody górnicze, przewóz niebezpiecznych towarów z wykorzystaniem transportu kolejowego); - niezadowolenie społeczne; - kryzys demograficzny; - wahania kursu walut (wpływ na ruch transgraniczny).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie warsztatów strategicznych oraz danych Urzędu Gminy.

5. MISJA I WIZJA

Wizja i misja gminy Zebrzydowice powinna być emanacją potrzeb, dążeń, oczekiwań i długofalowych aspiracji lokalnej społeczności. Podstawą do jej tworzenia są kluczowe wartości, na jakich oparty jest rozwój gminy do 2034 roku i w perspektywie kolejnych lat oraz pożądane cechy, które będą wyróżniały i charakteryzowały gminę w szerokim odbiorze społecznym.

Opracowanie wizji i misji Zebrzydowic następowało w trakcie złożonego procesu, którego kluczową częścią były konsultacje społeczne, warsztaty i badania w gronie liderów społecznych i szerokiej rzeszy mieszkańców, reprezentujących różnorodne środowiska zawodowe. Pozwoliły one na sformułowanie opinii, przekonań, postaw, postulatów i zamierzeń wyrażonych przez lokalną społeczność, zapewniając jej partycypacyjną rolę w tworzeniu wizji i misji Zebrzydowic. Dało to gwarancję uwzględnienia pozytywnych zjawisk i procesów zachodzących w gminie, otwierających Zebrzydowice na możliwości rozwojowe, wskazując jednocześnie na kluczowe wyzwania, z jakimi trzeba zmierzyć się w nadchodzących latach.

Wizja stanowi wyrażoną słownie, mentalną wizualizację pożądanego stanu gminy, do którego mieszkańcy wspólnie będą dążyć. Dobra wizja jest ambitna, ale realna, zwięzła, czasami wyniosła, ponieważ jej zadaniem polega na motywowaniu otoczenia, kreśląc drogę z obecnie zajmowanego stanu do pozycji, do której gmina aspiruje. Wizja jest podstawą do określania priorytetów, celów, wyzwań i kierunków działań w gminie.

Projektując wizję gminy, należy najpierw poddać refleksji m.in. następujące kwestie:

- Z czego powinna być znana w otoczeniu subregionalnym, regionalnym, transgranicznym, kraju?
- Jakie działalności i potencjały w gminie powinny być ograniczane/likwidowane, rozwijane/wzmacniane, kreowane/tworzone?
- Na jakich posiadanych obecnie potencjałach rozwojowych i kluczowych zasobach/walorach można bazować, a co ważnego/kluczowego należy pozyskać z otoczenia?
- Na jakich kluczowych wartościach powinien być oparty długofalowy rozwój gminy?
- Jakie elementy lokalnej tożsamości należy wzmacniać bądź pielęgnować, aby skutecznie integrować mieszkańców, zachęcając ich do działań wpisujących się w cele rozwojowe gminy?

Misja z kolei jest zwięzłym opisem najważniejszych celów gminy, jej credo oraz filozofią funkcjonowania. Wskazuje kierunek rozwoju i dążeń lokalnej społeczności. Misja ukierunkowuje działania w przyszłości, integruje i inspirować, pełniąc funkcję stabilizującą i prognostyczną. Dobra misja jest wiarygodna w odbiorze społecznym, zarówno dla mieszkańców, jak i poza gminą, a proces jej realizacji wpisuje się w marzenia i aspiracje mieszkańców związane z pożądanym miejscem do życia – tutaj chcę mieszkać, tutaj żyć, tutaj pracować i spędzać swój czas. Perspektywa „tutaj” obejmuje głównie przyszłość, choć uwzględnia także teraźniejszość i przeszłość.

Zarówno wizja, jak i misja powinny być spójne z wyzwaniami, kierunkami działań i pożądanymi rezultatami w 3 kluczowych wymiarach: społecznym, gospodarczym i przestrzennym w gminie. Znaczenie tych wymiarów dla rozwoju gminy jest podstawą do sformułowania wizji dla każdego z nich, co w konsekwencji prowadzi do określenia misji rozwoju gminy Zebrzydowice.

Wizja w wymiarze społecznym

Gmina Zebrzydowice zapewnia swoim mieszkańcom wysoki poziom oferty edukacyjnej, kulturalnej, sportowej, zdrowotnej oraz z zakresu pomocy społecznej, co przyczynia się do podniesienia jakości życia lokalnej społeczności, a także do wszechstronnego rozwoju i samorealizacji mieszkańców.

Zachowując lokalną tożsamość i tradycję, tworzy warunki do rozwijania lokalnego kapitału społecznego, w tym oddolnej aktywności, inicjatyw obywateli oraz szerokiej partycypacji społecznej, wzmacnianej przez instytucje gminy przyjazne mieszkańcom.

Wizja w wymiarze gospodarczym

Gmina Zebrzydowice działa na rzecz rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i pozyskania inwestorów, wykorzystując atuty położenia transgranicznego i komunikacyjnego, posiadane zasoby ludzkie, infrastrukturalne i terenowe, sprzyjające zrównoważonej i nowoczesnej gospodarce.

Zapewnia rozwój turystyki, zwłaszcza rowerowej i ekoturystyki, chroniąc i wzmacniając walory przyrodnicze oraz podejmując różnorodne aktywności proekologiczne, co przyczynia się do rozwoju terenów rekreacyjnych i zielonych, ograniczenia niskiej emisji oraz poprawy czystości wód i gleby, czyniąc Zebrzydowice gminą atrakcyjną do prowadzenia biznesu i spędzania w niej czasu wolnego.

Wizja w wymiarze przestrzennym

Gmina Zebrzydowice stale rozwija lokalną infrastrukturę, zwiększając dostępność komunikacyjną i transportową dla mieszkańców, podejmując działania na rzecz zagospodarowania nowych i istniejących terenów oraz rozbudowy kluczowych obiektów użyteczności publicznej, zapewniając wysoki poziom bezpieczeństwa obywateli.

Rozwój przestrzenny jest oparty na przyjaznych dla mieszkańców rozwiązaniach, kształtowaniu i ochronie krajobrazu, poprawie estetyki oraz utrzymaniu czystości i porządku.

Powyższe trzy wizje częściowe prowadzą nas do sformułowania syntetycznej i zespolonej misji gminy Zebrzydowice:

Misja

Zebrzydowice – miejsce z własną kulturą i tożsamością, aktywnymi mieszkańcami oraz licznymi oddolnymi inicjatywami, z bogatą infrastrukturą lokalną i ofertą edukacyjną, kulturalną, sportową, o rosnącej atrakcyjności gospodarczej i turystycznej, które zapewnia mieszkańcom wysoką jakość życia i warunki do samorealizacji w czystym środowisku oraz korzystnym położeniu w regionie transgranicznym.

W tak zdefiniowanej misji znajdują odzwierciedlenie wszystkie składniki wizji częściowych, sformułowanych na podstawie głównych wyróżników gminy Zebrzydowice.

6. CELE STRATEGICZNE, WYZWANIA, KIERUNKI DZIAŁAŃ, REZULTATY

Przyjęcie wizji oraz misji znajduje swoje odzwierciedlenie w określeniu celów strategicznych, wyzwań, które im towarzyszą, kierunków działań oraz oczekiwanych rezultatów.

Cele strategiczne ilustrują najważniejsze stany i procesy, które powinny zostać osiągnięte w zakładanym horyzoncie czasowym. Są formułowane na podstawie wizji i pozostają z nimi spójne. Kierunki działań precyzują główne rodzaje aktywności na poziomie operacyjnym, których realizacja ma doprowadzić do spodziewanych rezultatów, pomimo wyzwań, jakie im towarzyszą w tym procesie.

CEL STRATEGICZNY 1 Zebrzydowice gminą bogatą kulturowo i zintegrowaną społecznie		
WYZWANIA	KIERUNKI DZIAŁAŃ	REZULTATY
Podniesienie jakości i poprawa dostępu do budynków użyteczności publicznej w odpowiedzi na współczesne wyzwania.	Wspieranie budowy, rozbudowy i modernizacji bazy opiekuńczej, kulturalno-oświatowej i rekreacyjno-sportowej poprzez wprowadzanie nowych rozwiązań architektonicznych i organizacyjnych.	Nowoczesne zaplecze dydaktyczne i techniczne placówek publicznych, przystosowane do różnych grup interesariuszy, w tym osób z niepełnosprawnościami.
Zagwarantowanie zastępowalności kadry pedagogicznej, a zwłaszcza nauczycieli tych przedmiotów, na które istnieje największe zapotrzebowanie.	Tworzenie mechanizmów, które pozwolą na zatrudnianie kadry pedagogicznej realizującej obowiązkowy program nauczania, w tym zachęty dla nauczycieli w celu wyboru przez nich gminy jako miejsca swojego zatrudnienia.	Kadra pedagogiczna dostosowana do zmieniających się warunków oświaty.
Zapewnienie odpowiedniego poziomu kształcenia i wychowania oraz dostępu dzieci i młodzieży do edukacji i sportu.	Implementacja narzędzi sprzyjających promowaniu szczególnie wyróżniających się uczniów oraz zwiększających możliwości związane ze sportem i edukacją osób młodych.	Wysoka jakość kształcenia i wychowania oraz równe szanse i warunki dostępu dzieci i młodzieży do edukacji i sportu.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZEBRZYDOWICE DO 2034 ROKU

Dostosowanie edukacji do wymagań nowoczesnej gospodarki i potrzeb rynku pracy.	Organizowanie procesu kształcenia z wykorzystaniem aktywizujących metod nauczania oraz z uwzględnieniem wyzwań zawodów przyszłości.	Uczniowie swobodnie poruszający się na rynku pracy.
Ograniczona dostępność opieki zdrowotnej.	Tworzenie warunków zapewniających równy dostęp do opieki zdrowotnej.	Poprawa dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej.
Bezpieczeństwo, profilaktyka uzależnień i patologii społecznych.	Wdrażanie projektów ukierunkowanych na zapobieganie przemocy, zagrożenia cyfrowe, radzenie sobie w sytuacjach stresowych oraz profilaktykę i promocję zdrowia.	Ograniczenie zachowań mających negatywny wpływ na zdrowie i życie mieszkańców.
Deficyt specjalistów posiadających uprawnienia do pracy z osobami z dysfunkcjami rozwojowymi.	Poszerzenie i poprawa jakości wsparcia edukacyjno-terapeutycznego udzielanego mieszkańcom.	Zapewnienie dostępu do pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
Zagwarantowanie opieki nad dziećmi do lat 3.	Wspieranie realizacji inwestycji ukierunkowanych na rozwój zaplecza opiekuńczego, wychowawczego i edukacyjnego.	Dostępna opieka nad dziećmi do lat 3 wykorzystująca zwłaszcza potencjał istniejącej infrastruktury społeczno-oświatowej.
Integrowanie, motywowanie do działania i wielopłaszczyznowe wspieranie osób starszych i niesamodzielnych.	Wdrażanie rozwiązań na rzecz zapewnienia opieki nad seniorami i osobami niesamodzielnymi oraz przeciwdziałanie ich izolacji i wykluczeniu.	Zwiększenie udziału osób w podeszłym wieku i osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym.
Dostępność obiektów i terenów dostosowanych do potrzeb rodziców i ich dzieci, zapewniających wygodę, komfort i bezpieczeństwo wspólnego spędzania czasu.	Tworzenie miejsc i przestrzeni, w których rodzice i ich dzieci, będą mogli bez przeszkód i ograniczeń uczestniczyć w życiu społecznym.	Lepsze warunki umożliwiające pełne włączenie rodzin z dziećmi w życie społeczne gminy.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZEBRZYDOWICE DO 2034 ROKU

Ograniczona infrastruktura i oferta zajęć adresowana do dzieci i młodzieży umożliwiająca realizację pasji i zainteresowań oraz rozwój talentów i zdolności.	Wspieranie i rozwijanie różnorodnych form zagospodarowania czasu wolnego oraz rozwoju osobowego dzieci i młodzieży, włącznie z zapleczem, które temu służy.	Wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży w oparciu o dostępną infrastrukturę i ofertę aktywności poza placówką, w której się kształcą bądź wychowują.
Wykorzystanie aktywności społecznej na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów i zaspokajania potrzeb mieszkańców oraz motywowanie do działania tych środowisk, które dotychczas nie wykazywały zaangażowania.	Kreowanie przestrzeni współtworzonych przez mieszkańców, lokalne organizacje pozarządowe oraz przedstawicieli samorządu, w których istnieje możliwość budowania relacji, nawiązywania kontaktów i rozwijania potencjałów na różnych płaszczyznach.	Dalsze wspieranie i aktywizacja społeczna mieszkańców.
Włączenie i partycypacja społeczna ludności napływowej.	Wzmacnianie poczucia sprawczości i przynależności do gminy nowych mieszkańców, w tym poprzez zachęty związane ze stałym meldunkiem i inicjatywy oparte na lokalnym kapitale społecznym.	Poprawa warunków osiedleńczych w gminie.
Zintegrowane zarządzanie bazą dydaktyczno-sportową.	Implementacja rozwiązań usprawniających administrowanie zapleczem edukacyjno-sportowym oraz zwiększających możliwości pozyskania wsparcia finansowego przez podmioty działające w sektorze sportu i edukacji.	Racjonalne i efektywne gospodarowanie infrastrukturą sportowo-rekreacyjną.
Większy udział środków zewnętrznych przeznaczonych na projekty realizowane przez placówki oświatowe, stowarzyszenia i kluby sportowe.		
Wzmocnienie obecności kultury w życiu społecznym.	Dokumentowanie i udostępnianie dziedzictwa kulturowego, w tym zbiorów bibliotecznych oraz organizowanie działalności kulturalnej integrującej środowisko lokalne.	Lepsza promocja i upowszechnianie kultury.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZEBRZYDOWICE DO 2034 ROKU

Zanikanie lokalnych tradycji i zwyczajów spowodowane wpływem kultury masowej i globalnych trendów.	Upowszechnianie i promocja dziedzictwa kulturowego oraz wzmacnianie lokalnej i regionalnej tożsamości.	Zachowana tożsamość kulturowa, utrzymane lokalne tradycje i zwyczaje.
Nieurozmaicona oferta kulturalna adresowana do mieszkańców, a zwłaszcza młodzieży.	Popularyzowanie kultury, wzmacnianie uczestnictwa w kulturze i zwiększanie obecności kultury w życiu społecznym gminy z wykorzystaniem różnorodnych form, miejsc i obiektów.	Ciekawa oferta kulturalna dostosowana do potrzeb zróżnicowanych grup odbiorców.
Niedobór wykwalifikowanej kadry w instytucjach kultury i sportu oraz ograniczona możliwość korzystania z infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.	Tworzenie odpowiednich warunków umożliwiających rozwój sportu i rekreacji, w tym ułatwianie dostępu mieszkańców do obiektów kulturalnych i sportowych oraz zapewnianie odpowiedniego personelu technicznego i specjalistycznego.	Bardziej otwarta infrastruktura kulturalna, sportowa i rekreacyjna z profesjonalną kadrą, która w niej pracuje.
Spadek poziomu aktywności fizycznej wśród dzieci i młodzieży wpływający na rozwój chorób cywilizacyjnych.	Promowanie, tworzenie i rozwijanie programów oraz inicjatyw służących uprawianiu sportu i zorganizowanej aktywności fizycznej przez mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzież.	Lepsza kondycja zdrowotna (fizyczna i psychiczna) lokalnej społeczności oraz bardziej skuteczna profilaktyka chorób.
Wysokie koszty utrzymania obiektów zabytkowych.	Wspieranie realizacji projektów konserwatorskich, renowacyjnych, rewitalizacyjnych i rewaloryzacyjnych z wykorzystaniem zewnętrznych źródeł finansowania wraz z uwzględnieniem funkcji turystycznej obiektów zabytkowych jako możliwej formy ich utrzymania.	Trwałe zachowanie zabytków, ich zagospodarowanie, utrzymanie i wykorzystanie, w tym także do celów turystycznych.

Urząd przyjazny mieszkańcom.	Kontynuacja wdrażania rozwiązań mających na celu zapewnienie wysokiej jakości obsługi klienta, profesjonalizmu i rzetelności w świadczeniu usług oraz nowoczesnych, innowacyjnych sposobów zarządzania samorządem.	Wzrost poziomu obsługi i zadowolenia mieszkańców z działalności Urzędu Gminy.
<p align="center">CEL STRATEGICZNY 2 Zebrzydowice gminą zrównoważoną środowiskowo i aktywną gospodarczo</p>		
WYZWANIA	KIERUNKI DZIAŁAŃ	REZULTATY
Turystyczna rozpoznawalność gminy oparta na tożsamości lokalnej marki.	Budowanie indywidualnego wizerunku gminy z wykorzystaniem cyfrowych i analogowych narzędzi marketingu, promocji i informacji, służących prezentacji lokalnych atutów, walorów i wartości.	Wzrost poziomu widoczności gminy wśród turystów i odwiedzających.
Rozwój polsko-czeskiej turystyki transgranicznej.	Tworzenie i rozwijanie transgranicznych produktów i ofert turystycznych o wysokiej konkurencyjności w oparciu o markę terytorialną Śląsk Cieszyński/Těšínské Slezsko oraz marki produktowe Żelazny Szlak Rowerowy/Železná cyklotrasa i Szlak Zamków nad Piotrówką/Po stopách zámků nad Petrůvkou.	Atrakcyjne, markowe produkty i oferty turystyczne.
Zapewnienie obsługi turystów i osób odwiedzających gminę w święta i dni wolne od pracy.	Tworzenie procedur i rozwiązań umożliwiających świadczenie usług informacji turystycznej dostosowanych do natężenia ruchu turystycznego.	Optymalizacja działalności Gminnego Centrum Informacji Turystycznej uwzględniająca aktualne potrzeby branży.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZEBRZYDOWICE DO 2034 ROKU

Sieć tras pieszych i rowerowych łączących poszczególne atrakcje i sołectwa gminy.	Rozwijanie systemu tras pieszych i rowerowych jako składowej zrównoważonej mobilności i czynnika zwiększającego atrakcyjność turystyczną.	Ograniczenie negatywnych skutków transportu na środowisko i klimat oraz wzmocnienie dostępności komunikacyjnej i atrakcyjności turystycznej w oparciu o bezemisyjną mobilność.
Infrastruktura rowerowa spełniająca wymagania użytkowników.	Wspieranie wdrażania przedsięwzięć ukierunkowanych na poprawę infrastruktury rowerowej, oznakowania tras rowerowych oraz miejsc obsługi rowerzystów, zwłaszcza Żelaznego Szlaku Rowerowego.	Zaplecze turystyczne dostosowane do potrzeb i preferencji rowerzystów.
Duże natężenie ruchu rowerowego powodujące wzrost liczby wypadków i urazów podczas uprawiania turystyki aktywnej.	Minimalizowanie kolizji rowerowych, w tym z innymi pojazdami i pieszymi oraz zapewnienie dobrej widoczności, separowanie lub integrowanie ruchu rowerowego z kołowym w zależności od prędkości i natężenia.	Poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu rowerowego.
Zagospodarowanie turystyczne zapewniające odpowiednie warunki wypoczynku i rekreacji.	Adaptowanie walorów turystycznych do potrzeb ruchu turystycznego, tworzenie możliwości dojazdu do obiektów, miejsc i obszarów recepcji oraz rozwijanie infrastruktury turystycznej.	Lepsze warunki wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców i turystów.
Czyste powietrze oraz stały monitoring jego jakości.	Likwidowanie niskiej emisji zanieczyszczeń, ograniczanie natężenia ruchu pojazdów oraz rozwijanie energetyki opartej na alternatywnych źródłach energii wsparte pomiarem aktualnego stężenia zanieczyszczeń.	Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza wynikająca ze zobowiązań ujętych w mechanizmach derogacyjnych.
Dalsza racjonalizacja gospodarowania odpadami.	Wspieranie realizacji inwestycji związanych z zapobieganiem powstawaniu odpadów, ich	Ograniczenie ilości odpadów, zwłaszcza zmieszanych.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZEBRZYDOWICE DO 2034 ROKU

	przetwarzaniem (recyklingiem) i wykorzystywaniem.	
Poprawa efektywności energetycznej oraz racjonalne wykorzystanie istniejących zasobów energetycznych.	Modernizacja energetyczna budynków oraz zwiększanie ich efektywności energetycznej.	Obniżenie kosztów eksploatacji budynków.
Adaptacja do zmian klimatu.	Rozwijanie zielonej i błękitnej infrastruktury jako elementów poprawiających retencję i jakość powietrza oraz wspierających bioróżnorodność.	Lepsze dostosowanie gminy do obecnych i przyszłych warunków klimatycznych.
Edukacja ekologiczna i kształtowanie zachowań prośrodowiskowych.	Podnoszenie świadomości ekologicznej, budowanie postaw poszanowania przyrody przez społeczeństwo oraz promowanie i premiowanie działań przyczyniających się do ochrony środowiska.	Ukształtowane w mieszkańcach wzorce zrównoważonej konsumpcji.
Zrównoważona gospodarka leśna i zachowane dziedzictwo przyrodnicze.	Utrzymanie, a w miarę możliwości zwiększenie dotychczasowego zalesienia z wykorzystaniem dostępnych gruntów oraz współpraca z właściwymi instytucjami na rzecz ochrony różnorodności biologicznej.	Bardziej skuteczna ochrona gatunków fauny i flory oraz ich naturalnych siedlisk.
Wykorzystanie potencjału związanego z przynależnością gminy do związków, stowarzyszeń, partnerstw terytorialnych i klastrów.	Rozwijanie współpracy między gminnymi i zewnętrznymi podmiotami reprezentującymi sektor samorządowy, pozarządowy i prywatny w celu łączenia wiedzy i zasobów na rzecz sprostania wspólnym wyzwaniom.	Międzygminne i międzysektorowe inicjatywy wspierające rozwój lokalny.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZEBRZYDOWICE DO 2034 ROKU

Rozwój społeczeństwa informacyjnego.	Rozwijanie kompetencji cyfrowych i inteligentnych usług publicznych oraz zwiększanie dostępności do elektronicznych systemów danych.	Poprawa dostępu i zdolności do wykorzystania potencjału nowych technologii.
Minimalizowanie negatywnych skutków społecznych związanych z transformacją sektora górnictwa.	Dostosowanie kompetencji i kwalifikacji zawodowych mieszkańców do zmiennego rynku pracy, zwłaszcza wyzwań związanych z zieloną i cyfrową gospodarką.	Mieszkańcy posiadający kwalifikacje odpowiadające aktualnym potrzebom rynku.
Gospodarka oparta na wiedzy i kapitale ludzkim.	Wspieranie nowoczesnego uczenia się przez całe życie oraz podnoszenie umiejętności zawodowych i poziomu świadomości społecznej związanej z różnymi dziedzinami gospodarki.	Zorientowane w trendach gospodarczych i wyedukowane społeczeństwo.
Reintegracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	Tworzenie warunków do rozwoju podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych oraz wspieranie prowadzonej przez nie działalności.	Wzrost udziału sektora pozarządowego w działaniach na rzecz lokalnej społeczności.
Stan prawny gruntów i nieruchomości, które mogą być wykorzystane przez samorząd na potrzeby lokalnego rozwoju.	Podjęmowanie działań mających na celu przejęcie przez gminę terenów i budynków umożliwiające realizowanie gminnych inwestycji.	Nabycie uprawnień do posiadania, korzystania oraz rozporządzania przez gminę nowymi gruntami lub obiektami z wyłączeniem innych osób w granicach ustanowionych przepisami prawa i zasadami współżycia społecznego.
Sprzyjające warunki dla firm i inwestorów.	Zwiększanie poziomu przedsiębiorczości, konkurencyjności i inwestycji w centrach aktywności gospodarczej, jak i poza nimi.	Poprawa zdolności w zakresie wzrostu gospodarczego i poziomu dobrobytu społecznego.

	Wspieranie działalności innowacyjnej przedsiębiorstw, w tym rozwoju klastrów i startupów oraz edukacji w obszarze innowacji.	
	Tworzenie i rozwijanie stref przyspieszających rozwój gospodarczy gminy.	
CEL STRATEGICZNY 3 Zebrzydowice gminą bezpieczną do życia i dobrze zaprojektowaną przestrzenią		
WYZWANIA	KIERUNKI DZIAŁAŃ	REZULTATY
Wandalizm oraz inne czyny zabronione i szkodliwe społecznie.	Przeciwdziałanie wykroczeniom i przestępczości (również transgranicznej), z zastosowaniem metod, środków i narzędzi opartych na edukacji, monitoringu wizyjnym oraz zaangażowaniu właściwych służb.	Skuteczna prewencja kryminalna.
Istnienie obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi.	Ograniczanie zabudowy na terenach zalewowych, tworzenie i odnowa infrastruktury przeciwpowodziowej, przystosowywanie obszarów narażonych na powódź do zmian klimatycznych oraz wspieranie systemów i służb ochrony przed powodzią.	Skuteczne zapobieganie zagrożeniom i ich zwalczanie.
	Wzmacnianie systemu transgranicznej ochrony przeciwpowodziowej opartej na współpracy administracji i decydentów z Polski i Republiki Czeskiej.	

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZEBRZYDOWICE DO 2034 ROKU

Występowanie terenów osuwiskowych.	Wspieranie rozwiązań dotyczących prewencji i zarządzania zagrożeniami ze strony ruchów masowych, w tym z zakresu monitorowania, stabilizacji gruntów i ograniczania bądź wykluczania zabudowy na terenach zagrożonych osuwaniem się ziemi oraz minimalizowania związanych z tym strat materialnych.	
Wstrząsy i tąpnięcia na terenach pogórnich oddziałujące na grunty i budynki.	Rozwijanie współpracy z podmiotami zewnętrznymi służącej prowadzeniu obserwacji i pomiarów stanu górotworów oraz technologicznemu i organizacyjno-technicznemu przeciwdziałaniu zagrożeniom sejsmicznym.	
Utrzymanie gotowości służb do reagowania na zdarzenia zagrażające życiu, zdrowiu i mieniu.	Wzmacnianie potencjału służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, porządek publiczny i ratownictwo oraz rozwój współpracy tego typu jednostek.	
Wymagająca aktualizacji numeracja gruntów i budynków.	Podejmowanie działań zmierzających do dostosowania danych objętych ewidencją gruntów i budynków do stanu faktycznego.	Zgodna z przepisami prawa (Ustawą Prawo geodezyjne i kartograficzne oraz Rozporządzeniem w sprawie ewidencji miejscowości, ulic i adresów) numeracja gruntów i budynków.
Zagospodarowanie budynku dworca i terenów pokolejowych w Zebrzydowicach.	Wspieranie procesów rewitalizacji, w tym zwłaszcza dworca oraz terenów pokolejowych w Zebrzydowicach włącznie z nadaniem im nowych funkcji.	Ożywienie społeczno-gospodarcze obiektów i terenów.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZEBRZYDOWICE DO 2034 ROKU

Zrównoważony rozwój transportu i infrastruktury drogowej i kolejowej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu.	Wspieranie budowy, rozbudowy i modernizacji systemu powiązań transportowych, w tym transgranicznych, rozwój transportu zbiorowego, a zwłaszcza niskoemisyjnego i elektromobilności, eliminowanie ograniczeń w korzystaniu z komunikacji publicznej oraz tworzenie infrastruktury do obsługi podróżnych i turystów.	Poprawa dostępności komunikacyjnej.
	Wspierania tworzenia węzłów przesiadkowych umożliwiających integrowanie transportu zbiorowego z rowerowym.	
	Wdrażanie rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo ruchu pieszego, drogowego i kolejowego.	Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego.
Braki w infrastrukturze wodno-kanalizacyjnej oraz jej stan.	Prowadzenie działań na rzecz rozbudowy i modernizacji systemu zaopatrzenia w wodę, systemu kanalizacyjnego i oczyszczania ścieków.	Zwiększenie liczby ludności korzystającej z infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.
Uwarunkowania i potrzeby lokalnego rozwoju związane z zagospodarowaniem przestrzennym.	Podejmowanie działań na rzecz zmiany przeznaczenia i sposobu zagospodarowania terenu.	Nowe tereny zgodne z Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego i dostosowane do aktualnych uwarunkowań.
Jasno sprecyzowana polityka rozwoju, w tym polityka krajobrazowa.	Kształtowanie, monitorowanie i ochrona krajobrazu uwzględniająca walory widokowe, przestrzenie publiczne oraz tereny przeznaczone na cele rekreacyjne i gospodarcze.	Poprawa skuteczności ochrony krajobrazu.
		Poprawa estetyki i wizerunku gminy.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZEBRZYDOWICE DO 2034 ROKU

Zapewnienie wysokiej jakości istniejących przestrzeni publicznych.	Wzmacnianie działań związanych z utrzymaniem czystości i porządku oraz zapewnienie budowy i właściwej eksploatacji infrastruktury, która temu służy.	
Częste awarie sieci przesyłowych.	Wspieranie rozbudowy i modernizacji infrastruktury elektroenergetycznej i gazowej.	Nowe i zmodernizowane urządzenia sieciowe.
Ograniczenia w zasięgu telefonii komórkowej i dostępie do Internetu.	Wspieranie rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych, w tym inwestycji szerokopasmowych oraz przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu.	Nowoczesne i sprawnie działające rozwiązania telekomunikacyjne.

Rysunek 1. Zestawienie celów strategicznych dla gminy Zebrzydowice w ramach strategii do 2034 roku

Źródło: Opracowanie własne.

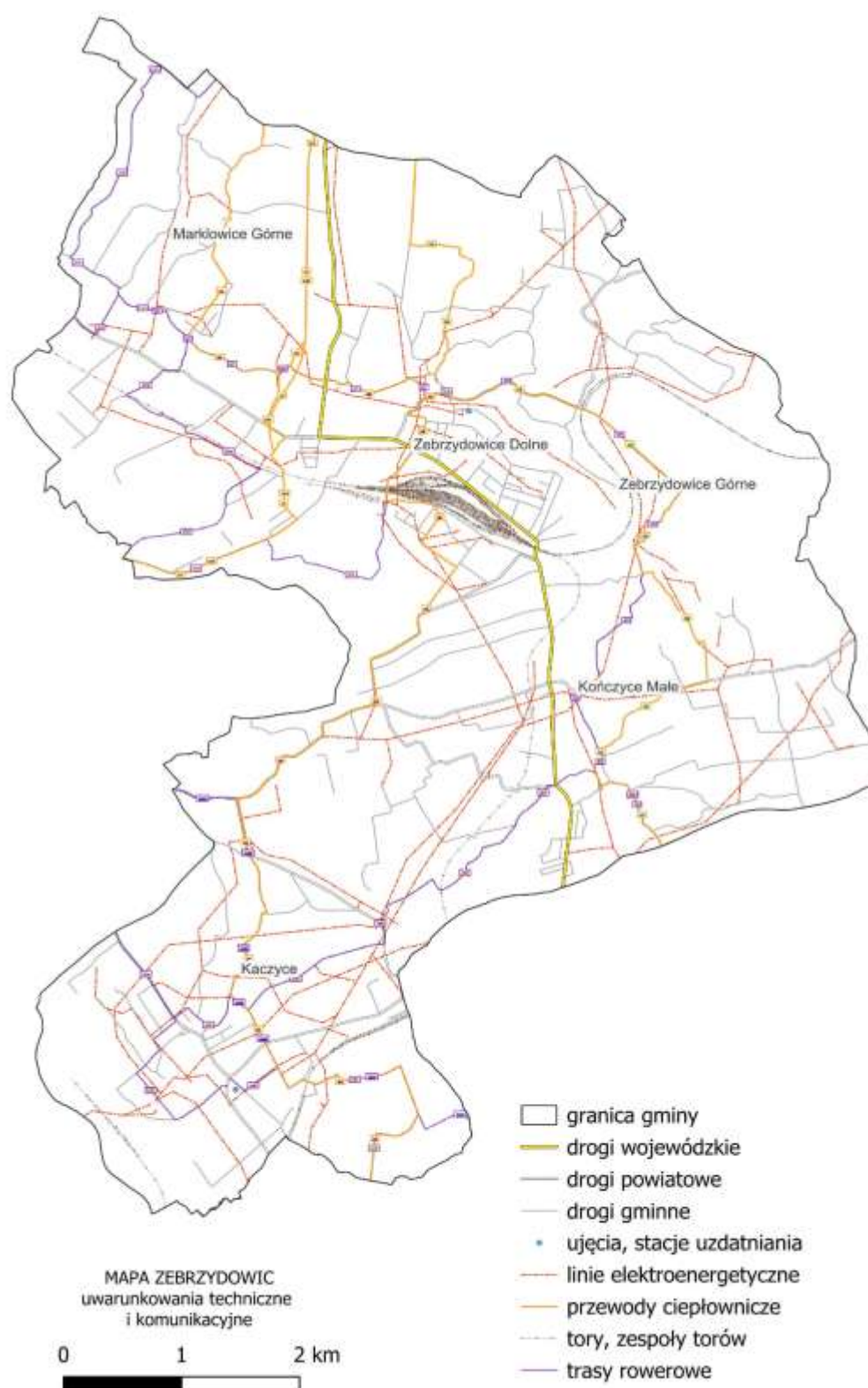
7. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

Rysunek 2. Funkcje terenu gminy Zebrzydowice

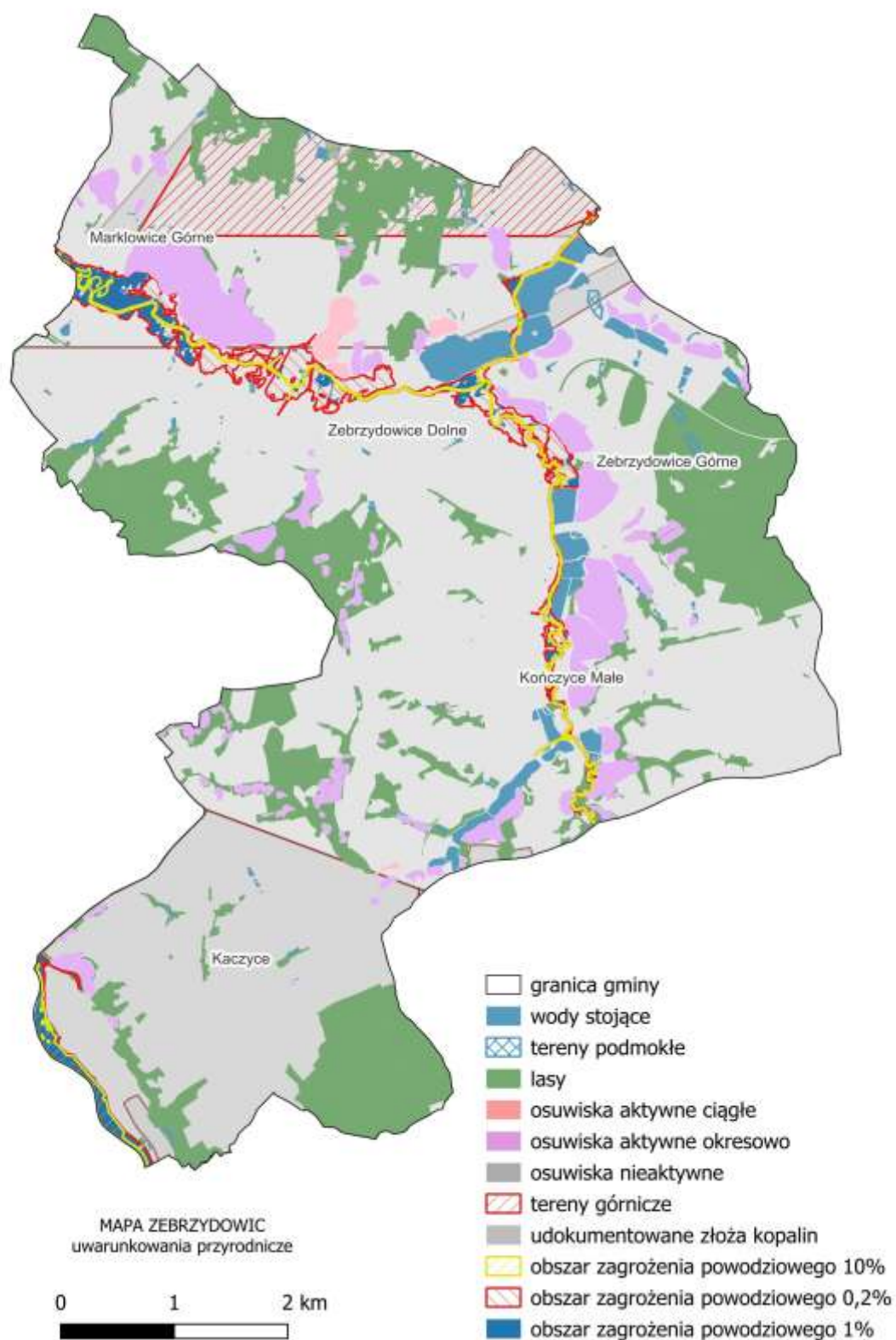
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Zebrzydowice oraz danych systemów informacji przestrzennej.

Rysunek 3. Uwarunkowania techniczne i komunikacyjne gminy Zebrzydowice

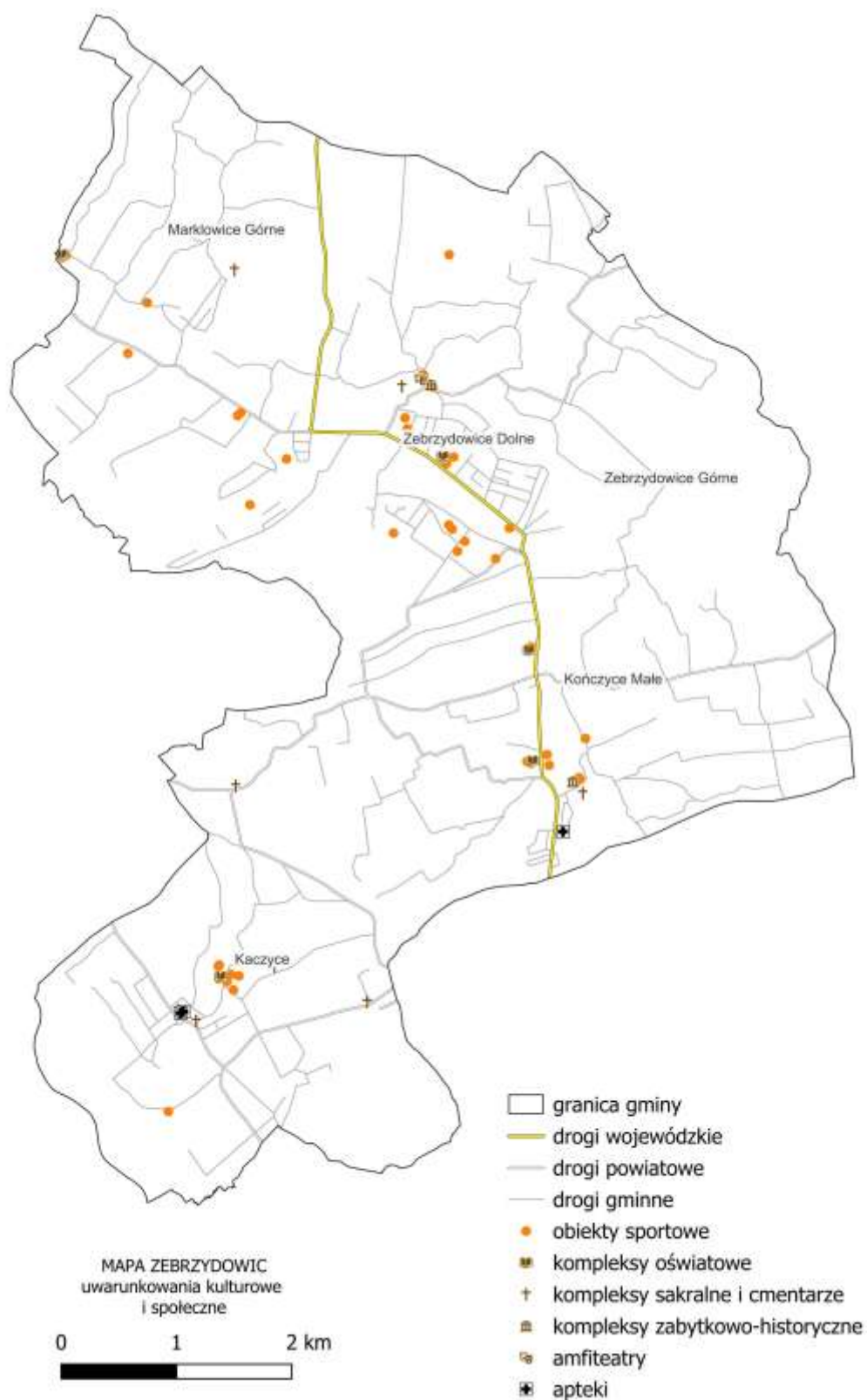
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Zebrzydowice oraz danych systemów informacji przestrzennej.

Rysunek 4. Uwarunkowania przyrodnicze gminy Zebrzydowice

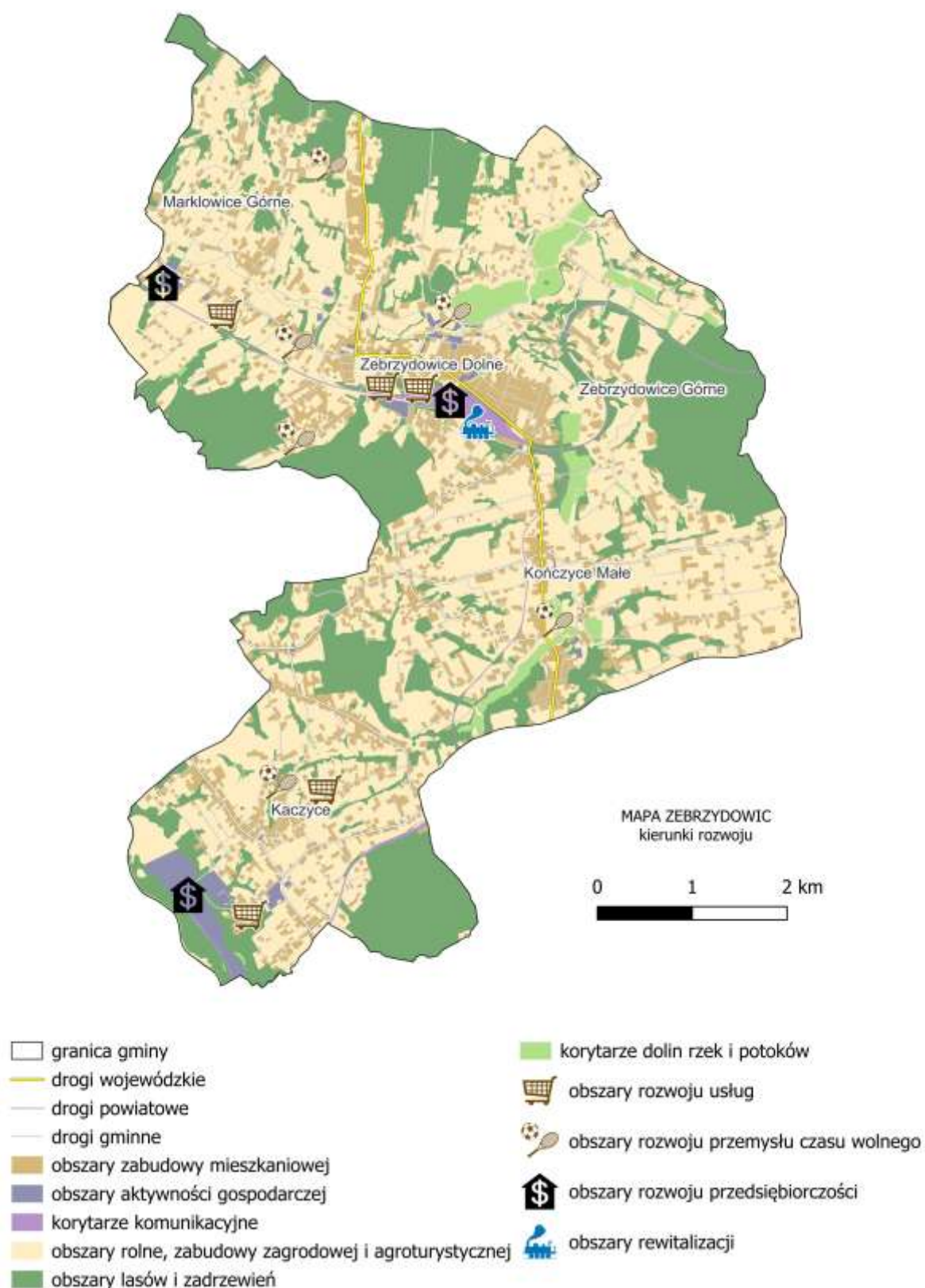
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Zebrzydowice oraz danych systemów informacji przestrzennej.

Rysunek 5. Uwarunkowania kulturowe i społeczne gminy Zebrzydowice

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Zebrzydowice oraz danych systemów informacji przestrzennej.

Rysunek 6. Kierunki rozwoju gminy Zebrzydowice

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Zebrzydowice oraz danych systemów informacji przestrzennej.

8. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Zgodnie z *Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+²* Zebrzydowice są ośrodkiem lokalnym położonym w obszarze wiejskim, pozostającym pod silnym wpływem społeczno-gospodarczym (dojazdy do pracy) obszaru funkcjonalnego, do którego zaliczono Jastrzębie-Zdrój. Gmina należy ponadto do obszaru funkcjonalnego szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej tj. obszaru terenów zamkniętych oraz obszaru narażonego na niebezpieczeństwo powodzi, do obszaru funkcjonalnego kształtowania potencjału rozwojowego tj. obszaru cennego przyrodniczo, obszaru ochrony krajobrazów kulturowych i obszaru udokumentowanych złóż kopalin, jak również do obszaru funkcjonalnego wymagającego rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej tj. obszaru przygranicznego. Zebrzydowice znajdują się także na styku powiązań infrastrukturalnych (system transportu kolejowego) dzięki przechodzącej przez gminę Transeuropejskiej Sieci Transportowej (E 65, C – E – 65 Gdynia – Gdańsk – Ława – Warszawa – Zawiercie – Katowice – Bielsko-Biała – Zwardoń/Zebrzydowice), poprawiającej dostępność i spójność wszystkich regionów Unii Europejskiej.

Istniejący układ funkcjonalno-przestrzenny gminy charakteryzuje się następującymi istotnymi dla planowania rozwoju gminy elementami, powiązaniami i zjawiskami:

- występują 4 jednostki strukturalne – Zebrzydowice (składające się z sołectw Zebrzydowice Dolne i Zebrzydowice Górne), Markłowice Górne, Kończyce Małe i Kaczyce,
- układ zabudowy jest bardzo rozproszony przy występujących koncentracjach zabudowy w centrum gminy (sołectwo Zebrzydowice na północ od stacji kolejowej „Zebrzydowice”) oraz w rejonach Kończyc Małych przy ul. Jagiellońskiej i Kaczyce przy ul. Sobieskiego i ul. Harcerskiej),
- w układzie przestrzennym gminy wyraźnie wydziela się dolina rzeki Piotrówki z licznymi potokami i ciekami wodnymi tworzącymi bogaty układ terenów przyrodniczych ze zbiornikami wodnymi i stawami,
- obszary leśne gminy nie tworzą zwartego systemu lecz występują w różnych kompleksach w północnej, środkowej i południowej części gminy (las o lokalnych nazwach: „Pilarówka”, „Grabiniec”, „Gawlinie”, „Siroczy Las”, „Szydłówka”, „Kaczycki Las”, „Kamieniec”, „Otrębowski Las”),
- w układzie gminy znaczącymi elementami zagospodarowania terenów są tereny kolejowe stacji Zebrzydowice oraz tereny nieużytków po byłej KWK „Morcinek”, na których częściowo lokują się przedsiębiorstwa,
- poza wyróżniającymi się w układzie gminy koncentracjami budownictwa mieszkaniowego można również wskazać rejony koncentracji użytkowań usługowych, do których należą:
 - urbanistyczne centrum gminy w rejonie ul. Ks. A. Janusza,
 - tereny usługowe w sołectwie Kaczyce przy ul. Harcerskiej, Sobieskiego i Morcinka,
 - tereny usługowe przy ul. Mickiewicza w Markłowicach Górnych,
- tereny rolne gminy nie występują w zwartych dużych areałach umożliwiających gospodarkę wysokotowarową. Znaczna ilość sadow oraz występowania zabudowy mieszkaniowej na obszarach rolnych (jako zjawisko, które należy uznać za nieodwracalne) predysponuje rolniczą przestrzeń produkcyjną gminy do rozwoju w kierunku upraw sadowniczych i agroturystyki.

² *Plan Zagospodarowania Województwa Śląskiego 2020+*, Biuro ds. Planowania Przestrzennego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Katowice, 29 sierpnia 2016, 141 s.

Układ osadniczy gminy kształtowany był od początku XIV wieku. Miało na to wpływ wiele czynników, jak np. powstanie zamków pełniących funkcje obronne w Kończycach Małych i Zebrzydowicach, wybudowanie kolei Wiedeń – Kraków, uruchomienie kopalni węgla kamiennego w Kaczycach, czy przygraniczne położenie i tworzone przez tutejsze osady silne związki z Cieszyńem i Frysztatem (*czes. Fryštát*). Aktualny układ osadniczy rozwija się także jako miejsce atrakcyjne dla mieszkańców Jastrzębia-Zdroju i Cieszyna (choć w mniejszym stopniu) pod kątem osiedlania się. Różnorodność czynników rozwoju oraz ukształtowania obszaru spowodowały, że układ ten jest bardziej rozproszony, a przestrzeń wykazuje brak spójności pod względem komunikacyjnym (nie kształtuje się z zachowaniem wymagań ładu przestrzennego).

Uwzględniając powyższe aspekty, przyjęto założenia, które będą sprzyjały uporządkowaniu przestrzennemu gminy i polegały na przeciwdziałaniu utracie walorów charakterystycznych dla obszarów oraz krajobrazów wiejskich, generowaniu kosztów inwestycji infrastrukturalnych w zakresie transportu, telekomunikacji, jak również infrastruktury społecznej i kulturalnej. Planowanie przestrzenne powinno zachowywać najlepsze tradycyjne wzorce zabudowy w powiązaniu z postulatem zapobiegania nadmiernemu jej rozproszeniu i tworzenia zwartych skupisk ludności, zmniejszając energochłonność tworzonych w procesie rurbanizacji struktur. Powinno jednocześnie uwzględniać potrzeby komunikacyjnych powiązań sieciowych zarówno lokalnych, jak i z dużymi ośrodkami miejskimi.

Ponadto jednym z instrumentów efektywnego rozwoju (niższe koszty społeczne i środowiskowe) jest planowanie na obszarach i terenach zurbanizowanych z właściwie ujętą strefą przestrzeni rolniczej i atrakcyjnego zasobu otwartego krajobrazu wiejskiego. Niekontrolowany rozwój przestrzenny jest stymulowany prywatnym rachunkiem korzyści wynikających z przejmowania terenów niezabudowanych w strefie oddziaływania wielkich aglomeracji. Powoduje to, że proces rozlewania się urbanizacji i punktowej dewastacji krajobrazu zdecydowanie się nasila.

Aktualność zachowują założenia zakładające porządkowanie układu osadniczego gminy, przy uwzględnieniu naturalnych zagrożeń (np. powodzi – zarówno w odniesieniu do obszarów szczególnego zagrożenia tego typu zjawiskiem, na których prawdopodobieństwo jego wystąpienia jest duże i średnie, jak i w odniesieniu do obszarów, na których prawdopodobieństwo powodzi jest niskie). Niezbędne jest również wykorzystanie niezainwestowanych terenów w centrum gminy, szczególnie terenów pokolejowych dla rozwoju nowych działalności i usług. Należy także zagospodarować tereny wzdłuż granicy państwa z uwzględnieniem wskazanego przygranicznego obszaru funkcjonalnego powiązań z Karwiną (*czes. Karviná*). Ponadto konieczna jest ochrona obszaru gminy przed skutkami eksploatacji węgla kamiennego, w tym oddziaływania transgranicznego zagrażającego zabudowie i wartościom przyrodniczym oraz tworzenie prawnych form ochrony występujących wartości przyrodniczych.

Biorąc pod uwagę zakres strategii i zdefiniowane w niej cele strategiczne oraz zapisy zawarte w istniejących dokumentach związanych z planowaniem i kształtowania polityki przestrzennej gminy, do najważniejszych rekomendacji należą:

1. W kwestii ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego:
 - przeciwdziałanie rozpraszaniu się zabudowy w celu ochrony występujących kompleksów rolnych i leśnych;
 - planowanie rozwoju urbanistycznego w zespołach i kompleksach uporządkowanych przestrzennie;
 - ochrona przed zabudową terenów stanowiących korytarze ekologiczne (doliny cieków, pola i łąki, tereny leśne, parki);
 - zachowanie istniejących i tworzenie nowych zadrzewień i zakrzewień śródpolnych;
 - przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wód powierzchniowych i dążenie do poprawy ich klasy czystości poprzez zdecydowane ograniczenie występowania

- zabudowy bez oczyszczania ścieków bytowych oraz działania ograniczające zanieczyszczenie wód związkami chemicznymi wykorzystywanymi w rolnictwie;
 - dążenie do dalszej rozbudowy i modernizacji sieci kanalizacyjnej w gminie;
 - termomodernizacja budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej;
 - wprowadzenie zasady używania do celów grzewczych urządzeń o jak najwyższej sprawności energetycznej, korzystających z paliw niskoemisyjnych;
 - kształtowanie obudowy tranzytowych ciągów komunikacyjnych zielenią, w tym w formie alei i szpalerów drzew;
 - lokalizowanie nowej zabudowy, w szczególności wzdłuż głównych dróg z zachowaniem odległości zapewniającej ochronę przed hałasem w zależności od rodzaju tej zabudowy oraz minimalizowanie zasięgu i wpływu negatywnego oddziaływania tych dróg dla nowej zabudowy poprzez stosowanie barier i przegród akustycznych i strefowanie zabudowy;
 - lokalizowanie nowych anten telefonii bezprzewodowych w granicach samodzielnych działek lub na obiektach w miejscach nieeksploatowanych przy zachowaniu wszystkich wymogów lokalizacyjnych i formalno-prawnych;
 - ochrona przed zabudową terenów o dużym potencjale przyrodniczym (doliny cieków, śródpolne zadrzewienia o charakterze łągów lub grądów).
2. W kwestii ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:
- zachowanie i ochrona obiektów wpisanych do rejestru zabytków;
 - ochrona obiektów o charakterze zabytkowym wpisanych do gminnej ewidencji zabytków;
 - ochrona stanowisk archeologicznych;
 - utrzymanie istniejących oraz wyznaczenie nowych stref ochrony konserwatorskiej;
 - dokonywanie okresowej analizy stanu oraz wartości estetycznych obiektów zrealizowanych i realizowanych obecnie oraz ich ewentualne zaliczenie w poczet dóbr kultury współczesnej, a także wpisanie do gminnej ewidencji zabytków;
 - ochrona starodrzewu towarzyszącego zabytkom architektury, krzyżom i kapliczkom przydrożnym.
3. W kwestii kierunków rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej:
- modernizacja dróg w zakresie poprawy ich parametrów technicznych;
 - rozbudowa układu dróg gminnych i wewnętrznych dla obsługi planowanej i istniejącej zabudowy;
 - rozwój zaplecza komunikacji drogowej i kolejowej;
 - utrzymanie istniejących powiązań kolejowych gminy z Cieszynem, poprzez linię kolejowa nr 090 Zebrzydowice – Cieszyn oraz z centralnym obszarem województwa śląskiego, poprzez linię kolejową nr 093 Trzebinia – Zebrzydowice – Granica Państwa;
 - utrzymanie i modernizacja istniejącego układu tras rowerowych oraz zwiększenie ich segregacji od ruchu kołowego i kolejowego;
 - budowa nowych odcinków tras i ścieżek rowerowych poprawiających warunki przemieszczania się w gminie oraz bazę rekreacyjną;
 - budowa nowych oraz modernizacja istniejących ujęć i stacji uzdatniania wody;
 - budowa nowych sieci wodociągowych i modernizacja starych;
 - modernizacja istniejących sieci i urządzeń kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków znajdujących się na terenie gminy;
 - rozbudowa istniejących i budowa nowych sieci i urządzeń kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków na terenie gminy;
 - modernizacja i rozbudowa sieci gazowej;

- kontynuowanie działań skierowanych na wymianę starych nieefektywnych kotłów i pieców węglowych na nowe ekologiczne, energooszczędne i najsilniej redukujące emisję zanieczyszczeń;
 - zachęcanie i ułatwianie mieszkańcom wykorzystywania do celów grzewczych odnawialnych źródeł energii (biomasa, układy solarne i inne);
 - modernizacja i rozbudowa istniejących sieci i urządzeń elektroenergetycznych oraz budowa nowych sieci i urządzeń elektroenergetycznych;
 - gospodarowanie odpadami komunalnymi i przemysłowymi zgodnie z ustaleniami Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami.
4. W kwestii obszarów, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym:
- realizowanie inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym przede wszystkim na terenach komunikacji drogowej nie mających znaczenia ponadlokalnego, tj. wszystkie drogi gminne i powiatowe, terenach przeznaczonych na lokalizację urządzeń ochrony przeciwpowodziowej, terenach przeznaczonych na lokalizację urządzeń gospodarki wodno-ściekowej (oczyszczalnie, przepompownie, stacje uzdatniania wody, przewody wodne i kanalizacyjne itp.), terenach przeznaczonych na lokalizację urządzeń infrastruktury technicznej (stacje transformatorowe, stacje redukcyjno-pomiarowe, przewody energetyczne – elektryczne, ciepłownicze, gazowe itp.), terenach publicznych w ramach zespołów zabudowy mieszkaniowej i usługowej, terenach targowiska, terenach zieleni gminnej i cmentarzy, terenach rekreacyjno-sportowych.
5. W kwestii obszarów, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:
- realizowanie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym przede wszystkim poprzez zadania, które bezpośrednio dotyczą obszaru gminy („Modernizacja linii kolejowych, w tym Warszawa – Katowice – Wiedeń”) lub mogą dotyczyć jej obszaru (zabezpieczenie przeciwpowodziowe zlewni rzeki Olzy i Odry).
6. W kwestii obszarów, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² oraz obszarów przestrzeni publicznej:
- tereny przy stacji kolejowej w Zebrzydowicach w celu najlepszego pod względem przestrzennym zagospodarowania powinny być poddane procesowi scalania i podziału nieruchomości. Na tych terenach dopuszcza się również możliwość rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².
7. W kwestii kierunków i zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej:
- przekształcanie rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej w stronę zwiększania ich znaczenia jako elementów systemu gospodarczego i przyrodniczego gminy;
 - koncentracja zabudowy oraz uzupełnianie enklaw zabudowy powiązanych z terenami rolnymi.
8. W kwestii obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszarów osuwania się mas ziemnych:

- wyłączenie terenów osuwisk z możliwości zabudowy, a w przypadku ewentualnej zabudowy przeprowadzenie oceny warunków geologicznych w oparciu o stosowne dokumenty wynikające z przepisów odrębnych;
 - prowadzenie monitoringu i obserwacji terenów osuwiskowych;
 - ograniczanie rozwoju zabudowy na terenach zalewowych oraz zapewnienie form architektonicznych, które będą minimalizowały straty wśród istniejącej i planowanej zabudowy;
 - branie każdorazowo pod uwagę warunków geologiczno-górnich przed przystąpieniem do procesu inwestycyjnego w rejonie byłej KWK „Morcinek”.
9. W kwestii obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji:
- podejmowanie systemowych działań związanych z przekształcaniem i rekultywacją obszaru KWK „Morcinek” oraz powierzchni terenów kolejowych w rejonie stacji „Zebrzydowice”.
10. W kwestii innych obszarów problemowych:
- wyposażenie rozpraszającej się zabudowy mieszkaniowej w sieci wodno-kanalizacyjne oraz drogi gminne;
 - zapewnienie ochrony terenów mieszkaniowych przed ponadnormatywnymi natężeniami hałasu od planowanej kolei szybkiej.

9. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

Obszary strategicznej interwencji (OSI)) cechują się zidentyfikowanymi lub potencjalnymi powiązaniami funkcjonalnymi, lub szczególnymi warunkami społecznymi, gospodarczymi czy przestrzennymi, decydującymi o występowaniu barier rozwoju, lub trwałymi, możliwymi do aktywowania, potencjałów rozwojowych³. W *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”. Zielone Śląskie*⁴ na poziomie regionalnym zostały zdefiniowane dwa rodzaje OSI. Pierwsze – w ujęciu funkcjonalnym, tworzone są przez tzw. subregiony (obszary zorganizowane wokół ośrodków węzłowych o zidentyfikowanych powiązaniach gospodarczych i społecznych), natomiast drugie – w ujęciu tematycznym, wskazują na terytoria o ściśle określonych problemach lub potencjałach rozwojowych, dla których powinno być dedykowane wsparcie tematyczne.

Zgodnie z powyższym dokumentem gmina Zebrzydowice należy do obszaru subregionu południowego, zorganizowany wokół miejskich ośrodków węzłowych, dla których wyznaczono bezpośrednie otoczenie funkcjonalne, a które także, poprzez dyfuzję procesów rozwojowych poprzez lokalne ośrodki rozwoju, oddziałują na rozwój pozostałych terytoriów. Wśród głównych wyzwań subregionu wymieniono:

- rozwój współpracy na rzecz tworzenia atrakcyjnych produktów turystycznych,
- rozwój i integracja wysokiej jakości infrastruktury turystycznej,
- podniesienie jakości drogowych powiązań wewnętrznych i zewnętrznych, w tym również dróg pieszych i rowerowych,
- poprawę jakości środowiska, w szczególności powietrza i wód powierzchniowych,
- poprawę bezpieczeństwa powodziowego oraz przeciwdziałanie skutkom suszy,
- rozwój pasażerskiego transportu zbiorowego, w tym zintegrowanego systemu transportu, również na obszarze peryferyjnie położonych obszarów wiejskich.

Centrum subregionu południowego jest Aglomeracja Bielska, natomiast gmina Zebrzydowice stanowi obszar wiejski będący drugim typem OSI w ujęciu funkcjonalnym wymienionym w strategii regionalnej. W odniesieniu do tego typu obszarów zauważa się między innymi: znaczny procent degradacji i przekształcenia terenów w skutek eksploatacji górniczej, utratę funkcji rolniczych poprzez ulokowanie na nich bądź w pobliżu działalności wydobywczej, utrzymywanie się większości mieszkańców z pracy w górnictwie bądź branżach okołogórniczych oraz występowanie dualności zawodowej. W związku z obserwowanymi procesami konieczne jest podjęcie działań, do których należą:

- poprawa możliwości zatrudnienia i mobilności zawodowej,
- stworzenie warunków do zwiększenia inwestycji okołorolniczych i pozarolniczych,
- rozbudowa lokalnej infrastruktury transportowej i poprawy funkcjonowania transportu zbiorowego, umożliwiającego dostęp do korzystania z usług publicznych wyższego rzędu,
- aktywizacja społeczności,
- poprawa jakości edukacji i kształcenia ustawicznego,
- zachowanie różnorodności i spuścizny kulturowej,
- zachowanie i kształtowanie krajobrazu, ochrona i wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego.

Drugim typem OSI ujętym w dokumencie regionalnym są OSI tematyczne – konkurencyjne i problemowe. Gmina Zebrzydowice wpisuje się zarówno w pierwsze, jak i drugie. W przypadku OSI konkurencyjnych gmina należy do kategorii obszarów cennych przyrodniczo. Niemniej jednak

³ *Strategia rozwoju ponadlokalnego. Poradnik praktyczny*, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, s. 42.

⁴ *Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”. Zielone Śląskie*, Departament Rozwoju Regionalnego Referat Regionalne Centrum Analiz i Planowania Strategicznego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Katowice, październik 2020, 200 s.

w oparciu o zastosowaną, 5-cio stopniową skalę walorów przyrodniczych, została ona zaklasyfikowana do grupy gmin, w których walory te nie występują lub są niskie.

Jeżeli chodzi o OSI problemowe, to Zebrzydowice należą do kategorii gmin z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza (II obszar problemowy – przekroczenie dwóch dowolnych wskaźników) oraz do kategorii gmin będących w transformacji górniczej. Należy również zaznaczyć, że dzięki powiązaniu funkcjonalnemu z Jastrzębiem-Zdrojem wskazanym w dwóch innych OSI tj. gmin tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz ośrodki wzrostu, podejmowane pośrednio interwencje i przemiany będą wpływały również na sytuację Zebrzydowic. Obszary problemowe/rozwojowe odnoszące się do gminy (wprost lub poprzez powiązania funkcjonalne), znajdują swoje odzwierciedlenie w modelu jej struktury funkcjonalno-przestrzennej (rozdz. 7). Ponadto w tab. 5 wskazano, jak kierunki działań dedykowane określonym OSI zdefiniowanym w *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”*, realizowane są w ramach celów strategicznych i kierunków działań *Strategii Rozwoju Gminy Zebrzydowice do 2034 roku*.

Tabela 5. Kierunki działań dedykowane określonym OSI zdefiniowanych w *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”*. Zielone Śląskie, realizowane w ramach celów strategicznych i kierunków działań *Strategii Rozwoju Gminy Zebrzydowice do 2034 roku*

Strategia Rozwoju Gminy Zebrzydowice do 2034 roku*		Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”. Zielone Śląskie
		OSI – obszary cenne przyrodniczo
		CS A: Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej
CS 1, 2	→	Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze turystyki oraz usług czasu wolnego wykorzystujących atrakcje i potencjały lokalne.
CS 2	→	Rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych oraz wzmacnianie marek terytorialnych, w tym poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej.
		CS B: Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca
CS 1, 2	→	Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty i infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiającej wszechstronny rozwój mieszkańców.
		CS C: Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym
CS 2	→	Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza.
CS 2, 3	→	Poprawa jakości wód i racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, w tym wspieranie wdrażania rozwiązań w zakresie zintegrowanego i zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi w zlewni, ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy.
CS 2	→	Wsparcie działań zmierzających do zachowania i odtwarzania bio- i georóżnorodności, w tym ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, leśnych i korytarzy ekologicznych.
CS 2	→	Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw proekologicznych.
CS 2	→	Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej.
CS 3	→	Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej.
CS 3	→	Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego.
		CS D: Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni
CS 2, 3	→	Rozwijanie współpracy międzynarodowej, transgranicznej i międzyregionalnej, w tym w pasie Polski południowej oraz z miastami Ostrawą i Żyliną.
CS 1, 2, 3	→	Wspieranie rozwoju zróżnicowanych i wysokiej jakości usług publicznych dostępnych dla wszystkich mieszkańców regionu.
CS 1, 2, 3	→	Ochrona, promocja oraz podnoszenie atrakcyjności miejsc i obiektów o wartości historycznej, symbolicznej, architektonicznej, przyrodniczej, stanowiących „wizytówki” regionu.
		OSI – ośrodki wzrostu
		CS A: Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej
CS 2, 3	→	Rozwój infrastruktury ułatwiającej lokowanie i prowadzenie działalności gospodarczej, w tym stref aktywności gospodarczej, Polskiej Strefy Inwestycji, parków technologicznych, przemysłowych oraz klastrów ze szczególnym uwzględnieniem klastrów ze statusem Krajowego Klastra Kluczowego.
CS 2	→	Dywersyfikacja struktury gospodarczej i rozwój gospodarki 4.0, w tym wsparcie procesów automatyzacji, uelastycznienia i digitalizacji produkcji przedsiębiorstw oraz wzmocnienie kompetencji aktualnych i przyszłych kadr przemysłu.
CS 2	→	Rozwój współpracy przedsiębiorstw, w tym w ramach klastrów i sieci.
CS 2	→	Promocja i wdrażanie gospodarki obiegu zamkniętego.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZEBRZYDOWICE DO 2034 ROKU

CS 2	→	Wsparcie zdolności firm do generowania i wdrażania innowacji oraz nowoczesnych rozwiązań technologicznych, w tym tworzenie i implementacja usług i technologii medycznych.
CS 2	→	Rozwój i aktywizacja oraz przyciąganie zasobów ludzkich w szczególności w obszarach regionalnych i inteligentnych specjalizacji oraz przemysłów kreatywnych.
CS 2	→	Wsparcie tworzenia nowych i rozwoju istniejących firm, w tym start-upów, opartych na potencjałach regionu oraz wykorzystujących technologie rozwijane w regionie, w szczególności w obszarach regionalnych i inteligentnych specjalizacji oraz przemysłów kreatywnych.
CS C: Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym		
CS 2, 3	→	Poprawa powiązań transportowych poprzez ich przywrócenie, rozbudowę, modernizację i zarządzanie infrastrukturą wzmacniającą dostępność i spójność regionu, w tym w zakresie dróg, linii kolejowych, szlaków wodnych oraz dróg rowerowych, a także wsparcie działań na rzecz wzrostu bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego.
CS 2	→	Rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE.
CS 3	→	Rekultywacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz zagospodarowanie terenów i obiektów poprzemysłowych m.in. na cele środowiskowe, gospodarcze, kulturalne, rekreacyjne.
CS 3	→	Poprawa jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych, szczególnie centrów miast oraz osiedli mieszkaniowych i starych dzielnic.
CS 2	→	Adaptacja terenów miejskich i wiejskich do zmian klimatu, w tym wsparcie opracowania i wdrażania miejskich planów adaptacji, rozwój błękitno-zielonej infrastruktury oraz zintegrowanych miejskich ekosystemów.
CS 2	→	Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej.
CS 2, 3	→	Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego.
CS D: Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni		
CS 2, 3	→	Rozwijanie współpracy międzynarodowej, transgranicznej i międzyregionalnej, w tym w pasie Polski południowej oraz z miastami Ostrawą i Żyliną.
CS 1, 2	→	Organizacja flagowych wydarzeń biznesowych, naukowych, sportowych, kulturalnych promujących województwo i wykorzystujących unikatowe atuty regionu.
CS 1, 2, 3	→	Ochrona, promocja oraz podnoszenie atrakcyjności miejsc i obiektów o wartości historycznej, symbolicznej, architektonicznej, przyrodniczej, stanowiących „wizytówki” regionu.
OSI – gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze		
CS A: Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej		
CS 2, 3	→	Rozwój infrastruktury ułatwiającej lokowanie i prowadzenie działalności gospodarczej, w tym stref aktywności gospodarczej, Polskie Strefy Inwestycji, parków technologicznych, przemysłowych oraz klastrów ze szczególnym uwzględnieniem klastrów ze statusem Krajowego Klastra Kluczowego.
CS 2	→	Wsparcie sektorów tradycyjnych w zakresie podnoszenia ich konkurencyjności m.in. poprzez unowocześnienie procesów technologicznych, poprawę bezpieczeństwa pracy, ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko oraz rozwój zasobów ludzkich.
CS 2	→	Rozwój współpracy przedsiębiorstw, w tym w ramach klastrów i sieci.
CS 2	→	Wsparcie tworzenia nowych i rozwoju istniejących firm, w tym start-upów, opartych na potencjałach regionu oraz wykorzystujących technologie rozwijane w regionie, w szczególności w obszarach regionalnych i inteligentnych specjalizacji oraz przemysłów kreatywnych.
CS 2	→	Wsparcie tworzenia i rozwój MŚP (szczególnie start-upów), w tym podnoszenie kompetencji zawodowych pracowników, jakości usług otoczenia biznesu oraz promocja produktów lokalnych i tradycyjnych, wspieranie wdrażania technologii cyfrowych.
CS 1, 2	→	Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze turystyki oraz usług czasu wolnego wykorzystujących atrakcje i potencjały lokalne.
CS 2	→	Rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych oraz wzmacnianie marek terytorialnych, w tym poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i okoturystycznej.
CS B: Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca		
CS 1	→	Podniesienie jakości infrastruktury placówek ochrony zdrowia (w szczególności w obszarach deficytowych) oraz podniesienie jakości obsługi pacjentów, w tym wykorzystanie nowoczesnych technologii.
CS 1	→	Podnoszenie dostępu do usług wspierających funkcjonowanie rodziny, w tym opieki wytchnieniowej nad osobami zależnymi.
CS 1, 2	→	Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty i infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiającej wszechstronny rozwój mieszkańców.
CS 1, 2	→	Wyposażanie przestrzeni publicznych w infrastrukturę umożliwiającą wspólne spędzanie czasu przez mieszkańców oraz integrację społeczności lokalnych, w tym zapewniającą dostępność urbanistyczno-architektoniczną dla osób ze szczególnymi potrzebami.
CS 2	→	Promocja i wsparcie podmiotów ekonomii społecznej.
CS 1	→	Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.
CS 2	→	Wsparcie przekwalifikowania zawodowego i nabywania nowych kompetencji przez osoby objęte procesem transformacji gospodarczej.
CS 1	→	Podniesienie jakości i poprawa dostępu do nowoczesnej oferty edukacyjnej na wszystkich poziomach nauczania, odpowiadającej wyzwaniom społecznym i gospodarczym, w tym rynku pracy.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZEBRZYDOWICE DO 2034 ROKU

CS 2	→	Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty kształcenia ustawicznego oraz promocja uczenia się przez całe życie.
CS C: Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym		
CS 3	→	Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej.
CS 3	→	Poprawa jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych, szczególnie centrów miast oraz osiedli mieszkaniowych i starych dzielnic.
CS 2	→	Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej.
CS 2, 3	→	Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego.
CS 3	→	Rekultywacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz zagospodarowanie terenów i obiektów poprzemysłowych m.in. na cele środowiskowe, gospodarcze, kulturalne, rekreacyjne.
CS D: Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni		
CS 1, 2, 3	→	Wspieranie rozwoju zróżnicowanych i wysokiej jakości usług publicznych dostępnych dla wszystkich mieszkańców regionu.
CS 2	→	Budowanie trwałych partnerstw wewnątrzregionalnych i międzysektorowych.
CS 2, 3	→	Rozwijanie współpracy międzynarodowej, transgranicznej i międzyregionalnej, w tym w pasie Polski południowej oraz z miastami Ostrawą i Żyliną.
OSI – gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza		
CS A: Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej		
CS 2	→	Wsparcie zdolności firm do generowania i wdrażania innowacji oraz nowoczesnych rozwiązań technologicznych, w tym tworzenie i implementacja usług i technologii medycznych.
CS 2	→	Wsparcie sektorów tradycyjnych w zakresie podnoszenia ich konkurencyjności m.in. poprzez unowocześnienie procesów technologicznych, poprawę bezpieczeństwa pracy, ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko oraz rozwój zasobów ludzkich.
CS B: Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca		
CS 1	→	Aktywna profilaktyka i zapewnienie kompleksowości usług medycznych, w szczególności w zakresie chorób cywilizacyjnych i wynikających ze zmian demograficznych.
CS 1	→	Promocja aktywnego i zdrowego stylu życia.
CS C: Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym		
CS 2	→	Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza.
CS 2	→	Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw proekologicznych.
CS 2, 3	→	Rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE.
CS 2	→	Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej.
CS 3	→	Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego.
CS 3	→	Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej.
CS D: Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni		
CS 2, 3	→	Rozwój instrumentów oraz współpracy na rzecz monitorowania procesów rozwoju.
OSI – gminy w transformacji górniczej		
CS A: Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej		
CS 2, 3	→	Rozwój infrastruktury ułatwiającej lokowanie i prowadzenie działalności gospodarczej, w tym stref aktywności gospodarczej, Polskiej Strefy Inwestycji, parków technologicznych, przemysłowych oraz klastrów ze szczególnym uwzględnieniem klastrów ze statusem Krajowego Klastra Kluczowego.
CS 2	→	Wsparcie sektorów tradycyjnych w zakresie podnoszenia ich konkurencyjności m.in. poprzez unowocześnienie procesów technologicznych, poprawę bezpieczeństwa pracy, ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko oraz rozwój zasobów ludzkich.
CS 2	→	Dywersyfikacja struktury gospodarczej i rozwój gospodarki 4.0, w tym wsparcie procesów automatyzacji, uelastycznienia i digitalizacji produkcji przedsiębiorstw oraz wzmocnienie kompetencji aktualnych i przyszłych kadr przemysłu.
CS 2	→	Rozwój współpracy przedsiębiorstw, w tym w ramach klastrów i sieci.
CS 2	→	Promocja i wdrażanie gospodarki obiegu zamkniętego.
CS 2	→	Wsparcie tworzenia i rozwój MŚP (szczególnie start-upów), w tym podnoszenie kompetencji zawodowych pracowników, jakości usług otoczenia biznesu oraz promocja produktów lokalnych i tradycyjnych, wspieranie wdrażania technologii cyfrowych.
CS 1, 2	→	Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze turystyki oraz usług czasu wolnego wykorzystujących atrakcje i potencjały lokalne.
CS 2	→	Rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych oraz wzmocnianie marek terytorialnych, w tym poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i okotourystycznej.
CS B: Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca		
CS 1, 2	→	Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty i infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiającej wszechstronny rozwój mieszkańców.
CS 1, 2	→	Wyposażanie przestrzeni publicznych w infrastrukturę umożliwiającą wspólne spędzanie czasu przez mieszkańców oraz integrację społeczności lokalnych, w tym zapewniającą dostępność urbanistyczno-architektoniczną dla osób ze szczególnymi potrzebami.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZEBRZYDOWICE DO 2034 ROKU

CS 1	→	Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.
CS 2	→	Wsparcie przekwalifikowania zawodowego i nabywania nowych kompetencji przez osoby objęte procesem transformacji gospodarczej.
CS 1	→	Podniesienie jakości i poprawa dostępu do nowoczesnej oferty edukacyjnej na wszystkich poziomach nauczania, odpowiadającej wyzwaniom społecznym i gospodarczym, w tym rynku pracy.
CS 1	→	Wzmocnienie kształcenia kluczowych umiejętności i kompetencji uczniów z uwzględnieniem umiejętności emocjonalnych oraz psychospołecznych, niezbędnych do funkcjonowania w dorosłym życiu oraz swobodnego poruszania się na rynku pracy.
CS 2	→	Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty kształcenia ustawicznego oraz promocja uczenia się przez całe życie.
CS C: Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym		
CS 2	→	Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza.
CS 3	→	Przeciwdziałanie skutkom i ograniczenie negatywnego wpływu eksploatacji górniczej na środowisko, w tym na tkankę miejską.
CS 2, 3	→	Rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE.
CS 3	→	Rekultywacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz zagospodarowanie terenów i obiektów przemysłowych m.in. na cele środowiskowe, gospodarcze, kulturalne, rekreacyjne.
CS 3	→	Poprawa jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych, szczególnie centrów miast oraz osiedli mieszkaniowych i starych dzielnic.
CS 2	→	Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej.
CS 3	→	Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego.
CS D: Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni		
CS 1, 2, 3	→	Wspieranie rozwoju różnicowanych i wysokiej jakości usług publicznych dostępnych dla wszystkich mieszkańców regionu.
* kierunki działań w ramach poszczególnych celów strategicznych CS 1. Zebrydowice gminą bogatą kulturowo i zintegrowaną społecznie: <ul style="list-style-type: none"> Wspieranie budowy, rozbudowy i modernizacji bazy opiekuńczej, kulturalno-oświatowej i rekreacyjno-sportowej poprzez wprowadzanie nowych rozwiązań architektonicznych i organizacyjnych. Tworzenie mechanizmów, które pozwolą na zatrudnianie kadry pedagogicznej realizującej obowiązkowy program nauczania, w tym zachęty dla nauczycieli w celu wyboru przez nich gminy jako miejsca swojego zatrudnienia. Implementacja narzędzi sprzyjających promowaniu szczególnie wyróżniających się uczniów oraz zwiększających możliwości związane ze sportem i edukacją osób młodych. Organizowanie procesu kształcenia z wykorzystaniem aktywizujących metod nauczania oraz z uwzględnieniem wyzwań zawodów przyszłości. Tworzenie warunków zapewniających równy dostęp do opieki zdrowotnej. Wdrażanie projektów ukierunkowanych na zapobieganie przemocy, zagrożenia cyfrowe, radzenie sobie w sytuacjach stresowych oraz profilaktykę i promocję zdrowia. Poszerzenie i poprawa jakości wsparcia edukacyjno-terapeutycznego udzielanego mieszkańcom. Wspieranie realizacji inwestycji ukierunkowanych na rozwój zaplecza opiekuńczego, wychowawczego i edukacyjnego. Wdrażanie rozwiązań na rzecz zapewnienia opieki nad seniorami i osobami niesamodzielnymi oraz przeciwdziałanie ich izolacji i wykluczeniu. Tworzenie miejsc i przestrzeni, w których rodzice i ich dzieci, będą mogli bez przeszkód i ograniczeń uczestniczyć w życiu społecznym. Wspieranie i rozwijanie różnorodnych form zagospodarowania czasu wolnego oraz rozwoju osobowego dzieci i młodzieży, włącznie z zapleczem, które temu służy. Kreowanie przestrzeni współtworzonych przez mieszkańców, lokalne organizacje pozarządowe oraz przedstawicieli samorządu, w których istnieje możliwość budowania relacji, nawiązywania kontaktów i rozwijania potencjałów na różnych płaszczyznach. Wzmacnianie poczucia sprawczości i przynależności do gminy nowych mieszkańców, w tym poprzez zachęty związane ze stałym meldunkiem i inicjatywy oparte na lokalnym kapitale społecznym. Implementacja rozwiązań usprawniających administrowanie zapleczem edukacyjno-sportowym oraz zwiększających możliwości pozyskania wsparcia finansowego przez podmioty działające w sektorze sportu i edukacji. Dokumentowanie i udostępnianie dziedzictwa kulturowego, w tym zbiorów bibliotecznych oraz organizowanie działalności kulturalnej integrującej środowisko lokalne. Upowszechnianie i promocja dziedzictwa kulturowego oraz wzmacnianie lokalnej i regionalnej tożsamości. Popularyzowanie kultury, wzmacnianie uczestnictwa w kulturze i zwiększanie obecności kultury w życiu społecznym gminy z wykorzystaniem różnorodnych form, miejsc i obiektów. Tworzenie odpowiednich warunków umożliwiających rozwój sportu i rekreacji, w tym ułatwianie dostępu mieszkańców do obiektów kulturalnych i sportowych oraz zapewnianie odpowiedniego personelu technicznego i specjalistycznego. Promowanie, tworzenie i rozwijanie programów oraz inicjatyw służących uprawianiu sportu i zorganizowanej aktywności fizycznej przez mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzież. Wspieranie realizacji projektów konserwatorskich, renowacyjnych, rewitalizacyjnych rewaloryzacyjnych z wykorzystaniem zewnętrznych źródeł finansowania wraz z uwzględnieniem funkcji turystycznej obiektów zabytkowych jako możliwej formy ich utrzymania. Kontynuacja wdrażania rozwiązań mających na celu zapewnienie wysokiej jakości obsługi klienta, profesjonalizmu i rzetelności w świadczeniu usług oraz nowoczesnych, innowacyjnych sposobów zarządzania samorządem. 		

CS 2. Zebrzydowice gminą zrównoważoną środowiskowo i aktywną gospodarczo:

- Budowanie indywidualnego wizerunku gminy z wykorzystaniem cyfrowych i analogowych narzędzi marketingu, promocji i informacji, służących prezentacji lokalnych atutów, walorów i wartości.
- Tworzenie i rozwijanie transgranicznych produktów i ofert turystycznych o wysokiej konkurencyjności w oparciu o markę terytorialną Śląsk Cieszyński/Těšínské Slezsko oraz marki produktowe Żelazny Szlak Rowerowy/Železná cyklotrasa i Szlak Zamków nad Piotrkówką/Po stopách zámků nad Petrůvkou.
- Tworzenie procedur i rozwiązań umożliwiających świadczenie usług informacji turystycznej dostosowanych do natężenia ruchu turystycznego.
- Rozwijanie systemu tras pieszych i rowerowych jako składowej zrównoważonej mobilności i czynnika zwiększającego atrakcyjność turystyczną.
- Wspieranie wdrażania przedsięwzięć ukierunkowanych na poprawę infrastruktury rowerowej, oznakowania tras rowerowych oraz miejsc obsługi rowerzystów, zwłaszcza Żelaznego Szlaku Rowerowego.
- Minimalizowanie kolizji rowerowych, w tym z innymi pojazdami i pieszymi oraz zapewnienie dobrej widoczności, separowanie lub integrowanie ruchu rowerowego z kołowym w zależności od prędkości i natężenia.
- Adaptowanie walorów turystycznych do potrzeb ruchu turystycznego, tworzenie możliwości dojazdu do obiektów, miejsc i obszarów recepcji oraz rozwijanie infrastruktury turystycznej.
- Likwidowanie niskiej emisji zanieczyszczeń, ograniczanie natężenia ruchu pojazdów oraz rozwijanie energetyki opartej na alternatywnych źródłach energii wsparte pomiarem aktualnego stężenia zanieczyszczeń.
- Wspieranie realizacji inwestycji związanych z zapobieganiem powstawaniu odpadów, ich przetwarzaniem (recyklingiem) i wykorzystywaniem.
- Modernizacja energetyczna budynków oraz zwiększanie ich efektywności energetycznej.
- Rozwijanie zielonej i błękitnej infrastruktury jako elementów poprawiających retencję i jakość powietrza oraz wspierających bioróżnorodność.
- Podnoszenie świadomości ekologicznej, budowanie postaw poszanowania przyrody przez społeczeństwo oraz promowanie i premiowanie działań przyczyniających się do ochrony środowiska.
- Utrzymanie, a w miarę możliwości zwiększenie dotychczasowego zalesienia z wykorzystaniem dostępnych gruntów oraz współpraca z właściwymi instytucjami na rzecz ochrony różnorodności biologicznej.
- Rozwijanie współpracy między gminnymi i zewnętrznymi podmiotami reprezentującymi sektor samorządowy, pozarządowy i prywatny w celu łączenia wiedzy i zasobów na rzecz sprostania wspólnym wyzwaniom.
- Rozwijanie kompetencji cyfrowych i inteligentnych usług publicznych oraz zwiększanie dostępności do elektronicznych systemów danych.
- Dostosowanie kompetencji i kwalifikacji zawodowych mieszkańców do zmiennego rynku pracy, zwłaszcza wyzwań związanych z zieloną i cyfrową gospodarką.
- Wspieranie nowoczesnego uczenia się przez całe życie oraz podnoszenie umiejętności zawodowych i poziomu świadomości społecznej związanej z różnymi dziedzinami gospodarki.
- Tworzenie warunków do rozwoju podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych oraz wspieranie prowadzonej przez nie działalności.
- Podejmowanie działań mających na celu przejęcie przez gminę terenów i budynków umożliwiające realizowanie gminnych inwestycji.
- Zwiększanie poziomu przedsiębiorczości, konkurencyjności i inwestycji w centrach aktywności gospodarczej, jak i poza nimi.
- Wspieranie działalności innowacyjnej przedsiębiorstw, w tym rozwoju klastrów i startupów oraz edukacji w obszarze innowacji.
- Tworzenie i rozwijanie stref przyspieszających rozwój gospodarczy gminy.

CS 3. Zebrzydowice gminą bezpieczną do życia i dobrze zaprojektowaną przestrzennie:

- Przeciwdziałanie wykroczeniom i przestępcości (również transgranicznej), z zastosowaniem metod, środków i narzędzi opartych na edukacji, monitoringu wizyjnym oraz zaangażowaniu właściwych służb.
- Ograniczanie zabudowy na terenach zalewowych, tworzenie i odnowa infrastruktury przeciwpowodziowej, przystosowywanie obszarów narażonych na powódź do zmian klimatycznych oraz wspieranie systemów i służb ochrony przed powodzią.
- Wzmacnianie systemu transgranicznej ochrony przeciwpowodziowej opartej na współpracy administracji i decydentów z Polski i Republiki Czeskiej.
- Wspieranie rozwiązań dotyczących prewencji i zarządzania zagrożeniami ze strony ruchów masowych, w tym z zakresu monitorowania, stabilizacji gruntów i ograniczania bądź wykluczania zabudowy na terenach zagrożonych osuwaniem się ziemi oraz minimalizowania związanych z tym strat materialnych.
- Rozwijanie współpracy z podmiotami zewnętrznymi służącej prowadzeniu obserwacji i pomiarów stanu górotworów oraz technologicznemu i organizacyjno-technicznemu przeciwdziałaniu zagrożeniom sejsmicznym.
- Wzmacnianie potencjału służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, porządek publiczny i ratownictwo oraz rozwój współpracy tego typu jednostek.
- Podejmowanie działań zmierzających do dostosowania danych objętych ewidencją gruntów i budynków do stanu faktycznego.
- Wspieranie procesów rewitalizacji, w tym zwłaszcza dworca oraz terenów pokolejowych w Zebrzydowicach włącznie z nadaniem im nowych funkcji.
- Wspieranie budowy, rozbudowy i modernizacji systemu powiązań transportowych, w tym transgranicznych, rozwój transportu zbiorowego, a zwłaszcza niskoemisyjnego i elektromobilności, eliminowanie ograniczeń w korzystaniu z komunikacji publicznej oraz tworzenie infrastruktury do obsługi podróżnych i turystów.
- Wspieranie tworzenia węzłów przesiadkowych umożliwiających integrowanie transportu zbiorowego z rowerowym.
- Wdrażanie rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo ruchu pieszego, drogowego i kolejowego.
- Prowadzenie działań na rzecz rozbudowy i modernizacji systemu zaopatrzenia w wodę, systemu kanalizacyjnego i oczyszczania ścieków.
- Podejmowanie działań na rzecz zmiany przeznaczenia i sposobu zagospodarowania terenu.

- Kształtowanie, monitorowanie i ochrona krajobrazu uwzględniająca walory widokowe, przestrzenie publiczne oraz tereny przeznaczone na cele rekreacyjne i gospodarcze.
- Wzmacnianie działań związanych z utrzymaniem czystości i porządku oraz zapewnienie budowy i właściwej eksploatacji infrastruktury, która temu służy.
- Wspieranie rozbudowy i modernizacji infrastruktury elektroenergetycznej i gazowej.
- Wspieranie rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych, w tym inwestycji szerokopasmowych oraz przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu.

Źródło: Opracowanie własne.

10. SYSTEM WDRAŻANIA, FINANSOWANIE I WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie strategii będzie w szczególności samorząd gminy wraz z jego właściwymi organami, jednostkami organizacyjnymi oraz instytucjami zależnymi. Niemniej jednak charakter niektórych celów i sposobów ich osiągnięcia będzie wymagał współpracy w budowaniu mechanizmów opartych na partnerstwie międzysektorowym. Zestawienie działań objętych systemem wdrażania dokumentu strategicznego wraz z przyporządkowaniem im poszczególnych organów, jednostek/organizacji i pozostałych interesariuszy przedstawiono w tab. 6.

Tabela 6. System wdrażania strategii

Działanie	Odpowiedzialne organy, jednostki/organizacje, pozostali interesariusze					
	Rada Gminy	Wójt/ Zastępca Wójta	Urząd Gminy i jego jednostki organizacyjne	Mieszkańcy	Organizacje pozarządowe	Biznes
Przygotowanie projektu strategii						
Nawiązanie współpracy z partnerami w celu realizacji działań i projektów, które wymagają włączenia pozostałych interesariuszy						
Opracowanie programów, w ramach których będą realizowane założenia strategiczne						
Zatwierdzanie oraz zapewnienie środków finansowych, w ramach których będą realizowane cele strategiczne i kierunki działań						
Zabezpieczenie środków w budżecie gminy na realizację zadań wynikających z celów strategicznych i kierunków działań						
Opracowanie wniosków na pozyskanie dofinansowania zewnętrznego w celu realizacji projektów wynikających z założeń strategii						
Nadzorowanie realizacji projektów, opracowanie dokumentacji sprawozdawczo-rozliczeniowej						

Źródło: Opracowanie własne.

Prowadzenie efektywnej i skutecznej polityki rozwoju gminy powinno być oparte na wykorzystywaniu wszystkich dostępnych źródeł finansowania. Do tego typu narzędzi wsparcia będą zaliczały się przede wszystkim:

- środki z budżetu gminy;
- środki z budżetu Samorządu Województwa Śląskiego, Powiatu Cieszyńskiego;
- środki z budżetu Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Inicjatyw Wspólnotowych, Funduszy na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, a także Norweski Mechanizm Finansowy;
- środki z funduszy celowych w ramach Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- inne środki publiczne;
- środki pochodzące od innych podmiotów realizujących działania i projekty wpisujące się w strategię, w tym środki prywatne.

Ramy finansowe i poziom wydatków samorządu gminy będą warunkowane wieloma czynnikami, w tym poziomem dochodów gminy oraz zakresem zadań ciążących na lokalnym samorządzie. Szacuje się, że łączne wydatki samorządu gminy Zebrzydowice do roku 2034 wyniosą ok. 617,1 mln zł, z czego na wydatki inwestycyjne przypadnie ponad 42,1 mln zł⁵.

Uwzględniając przyjęte w strategii cele, planowane rezultaty oraz zakładane wskaźniki, konieczne jest wskazanie dokumentów o charakterze wykonawczym, które będą się w nią wpisywały i stanowiły jej uszczegółowienie. Do dokumentów tych będą należały dokumenty planistyczne, programy, strategie, prognozy i inne opracowania, wśród których można wymienić między innymi:

- Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Zebrzydowice na lata 2022-2035,
- Program Ograniczania Niskiej Emisji na terenie Gminy Zebrzydowice na lata 2023-2027,
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zebrzydowice na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032,
- Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Zebrzydowice na lata 2021-2026 oraz Zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Zebrzydowice,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

⁵ Uchwała Nr XXXIII/437/2023 Rady Gminy Zebrzydowice z dnia 26 października 2023 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej na lata 2023-2028, lata 2029-2034 przejęto w kwotach, jak w w/w uchwale dla roku 2028).

11. MONITORING, EWALUACJA I AKTUALIZACJA

Kluczowym elementem zarządzania strategicznego gminą jest podejmowanie działań związanych z monitorowaniem i ewaluacją strategii. Wynika to z jednej strony z potrzeby dysponowania wiedzą na temat postępów w zakresie realizacji aktywności zmierzających do osiągnięcia zakładanych celów, a z drugiej stanowi konsekwencję konieczności dostosowywania się do zmieniających się zewnętrznych uwarunkowań rozwojowych oraz wyciągania wniosków z efektów dotychczas podjętych działań⁶. Monitoring *Strategii Rozwoju Gminy Zebrzydowice do 2034 roku* będzie prowadzony corocznie, wpisując się w określony ustawowo (Art. 28 aa Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym) proces tworzenia raportu o stanie gminy. Takie podejście pozwoli na uzyskanie wszechstronnej wiedzy dotyczącej rezultatów planowanych działań przyjętych do realizacji. Monitoring obejmie katalog wskaźników zdefiniowanych w dokumencie strategicznym. Wynikiem tego procesu będzie przygotowanie zestawienia wskaźników dla oczekiwanych rezultatów, które wpisują się w każdy z celów strategicznych zapisanych w strategii (tab. 7).

Ponadto rekomenduje się przeprowadzenie dwóch ewaluacji w trakcie okresu obowiązywania strategii – pierwszej w połowie wdrażania dokumentu (mid-term) oraz drugiej po zakończeniu jego implementacji (ex-post). W oparciu o uzyskane na tej podstawie informacje zostanie przygotowane sprawozdanie zawierające wnioski służące udoskonaleniu bieżących bądź przyszłych działań strategicznych. Raporty ewaluacyjne będą zaprezentowane Radzie Gminy wraz z rekomendacjami ewentualnych korekt, aktualizacji lub uzupełnień.

Zmiany w dokumencie będą dokonywane w oparciu o uchwałę podjętą przez Radę Gminy na wniosek Wójta. Konieczne jest jednak, aby wcześniej Komisja Rady Gminy wydała stosowną opinię w tej sprawie. Decyzję co do aktualizacji strategii podejmie Wójt w porozumieniu z przedstawicielami komórek i jednostek organizacyjnych Urzędu Gminy. Będzie ona wynikiem oceny wdrażania dokumentu dokonanej na podstawie informacji zawartych w sprawozdaniach z 2029 i 2034 roku.

Tabela 7. Rezultaty i wskaźniki monitorowania

Nazwa celu strategicznego	Oczekiwane rezultaty	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa (2023)	Oczekiwany rezultat (2034)	Źródło danych
CS 1. Zebrzydowice gminą bogatą kulturowo i zintegrowaną społecznie	Nowoczesne zaplecze dydaktyczne i techniczne placówek publicznych, przystosowane do różnych grup interesariuszy, w tym osób z niepełnosprawnościami	Liczba obiektów przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych	1	↑	GUS/UG
	Kadra pedagogiczna dostosowana do zmieniających się warunków oświaty	Wydatki na doskonalenie i doksztalcanie zawodowe nauczycieli [w zł]	54 182,70	↑	UG
	Wysoka jakość kształcenia i wychowania oraz równe szanse i warunki dostępu do edukacji i sportu	Liczba gminnych programów stypendialnych w dziedzinie edukacji i sportu	0	↑	UG
	Uczniowie swobodnie poruszający się na rynku pracy	Liczba działań edukacyjnych uwzględniających współpracę szkół z biznesem	0	↑	UG

⁶ *Strategia rozwoju ponadlokalnego. Poradnik praktyczny...op.cit., s. 70.*

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZEBRZYDOWICE DO 2034 ROKU

	Poprawa dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej	Wydatki ogółem w dziale 851 – Ochrona zdrowia [w zł]	403 880,33	↑	GUS
	Ograniczenie zachowań mających negatywny wpływ na zdrowie i życie mieszkańców	Liczba miejsc w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej łącznie z filiami	132	↑	GUS
	Zapewnienie dostępu do pomocy psychologiczno-pedagogicznej	Kwoty świadczeń rodzinnych wypłaconych w roku – ogółem [w tys.]	2 766	↑	GUS
	Dostępna opieka nad dziećmi do lat 3 wykorzystująca zwłaszcza potencjał istniejącej infrastruktury społeczno-oświatowej	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach – ogółem [w %]	0	↑	GUS
	Zwiększenie udziału osób w podeszłym wieku i osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym	Liczba placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku w ramach działalności gospodarczej lub statutowej	1	↑	GUS
	Lepsze warunki umożliwiające pełne włączenie rodzin z dziećmi w życie społeczne gminy	Liczba miejsc i przestrzeni przyjaznych dla rodzin z dziećmi	0	↑	UG
	Wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży w oparciu o dostępną infrastrukturę i ofertę aktywności poza placówką, w której się kształcą bądź wychowują	Liczba kół / klubów / sekcji działających w centrach, domach, ośrodkach kultury, klubach i świetlicach	6	↑	GUS
	Dalsze wspieranie i aktywizacja społeczna mieszkańców	Liczba udostępnionych przestrzeni wspólnych	1	↑	GUS
	Poprawa warunków osiedleńczych w gminie	Liczba zameldowań ogółem	117	↑	GUS
	Racjonalne i efektywne gospodarowanie infrastrukturą sportowo-rekreacyjną	Kwota dotacji ogółem [w zł]	8 474 065,91	↑	GUS
	Lepsza promocja i upowszechnianie kultury	Księgozbiór bibliotek publicznych [w vol.]	34 536	↑	GUS
	Zachowana tożsamość kulturowa, utrzymane lokalne tradycje i zwyczaje	Grupy artystyczne – ogółem	12	↑	GUS
	Ciekawa oferta kulturalna dostosowana do potrzeb zróżnicowanych grup odbiorców	Imprezy organizowane przez centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice	39	↑	GUS
	Bardziej otwarta infrastruktura kulturalna, sportowa i rekreacyjna z profesjonalną kadrą, która w niej pracuje	Liczba udostępnionych obiektów sportowych ogółem	1	↑	GUS/UG
	Lepsza kondycja zdrowotna (fizyczna i psychiczna) lokalnej społeczności oraz bardziej skuteczna profilaktyka chorób	Kwota przekazanych środków na realizację zadań z zakresu sportu [w zł]	145 000,00	↑	GUS
	Trwałe zachowanie zabytków, ich zagospodarowanie, utrzymanie i wykorzystanie, w tym także do celów turystycznych	Wydatki w rozdziale 92120 – Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami [w zł]	0	↑	GUS

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZEBRZYDOWICE DO 2034 ROKU

	Wzrost poziomu obsługi i zadowolenia mieszkańców z działalności Urzędu Gminy	Liczba projektów usprawniających funkcjonowanie Urzędu Gminy	1	↑	UG
CS 2. Zebrzydowice gminą zrównoważoną środowiskowo i aktywną gospodarczo	Wzrost poziomu widoczności gminy wśród turystów i odwiedzających	Liczba działań promocyjno-informacyjnych realizowanych we współpracy z Lokalną Organizacją Turystyczną	0	↑	UG/LOT
	Atrakcyjne, markowe produkty i oferty turystyczne	Liczba transgranicznych produktów i ofert turystycznych o wysokiej konkurencyjności	3	↑	UG
	Optimalizacja działalności Gminnego Centrum Informacji Turystycznej uwzględniająca aktualne potrzeby branży	Liczba dni z dostępem do Punktu Informacji Turystycznej	5	↑	UG
	Ograniczenie negatywnych skutków transportu na środowisko i klimat oraz wzmocnienie dostępności komunikacyjnej i atrakcyjności turystycznej w oparciu o bezemisyjną mobilność.	Liczba osób korzystających z Żelaznego Szlaku Rowerowego	36 600	↑	UG
	Zaplecze turystyczne dostosowane do potrzeb i preferencji rowerzystów	Liczba parkingów i miejsc przeznaczonych do odpoczynku	3	↑	UG/ŚOT
	Poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu rowerowego	Liczba działań skierowanych na zapobieganie nieszczęśliwym zdarzeniom z udziałem rowerzystów	2	↑	UG
	Lepsze warunki wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców i turystów	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej wg sekcji R PKD 2007	8	↑	GUS
	Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza wynikająca ze zobowiązań ujętych w mechanizmach derogacyjnych	Stężenie pyłu zawieszonego PM 10 – średnia roczna [w ug/m³]	22,3	↓	GIOŚ
	Ograniczenie ilości odpadów, zwłaszcza zmieszanych	Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów [%]	72,9	↑	GUS
	Obniżenie kosztów eksploatacji budynków	Liczba instalacji fotowoltaicznych na obiektach użyteczności publicznej	2	↑	GUS
	Lepsze dostosowanie gminy do obecnych i przyszłych warunków klimatycznych	Sadzenie drzew i krzewów ogółem [w szt.]	0	↑	GUS
	Ukształtowane w mieszkańcach wzorce zrównoważonej konsumpcji	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku ogółem [w dam3]	911,7	↓	GUS
	Bardziej skuteczna ochrona gatunków fauny i flory oraz ich naturalnych siedlisk	Lasy publiczne ogółem [ha]	739,00	↑	GUS
	Międzygminne i międzysektorowe inicjatywy wspierające rozwój lokalny	Liczba wspólnych projektów międzygminnych i międzysektorowych	2	↑	UG
	Poprawa dostępu i zdolności do wykorzystania potencjału nowych technologii	Komputery podłączone do Internetu dostępne dla czytelników bibliotek	5	↑	GUS/UG

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZEBRZYDOWICE DO 2034 ROKU

	Mieszkańcy posiadający kwalifikacje odpowiadające aktualnym potrzebom rynku	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym ogółem [w %]	2,3	↓	GUS
	Zorientowane w trendach gospodarczych i wyedukowane społeczeństwo	Liczba kursów skierowanych na podnoszenie kompetencji cyfrowych	0	↑	UG
	Wzrost udziału sektora pozarządowego w działaniach na rzecz lokalnej społeczności	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	1,81	↑	GUS/UG
	Nabycie uprawnień do posiadania, korzystania oraz rozporządzania przez gminę nowymi gruntami lub obiektami z wyłączeniem innych osób w granicach ustanowionych przepisami prawa i zasadami współżycia społecznego	Grunty pozostające w zasobie gmin pod budownictwo mieszkaniowe ogółem [w ha]	2,5	↑	UG
	Poprawa zdolności w zakresie wzrostu gospodarczego i poziomu dobrobytu społecznego	Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON	997	↑	GUS
CS 3. Zebrzydowice gminą bezpieczną do życia i dobrze zaprojektowaną przestrzennie	Skuteczna prewencja kryminalna	Liczba wykroczeń łącznie	582	↓	KPP
	Skuteczne zapobieganie zagrożeniom i ich zwalczanie	Wydatki ogółem w dziale 754 – Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa [w zł]	300 876,01	↑	GUS
	Zgodna z przepisami prawa (Ustawą Prawo geodezyjne i kartograficzne oraz Rozporządzeniem w sprawie ewidencji miejscowości, ulic i adresów) numeracja gruntów i budynków	Liczba działań skierowanych na aktualizację ewidencji gruntów i budynków	0	↑	UG
	Ożywienie społeczno-gospodarcze obiektów i terenów pokolejowych	Rozpoczęte lub realizowane przedsięwzięcia z zakresu rewitalizacji, dla których dominują interwencje w obszarze przestrzenno-funkcjonalnym	1	↑	GUS
	Poprawa dostępności komunikacyjnej	Wydatki w rozdziale 60016 – drogi publiczne gminne [w zł]	4 606 740,77	↑	GUS
	Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego	Liczba zdarzeń drogowych łącznie	88	↓	KPP
	Zwiększenie liczby ludności korzystającej z infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	Korzystający z instalacji kanalizacyjnej [w % ogółu ludności]	68,7	↑	GUS
	Nowe tereny zgodne z Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego i dostosowane do aktualnych uwarunkowań	Powierzchnia gruntów gmin, związków międzygminnych lub metropolitalnych wg prawnych form użytkowania GUGiK [w ha]	202	↑	GUS
	Poprawa skuteczności ochrony krajobrazu	Udział powierzchni terenów zieleni w powierzchni ogółem [w %]	0,24	↑	GUS

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZEBRZYDOWICE DO 2034 ROKU

	Poprawa estetyki i wizerunku gminy	Liczba koszy na śmieci przypadająca na 100 mieszkańców [w szt.]	1,34	↑	GUS
	Nowe i zmodernizowane urządzenia sieciowe	Długość czynnej sieci dystrybucyjnej gazu [w m]	171 969	↑	GUS
	Nowoczesne i sprawnie działające rozwiązania telekomunikacyjne	Liczba stacji bazowych telefonii komórkowej	4	↑	UKE

Źródło: Opracowanie własne.

12. SPÓJNOŚĆ Z KRAJOWYMI, REGIONALNYMI I PONADLOKALNYMI DOKUMENTAMI

Strategia Rozwoju Gminy Zebrzydowice do 2034 roku jest zgodna z następującymi kluczowymi krajowymi, regionalnymi i ponadlokalnymi dokumentami:

- Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”,
- Strategią Zintegrowanego Rozwoju Terytorialnego Aglomeracji Beskidzkiej na lata 2021-2027 (z perspektywą do roku 2030).

W przypadku Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) dokument odnosi się do następujących celów szczegółowych:

- Celu szczegółowego I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość;
- Celu szczegółowego II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony;
- Celu szczegółowego III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu.

W kontekście Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 dokument odwołuje się do następujących celów głównych:

- Celu głównego I – Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;
- Celu głównego II – Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;
- Celu głównego III – Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

W odniesieniu do Strategii Rozwoju Województwa „Śląskie 2030”, dokument jest komplementarny do następujących celów strategicznych:

- Celu strategicznego A – Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej;
- Celu strategicznego B – Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca;
- Celu strategicznego C – Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni;
- Celu strategicznego D – Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym.

Jeżeli chodzi o Strategię Zintegrowanego Rozwoju Terytorialnego Aglomeracji Beskidzkiej na lata 2021-2027 (z perspektywą do roku 2030), dokument jest spójny z następującymi celami szczegółowymi:

- Celem strategicznym 1 – Sprawiedliwa i zielona transformacja gospodarcza Aglomeracji Beskidzkiej;
- Celem strategicznym 2 – Zmniejszenie emisyjności oraz integracja transportu i mobilności Aglomeracji Beskidzkiej;
- Celem strategicznym 3 – Podniesienie jakości środowiska naturalnego Aglomeracji Beskidzkiej;
- Celem strategicznym 4 – Rozwój turystycznego i kulturowego potencjału Aglomeracji Beskidzkiej;
- Celem strategicznym 5 – Sprawne zarządzanie procesami rozwojowymi Aglomeracji Beskidzkiej.

Strategia Rozwoju Gminy Zebrzydowice do 2034 roku realizuje także zapisy Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne⁷. W myśl art. 326 ustawy Strategia uwzględnia między innymi ustalenia poniższych dokumentów planistycznych:

- plany zarządzania ryzykiem powodziowym,
- plany gospodarowania wodami na obszarze dorzecza,
- plan przeciwdziałania skutkom suszy.

Plany zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP)

Plany zarządzania ryzykiem powodziowym obejmują wszystkie elementy zarządzania tego typu ryzykiem ze szczególnym uwzględnieniem działań służących zapobieganiu powodzi i ochronie przed powodzią oraz informacji na temat stanu należytego przygotowania w przypadku wystąpienia powodzi. Ochronę przed powodzią prowadzi się w sposób zapewniający koordynację z działaniami służącymi osiągnięciu celów środowiskowych i ochronie wód⁸.

Gmina Zebrzydowice jest narażona na występowanie powodzi, co wiąże się przede wszystkim z lokalizacją rzeki Piotrówki i jej dopływów. Realizacja polityki rozwoju gminy wymaga zatem podejmowania działań w taki sposób, aby planowane zagospodarowanie terenów nie stanowiło zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi, nie naruszało ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym oraz nie utrudniało zarządzania ryzykiem powodziowym.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza

Główną oś hydrologiczną gminy stanowi Piotrówka. Bogata sieć hydrograficzna tworzona jest przez niewielkie ciek, rozdzielane IV rzędowymi działami wodnymi, będące jej dopływami (lewobrzeżne: Kaczok z Kończyckim Potokiem i dopływ spod Podśwnioszowa, prawobrzeżne: Pielgrzymówka z Pruchnianką, Cisówka i Pająkówka). W południowo-zachodniej części sołectwa Kaczyce przepływa Olza. Poza kilkoma drobnymi strumieniami czy rowami uchodzącymi do Olzy całość powierzchni gminy odwadniana jest poprzez system Piotrówki, która zasila Olzę dopiero ok. 8 km na zachód w gminie Godów. W południowo-wschodniej część sołectwa Kończyce Małe przebiega wododział I rzędu pomiędzy zlewniami Wisły i Odry. Zlewnia Wisły zajmuje niewielki fragment gminy i nie jest odwadniana żadnymi ciekami. Sieć hydrograficzną uzupełniają liczne drobne ciek płynące jarami. Dodatkowo na terenie gminy występuje szereg kanałów i rowów melioracyjnych związanych głównie z systemami doprowadzania wody do licznych stawów hodowlanych⁹.

Zgodnie z ust. 3 art. 347 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów biologicznych, fizykochemicznych, chemicznych (w tym substancji priorytetowych w matrycy będącej wodą) należą do kompetencji inspekcji ochrony środowiska¹⁰. W odniesieniu do gminy Zebrzydowice takie badania wykonywane są przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach. Charakterystykę jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) znajdujących się w granicach gminy wraz z oceną ich stanu przedstawiono w tab. 8.

⁷ Dz. U. z 2024 r. poz. 1087, 1089, 1473.

⁸ <https://www.wody.gov.pl/nasze-dzialania/plany-zarzadzania-ryzykiem-powodziowym>

⁹ Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zebrzydowice...op.cit., s. 19.

¹⁰ Dz. U. z 2024 r. poz. 1087, 1089, 1473.

Tabela 8. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych na terenie gminy Zebrzydowice

Nazwa		Piotrówka	Olza od Ropiczanki do granicy	Wisła od Bładnicy do zb. Goczałkowice
Kod JCWP		RW6000061146999	RW60000411453	RW200006211179
Typ JCWP		RW_wap – Potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym	RWf_krz – Potok lub mała rzeka fliszowa o charakterze krzemianowym	RW_wap – Potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym
Rzeczywista długość JCWP [km]		76,21	14,61	71,03
Powierzchnia zlewni JCWP [km ²]		152,21	405,44	111,53
Ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.)	stan/potencjał ekologiczny	słaby potencjał ekologiczny	słaby potencjał ekologiczny	umiarkowany potencjał ekologiczny
	stan chemiczny	poniżej dobrego	poniżej dobrego	poniżej dobrego
	stan (ogólny)	zły	zły	zły

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PGWWP, <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>.

Według Mapy Hydrogeologicznej w skali 1:200000 ark. Cieszyn analizowany obszar wchodzi w skład przedkarpackiego regionu hydrogeologicznego XXII, podregion przedkarpacko-śląski XXII 7, w którym główny poziom użytkowy wód podziemnych znajduje się w utworach czwartorzędowych. Według Mapy hydrogeologicznej Polski w skali 1:50000 użytkowe czwartorzędowe poziomy wodonośne występują jedynie w dolinie Piotrówki, a w południowej części gminy w dolinach Kaczoka, Potoku Kończyckiego oraz Olzy. Dla piętra użytkowego wyznaczono jednostkę hydrogeologiczną 1abQIII (przeważa ona na całym terenie gminy, dla części południowej sołectwa Kaczyce, która obejmuje mapę hydrogeologiczną ark. Cieszyn jest to jednostka 1abQII). Czwartorzędowe piętro wodonośne budują osady rzeczne dolin Piotrówki, Kaczoka, Potoku Kończyckiego, Olzy i ich dopływów. Wykształcone są one w postaci otoczków oraz żwirów i piasków, poza korytami górne partie żwirów i piasków bywają niekiedy zaglinione. Miąższość strefy zaglinionej z reguły przekracza 3 metry, osiągając lokalnie ponad 10 metrów. Miąższość utworów czwartorzędowych dochodzi do 10 metrów. Zasilanie wód podziemnych odbywa się poprzez bezpośrednią infiltrację opadów atmosferycznych, a także infiltrację wód powierzchniowych (cieków). W związku z brakiem własności retencyjnych w tych utworach poziom wodonośny w sąsiedztwie rzek uzależniony jest ściśle od jej stanów. Poziom wodonośny występuje na ogół na głębokości 5 – 15 m poniżej powierzchni terenu. Wody omawianego poziomu związane z utworami terasowymi (holocenijskimi) i wodnolodowcowymi stanowią ciągły horyzont o charakterze swobodnym. Potencjalna wydajność studni wierconej wynosi mniej niż 10 m³/h. Na całej powierzchni jednostki stopień zagrożenia wód jest bardzo wysoki, występuje brak izolacji i obecność ognisk zanieczyszczeń. Jedynie w rejonie Kamieńca oraz w południowo-wschodniej części Kaczyce stopień zagrożenia określony jest jako wysoki. Jakość wód jest średnia (II) i wymagają one prostego uzdatnienia¹¹.

Badania w zakresie stanu wód podziemnych wykonuje Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy na zlecenie Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Badania

¹¹ Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zebrzydowice...op.cit., s. 20.

i ocenę stanu wód podziemnych przeprowadza się dla jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), dla których określany jest stan ilościowy (informacje o dostępnych zasobach, poborze, poziomie zwierciadła) i stan chemiczny. Charakterystyka JCWPd znajdujących się w granicach gminy Zebrzydowice wraz z oceną ich stanu została przedstawiona w tab. 9.

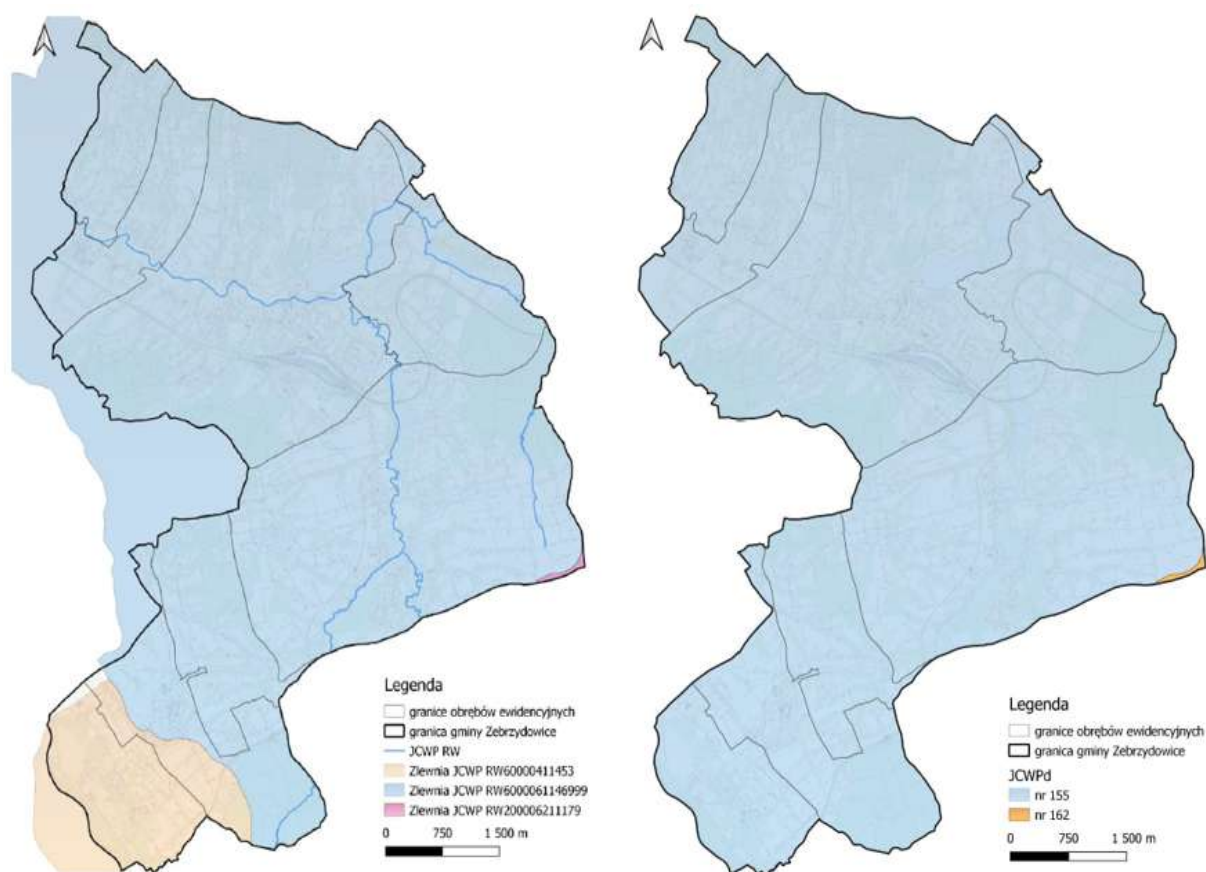
Tabela 9. Charakterystyka jednolitych części wód podziemnych na terenie gminy Zebrzydowice

Numer JCWPd		155	162
Kod JCWPd		GW6000155	GW2000162
Powierzchnia JCWPd [km²]		419,54	534,68
Cele środowiskowe	stan chemiczny	dobry stan chemiczny	dobry stan chemiczny
	stan ilościowy	dobry stan ilościowy	dobry stan ilościowy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PGWWP, <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-podziemne>.

Poniżej zamieszczono mapy przedstawiające jednolite części wód powierzchniowych i podziemnych na terenie gminy Zebrzydowice (rys. 7).

Rysunek 7. Jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) i podziemnych (JCWPd) na terenie gminy Zebrzydowice

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zebrzydowice na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032, Zakład Analiz Środowiskowych Eko-precyzja, Zebrzydowice 2024, s. 82, 90.

Poza obowiązkową realizacją katalogu działań krajowych określono potrzebę wdrożenia zestawu działań dla jednolitych części wód (JCW) określonych w tab. 10.

Tabela 10. Grupy działań przewidzianych do realizacji dla poszczególnych JCW na terenie gminy Zebrzydowice

JCW	Grupy działań przewidzianych do realizacji dla poszczególnych JCW na terenie gminy Zebrzydowice
Piotrówka	<ul style="list-style-type: none"> - gospodarka ściekowa w aglomeracjach, - działania kontrolne, - gospodarka ściekowa w obszarach niezurbanizowanych, poza aglomeracją.
Olza od Ropiczanki do granicy	<ul style="list-style-type: none"> - działania naprawcze dla obszarów chronionych, - gospodarka ściekowa w obszarach niezurbanizowanych, - przebudowa budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i spełnienia, - ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe JCWP.
Wisła od Bładnicy do zb. Goczałkowice	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa stanu elementów hydromorfologicznych w zakresie spełnienia celów środowiskowych, - działania kontrolne związane z przeglądem pozwoleń, - przebudowa budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i spełnienia celów środowiskowych, - aktualizacja programu ochrony środowiska, - ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe JCWP.
GW6000155	<ul style="list-style-type: none"> - edukacyjna, - naukowo-badawcza, - organizacyjno-prawna.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PGWWP, <http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje>.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

W *Planie przeciwdziałania skutkom suszy*¹² podkreślono, że susza, obok powodzi, jest jednym z najbardziej dotkliwych, ekstremalnych zjawisk naturalnych oddziałujących na społeczeństwo, środowisko i gospodarkę Polski. Przeciwdziałanie skutkom suszy zarówno w Polsce, jak i w Europie stanowi coraz większy problem. Znajduje to swoje odzwierciedlenie w licznych uregulowaniach prawnych, w tym między innymi w zakresie gospodarowania zasobami wodnymi oraz zarządzania kryzysowego. Celem głównym *Planu* jest kształtowanie zasobów wodnych oraz racjonalne korzystanie z zasobów wodnych zgodnie z obowiązującymi normatywami, natomiast jego celami szczegółowymi są:

- skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy,
- zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy,
- edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy,
- formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Zgodnie z mapami dotyczącymi zagrożenia suszą gmina Zebrzydowice została zaklasyfikowana do następujących klas:

- w przypadku zagrożenia suszą rolniczą do klasy I – słabo zagrożone,
- w przypadku zagrożenia suszą hydrologiczną do klasy III – silnie zagrożone,

¹² Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy, Dz. U. z 2021 r. poz. 1615.

– w przypadku zagrożenia suszą hydrogeologiczną do klasy I – słabo zagrożone.
Ponadto w przypadku łącznego zagrożenia suszą gminę przyporządkowano do klasy umiarkowanego zagrożenia suszą.

Strategia Rozwoju Gminy Zebrzydowice do 2034 roku jest spójna z zapisami najważniejszych dokumentów krajowych, regionalnych i ponadlokalnych. Ponadto została opracowana zgodnie z przywołanymi dokumentami strategicznymi, dzięki czemu możliwe jest osiągnięcie synergii na etapie jej realizacji.

ZAŁĄCZNIK 1. DIAGNOZA STRATEGICZNA

POŁOŻENIE I RYS HISTORYCZNY

Gmina Zebrzydowice położona jest w południowej części województwa śląskiego, w powiecie cieszyńskim. To gmina wiejska, która od zachodu graniczy z Republiką Czeską (sąsiedztwo z miastem Karviná i gminą Petrovice u Karviné), od północnego-wschodu z gminą Pawłowice, od wschodu z gminą Strumień, od północy z miastem Jastrzębie-Zdrój, a od południa z gminą Hażlach. Tworzy ją pięć sołectw: Kaczyce, Kończyce Małe, Markłowice Górne, Zebrzydowice Dolne i Zebrzydowice Górne. Ich łączna powierzchnia wynosi 41,42 km², co stanowi 5,67% obszaru powiatu cieszyńskiego i 0,34% powierzchni województwa śląskiego (rys. 8)¹³.

Rysunek 8. Mapa gminy Zebrzydowice

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OpenStreetMap.

Pod względem fizyczno-geograficznym gmina należy do następujących jednostek¹⁴:

- megaregion – Karpaty, Podkarpackie i Nizina Panońska,
 - prowincja – Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem Zachodnim i Północnym,
 - podprowincja – Podkarpackie Północne,
 - makroregion – Kotlina Ostrawska.
 - ⇒ mezoregion – Wysoczyzna Kończycka,

¹³ Bank Danych Lokalnych GUS, stan na 31.12.2023 r.

¹⁴ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zebrzydowice na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032, Zakład Analiz Środowiskowych Eko-precyzja, Zebrzydowice 2024, s. 10.

- ⇒ mezoregion – Kotlina Olzy;
- megaregion – Pozaalpejska Europa Środkowa,
 - prowincja – Wyżyny Polskie,
 - podprowincja – Wyżyna Śląsko-Krakowska,
 - makroregion – Wyżyna Śląska,
 - ⇒ mezoregion – Płaskowyż Rybnicki.

Historia miejscowości tworzących gminę Zebrzydowice sięga XIV w. Pierwsze pisemne wzmianki o istnieniu wsi Zebrzydowice, Kończyce Małe i Markłowice pochodzą ze Spisu Dziesięcin Biskupstwa Wrocławskiego z 1305 roku. Wieś Kaczyce została wymieniona po raz pierwszy w 1332 roku.

Zebrzydowice, które początkowo były wsią, w XV w. przeszły w ręce prywatne. Pierwszym znanym właścicielem Zebrzydowic był Mikesz z Jodłownika, który w 1467 roku sprzedał ich część Janowi Burzejowi z Knuruwa. Kolejnym właścicielem wsi byli Henek z Bilik z Kornic oraz rodzina Liszków. Tej ostatniej przypisuje się budowę zamku w XVI w.

W I poł. XVII w. zbudowano murowane prezbiterium oraz wzniesiono część ścian zebrzydowickiego kościoła. W tym okresie zaznaczył się podział Zebrzydowic na Górne i Dolne, który stał się wyraźny po 1640 roku.

Końcem XVII w. właścicielami wsi zostali Markłowscy. Odsprzedali ją oni jednak rodzinie baronów Mattencloit w 1732 roku. W latach 1760-1776 Mattencloitowie przebudowali dawny zamek obronny na barokowy pałac z parkiem i odbudowali miejscowy kościół.

W II poł. XV w. w Kończycach Małych powstał zamek, natomiast w 1713 roku pierwsza drewniana szkoła. Znaczący rozwój miejscowości Zebrzydowice nastąpił w II poł. XIX w., co wiązało się z uruchomieniem w 1855 roku przewozów na trasie Kolei Północnej na odcinku Bogumin – Dziedzice. W 1888 roku rodzina Mattencloit sprzedała majątek Larischom.

Po rozpadzie monarchii austro-węgierskiej w 1918 roku oraz napaści wojsk czechosłowackich na Śląsk Cieszyński w styczniu 1919 roku, doszło do podziału ziem dawnego Księstwa Cieszyńskiego pomiędzy Polskę i Czechosłowację w 1920 roku. 28 lipca 1920 roku na mocy decyzji Rady Ambasadorów w Spa Zebrzydowice stały się polską miejscowością graniczną, a część dotychczasowych przysiółków, np. Mizerów, Granica Czarny Las, przypadły Czechosłowacji. Jednocześnie wieś została odcięta od swojego dotychczasowego miasta powiatowego, Frysztatu (*czes. Fryštát*), który pozostał w Czechosłowacji i przyłączona do powiatu cieszyńskiego (do 1934 r. ze względu na brak połączenia kolejowego z Cieszynem, jej mieszkańcy musieli podróżować przez Czechowice, Bielsko i Skoczów, by dostać się do miasta powiatowego pociągiem). Po II wojnie światowej nastąpił rozwój Zebrzydowic. Odbudowano zamek, oddano do użytku ośrodek zdrowia i niewielki hotel. Rozbudowano dworzec kolejowy, który w niedługim czasie stał się największym kolejowym przejściem granicznym na południu Polski. W 1950 roku Zebrzydowice Górne i Dolne połączono w jedną gminę, a po reformie administracyjnej w 1975 roku w skład gminy weszły również Markłowice Górne, Kończyce Małe i Kaczyce. Zebrzydowice pozostały w województwie katowickim, co odcięło je od naturalnych więzi historyczno-kulturowych z Ziemią Cieszyńską, której większość włączono do województwa bielskiego. W latach 90-tych na terenie wsi zbudowano gazociąg, oczyszczalnię ścieków i stację uzdatniania wody. Po kolejnej reformie administracyjnej przeprowadzonej w 1999 roku gmina weszła w skład powiatu cieszyńskiego i aktualnie znajduje się w granicach województwa śląskiego.

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

W ujęciu geomorfologicznym całość terenu zalicza się do wysoczyzny lessowej. Charakterystyczne dla krajobrazu Zebrzydowic są wąwozy i jary (dolinki denudacyjne). Powstają i rozwijają się one pod wpływem erozyjnej działalności wód opadowych podczas ulewnych deszczów lub gwałtownych roztopów na stokach i wysoczyznach zbudowanych z lessów lub glinów o pokrytych ubogą roślinnością. Najniżej położony punkt (219 m n.p.m.) leży w dolinie rzeki Piotrówki, przy granicy z Czechami w Markłowicach Górnych. Z kolei najwyższym punktem jest wysoczyzna w Kaczycach w rejonie ul. Tuwima z wysokością 304 m. n.p.m. W wielu miejscach występują duże przewyższenia terenu dochodzące do 40 metrów (doliny rzek Pielgrzymkówki, Piotrówki, Olzy), co wpływa korzystnie na walory krajobrazowe obszaru. Do rejonów, z których rozciągają się najciekawsze widoki, należą: Kończyce Małe (widok z Podlesia w kierunku centrum), Markłowice Górne (widok z ul. Piaskowej, Polnej w kierunku południowym), Handzlówka (widok w kierunku południowym – Zebrzydowice), Kaczycze Górne (widok w kierunku południowo-wschodnim na zespół mieszkaniowy Kolonia), widok z Markłowic Górnych (ul. Dębowa, ul. Szkolna) w kierunku południowym oraz Kończyce Małe (rejon ul. Wiejskiej – widok w kierunku południowym)¹⁵.

Na terenie gminy występuje bogata sieć hydrologiczna, której główną oś tworzy rzeka Piotrówka wraz z dopływami (lewobrzeżne: Kaczok z Kończyckim Potokiem i dopływ spod Podświnioszowa oraz prawobrzeżne: Pielgrzymkówka z Pruchnianką, Cisówka i Pająkówka). W południowo-zachodniej części sołectwa Kaczycze przepływa rzeka Olza. Poza tym występują liczne małe ciek wodne płynące jarami oraz kanały i rowy melioracyjne związane głównie z systemami doprowadzania wody do stawów hodowlanych (m.in. staw Płoso, stawy Kisielów, staw Młunczok, staw Kamieniec). Jeżeli chodzi o wody podziemne, to według Mapy Hydrogeologicznej w skali 1:200000 ark. Cieszyn obszar gminy wchodzi w skład przedkarpackiego regionu hydrogeologicznego XXII, podregion przedkarpacko – śląski XXII 7, w którym główny poziom użytkowy wód podziemnych znajduje się w utworach czwartorzędowych. Zebrzydowice zaopatrywane są w wodę do spożycia przez wodociągi publiczne¹⁶.

Zdecydowaną większość gleb stanowią gleby bielicowe i pseudobielicowe. Mniejsze powierzchnie (głównie w sołectwie Markłowice Górne) zajmują gleby brunatne wyługowane i kwaśne. Podłoże budują utwory lessowe, w związku z tym gleby tych terenów zaliczono do gleb brunatnych. Ponadto w dolinie rzeki Piotrówki występują gleby mułowo-torfowe oraz gleby o typie mad. Rodzaj gleb na tych terenach określono jako rędziny ciężkie¹⁷.

Zebrzydowice leżą w obrębie Nadleśnictwa Ustroń i są jednym z 38 nadleśnictw wchodzących w skład Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach. Z danych GUS wynika, że w 2023 roku powierzchnia gruntów leśnych na terenie gminy wynosiła 832,31 ha. Dawało to lesistość na poziomie 19,5% (średnia krajowa 29,7%).

Zgodnie z podziałem Polski na dzielnice rolniczo-klimatyczne opracowanym przez R. Gumińskiego obszar gminy należy do dzielnicy podsudeckiej. Na obszarze gminy występują topoklimaty rolnicze, leśne, obszarów zabudowanych oraz dolin rzecznych z wyróżniającą się szeroką doliną Piotrówki i Pielgrzymówki. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 8°C. Liczba dni z przymrozkami waha się w zakresie 100-120, zaś liczba dni z pokrywą śnieżną to przeciętnie 60-70 rocznie. Suma opadów atmosferycznych wynosi w ciągu roku 760 mm,

¹⁵ *Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zebrzydowice*, PRACOWNIA URBANISTYCZNA W RYBNIKU SP. Z O.O., Zebrzydowice, czerwiec 2013, s. 26.

¹⁶ Tamże, s. 21-22.

¹⁷ Tamże, s. 17.

maksimum przypada na lipiec (90 mm), a minimum na styczeń (40 mm). Dominują wiatry południowo-zachodnie (28%), które charakteryzuje także największa prędkość (3,8 m/s). Stosunkowo często wieją także wiatry południowe (14%) oraz południowo-wschodnie (13%), jednak ich prędkość jest mniejsza i wynosi 2,4 m/s¹⁸.

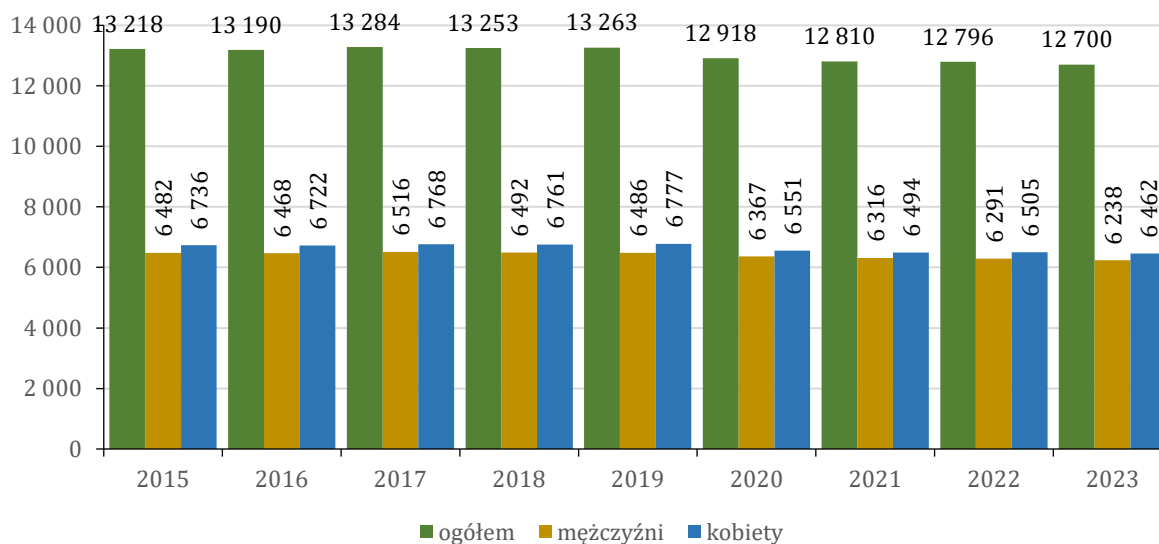
Na terenie gminy nie utworzono form ochrony przyrody objętych ustawą¹⁹. Niemniej jednak posiadają one potencjał przyrodniczy. Do najbardziej atrakcyjnych obszarów można zaliczyć: Pilarówkę, jary (pomiędzy ul. Poziomkową i ul. Słowiczą, biegnący prostopadle do ul. Słowiczej, na południe od ul. Źródlanej, na południowo-zachód od ul. Harcerskiej, na zachód od ul. Pocztowej, na północ od ul. Sobieskiego) oraz Kamieniec²⁰.

DEMOGRAFIA I PROCESY SPOŁECZNE

Końcem 2023 roku gminę zamieszkiwało 12 700 osób, z czego nieco ponad połowę (6 462) stanowiły kobiety. Analizując liczbę mieszkańców Zebrzydowic na przestrzeni badanego okresu, można zauważyć, że po roku 2019 następował jej systematyczny spadek, przy czym największy miał miejsce w roku 2020. W ciągu ostatnich czterech lat ubytek ludności wyniósł 963 osoby (rys. 9).

Przyczyn występowania zjawiska depopulacji gminy należy upatrywać zwłaszcza w spadku liczby urodzeń i starzeniu się społeczeństwa. Innym powodem może być niska atrakcyjność lokalnego rynku pracy, co powoduje wzrost zainteresowania migracją. To z kolei ogranicza możliwości realizacji kariery i rozwoju osobistego najbardziej wykwalifikowanych i ambitnych osób reprezentujących zwłaszcza młodsze grupy wiekowe („drenaż mózgów”). Istotne znaczenie odgrywa również konkurencyjność dużych ośrodków miejskich, które z uwagi na lepszą ofertę płacy i pracy przejmują lokalny kapitał ludzki i zatrzymują go u siebie.

Rysunek 9. Liczba mieszkańców gminy Zebrzydowice w latach 2015-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

¹⁸ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zebrzydowice na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032, Zakład Analiz Środowiskowych Eko-precyzja, Zebrzydowice 2024, s. 11.

¹⁹ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1478, 1940.

²⁰ Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zebrzydowice...op.cit., s. 74.

Struktura demograficzna ludności gminy charakteryzuje się niewielką przewagą liczby kobiet w stosunku do liczby mężczyzn. Współczynnik feminizacji w latach 2015-2023 utrzymywał się na podobnym poziomie (103/104). W porównaniu z danymi powiatu cieszyńskiego, województwa śląskiego i kraju był on najniższy, co świadczy o zachowaniu większej równowagi pomiędzy mieszkańcami reprezentującymi jedną i drugą płeć (tab. 11)

Tabela 11. Współczynnik feminizacji w latach 2015-2023

Jednostka terytorialna	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Zebrzydowice	104	104	104	104	104	103	103	103	104
pow. cieszyński	106	106	106	106	106	106	106	106	106
woj. śląskie	107	107	107	107	107	108	108	108	108
Polska	107	107	107	107	107	107	107	107	107

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Choć wskaźnik gęstości zaludnienia gminy Zebrzydowice w ciągu ostatnich dziewięciu lat obniżył się o 12,5 os. i wyniósł 306,6 os./km² w roku 2023, to pozostawał wyższy niż jego średnia wartość dla powiatu cieszyńskiego (239,4 os./km²) i średnia krajowa (119,9 os./km²). Jedynie w porównaniu ze średnią wojewódzką (350,3 os./km²) był on zdecydowanie niższy. Tempo zmian wspomnianego wskaźnika było najszybsze w odniesieniu do województwa (tab. 12).

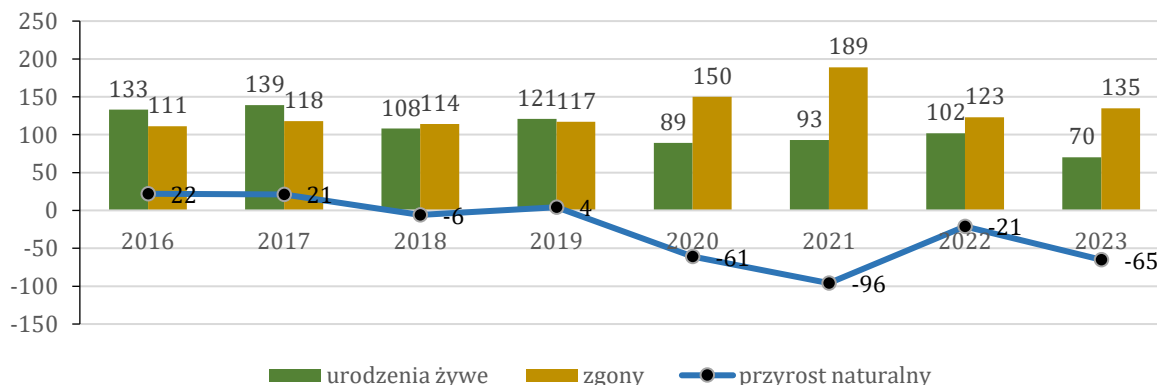
Tabela 12. Gęstość zaludnienia na 1km² w latach 2015-2023

Jednostka terytorialna	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Zebrzydowice	319,1	318,4	320,7	320,0	320,2	311,9	309,3	308,9	306,6
pow. cieszyński	243,1	243,6	244,1	243,9	244,0	242,3	241,2	240,4	239,4
woj. śląskie	370,6	369,7	368,8	367,6	366,3	357,7	354,8	352,4	350,3
Polska	122,9	122,9	122,9	122,8	122,7	121,8	121,2	120,8	119,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Przyrost naturalny w gminie w ostatnich czterech latach (2020-2023) osiągał wartości ujemne. Liczba zgonów przewyższyła wówczas znacząco (odpowiednio o 61, 96, 21 i 65) liczbę urodzeń żywych (rys. 10).

Rysunek 10. Przyrost naturalny w gminie Zebrzydowice w latach 2015-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 ludności w przypadku Zebrzydowice był dodatni tylko w roku 2016 i 2019. W roku 2023 wyniósł natomiast -5,09, co czyniło drugim najgorszym wynikiem (zaraz po województwie śląskim, -5,56) wśród wszystkich porównywanych jednostek terytorialnych (tab. 13).

Tabela 13. Wskaźnik przyrostu naturalnego na 1 000 ludności w latach 2016-2023

Jednostka terytorialna	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Zebrzydowice	1,66	1,59	-0,45	0,3	-4,72	-7,46	-1,64	-5,09
pow. cieszyński	0,39	-0,23	-0,94	-0,22	-3,93	-5,98	-3,68	-4,39
woj. śląskie	-1,36	-1,41	-2,11	-2,49	-4,95	-7,15	-5,76	-5,56
Polska	-0,15	-0,02	-0,68	-0,91	-3,2	-4,95	-3,79	-3,62

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Według prognozy Głównego Urzędu Statystycznego dotyczącej ludności gmin powiatu cieszyńskiego do 2060 roku (tab. 14), Zebrzydowice, podobnie jak pozostałe gminy, będą charakteryzowały się tendencją spadkową. W 2060 roku liczba ludności gminy wyniesie 11 583 osób (zmiana w stosunku do roku 2030 o 9,7%). W porównaniu z Istebną i Cieszynem, gdzie zakładany ubytek ludności w latach 2030-2060 będzie najwyższy (odpowiednio 28,26% i 27,7%) oraz Chybiem i Hażlachem, gdzie zakładany ubytek ludności w tym samym okresie szacuje się na 3,90% i 5,45%, tempo procesu wyludniania się Zebrzydowice należy ocenić jako średnie (zbliżone do Strumienia – ubytek 10% i Skoczowa – ubytek 12,15%). Ten sam negatywny trend jest przewidywany w odniesieniu do całego regionu (tab. 15).

Tabela 14. Prognoza ludności gmin powiatu cieszyńskiego do 2060 roku

Jednostka terytorialna	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Brenna	11 993	11 966	11 930	11 824	11 641	11 378	11 085
Chybie	9 914	9 980	9 956	9 920	9 858	9 726	9 527
Cieszyn	31 321	29 863	28 300	26 770	25 407	23 996	22 643
Dębowiec	6 008	6 051	6 048	6 003	5 921	5 816	5 658
Goleszów	13 024	12 827	12 559	12 269	11 951	11 548	11 133
Hażlach	11 033	11 095	11 079	10 990	10 824	10 616	10 431
Istebna	11 813	11 378	10 855	10 314	9 733	9 152	8 474
Skoczów	26 294	25 971	25 534	25 032	24 461	23 864	23 098
Strumień	13 497	13 385	13 180	12 968	12 742	12 472	12 142
Ustroń	15 781	15 427	15 071	14 723	14 342	13 980	13 573
Wisła	10 430	10 194	9 930	9 633	9 292	8 971	8 648
Zebrzydowice	12 828	12 717	12 579	12 363	12 120	11 865	11 583

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prognozy ludności gmin 2023-2060 GUS.

Tabela 15. Prognoza liczby mieszkańców w regionie do 2060 roku

Jednostka terytorialna	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
m. Jastrzębie-Zdrój	76 232	71 547	66 948	62 571	58 391	54 315	50 287
m. Żory	61 763	60 877	59 707	58 453	57 145	55 847	54 373
m. Bielsko-Biała	158 765	152 360	145 801	139 463	133 359	127 388	121 333
pow. pszczyński	110 763	109 453	107 605	105 476	102 957	99 980	96 651
pow. wodzisławski	146 129	141 941	137 457	132 768	127 763	122 488	116 990
pow. cieszyński	173 936	170 854	167 021	162 809	158 292	153 384	147 995
woj. śląskie	4 178 822	4 038 072	3 886 338	3 732 233	3 576 669	3 418 709	3 257 350

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prognozy ludności miast, powiatów, województw 2023-2060 GUS.

Saldo migracji w latach 2016-2018 i 2020 osiągało wartości dodatnie, przy czym największe przypadło na rok 2017. Od roku 2021 przez trzy kolejne lata notowany był ujemny wskaźnik salda migracji (tab. 16). Może to świadczyć o pogarszającej się atrakcyjności osiedleńczej gminy i konieczności podjęcia działań mających na celu zachęcanie do zamieszkania na jej terenie zwłaszcza ludzi młodych bądź osób pochodzących z większych ośrodków miejskich.

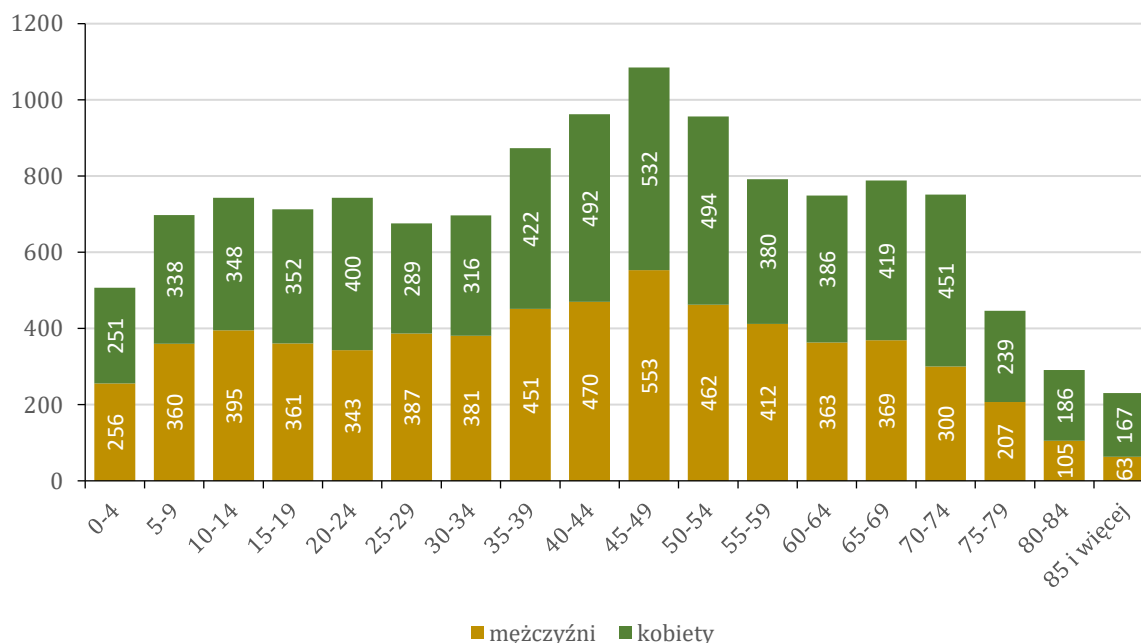
Tabela 16. Migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały w latach 2015-2023

Rok	Napływ				Odpływ				Saldo
	ogółem	z miast	ze wsi	z zagr.	ogółem	do miast	do wsi	zagr.	
2015	0	102	42	0	0	93	53	0	0
2016	162	93	68	1	154	109	45	0	8
2017	166	98	67	1	117	68	49	-	49
2018	144	102	39	3	138	91	47	-	6
2019	120	88	31	1	152	99	53	-	-32
2020	130	81	46	3	99	59	40	-	31
2021	156	97	57	2	180	105	74	-	-24
2022	133	101	30	2	142	88	53	-	-9
2023	117	79	36	2	147	104	36	-	-30

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

W 2023 roku gminę Zebrzydowice zamieszkiwało 50,88% kobiet i 49,12% mężczyzn. Kobiet było o 224 więcej niż mężczyzn. Najliczniejszą grupę wiekową stanowiły osoby w przedziale 45-49 lat. Nieco mniej mieszkańców reprezentowały przedziały 40-44 lata oraz 50-54 lata. W strukturze ludności dominowali mężczyźni do 49 roku życia (z wyjątkiem grupy wiekowej 20-24 lata oraz 40-44 lata). Wyższa liczba kobiet charakteryzowała wszystkie grupy wiekowe od 50 lat wżwyż (rys. 11).

Rysunek 11. Ludność gminy Zebrzydowice według płci i grup wieku w 2023 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Stan ludności gminy Zebrzydowice w wybranych kategoriach wiekowych w latach 2015-2023 obrazuje cykliczny wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym spadku udziału osób w wieku produkcyjnym. Jest to proces obserwowany zarówno w skali powiatu, regionu, jak i kraju. Niemniej jednak tempo zmian w przypadku obu wskaźników w porównaniu z powiatem cieszyńskim i województwem śląskim było wolniejsze (tab. 17).

Tabela 17. Stan ludności gminy Zebrzydowice w wybranych kategoriach wiekowych w latach 2015-2023

Podział ludności ze względu na wiek	gmina Zebrzydowice		pow. cieszyński		woj. śląskie	
	w os.	w %	w os.	w %	w os.	w %
2015						
przedprodukcyjny (17 lat i mniej)	2 655	20%	33 498	19%	767 533	17%
produkcyjny (18-59 lat/65 lat)	8 065	61%	109 447	62%	2 858 648	63%
poprodukcyjny (60/65 lat i więcej)	2 498	19%	34 617	19%	944 668	21%
2017						
przedprodukcyjny (17 lat i mniej)	2 629	20%	33 729	19%	770 744	17%
produkcyjny (18-59 lat/65 lat)	8 039	61%	107 856	61%	2 776 870	61%
poprodukcyjny (60/65 lat i więcej)	2 616	20%	36 666	21%	1 000 566	22%
2019						
przedprodukcyjny (17 lat i mniej)	2 554	19%	33 738	19%	772 668	17%
produkcyjny (18-59 lat/65 lat)	7 903	60%	105 909	59%	2 694 162	60%
poprodukcyjny (60/65 lat i więcej)	2 806	21%	38 544	22%	1 050 805	23%
2021						
przedprodukcyjny (17 lat i mniej)	2 498	20%	34 304	19%	764 798	17%
produkcyjny (18-59 lat/65 lat)	7 509	59%	102 156	58%	2 564 231	59%
poprodukcyjny (60/65 lat i więcej)	2 803	22%	39 653	23%	1 046 918	24%
2023						
przedprodukcyjny (17 lat i mniej)	2 399	19%	33 572	19%	746 878	17%
produkcyjny (18-59 lat/65 lat)	7 409	58%	100 249	57%	2 499 259	58%
poprodukcyjny (60/65 lat i więcej)	2 892	23%	40 973	23%	1 073 993	25%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

Gospodarka przestrzenna gminy Zebrzydowice prowadzona jest w oparciu o przyjęte w 2013 roku *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego*²¹ oraz *Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego* z 2018 roku²² wraz ze zmianą wprowadzoną w roku 2022²³.

W studium określono wizję gminy (Zebrzydowice gminą otwartą na otoczenie, wykorzystującą swoje cechy i zasoby przyrodnicze oraz położenie w układzie województwa i kraju) oraz 3 cele strategiczne, które pomogą ją osiągnąć:

- C1: Porządkowanie układu osadniczego gminy, przy uwzględnieniu naturalnych zagrożeń,
- C2: Wykorzystanie niezainwestowanych terenów w centrum gminy szczególnie terenów pokolejowych dla rozwoju nowych działalności i usług,
- C3: Zagospodarowanie terenów wzdłuż granicy państwa z uwzględnieniem wskazanego przygranicznego obszaru funkcjonalnego powiązań z Karwiną,
- C4: Ochrona obszaru gminy przed skutkami eksploatacji węgla kamiennego i metanu, w tym oddziaływania transgranicznego zagrażającym zabudowie i wartościom przyrodniczym oraz tworzenie prawnych form ochrony występujących wartości przyrodniczych²⁴.

Aby zrealizować zakładane cele strategiczne i określoną wizję przyjęto, że polityka przestrzenna będzie prowadzona w 11 obszarach (tab. 18).

Tabela 18. Obszary polityki przestrzennej określone w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zebrzydowice z 2013 roku

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej gminy – przeznaczenie terenów
M1 – obszar zespołów zabudowy mieszkaniowej	Dla obszaru ustalono mieszkaniowy kierunek zagospodarowania przestrzennego z przewidywanymi przeznaczeniami terenów (tereny zabudowy mieszkaniowej niskiej; tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej; obiekty, budynki, pomieszczenia i tereny usługowe oraz aktywności gospodarczych o nieuciążliwym oddziaływaniu na otoczenie; zieleń urządzona; parkingi i garaże; obiekty, urządzenia i sieci infrastruktury technicznej i komunalnej).
M2 – obszary „ulicowej” zabudowy mieszkaniowej	Dla obszaru ustalono mieszkaniowy kierunek zagospodarowania przestrzennego z przewidywanymi przeznaczeniami terenów (tereny zabudowy mieszkaniowej niskiej; tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej; tereny zabudowy zagrodowej i agroturystycznej na terenach bezpośrednio graniczących z terenami rolnymi; obiekty, budynki i pomieszczenia usługowe, oraz aktywności gospodarczych o nieuciążliwym oddziaływaniu na otoczenie; obiekty, budynki produkcyjne o ile działalność w nich prowadzona nie wykracza poza granice działki, na której są zlokalizowane; zieleń urządzona; parkingi, garaże; obiekty, urządzenia i sieci infrastruktury technicznej i komunalnej).
M3 – obszary „wyspowej” zabudowy zagrodowej i agroturystycznej	Dla obszaru ustala się rolniczo-mieszkaniowy kierunek zagospodarowania przestrzennego z przewidywanymi przeznaczeniami terenów (zabudowa zagrodowa i agroturystyczna; tereny zabudowy jednorodzinnej w uzupełnieniu zabudowy istniejącej; obiekty, budynki, pomieszczenia i tereny usługowe, w tym sportowo-rekreacyjne; zieleń urządzona; parkingi, garaże; obiekty, urządzenia i sieci infrastruktury technicznej; parkingi i garaże w poziomie terenu oraz

²¹ Uchwała nr XXVII/271/13 Rady Gminy Zebrzydowice z dnia 27 czerwca 2013 r. w sprawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zebrzydowice.

²² Uchwała nr XXXI/325/18 Rady Gminy Zebrzydowice z dnia 27 lutego 2018 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Zebrzydowice.

²³ Uchwała nr XXIII/310/2022 Rady Gminy Zebrzydowice z dnia 31 marca 2022 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Zebrzydowice.

²⁴ *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zebrzydowice...op.cit., s. 54.*

	parkingi zbiorowe pod- i nadziemne; sieci, urządzenia i obiekty infrastruktury technicznej i komunalnej).
ZU – obszary zespołów i obiektów usługowych, w tym US – tereny sportowo-rekreacyjne	Dla obszaru ustala się usługowy kierunek zagospodarowania przestrzennego z przewidywanymi przeznaczeniami terenów (obiekty, budynki i pomieszczenia usługowe, obiekty i tereny sportowo-rekreacyjne; tereny kościołów wraz z istniejącymi nie wydzielonymi cmentarzami; rewitalizacja obiektów i terenów przemysłowych i kolejowych w kierunkach usługowych; zabudowa mieszkaniowa w uzupełnieniu budynków i terenów usługowych, oraz możliwość zachowania istniejącej zabudowy mieszkaniowej; obiekty i pomieszczenia produkcyjne oraz obsługi komunikacji drogowej i kolejowej; sieci, urządzenia i obiekty infrastruktury technicznej i komunalnej).
AG – obszary aktywności gospodarczej, w tym UC – rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni powyżej 2000 m ²	Dla obszaru ustala się wielofunkcyjny kierunek zagospodarowania przestrzennego dla różnych form aktywności gospodarczych z przewidywanymi przeznaczeniami terenów wymagających zagospodarowania w uporządkowanych niekolizyjnych relacjach (obszary działalności usługowej handlu i różnego typu wytwórczości, w tym obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży powyżej 2000m ² na terenach o symbolach UC pokazanych na rysunku studium; obiekty usług administracji, gastronomii, rzemiosła i kultury, hotele, motele; obiekty przemysłowe, bazy składy, magazyny, centra logistyczne; pomieszczenia mieszkalne jeżeli są związane z prowadzoną działalnością gospodarczą, lub stanowią uzupełnienie istniejącej zabudowy mieszkaniowej; obiekty i urządzenia obsługi komunikacji kołowej oraz garaże; parkingi w poziomie terenu i zbiorowe nad- i podziemne; zieleń urządzona, drogi wewnętrzne, chodniki; obiekty, urządzenia i sieci infrastruktury technicznej i komunalnej; możliwość zachowania dotychczasowego użytkowania terenów).
OZ – obszary zieleni urządzonej, w tym ZC – tereny cmentarzy	Dla obszaru ustala się utrzymanie i powiększenie terenów zieleni urządzonej gminy z przewidywanymi przeznaczeniami terenów (cmentarze; parki; zieleń towarzysząca obiektom usługowym i sportowo-rekreacyjnym; ogrody działkowe; dojazdy, parkingi, budowle, sieci i urządzenia infrastruktury technicznej i komunalnej).
OF – przygraniczny obszar funkcjonalny	Ustala się wielofunkcyjny obszar funkcjonalny, w którym uwzględnione będą uwarunkowania wynikające z ich położenia i powiązań w obszarze przygranicznym (zachowanie wartości istniejących elementów środowiska przyrodniczego z uwzględnieniem powiązań poza granicami państwa; zachowanie i wzmocnienia powiązań funkcjonalnych obszarów położonych po obu stronach granicy państwa, oraz ustalenie zasad eksploatacji węgla kamiennego i metanu; uwzględnienie polityki przestrzennej ustalonej w studium dla poszczególnych obszarów położonych w obrysie przygranicznego obszaru funkcjonalnego).
OL – obszary lasów i zadrzewień wyłączone z zabudowy	Dla obszaru ustala się przyrodniczy kierunek zagospodarowania przestrzennego z przewidywanymi przeznaczeniami terenów (lasy, grunty leśne i zadrzewienia; zalesienia i zadrzewienia terenów; zachowanie i modernizacja istniejących budynków bez możliwości rozbudowy; drogi leśne, trasy rowerowe, obiekty i urządzenia, których lokalizacja jest zgodna z ustawą o lasach, oraz istniejące drogi, ciągi pieszo-jezdne; sieci i urządzenia infrastruktury technicznej i komunalnej).
OR – obszary rolne wyłączone z zabudowy	Dla obszaru ustala się rolniczy kierunek zagospodarowania przestrzennego z przewidywanymi przeznaczeniami terenów (uprawy polowe, ogrodnictwo, gospodarka hodowlana ryb w istniejących i nowych stawach; łąki, pastwiska i zadrzewienia; zachowanie, modernizacja i wymiana kubatury istniejących budynków z możliwością ich rozbudowy do 50 % istniejącej kubatury; drogi gruntowe i dojazdy do pól, trasy rowerowe; sieci i urządzenia oraz budowle infrastruktury technicznej i komunalnej).
KD – korytarze dolin rzek i potoków, w tym WS – zbiorniki	Dla obszaru ustala się przyrodniczy kierunek zagospodarowania przestrzennego z przewidywanymi przeznaczeniami terenów (zieleń łęgowa; zadrzewienia; zbiorniki wodne, stawy i inne formy wód powierzchniowych wraz z obiektami związanymi z hodowlą ryb; drogi dojazdowe, ciągi pieszojezdne; trasy i ścieżki

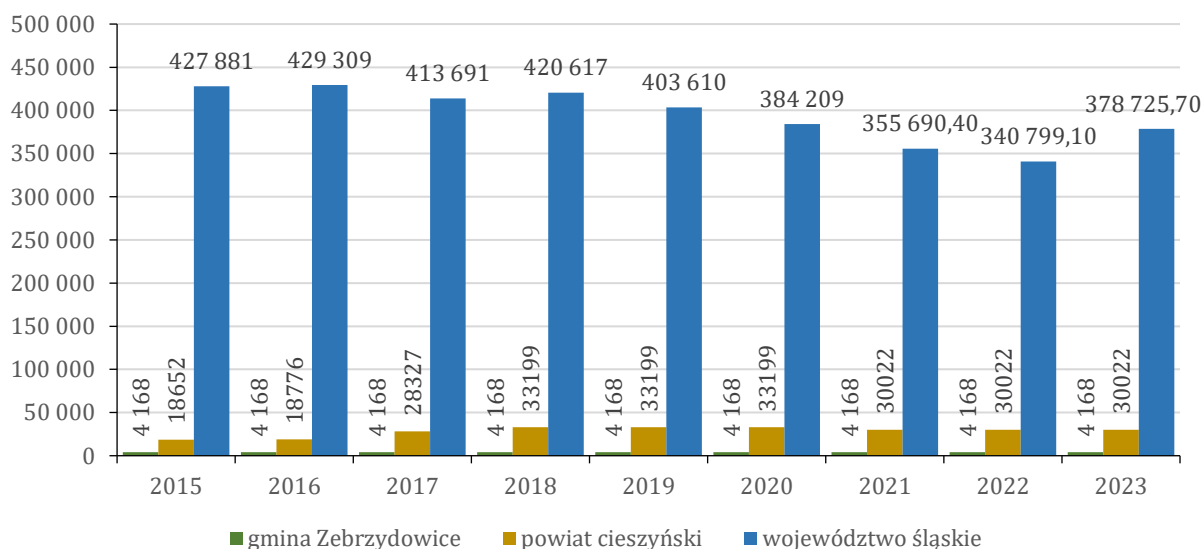
STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZEBRZYDOWICE DO 2034 ROKU

wodne i stawy	rowerowe, szlaki turystyczne i spacerowe; zachowanie budynków istniejących z możliwością ich modernizacji; sieci i urządzenia infrastruktury technicznej oraz obiekty i urządzenia związane z gminnym systemem oczyszczania ścieków).
KK – korytarze komunikacyjne podstawowego układu komunikacji drogowej i kolejowej	Dla obszaru ustala się komunikacyjny kierunek zagospodarowania przestrzennego z przewidywanymi przeznaczeniami terenów (zachowanie istniejących dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych; zachowanie istniejących linii kolejowych z możliwością budowy szybkiej kolei relacji Warszawa – Katowice – Wiedeń; możliwość zagospodarowania rekreacyjnego po zlikwidowanych szlakach kolejowych – np. ścieżki rowerowe; możliwość zachowania i budowy sieci i urządzeń infrastruktury technicznej).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zebrzydowice*, PRACOWNIA URBANISTYCZNA W RYBNIKU SP. Z O.O., Zebrzydowice, czerwiec 2013, s. 60-70.

W latach 2015-2023 powierzchnia terenów wskazanych w studium do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w przypadku gminy Zebrzydowice wynosiła 4 168 ha (100% powierzchni gminy). W związku tym nie było konieczności wydawania decyzji o warunkach zabudowy (realizacja zagospodarowania terenu odbywała się w oparciu o wydawane na bieżąco wypisy i wyrisy). Dla porównania powierzchnia analizowanych terenów w przypadku powiatu cieszyńskiego stale rosła, natomiast odnośnie do województwa śląskiego malała (od 2019 do 2022 roku). Jej wzrost nastąpił dopiero w ostatnim badanym roku (rys. 12).

Rysunek 12. Powierzchnia terenów wskazanych w studium do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w latach 2015-2023 [w ha]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Na obszarze objętym miejscowym planem występują następujące strefy konserwatorskie²⁵:

- strefa „A” – ścisłej ochrony konserwatorskiej obejmuje: zespół zabudowy sakralnej w Zebrzydowicach (kościół p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny wraz z znajdującymi się na zewnątrz kościoła figurą św. Jana Nepomucena w ogrodzeniu

²⁵ § 7, pkt. 1 Uchwały nr XXIII/310/2022 Rady Gminy Zebrzydowice z dnia 31 marca 2022 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Zebrzydowice.

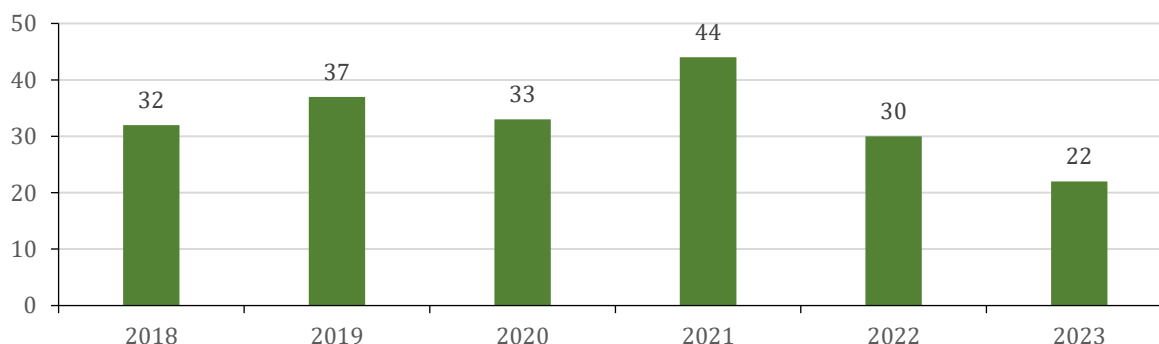
kościół, figurą św. Franciszka i figurą św. Antoniego z Dzieciątkiem; budynek plebanii; cmentarz parafialny wraz z figurą św. Jana Nepomucena), zespół pałacowo-parkowy w Zebrzydowicach (budynek pałacu, park, staw Młyńszczok, teren byłego folwarku), kościół p.w. Podwyższenia Krzyża Św. w Kaczycach Górnych wraz z towarzyszącą zielenią, kościół p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Kończycach Małych wraz ze starodrzewem, zespół parkowo-zamkowy w Kończycach Małych (budynek zamku, teren dawnego ogrodu zamkowego, staw zamkowy, kapliczka przy ul. Staropolskiej ze starodrzewem, fragment alei),

- strefa „B” – pośredniej ochrony konserwatorskiej obejmuje: zachowane następujące elementy zabytkowe: kościół filialny Matki Boskiej Częstochowskiej w Kaczycach Dolnych wraz z cmentarzem, budynek szkoły w Kaczycach Górnych i kaplica św. Jana Nepomucena, cmentarz parafialny „Pod Lipkami” w Kaczycach Górnych, plebania przy ul. Myśliwskiej 2 w Kończycach, cmentarz rzymsko-katolicki przy kościele w Kończycach Małych, Dom Opieki Społecznej w Kończycach Małych przy ul. Staropolskiej, obszar otulinowy zabezpieczający obiekty objęte strefą „A”, kaplica przy ul. Kochanowskiego – Kasztanowej w Zebrzydowicach, kaplica przy ul. Mickiewicza w Markłowicach Górnych, kaplica przy ul. Średnicowej w Kaczycach, kaplica przy ul. Konopnickiej w Kaczycach, kaplica przy ul. Matejki w Kaczycach, obszar otulinowy zabezpieczający obiekt objęty strefą „A”; historyczne sieci stawów i dróg w granicach pokazanych na rysunku planu,
- strefa „E” – ochrony ekspozycji obejmuje: w Kończycach Małych – teren widoczny z dziedzińca, tereny stawów położonych na wschód od zamku oraz tereny położone na południe od zamku, w Zebrzydowicach – teren zamku wraz z otoczeniem obejmującym również Staw Młyńszczok i Kisielów,
- strefa „OW” – obserwacji archeologicznej obejmuje: obszar, na którym mógł funkcjonować średniowieczny gródek rycerski na kopcu, obszar zamku w Kończycach Małych, obszar pałacu Larischów w Zebrzydowicach.

Wprowadzona w 2022 roku zmiana do miejscowego planu dotyczyła terenów zmiany infrastruktury technicznej (kanalizacja) przy oczyszczalni ścieków w Kończycach Małych w celu umożliwienia realizacji Gminnego Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów oraz zmiany układu komunikacyjnego w rejonie ul. Chmielnej w Kończycach Małych²⁶. W dniu 26 lipca 2024 roku wójt gminy Zebrzydowice ogłosił przystąpienie do sporządzenia miejscowego planu dla części gminy Zebrzydowice obejmującego obszar w rejonie ul. Morcinka i Otrębowskiej w miejscowości Kaczyce.

Łączna liczba pozwoleń na budowę i zgłoszeń budowy z projektem budowlanych w gminie Zebrzydowice w latach 2018-2023 wyniosła 198 (rys. 13).

Rysunek 13. Pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanych w gminie Zebrzydowice w latach 2018-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

²⁶ Raport o stanie gminy Zebrzydowice za 2023 rok, Urząd Gminy w Zebrzydowicach, Zebrzydowice 2023, s. 23.

SAMORZĄD

W celu wykonywania zadań własnych, zleconych bądź powierzonych gmina może tworzyć jednostki organizacyjne. Do jednostek organizacyjnych gminy Zebrzydowice należą²⁷:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zebrzydowicach,
- Gminny Ośrodek Kultury w Zebrzydowicach,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Zebrzydowicach,
- Gminny Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Zebrzydowicach,
- Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Kaczycach,
- Szkoła Podstawowa im. Jarosława Dąbrowskiego w Kończycach Małych,
- Szkoła Podstawowa w Markłowicach Górnych,
- Szkoła Podstawowa im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w Zebrzydowicach,
- Gminne Przedszkole Publiczne w Zebrzydowicach z oddziałami w Kaczycach, Kończycach Małych i Markłowicach Górnych.

Jeżeli chodzi o jednostki pomocnicze gminy, to Ustawa o samorządzie gminnym²⁸ nie wskazuje ich definicji. Niemniej jednak przez analogię do uregulowań dotyczących gminy, powiatu czy województwa, można przyjąć, że tworzą one wspólnotę terytorialną mieszkańców²⁹. Jednostkami pomocniczymi gminy Zebrzydowice są następujące sołectwa posiadające odrębne statuty:

- Kaczyce,
- Kończyce Małe,
- Markłowice Górne,
- Zebrzydowice Dolne,
- Zebrzydowice Górne.

Zgodnie z przywołaną Ustawą organami gminy Zebrzydowice są Rada Gminy oraz Wójt. Rada Gminy jest organem stanowiącym i kontrolnym, natomiast Wójt realizuje zadania własne określone ustawami, Statutem Gminy Zebrzydowice, uchwałami Rady Gminy oraz zadania zlecone z zakresu administracji publicznej przekazane gminie z mocy przepisów powszechnie obowiązujących, a także na drodze porozumień z właściwymi organami administracji publicznej. Jednym z jego obowiązków jest kierowanie Urzędem Gminy (rys. 14).

Gmina Zebrzydowice jest członkiem związków, stowarzyszeń, partnerstw terytorialnych (grup działania) i klastrow, do których należą³⁰:

- Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza” (od 1998 roku),
- Cieszyńska Kraina – Lokalna Grupa Działania (od 2008 roku),
- Stowarzyszenie Samorządowe Ziemi Cieszyńskiej (od 2009 roku),
- Lokalna Grupa Rybacka „Żabi Kraj”/Stowarzyszenie Rybackie „Żabi Kraj” (od 2009 roku),
- Śląski Związek Gmin i Powiatów (od 2010 roku),
- Aglomeracja Beskidzka (od 2019 roku),
- Klaster Energii Gmin i Powiatu Cieszyńskiego (od 2022 roku).

Zebrzydowice prowadzą również współpracę partnerską z trzema zagranicznymi gminami, w tym jedną czeską i dwoma słowackimi. Są to³¹:

- Petrovice u Karviné (od 2005 roku),
- Veľké Rovné (od 2006 roku),

²⁷ <https://www.zebrzydowice.pl/>

²⁸ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 609, 721.

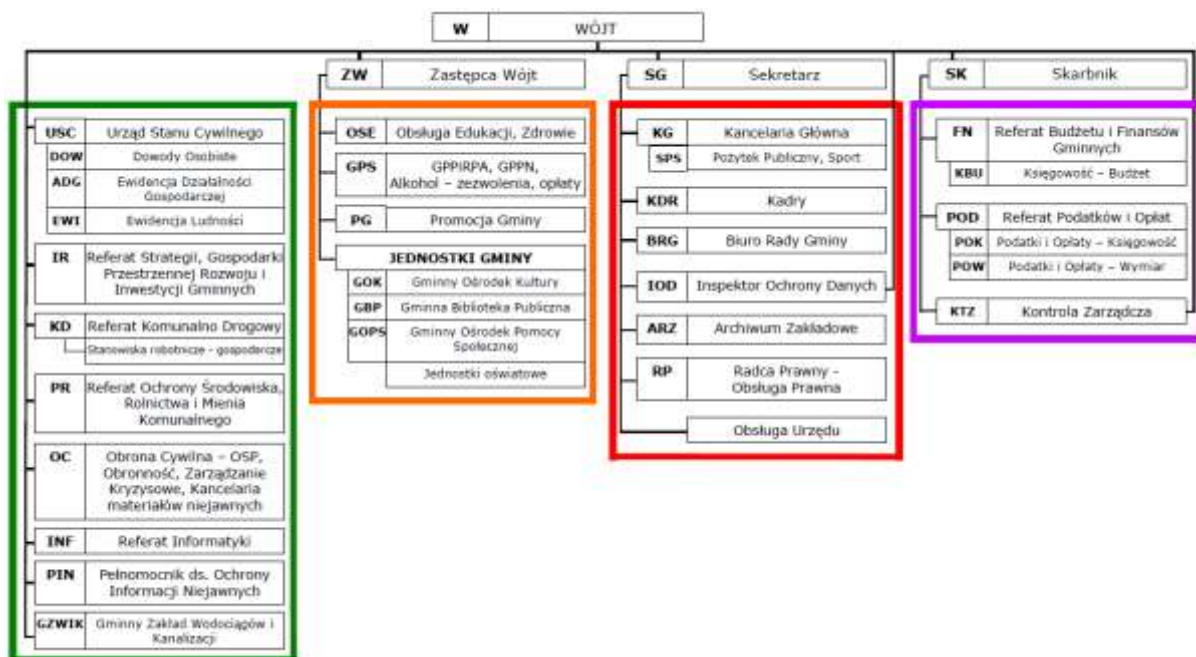
²⁹ B. Matyjaszyk, *Jednostki pomocnicze gminy – analiza uregulowań prawnych*, Pracownia Badań i Innowacji Społecznych Stocznia, s. 3.

³⁰ Materiały Urzędu Gminy w Zebrzydowicach.

³¹ Tamże.

- Kysucký Lieskovec (od 2007 roku).

Rysunek 14. Schemat organizacyjny Urzędu Gminy Zebrzydowice

Źródło: Regulamin Organizacyjny Urzędu Gminy Zebrzydowice wprowadzony zarządzeniem Nr SG.0050.98.24.2024 r. Wójta Gminy Zebrzydowice z dnia 18.06.2024 r.

Gmina realizuje ponadto szereg różnego rodzaju programów i strategii, wśród których można wymienić³²:

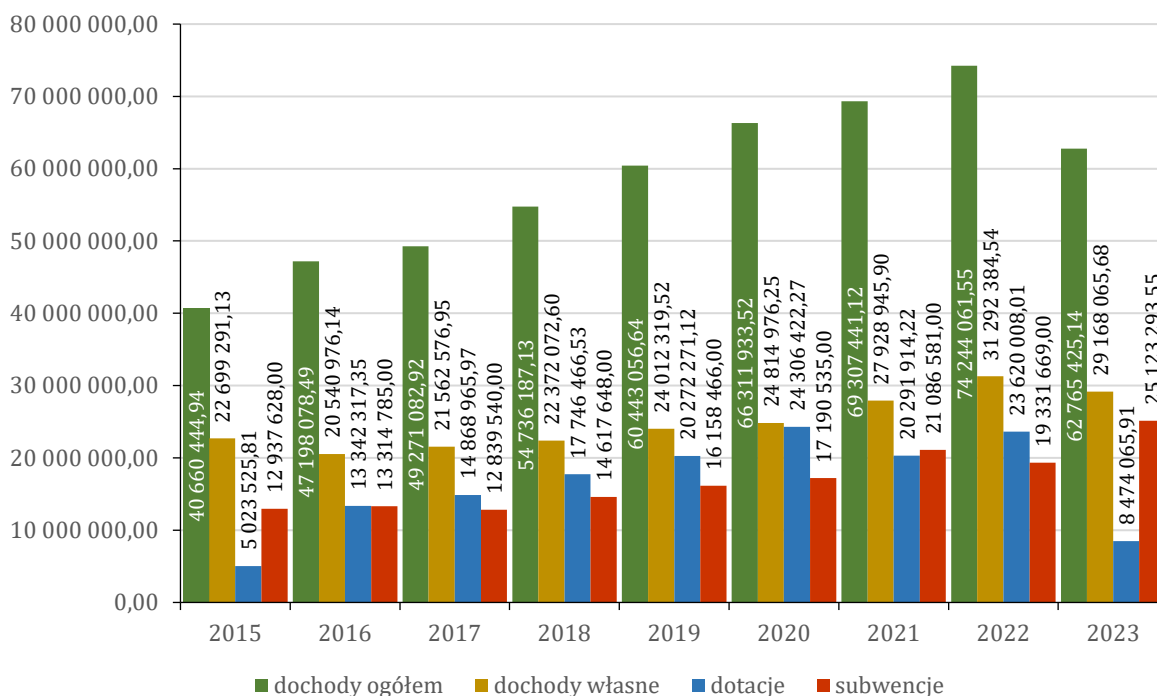
- Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Zebrzydowice na lata 2022-2035,
- Program Ograniczania Niskiej Emisji na terenie Gminy Zebrzydowice na lata 2023-2027,
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zebrzydowice na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032,
- Program „Czyste Powietrze”,
- Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Zebrzydowice na lata 2021-2026 oraz Zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Zebrzydowice,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- Program Profilaktyki i Promocji Zdrowia Gminy na lata 2021-2025,
- Program współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w rozumieniu przepisów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- Program Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej,
- Program „Korpus Wsparcia Seniorów”,
- Program „Opieka Wytchnieniowa”,
- Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027.

³² Na podstawie *Raportu o stanie gminy Zebrzydowice za 2023 rok*, Urząd Gminy w Zebrzydowicach, Zebrzydowice 2023.

FINANSE

Analizując dochody gminy Zebrzydowice ogółem, można zauważyć, że do 2022 roku charakteryzował je stopniowy wzrost (do ponad 74 mln). W roku 2023 po raz pierwszy nastąpił ich spadek (do ponad 62 mln) – osiągnęły one wówczas poziom sprzed 2020 roku. Nieco inaczej kształtowały się dochody własne, dotacje i subwencje. Pierwsze po spadku w roku 2016 roku aż do roku 2022 stale rosły. Ponowny spadek dochodów własnych przypadł na rok 2023. Jeżeli chodzi o dotacje, to na przestrzeni lat 2015-2023 dwukrotnie dochodziło do ich obniżenia (w roku 2021 i 2023). W przypadku subwencji, spadki były widoczne w roku 2015 i 2022 (rys. 15).

Rysunek 15. Dochody gminy Zebrzydowice w latach 2015-2023 [w zł]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

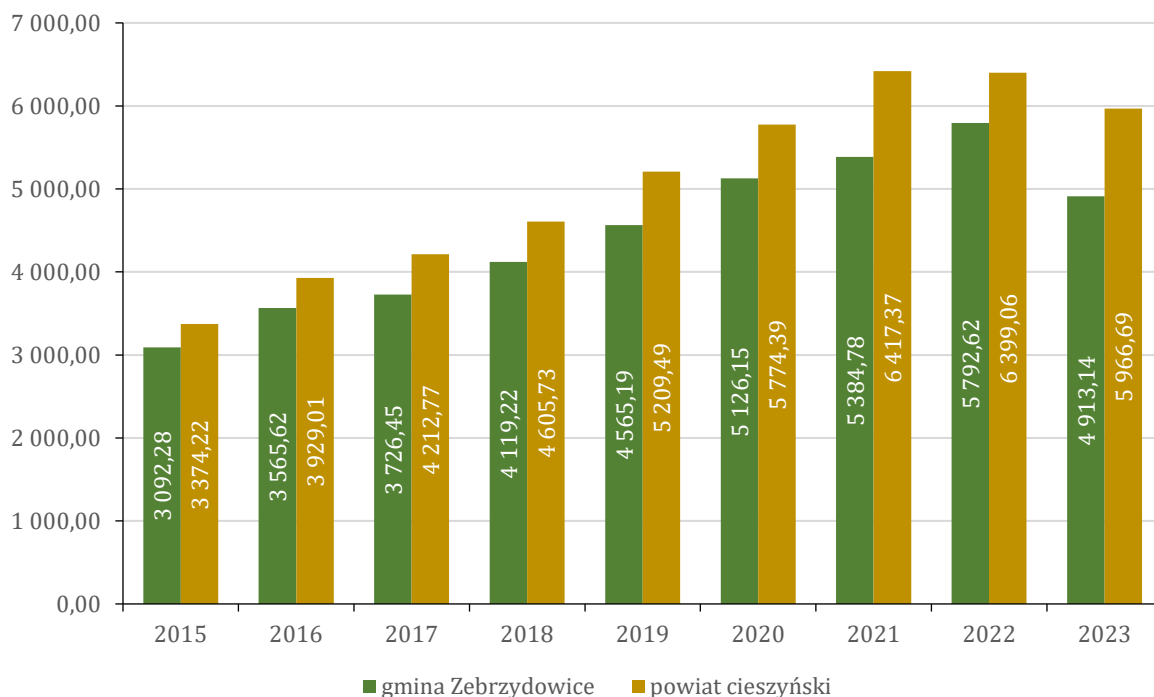
Według *Raportu o stanie gminy Zebrzydowice za 2023 rok* dochody wyniosły 62 731 632,45 zł, z czego 59 958 840,12 zł przypadało na dochody bieżące, a 2 806 585,02 zł na dochody majątkowe. Strukturę osiągniętych dochodów uwzględniając dochody własne, subwencje, dotacje celowe oraz dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich w 2023 roku przedstawiono w tab. 19.

Tabela 19. Przegląd dochodów gminy Zebrzydowice w 2023 roku

Dochody	Kwota	%
dochody bieżące	59 958 840,12 zł	95,53 % dochodów wykonanych ogółem
dochody majątkowe	2 806 585,02 zł	4,47 % dochodów wykonanych ogółem
Struktura osiągniętych dochodów	Kwota	%
dochody własne	28 913 011,95 zł	46,09 % dochodów wykonanych
subwencje	25 123 293,55 zł	40,05 % dochodów wykonanych
dotacje celowe	8 356 240,18 zł	13,32 % dochodów wykonanych
dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich	339 086,77 zł	0,54 % dochodów wykonanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie gminy Zebrzydowice za 2023 rok.

Podobnie jak wysokość dochodów gminy ogółem, również wysokość dochodów *per capita* do 2022 roku cechowała się tendencją wzrostową. Osiągnęła ona wówczas pułap 5 792,62 zł (wzrost o 87,3% w porównaniu z rokiem 2015). W ciągu całego badanego okresu wysokość dochodów przypadająca na 1 mieszkańca Zebrzydowic była niższa od średniej dochodów *per capita* w powiecie cieszyńskim, przy czym różnica ta w 2023 roku była największa (rys. 16).

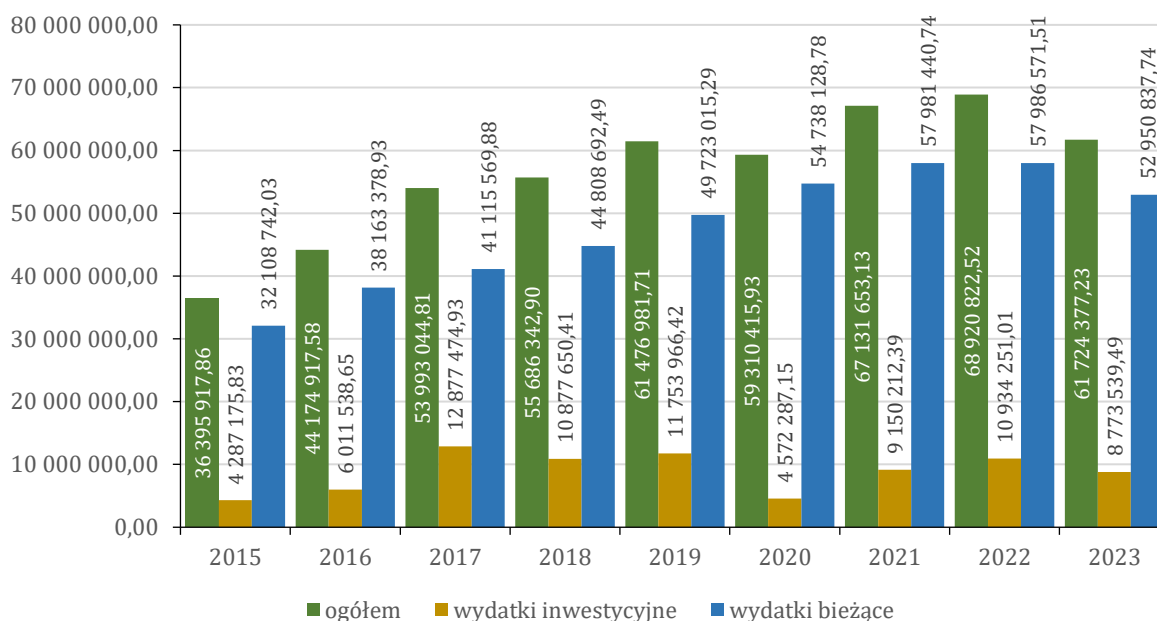
Rysunek 16. Dochody na 1 mieszkańca w latach 2015-2023 [w zł]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Analizując wydatki gminy Zebrzydowice w latach 2015-2023, można zauważyć, że najmniejsze wahania dotyczyły wydatków bieżących. Do 2022 roku wykazywały one ciągły trend wzrostowy (osiągnęły poziom prawie 58 mln). Nieco inaczej kształtowały się wydatki ogółem – w trakcie

badanego okresu doszło do dwóch spadków (w roku 2020 i 2023). Największe fluktuacje związane były natomiast z wydatkami inwestycyjnymi (rys. 17).

Rysunek 17. Wydatki gminy Zebrzydowice w latach 2015-2023 [w zł]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

W *Raporcie o stanie gminy Zebrzydowice za 2023 rok* wskazano, że wydatki wyniosły 61.724.377,23 zł. 52 950 837,74 zł z powyższej kwoty stanowiły wydatki bieżące, a 8 773 539,49 zł wydatki majątkowe. Budżet w 2023 roku zamknął się nadwyżką w kwocie 1 007 255,22 zł. Przegląd wydatków gminy Zebrzydowice w 2023 roku przedstawiono w tab. 20.

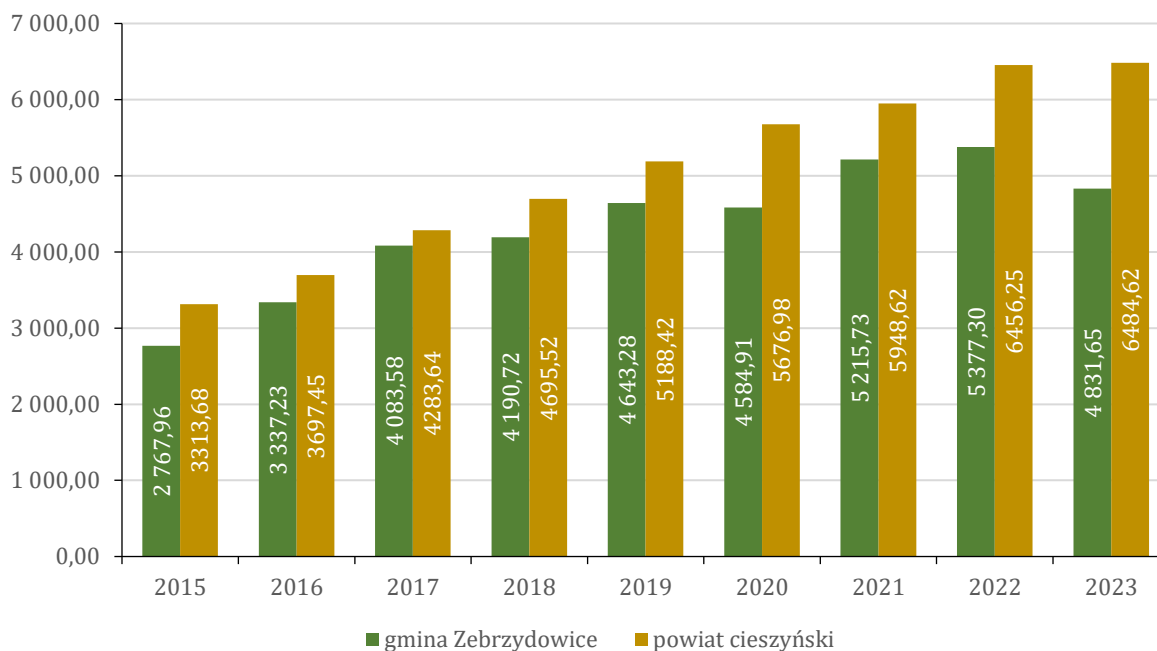
Tabela 20. Przegląd wydatków gminy Zebrzydowice w 2023 roku

Wydatki	Kwota	%
wydatki bieżące	52 950 837,74 zł	85,79 % wydatków wykonanych ogółem
wynagrodzenia i składki od nich naliczane	25 906 898,07 zł	48,93% wydatków wykonanych ogółem
pozostałe wydatki bieżące	17 386 759,35 zł	32,83% wydatków wykonanych ogółem
świadczenia na rzecz osób fizycznych	5 595 558,21zł	10,57% wydatków wykonanych ogółem
udzielone dotacje na zadania bieżące	3 776 923,66 zł	7,13% wydatków wykonanych ogółem
wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	100 421,84 zł	0,19% wydatków wykonanych ogółem
obsługa długu	184 276,61 zł	0,35% wydatków wykonanych ogółem
wydatki majątkowe	8 773 539,49 zł	14,21% wydatków wykonanych ogółem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie gminy Zebrzydowice za 2023 rok.

Odnosnie do wysokości wydatków *per capita* w latach 2015-2023 zanotowano dwa spadki. Pierwszy – niewielki, który miał miejsce w roku 2020 oraz drugi – większy w roku 2023. Maksymalna wysokość wydatków na 1 mieszkańca Zebrzydowic przypadła na rok 2022 (5 377,30 zł). W ciągu całego badanego okresu wysokość wydatków *per capita* w gminie była niższa od średniej wydatków na 1 mieszkańca w powiecie cieszyńskim. Największa różnica we wspomnianych wydatkach dotyczyła roku 2023 (rys. 18).

Rysunek 18. Wydatki na 1 mieszkańca w latach 2015-2023 [w zł]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Wieloletnia prognoza finansowa na lata 2024-2026 zakłada, że największa kwota związana ze spłatą długu gminy przypadnie na rok 2025 (662 157,80 zł). W tym samym roku przewiduje się także najwyższy indywidualny wskaźnik zadłużenia (1,42%). Wydatki na obsługę zadłużenia, podobnie jak dopuszczalny wskaźnik zadłużenia, będą z kolei systematycznie malały (tab. 21).

Tabela 21. Harmonogram spłat długu i obsługa zadłużenia gminy Zebrzydowice

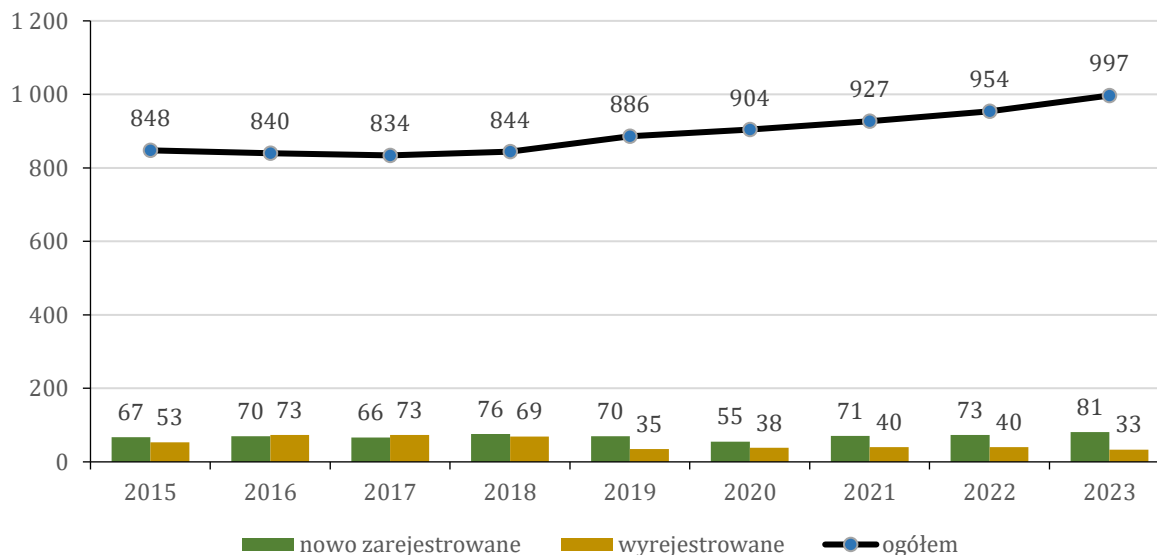
Rok	Harmonogram spłat	Harmonogram wydatków na obsługę zadłużenia	Dopuszczalny wskaźnik	Indywidualny wskaźnik
2024	484 414,70 zł	101 000,00 zł	16,84%	1,17%
2025	662 157,80 zł	58 000,00 zł	14,95%	1,42%
2026	506 642,50 zł	20 000,00 zł	13,09%	1,01%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie gminy Zebrzydowice za 2023 rok.

GOSPODARKA

W 2023 roku ogólna liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON wyniosła 997. Oznaczało to wzrost w stosunku do roku 2015 o 17,57%. W całym analizowanym okresie (lata 2015-2023) doszło jedynie raz do spadku liczby tego typu podmiotów – był on odnotowany w roku 2017 (rys. 19).

Rysunek 19. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2015-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Wśród wszystkich zarejestrowanych w 2023 roku podmiotów dominowały mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób (97,49% ogółu). Małe przedsiębiorstwa, w których zatrudnienie znalazło od 10 do 49 pracowników, stanowiły 2,21% wszystkich podmiotów, a średnie przedsiębiorstwa (50-249 zatrudnionych) 0,3%. W porównaniu z powiatem cieszyńskim i województwem śląskim odsetek mikro-przedsiębiorstw był większy (tab. 22).

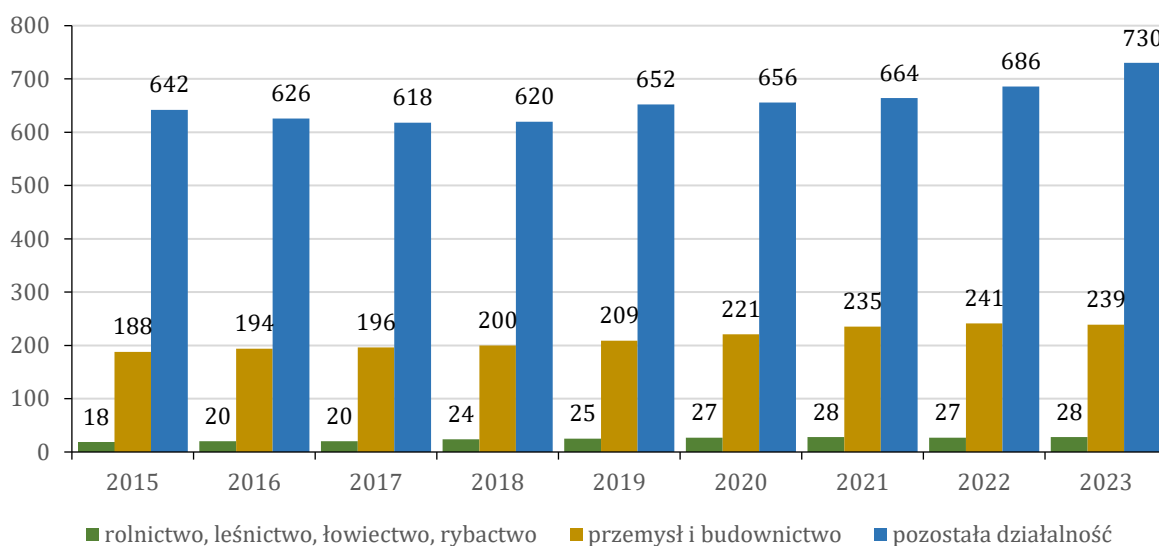
Tabela 22. Podmioty gospodarki narodowej wg klas wielkości w 2023 roku

Liczba zatrudnionych	gmina Zebrydowice		pow. cieszyński		woj. śląskie	
	w os.	w %	w os.	w %	w os.	w %
Ogółem	997	100%	22 438	100%	533 194	100%
0-9	972	97,49%	21 629	96,39%	512 852	96,19%
10-49	22	2,21%	679	3,03%	16 489	3,09%
50-249	3	0,3%	116	0,52%	3 327	0,62%
250-999	-	-	14	0,06%	453	0,09%
1000 i więcej	-	-	-	-	73	0,01%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

W 2023 roku na terenie gminy Zebrydowice zdecydowana większość podmiotów (73,22%/730) prowadziła inną działalność gospodarczą. Przemysł i budownictwo były przedmiotem działalności 23,97%/239 przedsiębiorstw, a tylko 2,81%/28 zajmowało się rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem (rys. 20).

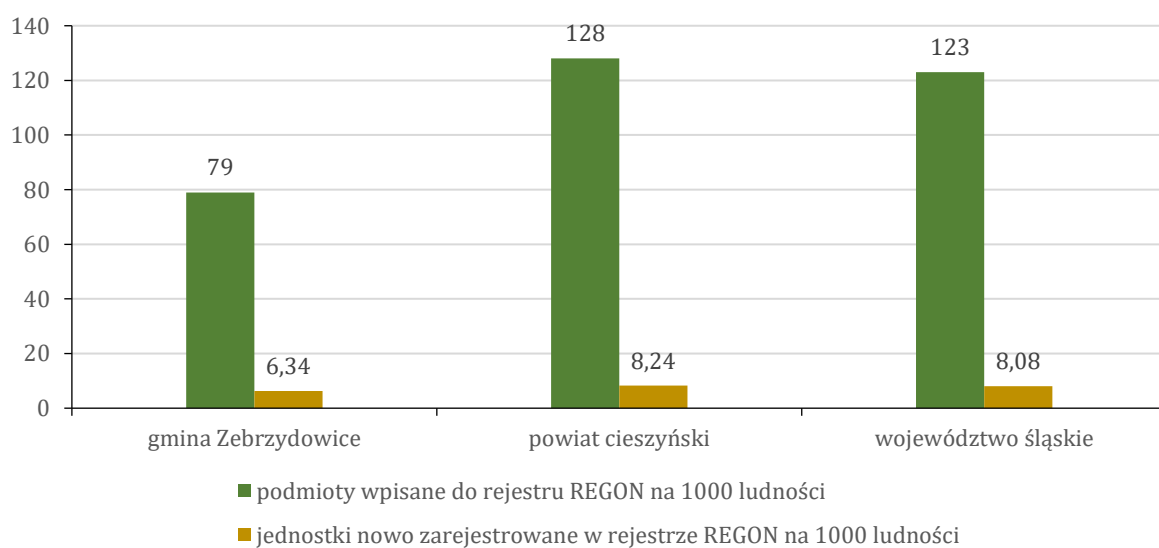
Rysunek 20. Podmioty gospodarki narodowej według rodzajów działalności w latach 2015-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Wskaźnik podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 1 000 ludności wyniósł w 2023 roku dla Zebrzydowic 79 przedsiębiorstw. Był on zdecydowanie niższy od wskaźnika dla powiatu cieszyńskiego (128) i województwa śląskiego (123). Podobnie – niższe niż wartości powiatowe i wojewódzkie – kształtował się wskaźnik jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 1000 ludności. W gminie Zebrzydowice jego wartość osiągnęła 6,34; z kolei w powiecie i województwie odpowiednio 8,24 i 8,08 (rys. 21). Na tej podstawie można stwierdzić, że gmina jest obszarem o mniejszym potencjale gospodarczym. W związku z tym należy koncentrować wysiłki zmierzające do wsparcia mikro-przedsiębiorstw, w przypadku których zarówno liczba, jak i odsetek są wysokie (stanowią zdecydowaną większość wszystkich zarejestrowanych w 2023 roku podmiotów).

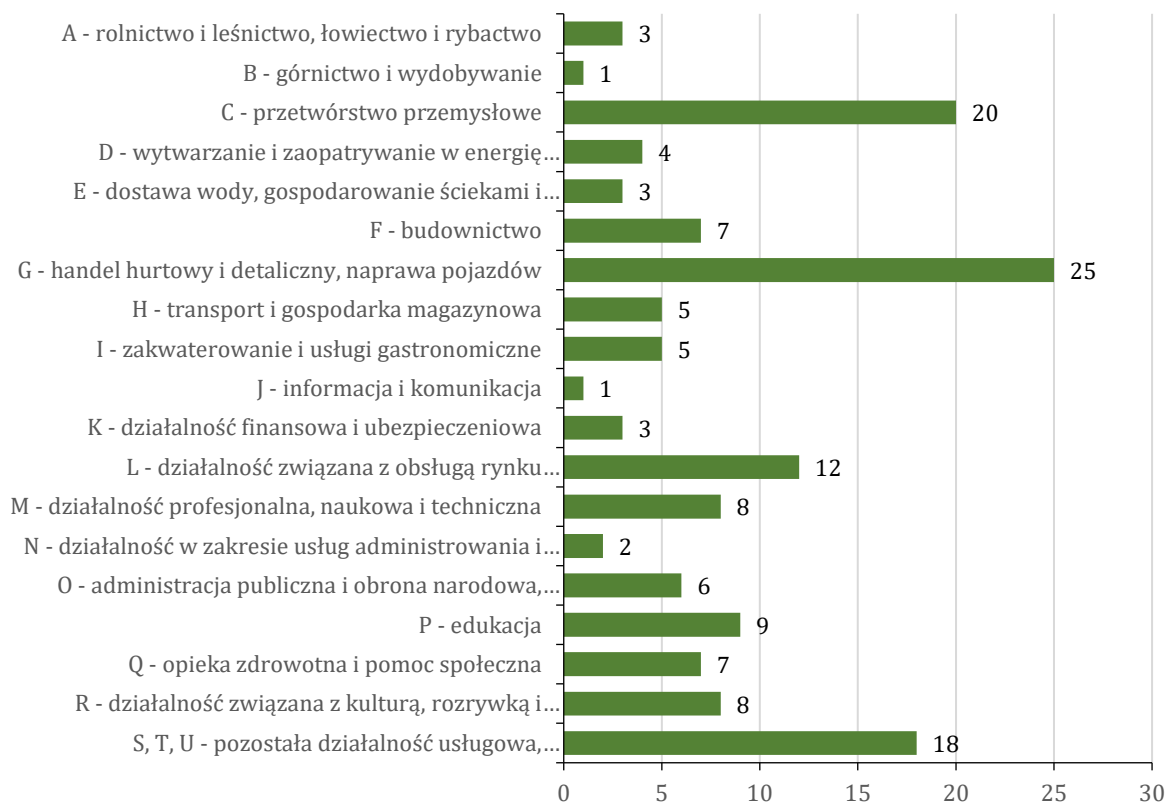
Rysunek 21. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1 000 ludności oraz jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1 000 ludności w 2023 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Wśród osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej największą liczbą zajmowała się handlem hurtowym i detalicznym (25). Nieco mniej trudniło się przetwórstwem przemysłowym (20) oraz pozostałą działalnością usługową (18) (rys. 22).

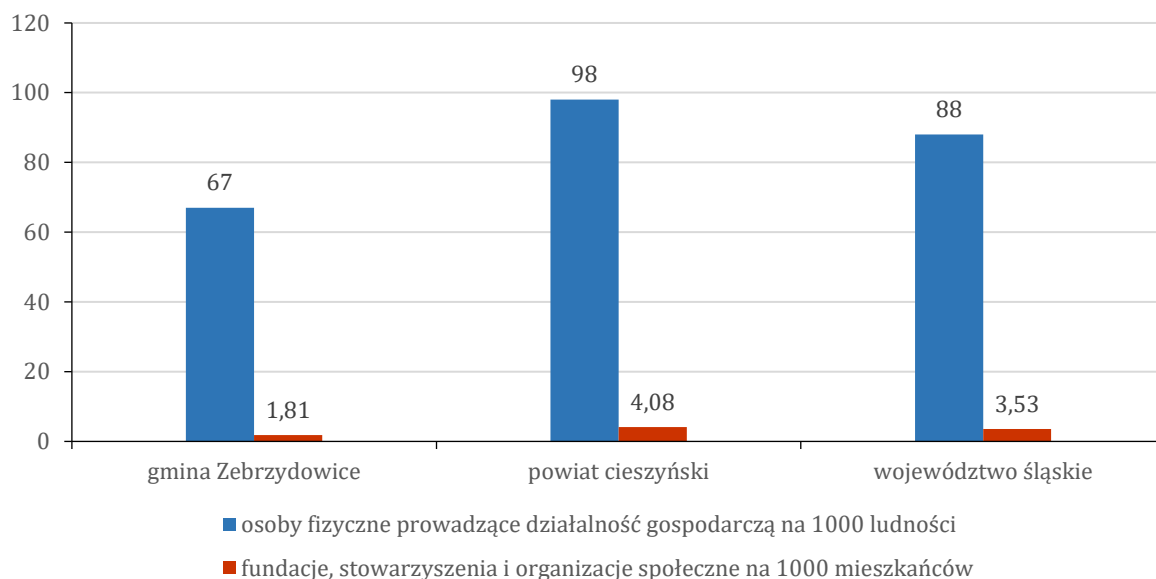
Rysunek 22. Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej wg sekcji PKD 2007 w 2023 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Porównując wskaźniki osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1 000 ludności oraz fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców dla Zebrzydowic, powiatu cieszyńskiego i województwa śląskiego, można zauważyć, że w odniesieniu do gminy, są one najniższe. Pierwszy notuje wartości 67, 98 i 88 (odpowiednio dla Zebrzydowic, powiatu cieszyńskiego, województwa śląskiego), natomiast drugi 1,81; 4,08; 3,53 (gmina Zebrzydowice, powiat cieszyński, województwo śląskie) (rys. 23). Z jednej strony jest to potwierdzenie argumentów przemawiających za wzmocnieniem działań adresowanych do osób prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą, z drugiej zaś do większej aktywności samorządu w obszarze trzeciego sektora.

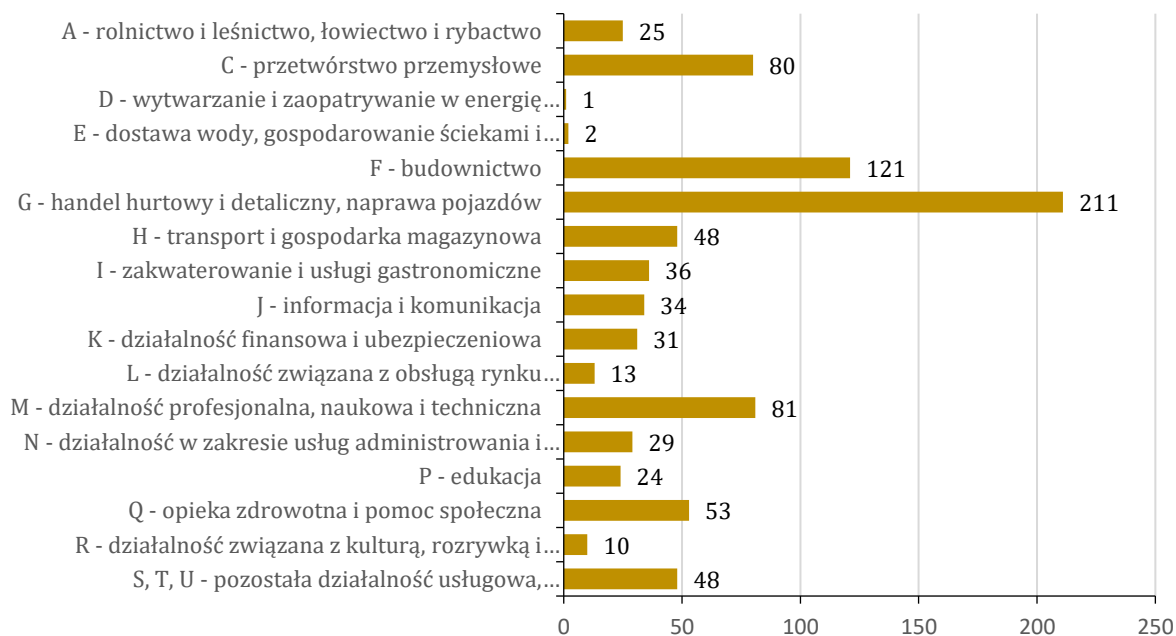
Rysunek 23. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności oraz fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców w 2023 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

W przypadku osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą najwięcej podmiotów funkcjonowało w handlu hurtowym i detalicznym, naprawie pojazdów i w budownictwie (rys. 24).

Rysunek 24. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według sekcji PKD 2007 w 2023 roku

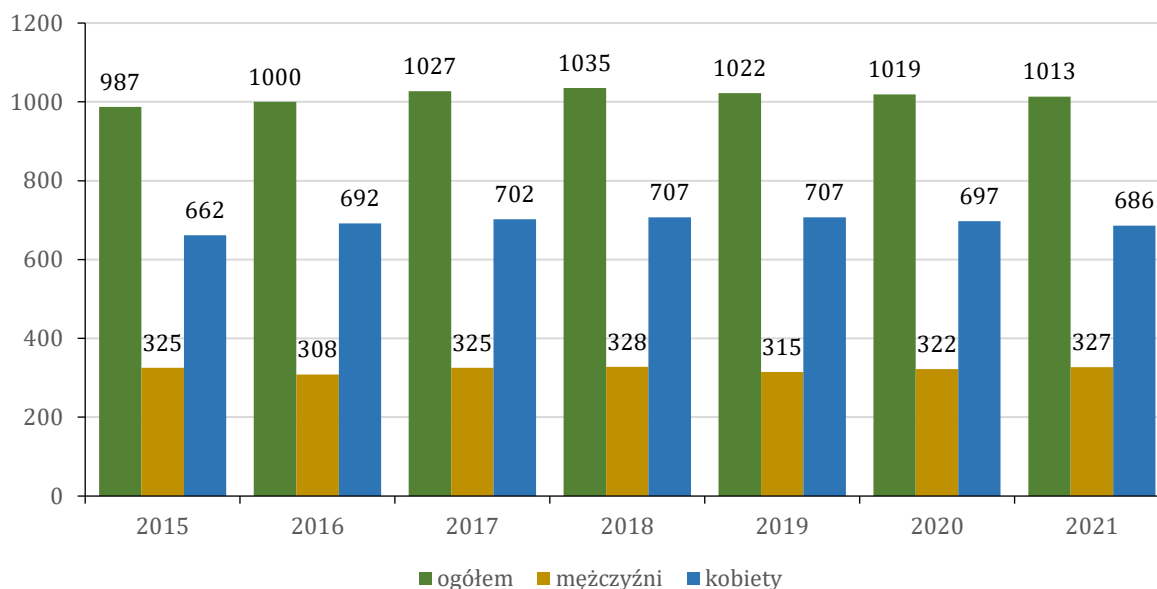

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

RYNEK PRACY

Rynek pracy w gminie Zebrzydowice do 2018 roku cechował się stopniowym wzrostem ogólnej liczby osób zatrudnionych, a następnie jej niewielkim spadkiem utrzymującym się kolejno w latach 2019, 2020 i 2021. W ostatnim roku analizowanego okresu liczba osób pracujących wyniosła 1 013, z czego 327 stanowili mężczyźni, a 686 kobiety (rys. 25). Odsetek aktywnych zawodowo kobiet w 2021 roku był znacznie wyższy (67,72%) od aktywnych zawodowo mężczyzn (32,28%). Był on również wyższy od średniej wartości wspomnianego wskaźnika dla powiatu cieszyńskiego (53,09%). W porównaniu z województwem śląskim odsetek aktywnych zawodowo kobiet w 2021 roku kształtował się na niższym poziomie (wskaźnik dla województwa wyniósł 71,85%) (tab. 23).

Rysunek 25. Osoby pracujące w latach 2015-2021 w gminie Zebrzydowice

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

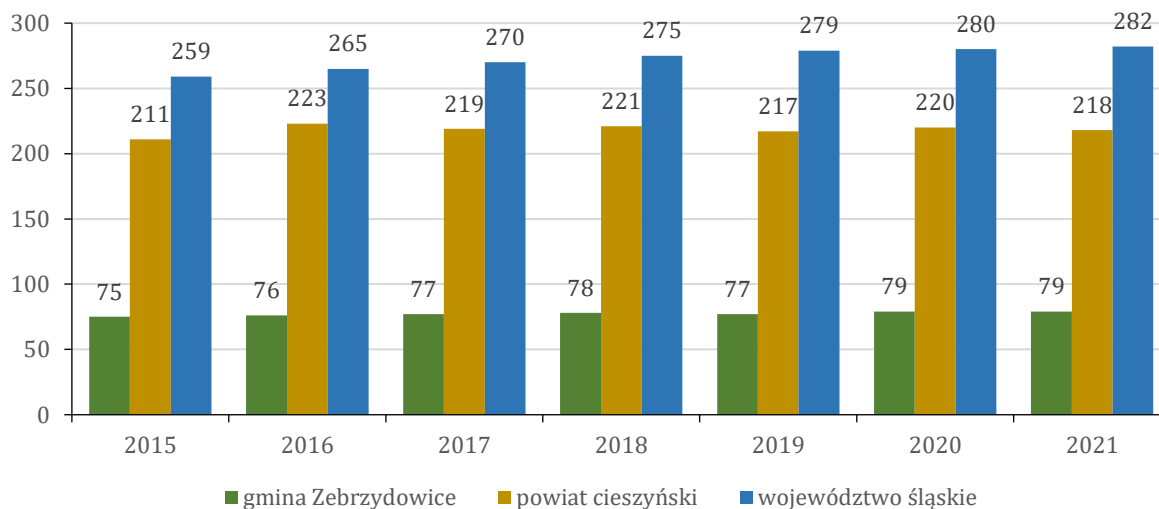
Tabela 23. Udział pracujących wg płci w liczbie pracujących ogółem w latach 2015-2021

Pracujący	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
gmina Zebrzydowice							
Ogółem	987	1000	1027	1035	1022	1019	1013
Udział mężczyzn	32,93%	30,80%	31,65%	31,69%	30,81%	31,60%	32,28%
Udział kobiet	67,07%	69,20%	68,35%	68,31%	69,18%	68,40%	67,72%
powiat cieszyński							
Ogółem	37 389	39 625	38 983	39 445	38 705	38 957	38 459
Udział mężczyzn	46,82%	47,23%	46,98%	47,02%	46,70%	47,04%	46,91%
Udział kobiet	53,18%	52,77%	53,02%	52,98%	53,30%	52,96%	53,09%
województwo śląskie							
Ogółem	390 882	398 357	408 118	413 206	413 312	408 220	406 429
Udział mężczyzn	29,80%	29,70%	30,15%	29,83%	29,19%	28,96%	28,15%
Udział kobiet	70,20%	70,30%	69,85%	70,17%	70,81%	71,04%	71,85%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Analiza wskaźnika pracujących na 1000 ludności w gminie Zebrzydowice pokazuje, że osiągał on prawie trzykrotnie niższą wartość w porównaniu z powiatem cieszyńskim i ponad trzyipółkrotnie niższą w porównaniu z województwem śląskim. Dynamika wskaźnika dla gminy nie wykazywała znaczących odchyleń w obserwowanym okresie (lata 2015-2021), mieszcząc się w przedziale między 75 a 79 (rys. 26).

Rysunek 26. Pracujący na 1000 ludności w latach 2015-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

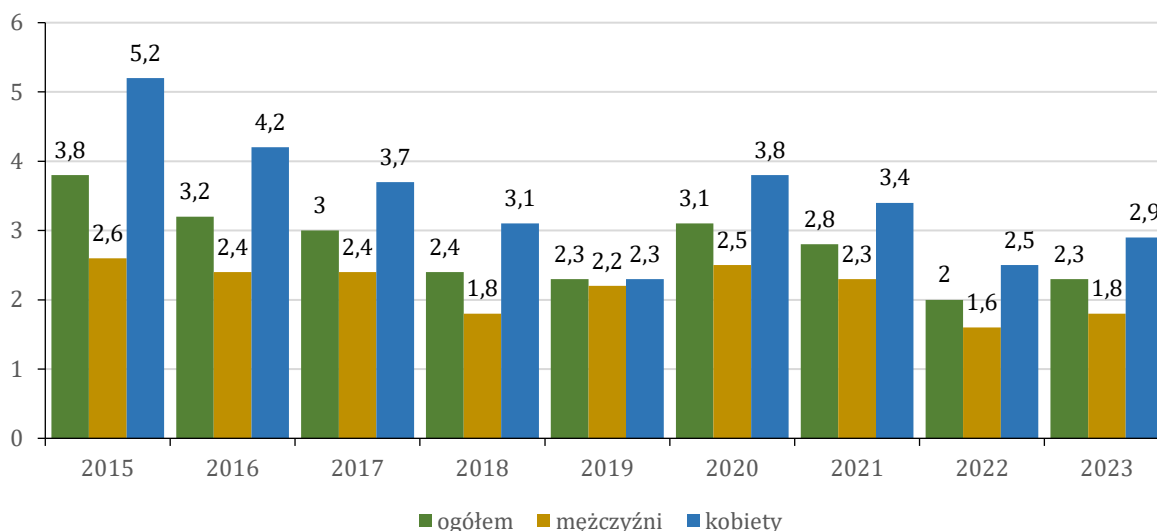
Istotny wpływ na kształtowanie procesów związanych z rynkiem pracy w gminie ma bliskość Jastrzębia-Zdroju wraz ze znajdującą się na jego terenie siedzibą Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A. – największego producenta wysokiej jakości węgla koksowego hard w Unii Europejskiej i jednego z wiodących producentów koksu używanego do wytopu stali³³. Niemniej ważne jest sąsiedztwo gminy z Republiką Czeską. Przeprowadzone w 2020 roku badania pokazały, że liczba Polaków zatrudnionych w czeskich zakładach pracy sięgnęła kilkudziesięciu tysięcy (44 896), przy czym kilkanaście tysięcy (11 971) pochodziło z regionu Śląska Cieszyńskiego. Część z tej grupy stanowili mieszkańcy Zebrzydowic³⁴.

W latach 2015-2019 ogólna stopa bezrobocia w gminie Zebrzydowice charakteryzowała się spadkiem. Rok 2020 przyniósł zmianę tego trendu. Nastąpił wzrost udziału liczby osób bezrobotnych w stosunku do liczby ludności aktywnej zawodowo, co w głównej mierze było spowodowane pandemią COVID-19. Znaczący skok odsetka osób pozostających bez pracy dotknął w tym czasie kobiety (zmiana o 1,5% r/r). Kolejny wzrost odnotowano w 2023 roku – w przekroju ogólnym bezrobocie wyniosło 2,3%; wśród kobiet osiągnęło wówczas poziom 2,9%, a wśród mężczyzn 1,8% (rys. 27).

³³ <https://www.jsw.pl/>

³⁴ B. Kasperek, M. Olszewski, *Społeczno-gospodarcze skutki zamknięcia polsko-czeskiej granicy dla pracowników transgranicznych w Euroregionie Śląsk Cieszyński w związku z pandemią COVID-19. Stan obecny i prognoza*, Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza” z Cieszyna, Cieszyn, 17 kwietnia 2020 [w:] M. Olszewski, *Model komunikacji w sytuacjach kryzysowych*, Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza”/Regionální sdružení územní spolupráce Těšínského Slezska, Cieszyn 2020, 83-101.

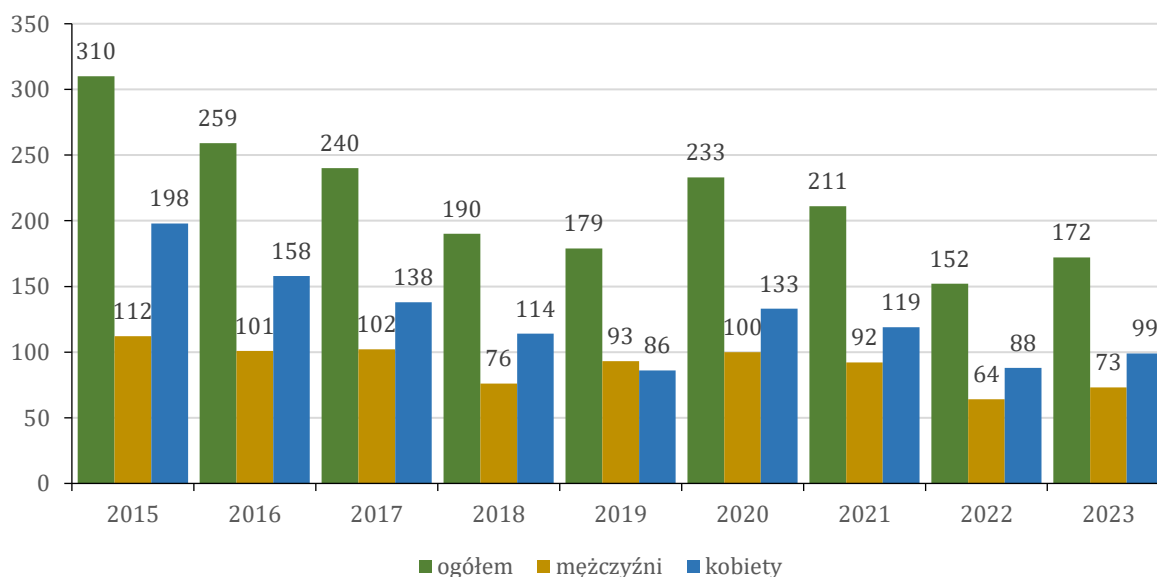
Rysunek 27. Stopa bezrobocia w latach 2015-2023 [w %]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Ogólna liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Urzędach Pracy wykazywała – podobnie jak stopa bezrobocia – tę samą dynamikę (do roku 2019 następował jej systematyczny spadek, w 2020 roku doszło do wzrostu, w latach 2021-2022 odnotowano kolejny spadek, a następnie ponowny wzrost w roku 2023). W 2023 roku ogólna liczba osób pozostających bez pracy osiągnęła poziom 172 (wzrost w porównaniu z rokiem 2022 o 13,16%). W tym samym czasie bezrobotnych mężczyzn było 73 (42,44% ogółu), natomiast kobiet 99 (57,56% ogółu) (rys. 28). Na przestrzeni badanego okresu jedynie w roku 2017 i 2019 odsetek bezrobotnych zarejestrowanych kobiet w gminie Zbrzydowice był niższy niż tego typu wskaźnik dla powiatu cieszyńskiego i/lub województwa śląskiego (tab. 24).

Rysunek 28. Bezrobotni zarejestrowani według płci w latach 2015-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Tabela 24. Udział bezrobotnych wg płci w liczbie bezrobotnych ogółem w latach 2015-2023

Bezrobotni	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
gmina Zebrzydowice									
Ogółem	310	259	240	190	179	233	211	152	172
Udział mężczyzn	36,13%	39,00%	42,50%	40,00%	51,96%	42,92%	43,60%	42,11%	42,44%
Udział kobiet	63,87%	61,00%	57,50%	60,00%	48,04%	57,08%	56,40%	57,89%	57,56%
powiat cieszyński									
Ogółem	5 048	4 297	3 768	3 330	3 073	3 875	3 446	3 138	3 179
Udział mężczyzn	50,12%	47,08%	44,80%	44,14%	48,49%	46,66%	46,00%	45,83%	47,37%
Udział kobiet	49,88%	52,92%	55,20%	55,86%	51,51%	53,34%	54,00%	54,17%	52,63%
województwo śląskie									
Ogółem	148 508	119 981	94 687	80 079	66 521	91 032	76 324	64 903	62 445
Udział mężczyzn	45,68%	44,42%	42,44%	41,61%	43,44%	45,24%	45,26%	45,22%	46,23%
Udział kobiet	54,32%	55,58%	57,56%	58,39%	56,56%	54,76%	54,74%	54,78%	53,77%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

BEZPIECZEŃSTWO OBYWATELI I PORZĄDEK PUBLICZNY

Wpływ na poziom bezpieczeństwa ludności gminy Zebrzydowice i jej mienia mają przede wszystkim³⁵:

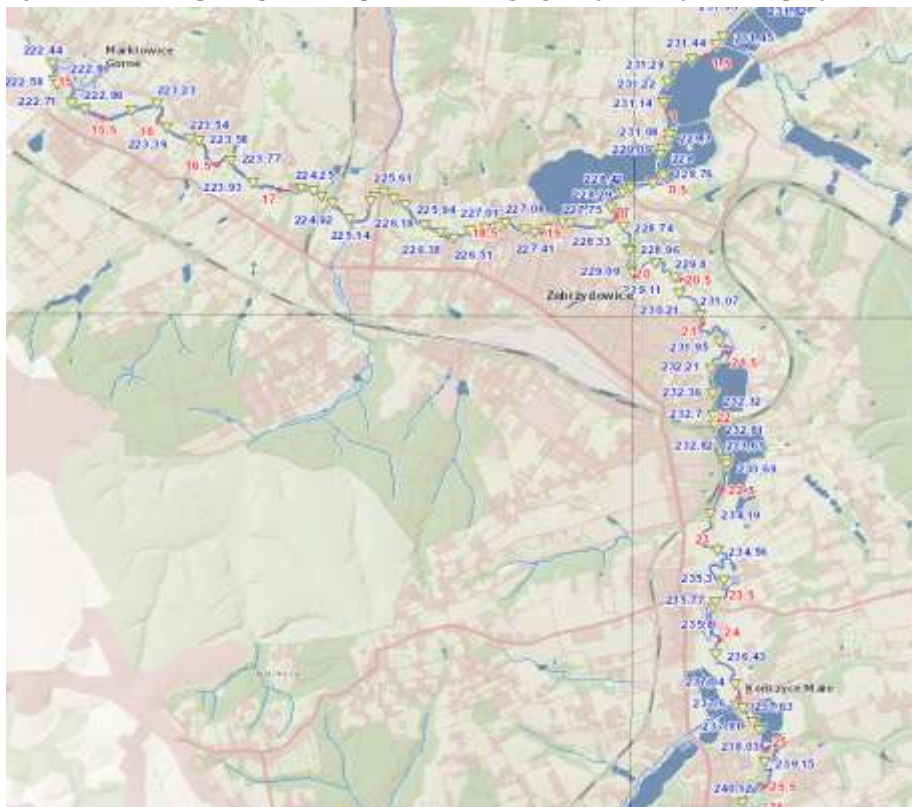
1. Zagrożenia powodziowe.
2. Zagrożenia ruchami masowymi ziemi.
3. Zagrożenia wynikające z transgranicznego oddziaływania inwestycji planowanych na obszarze Republiki Czeskiej.
4. Zagrożenia wynikające z oddziaływania planowanej do realizacji Kolei Szybkiej.
5. Zagrożenia wynikające z trwającego procesu rozpraszania się zabudowy.

Na terenie gminy, w miejscowościach Kończyce Małe, Markłowice Górne i Zebrzydowice zagrożenie powodziowe stwarza głównie rzeka Piotrówka wraz z dopływami. Tworzy ona liczne zakola oraz przewężenia, powodujące wystąpienia wody z koryta rzeki podczas intensywnych i obfitych opadów deszczu. Również niebezpieczna jest rzeka Pielgrzymówka wraz z dopływami, która zalewa tereny wzdłuż obu brzegów. Jak wynika z analizy dotychczasowych powodzi, na obszarze gminy mogą występować przede wszystkim powodzie z deszczów o charakterze nawalnym i rozlewnym, a także wynikające z gwałtownych roztopów wiosennych. Do szybkiego podnoszenia się stanu rzeki Piotrówki przyczynia się również fala wezbraniowa, jaka pojawia się po stronie czeskiej, powodując zbyt powolny odpływ wody z Piotrówki, co wynika częściowo z braku należytego utrzymania brzegów rzeki przez jej administratora. Powodzie mogą skutkować przede wszystkim zniszczeniami w uprawach oraz urządzeniach melioracyjnych i hydrotechnicznych. Ponadto w wyniku intensywnych opadów deszczu mogą wystąpić zalania i lokalne podtopienia budynków mieszkalnych, posesji, obiektów kultury, cmentarzy (Zebrzydowice) oraz budynków usługowych, a także uszkodzenia w infrastrukturze komunalnej (drogi, przepusty, przepompownie i oczyszczalnie ścieków). Przez teren gminy przepływa także rzeka Olza, która jest rzeką graniczną i po stronie polskiej w sołectwie Kaczyce, jak dotychczas nie stwarzała zagrożenia powodziowego. Posiada ona dwa niewielkie odcinki wałów przeciwpowodziowych. Z kolei w sołectwie Zebrzydowice Dolne, na rzece Piotrówce, obok mostu przy kościele parafialnym zlokalizowany został posterunek wodowskazowy. Przy wskazaniach 200-240 cm i złych prognozach pogodowych na terenie gminy ogłasza się stan pogotowia przeciwpowodziowego, powyżej 240 cm zostaje ogłoszony alarm przeciwpowodziowy, a stan powyżej 280 cm to poziom powodzi (ekstremalna powódź). Na podstawie map zagrożenia powodziowego można oszacować zasięg i głębokość wód powodziowych przy określonym prawdopodobieństwie przepływów (1%, 10%)³⁶. Mapy zagrożenia powodziowego gminy Zebrzydowice przy założeniu wskaźników 1% i 10% przedstawiono na rys. 29-30.

³⁵ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zebrzydowice...op.cit., s. 38.

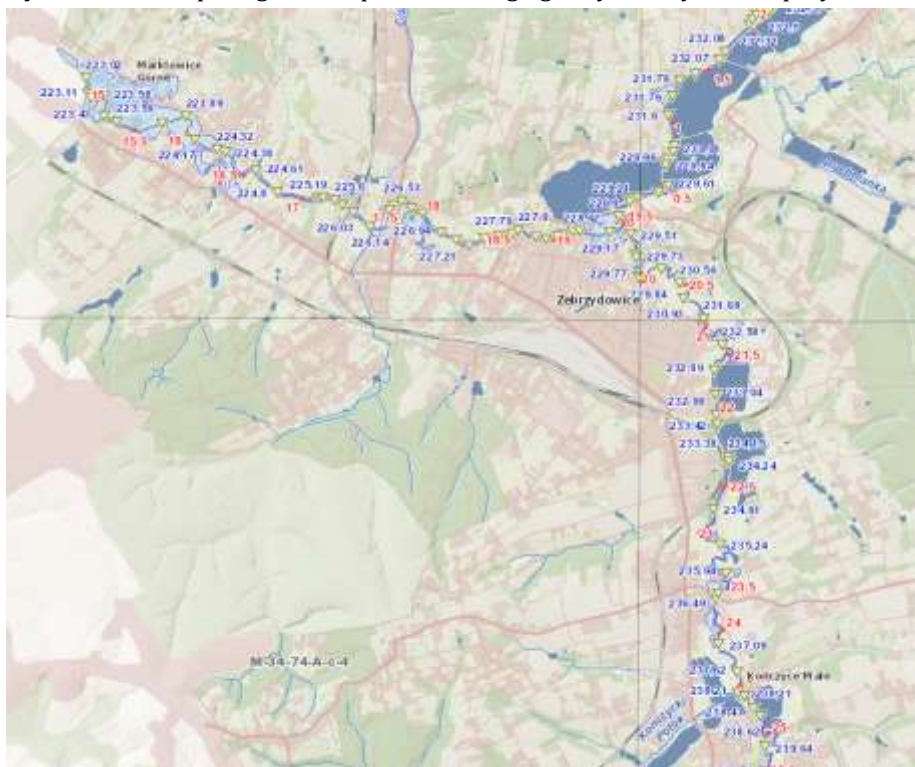
³⁶ Ocena stanu zabezpieczenia przeciwpowodziowego Powiatu Cieszyńskiego, s. 16-17.

Rysunek 29. Mapa zagrożenia powodziowego gminy Zebrzydowice przy założeniu wskaźnika Q10%

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gmap=gpMZP.

Rysunek 30. Mapa zagrożenia powodziowego gminy Zebrzydowice przy założeniu wskaźnika Q1%

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gmap=gpMZP.

Na terenie gminy znajduje się 11 szczególnie ważnych obiektów, które są zagrożone powodzią. Do obiektów tych należą: 2 transformatory, 1 stacja uzdatniania wody oraz 8 mostów na rzece Piotrówce (tab. 25).

Tabela 25. Wykaz szczególnie ważnych obiektów, zagrożonych powodzią na terenie gminy Zebrzydowice

<i>Rodzaj obiektu</i>	<i>Nazwa zagrożenia</i>
– Transformator 100kVA w Zebrzydowicach ul. Rieczna	Zalanie obiektów przez powódź spowoduje pozbawienie wody pitnej 70% ludności Zebrzydowic
– Stacja uzdatniania wody przy ul. Riecznej	
– Transformator 100kVA w Markłowicach Górnych ul. Szkolna	Zalanie przez powódź spowoduje pozbawienie energii elektrycznej części mieszkańców sołectwa Markłowice Górne
Zagrożonych jest 8 mostów na rzece Piotrówce. Wykaz mostów przedstawiony jest wg. wielkości zagrożenia:	
– Most w Kończycach Małych ul. Korczaka – droga powiatowa Nr 2627S	Powódź powoduje nie przejezdność na trasie Kończyce Małe – Pruchna
– Most na ul. Staropolskiej w Kończycach Małych – droga gminna	Powódź spowoduje utrudnienie w ruchu komunikacyjnym na odcinku Zamek – kościół
– Most w Markłowicach Górnych ul. Nowy Dwór – droga gminna	
– Most w Kończycach Małych ul. Hallera	Powódź powoduje utrudnienie w ruchu i dojazd do północnej części sołectwa
– Most w Zebrzydowicach ul. Słowackiego – droga wojewódzka Nr 937	Powódź powoduje utrudnienie dojazdu do wschodniej części sołectwa
– Most w Zebrzydowicach ul. Ks. Janusza – droga powiatowa Nr 2646S	W przypadku dużej powodzi praktycznie zablokowane zostanie połączenie drogowe Cieszyn – Zebrzydowice – Jastrzębie
– Most w Zebrzydowicach ul. Kasztanowa – droga gminna	W przypadku dużej powodzi zablokowane zostanie połączenie drogowe Zebrzydowice – Pielgrzymowice – Pawłowice
– Most w Markłowicach Górnych ul. Mickiewicza – boczna odnoga przy granicy RP	Duża powódź spowoduje duże utrudnienie w ruchu kołowym w centrum.

Źródło: Ocena stanu zabezpieczenia przeciwpowodziowego Powiatu Cieszyńskiego, s. 18-19.

Samorząd gminy Zebrzydowice podejmuje szereg czynności związanych z planowaniem i koordynowaniem działań służących przeciwdziałaniu powodzi, ale również suszy. Poniżej zamieszczono wybrane aktywności realizowane w latach 2015-2024, które miały na celu poprawę bezpieczeństwa mieszkańców w tym zakresie³⁷:

- sporządzanie cyklicznie (co 2-3 lata) Planu Zarządzania Kryzysowego gminy Zebrzydowice, który obejmuje kwestie związane z występowaniem zjawisk powodzi i suszy. W planie zawarte są zadania gminy i jednostek współdziałających

³⁷ Materiały Urzędu Gminy w Zebrzydowicach.

- w przeciwdziałaniu usuwaniu skutków powodzi/suszy. Wyróżnia się 4 fazy działań: zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy,
- sporządzenie i aktualizowanie Planu operacyjnego przed powodzią gminy Zebrzydowice, którego podstawą jest analiza zagrożeń związanych z „zachowaniem” rzeki Piotrówki oraz jej dopływów na terenie gminy Zebrzydowice,
 - administrowanie stroną internetową Urzędu Gminy Zebrzydowice, na której zamieszczane są alerty i ostrzeżenia pogodowe dla mieszkańców gminy,
 - monitorowanie usytuowanego na rzece Piotrówce w centrum Zebrzydowic wodowskazu wskazującego aktualny poziom i wielkość przepływu wody na rzece (stan oraz przepływy wody dostępne są na stronie internetowej),
 - prowadzenie magazynu przeciwpowodziowego, w którym zgromadzone są niezbędne środki m.in. worki na piasek, piasek, łopaty, plandeki, deski, osuszacze powietrza i inny sprzęt niezbędny do reagowania na stan zagrożenia powodzią,
 - bieżące doposażanie jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w gminie Zebrzydowice w sprzęt przeciwpowodziowy, w tym pompy do wody, środki ochrony osobistej, urządzenia pływające (łódka i ponton),
 - realizacja projektu „Razem przeciw powodzi” z czeskim partnerem. W ramach przedsięwzięcia zakupiono nowy pojazd ratowniczo-gaśniczy wraz z pompą wysokiej wydajności i 10-ma rękawami gumowymi (zapory przeciwpowodziowe). Zostały one wykorzystane podczas powodzi w 2024 roku,
 - poddawanie rzek cyklicznym przeglądom przeciwpowodziowym (prace prowadzono wspólnie z przedstawicielami Państwowego Gospodarstwa Wodnego „Wody Polskie” – Zarząd Zlewni w Gliwicach) i reagowanie na istniejące zagrożenia. W 2016 roku wykonano konserwację cieku Pielgrzymówka w km 0+000-1+998 w Zebrzydowicach, konserwację cieku Skotniczanka w km 0+000-2+100 w Zebrzydowicach oraz konserwację cieku Kaczor w km 0+000-0+300 w Kończycach Małych. W 2018 roku wykonano konserwację cieku Kaczor w km 0+000-1+500 w Kończycach Małych, konserwację cieku Pielgrzymówka w km 0+000-2+000 w Zebrzydowicach oraz odcinkowo konserwację rzeki Piotrówki w km 14+300-19+000 w Zebrzydowicach.

Do zagrożeń miejscowych występujących na terenie gminy Zebrzydowice można zaliczyć osuwiska. Powstają one w wyniku oddziaływania różnych czynników zewnętrznych i wewnętrznych, wśród których wyróżnić można czynniki bierne – związane z predyspozycją danego obszaru do osuwania oraz czynniki aktywne – będące impulsem sprawczym przemieszczenia. Osuwaniu sprzyjają uwarunkowania litologiczne, tektoniczne, hydrogeologiczne oraz topograficzne. Obecnie zarejestrowanych jest 134 osuwisk o różnym stopniu aktywności. Łączna powierzchnia osuwisk w gminie wynosi 318,81 ha, w tym:

- powierzchnia osuwisk aktywnych: 30,59 ha, co stanowi 9,6% powierzchni wszystkich osuwisk,
- powierzchnia osuwisk okresowo aktywnych: 286,6 ha, co stanowi 89,9% powierzchni wszystkich osuwisk,
- powierzchnia osuwisk nieaktywnych 1,62 ha, co stanowi to 0,51% powierzchni wszystkich osuwisk.

Ponadto na terenie gminy Zebrzydowice zarejestrowano 2 tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi o łącznej powierzchni 0,97 ha. Osuwiska zajmują 7,71% powierzchni obszaru gminy, natomiast tereny zagrożone 0,02%. Łącznie osuwiska i tereny zagrożone zajmują 7,73% powierzchni obszaru gminy Zebrzydowice³⁸.

³⁸ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zebrzydowice na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032...op.cit., s. 107-108.

Inne zagrożenia wynikają z transgranicznego oddziaływania inwestycji planowanych na obszarze Republiki Czeskiej i związane są z przemysłem zlokalizowanym na terenach sąsiadujących z gminą, w tym potencjalnymi wpływami eksploatacji węgla kamiennego oraz prawdopodobną lokalizacją spalarni śmieci. Problemy, które mogą powodować wspomniane zagrożenia powinny być regulowane na szczeblu krajowym i regionalnym w przygranicznym obszarze funkcjonalnym.

Zagrożenie może stanowić także oddziaływanie Szybkiej Kolei. Istnieje ryzyko, że realizowana inwestycja pogorszy warunki mieszkaniowe na terenach, które z nią sąsiadują, głównie w kwestii wzrostu poziomu hałasu.

Do zagrożeń należy również zaliczyć trwający proces rozpraszania się zabudowy mieszkaniowej.

Za zapewnienie porządku publicznego na terenie gminy Zebrzydowice odpowiada Policja. Komisariat Policji zlokalizowany jest przy ul. Dworcowej 11 i wchodzi w skład struktury organizacyjnej Komendy Powiatowej Policji w Cieszynie. Jednostką kieruje komendant w stopniu podinspektora, który posiada swojego zastępcę w stopniu komisarza. W Komisariacie Policji w Zebrzydowicach pracują dzielnicowi – 1 w stopniu starszego sierżanta, 2 w stopniu sierżanta sztabowego, a także 2 w stopniu młodszego aspiranta. Mają oni pod swoim nadzorem 5 dzielnic, przy czym część dzielnic 3 oraz 4 i 5 leżą poza obszarem gminy (tab. 26).

Tabela 26. Obszar działania dzielnicowych Komisariatu Policji w Zebrzydowicach

Numer dzielnic	Dzielnicowy	Obszar działania dzielnicowego
1	sierżant sztabowy Kamil Jędrusik	<u>Zebrzydowice</u> : Agrestowa, Astrów, Asnyka, Cicha, Dworcowa, Działkowa, Goździkowa, Górnicza, Jagodowa, Jutrzenki, Kasztanowa, Kochanowskiego, Kwiatowa, Liliowa, Makowa, Okrężna, Orzeszkowej, Owocowa, Palmowa, PCK, Piękna, Pochyła, Poprzeczna, Przedwiośnie, Rzeczna, Sadowa, Skotnicka, Strażacka, Srebrna, Tęczowa, Topolowa, Tulipanowa, Wesoła, Wojska Polskiego, Wrzosowa, Wyzwolenia <u>Markłowice Górne</u> : Dębowa, Gajowa, Górna, Krzywa, Leśna, Lipowa, Łąkowa, Mickiewicza, mjr Adameckiego, Piaskowa, Polna, Szkolna, Ustronna
2	sierżant sztabowy Łukasz Machej	<u>Zebrzydowice Górne</u> : Akacyjowa, Chabrowa, Grabowa, Groblowa, Jesionowa, Kalinowa, Ks. Janusza, Nowy Dwór, Poziomkowa, Różana, Słowackiego, Słowicza, Stawowa, Stroma, Świerkowa, Wałowa, Zamkowa <u>Kończyce Małe</u> : Bławatkowa, Botaniczna, Brzoskwiniowa, Bukowa, Chmielna, Folwarczna, Graniczna, Hiacyntowa, Jagiellońska, Jarzębinowa, Jasna, Jaśminowa, Jodłowa, Kasztelańska, Korczaka, Ks. Marekwicy, mjr Hallera, Malinowa, Miodowa, Myśliwska, Nowa, Orzechowa, Rolna, Sienkiewicza, Spółdzielcza, Spacerowa, Staffa, Staropolska, Świtezianki, Wiejska, Wierzbowa, Wiśniowa, Wodna, Zagrodowa, Zielona, Źródłana
3	młodszy aspirant Rafał Górczyński	<u>Kaczyce</u> : Czereśniowa, Dworkowa, Harcerska, Jabłoni, Jana III Sobieskiego, Kłosowa, Kolonii, Konopnickiej, Krótka, Ludowa, Magnolii, Mała, Matejki, Morcinka, Ogrodnicza, Olchowa, Otrębowska, Poczta, Podleśna, Pogodna, Słoneczna, Spokojna, Stalmacha, Średnicowa, Tuwima, Wojewódzka, Zakątek Leśny <u>Kończyce Wielkie</u> : Brzozowa, Cieszyńska, Dębina, Dolna, Długa, Dworcowa, Dworska, Górna, Graniczna, Kaczycka, Karolinka, Katowicka, Kolejowa, Kościelna, Krótka, Ks. Kukli, Ks. Olszaka, Leśna, Lipowa, Miła, Miodowa, Młyńska, Ogrodowa, Olszowa, Pilotów, Podlesie, Polna, Prosta, Skoczowska, Słoneczna, Sosnowa, Sośnie, Spacerowa, Statek, Stawowa, Strażacka, Stroma, Świerkowa, Szkolna, Tęczowa, Topolowa,

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZEBRZYDOWICE DO 2034 ROKU

		Truskawkowa, Wiejska, Wierzbowa, Willowa, Wiśniowa, Wygoda, Zamkowa, Zielona, Żwirowa
4	młodszy aspirant Wacław Kopel	<p><u>Hażlach</u>: Akacyjowa, Boczna, Brzozowa, Cicha, Cieszyńska, Czuchowska, Dębowa, Długa, Główna, Graniczna, Jastrzębska, Karnowiec, Kończycka, Kostkowicka, Kościelna, Kręta, Krótka, Kwiatowa, Leśna, Lipowa, Miodowa, Muroń, Myśliwska, Ogrodowa, Osiedlowa, Parchów, Pogwizdowska, Polna, Rajska, Rolna, Rudowska, Rybacka, Rieczna, Sadowa, Siewna, Skoczowska, Skośna, Słoneczna, Wiejska, Zagrodowa, Źródłana</p> <p><u>Zamarski</u>: Brzezcie, Cieszyńska, Czarne Doły, Dębowa, Dojazdowa, Gacki, Główna, Grzybowa, Gumieńska, Kamienna, Krótka, Krzepty, Leśna, Lipowa, Lutnia, Machnica, Miejska, Ogrodowa, Osiedlowa, Pasięki, Piękna, Północna, Prosta, Rajdowa, Rakowiec, Rolna, Rolnicza, Rudowska, Sadowa, Słoneczna, Spokojna, Szerokie, Szkolna, Topolowa, Truskawkowa, Wichrowa, Widokowa, Zielona, Żniwna</p> <p><u>Rudnik</u>: Centralna, Główna, Grabowa, Katowicka, Kręta, Leśna, Nowa, Polna, Poprzeczna, Słoneczna, Szkolna, Świerkowa.</p>
5	starszy sierżant Dawid Tadaszak	<p><u>Pogwizdów</u>: Akacyjowa, Astrów, Brzozowa, Cicha, Cieszyńska, Dworska, Gdańska, Graniczna, Górna, Jasna, Jaśminowa, Katowicka, Kolejowa, Kościelna, Krakowska, Kwiatowa, Matusiaka, Modrzewiowa, Morcinka, Myśliwska, Ogrodowa, Opolska, Północna, Rajska, Sosnowa, Spacerowa, Stalmacha, Szkolna, Tulipanowa, Uroczna, Warszawska, Wierzbowa, Wrocławska Wiśniowa, Wrzosów, Zachodnia, Zagrodowa, Złota</p> <p><u>Brzezówka</u>: Dębowa, Graniczna, Hażłaska, Jagodowa, Kasztanowa, Leśna, Ogrodowa, Piękna, Pochyła, Podlipowa, Polna, Siewna, Skrajna, Słoneczna, Zaleska, Żniwna</p>

Źródło: Komenda Powiatowej Policji w Cieszynie, <https://cieszyn.policja.gov.pl/ka6/prewencja/twoj-dzielnicy-1/109237,Zebrzydowice-Dzielnicy.html>.

Z danych Komendy Powiatowej Policji w Cieszynie wynika, że w latach 2015-2023 na terenie gminy policja podjęła łącznie 14 213 interwencji, z czego najwięcej – 7 413 (52,16%) w Zebrzydowicach, a najmniej – 992 (6,98%) w Markłowicach Górnych. W Kaczcach oraz Kończycach Małych było ich odpowiednio 3 003 (21,13%) i 2 805 (19,74%). Największa liczba interwencji miała miejsce w roku 2021, w którym policja prowadziła tego typu działania 1 902 razy. Biorąc pod uwagę cały analizowany okres, liczba interwencji policji spadła zarówno w ujęciu całociowym, jak i w odniesieniu do poszczególnych miejscowości (tab. 27).

Tabela 27. Interwencje policji w poszczególnych miejscowościach gminy Zebrzydowice w latach 2015-2023

Miejscowość	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kaczyce	381	313	323	335	338	294	397	334	288
Kończyce Małe	321	283	302	324	318	265	378	345	269
Markłowice Górne	148	73	117	122	126	92	143	88	83
Zebrzydowice	831	698	738	681	754	1 155	984	869	703
Interwencje łącznie	1 681	1 367	1 480	1 462	1 536	1 806	1 902	1 636	1 343

Źródło: Komenda Powiatowej Policji w Cieszynie.

W tym samym czasie łączna liczba wykroczeń wyniosła 4 972. W przypadku 54,42% z nich funkcjonariusze prowadzili postępowania, w przypadku 12,81% skierowali wnioski o ukaranie,

natomiast w przypadku 32,16% odstąpili od skierowania wniosku w tej sprawie. Najwięcej wykroczeń w gminie Zebrzydowice zarejestrowano w 2019 roku (703). Pomimo że w roku 2023 odnotowano najniższą od trzech lat liczbę wykroczeń, trend związany z ww. czynem społecznie szkodliwym charakteryzował się wzrostem (tab. 28).

Tabela 28. Wykroczenia w gminie Zebrzydowice w latach 2015-2023

Wykroczenia	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Postępowania o wykroczenia	339	279	158	241	387	289	347	342	324
Wnioski o ukaranie	86	74	41	82	68	49	59	78	100
Odstąpienia od skierowania wniosku o ukaranie	202	160	72	120	248	198	246	225	158
Wykroczenia łącznie	627	513	271	443	703	536	652	645	582

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Cieszynie.

W latach 2018-2023 odnotowano łącznie 502 zdarzenia drogowe. Zdecydowaną większość (91,63%) stanowiły kolizje. Wypadki drogowe były udziałem 8,37% kierujących. We wszystkich wypadkach zginęła 1 osoba, a 50 zostało rannych. Rokiem z największą liczbą zdarzeń drogowych, w tym kolizji był rok 2019. Z kolei w roku 2021 i 2018 doszło do największej liczby wypadków (odpowiednio 13 i 12). Wtedy też najwięcej osób odniosło obrażenia (po 15).

Sprawcą 24 zdarzeń drogowych byli kierujący znajdujący się pod wpływem alkoholu. Najwięcej zdarzeń drogowych (6), w tym kolizji z udziałem nietrzeźwych kierowców (5) miało miejsce w 2022 roku. Ponadto w 2022 roku doszło do wypadku, w którym zginęła 1 osoba. Zestawienie zdarzeń drogowych z podziałem na poszczególne miejscowości gminy Zebrzydowice przedstawiono w tab. 29-30.

Tabela 29. Zdarzenia drogowe w poszczególnych miejscowościach gminy Zebrzydowice w latach 2015-2023

Zdarzenia drogowe	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba wypadków	12	4	5	13	5	3
Kaczyce	-	-	-	1	1	1
Kończyce Małe	5	2	2	3	2	-
Markłowice Górne	2	-	-	-	-	1
Zebrzydowice	5	2	3	9	2	1
Liczba zabitych w zdarzeniu	-	-	-	-	1	-
Kaczyce	-	-	-	-	1	-
Kończyce Małe	-	-	-	-	-	-
Markłowice Górne	-	-	-	-	-	-
Zebrzydowice	-	-	-	-	-	-
Liczba rannych w zdarzeniu	15	5	6	15	4	5
Kaczyce	-	-	-	1	-	1
Kończyce Małe	7	2	2	4	2	-
Markłowice Górne	2	-	-	-	-	1
Zebrzydowice	6	3	4	10	2	2
Liczba kolizji	62	92	70	77	74	85
Kaczyce	8	8	12	8	11	9
Kończyce Małe	16	28	23	25	23	25
Markłowice Górne	6	5	3	1	5	8
Zebrzydowice	32	51	32	43	35	43
Zdarzenia drogowe łącznie	74	96	75	90	79	88

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Cieszynie.

Tabela 30. Zdarzenia drogowe w poszczególnych miejscowościach gminy Zebrzydowice w latach 2015-2023, gdzie sprawcą był kierujący znajdujący się pod wpływem alkoholu

Zdarzenia drogowe	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba wypadków	1	-	1	1	1	1
Kaczyce	1	-	-	-	1	1
Kończyce Małe	-	-	-	-	-	-
Markłowice Górne	-	-	-	-	-	-
Zebrzydowice	-	-	1	1	-	-
Liczba zabitych w zdarzeniu	-	-	-	-	1	-
Kaczyce	-	-	-	-	1	-
Kończyce Małe	-	-	-	-	-	-
Markłowice Górne	-	-	-	-	-	-
Zebrzydowice	-	-	-	-	-	-
Liczba rannych w zdarzeniu	1	-	2	2	-	1
Kaczyce	-	-	-	-	-	1
Kończyce Małe	1	-	-	-	-	-
Markłowice Górne	-	-	-	-	-	-
Zebrzydowice	-	-	2	2	-	-
Liczba kolizji	3	1	4	4	5	2
Kaczyce	-	-	1	-	-	0
Kończyce Małe	-	1	-	2	2	1
Markłowice Górne	1	-	-	-	2	-
Zebrzydowice	2	-	3	2	1	1
Zdarzenia drogowe łącznie	4	1	5	5	6	3

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Cieszynie.

Bezpieczeństwem przeciwpożarowym oraz udzielaniem pomocy w wypadkach zajmują się 4 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej – w Kaczcach, Kończycach Małych, Zebrzydowicach i Markłowicach Górnych. Trzy pierwsze wchodzi w skład Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego³⁹.

Statystyki Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Cieszynie pokazują, że w latach 2015-2023 gmina Zebrzydowice zmagala się z 238 pożarami. Najwięcej tego typu niekontrolowanych zjawisk powodujących zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi i zwierząt oraz straty materialne dotyczyło obiektów mieszkalnych (42,44%). W 28,15% przypadków obejmowały one inne obiekty, a w 12,18% środki transportu. Największa liczba pożarów miała miejsce w 2018 roku. Doszło wtedy do 37 zdarzeń, z czego 20 wiązało się z obiektami mieszkalnym. Analizując dane, można stwierdzić, że na przestrzeni dziewięciu lat badanego okresu zjawisko pożarów wykazywało trend wzrostowy (tab. 31).

Spośród wszystkich pożarów, które wybuchały na terenie gminy większość – 30,74% była spowodowana nieprawidłową eksploatacją urządzeń grzewczych na paliwo stałe. Nieostrożność osób dorosłych przy posługiwaniu się ogniem skutkowałą pożarami w 10,82% przypadków. W odniesieniu do 15,15% pożarów nie można było ustalić, co przyczyniło się do ich wybuchu (tab. 32).

³⁹ Raport o stanie Gminy Zebrzydowice za 2023 rok...op. cit., s. 34.

Tabela 31. Pożary w gminie Zebrzydowice w latach 2015-2023

Pożary	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Obiekty użyteczności publ.	-	-	-	-	2	1	4	-	-
Kaczyce	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kończyce Małe	-	-	-	-	-	1	3	-	-
Marklowice Górne	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zebrzydowice	-	-	-	-	2	-	1	-	-
Obiekty mieszkalne	4	9	12	20	9	17	12	9	9
Kaczyce	1	1	2	3	-	4	4	5	3
Kończyce Małe	1	3	4	8	1	4	5	2	3
Marklowice Górne	-	3	2	2	2	3	-	-	-
Zebrzydowice	2	2	4	7	6	6	3	2	3
Obiekty produkcyjne	-	-	-	-	-	1	1	1	-
Kaczyce	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kończyce Małe	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Marklowice Górne	-	-	-	-	-	1	-	1	-
Zebrzydowice	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Obiekty magazynowe	-	-	1	-	1	-	1	-	1
Kaczyce	-	-	-	-	1	-	1	-	1
Kończyce Małe	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Marklowice Górne	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Zebrzydowice	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Środki transportu	3	2	4	5	6	2	1	1	5
Kaczyce	-	1	1	2	3	-	-	1	2
Kończyce Małe	2	-	-	-	1	-	-	-	1
Marklowice Górne	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Zebrzydowice	1	1	3	3	2	1	1	-	2
Lasy	-	-	1	2	2	2	2	-	-
Kaczyce	-	-	1	1	-	1	-	-	-
Kończyce Małe	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Marklowice Górne	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Zebrzydowice	-	-	-	1	1	1	1	-	-
Uprawy, rolnictwo	2	1	2	1	7	2	1	2	-
Kaczyce	1	-	-	-	2	-	1	1	-
Kończyce Małe	1	-	-	-	1	-	-	-	-
Marklowice Górne	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Zebrzydowice	-	1	2	1	3	1	-	1	-
Inne obiekty	4	13	4	9	7	7	12	6	5
Kaczyce	1	3	-	1	1	2	5	1	-
Kończyce Małe	-	2	1	4	-	1	-	1	3
Marklowice Górne	1	-	-	-	1	1	2	-	-
Zebrzydowice	2	8	3	4	5	3	5	4	2
Pożary łącznie	13	25	24	37	34	32	34	19	20

Źródło: Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Cieszynie.

Tabela 32. Przyczyny pożarów w gminie Zebrzydowice w latach 2015-2023

Przyczyny pożarów	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Łącznie
Akty terroru (podpalenia umyślne)	2	-	-	1	2	1	2	1	-	9
Nieprawidłowa eksploatacja urządzeń grzewczych na paliwo stałe	1	5	8	15	10	11	8	5	8	71
Nieustalone	3	7	7	11	4	1	2	-	-	35
Nieostrożność osób dorosłych w pozostałych przypadkach	-	1	-	-	4	1	2	3	1	14
Wady urządzeń i instalacji elektrycznych	2	-	1	1	2	3	2	2	1	14
Wady środków transportu	3	2	4	2	1	-	3	1	3	19
Wady urządzeń mechanicznych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Nieostrożność osób dorosłych przy posługiwaniu się ogniem	1	6	2	3	2	6	2	1	2	25
Nieostrożność osób dorosłych przy prowadzeniu prac pożarowo-niebezpiecznych	-	1	-	-	-	-	1	-	-	2
Wady urządzeń grzewczych na paliwo stałe	-	-	2	-	-	2	2	-	-	6
Wyładowanie atmosferyczne	-	-	1	-	2	1	1	-	-	5
Samozapalenie biologiczne	-	-	-	-	2	1	-	-	-	3
Inne przyczyny		1		1	-	2	7	2	2	15
Nieostrożność osób dorosłych przy wypalaniu pozostałości roślinnych na polach	1	1	-	-	1	1	1	1	-	6
Nieostrożność osób dorosłych jak i dzieci przy posługiwaniu się substancjami łatwopalnymi i pirotechnicznymi	-	-	-	-	-	1	-	1	1	3
Pożary jako następstwo innych miejscowych zagrożeń	-	-	2	1	-	-	-	-	-	3
Nieprawidłowa eksploatacja urządzeń i instalacji elektrycznych	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1

Źródło: Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Cieszynie.

Na terenie Zebrzydowic odnotowano łącznie 1430 innych zagrożeń, z czego najwięcej (332) w 2020 roku. Na 70% wszystkich zagrożeń składały się huragany, silne wiatry, tornada (23,22%), nietypowe zachowania się zwierząt, owadów (23,29%) oraz inne przyczyny (23,43%). Gwałtowne opady atmosferyczne stanowiły czwarte najczęstsze źródło (12,94%) tego typu zjawisk (tab. 33).

Tabela 33. Przyczyny innych zagrożeń w gminie Zebrzydowice w latach 2015-2023

Przyczyny innych zagrożeń	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Huragany, silne wiatry, tornada	72	12	52	20	34	57	21	25	39
Nietypowe zachowanie się zwierząt, owadów	3	15	40	68	30	32	40	48	57
Niezachowanie zasad bezpieczeństwa ruchu środków transportu	6	14	13	22	18	18	20	11	5
Inne przyczyny	13	14	13	18	21	125	38	43	50
Nieustalone	7	8	12	11	11	4	1	-	-
Gwałtowne opady atmosferyczne	1	9	15	8	18	85	8	28	13
Nieumyślne działanie człowieka	-	1	-	2	1	1	1	1	1
Celowe działanie człowieka	-	1	-	1	-	3	-	1	3
Wady środków transportu	-	2	3	1	-	5	3	2	5
Uszkodzenie sieci i instalacji przesyłowych	-	-	3	3	1	2	2	-	1
Wady konstrukcji budowlanych	1	1	-	2	-	-	-	-	-
Gwałtowne przybory wód, zatory lodowe	-	2	1	-	-	-	-	6	1
Przyczyny innych zagrożeń łącznie	103	79	152	156	134	332	134	165	175

Źródło: Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Cieszynie.

OCHRONA ŚRODOWISKA

W 2023 roku w gminie Zebrzydowice funkcjonowały 1143 zbiorniki bezodpływowe i 214 oczyszczalni przydomowych, co w porównaniu z rokiem 2015 oznaczało wzrost odpowiednio o 22,11% i 181,58% (tab. 34).

Tabela 34. Zbiorniki bezodpływowe i oczyszczalnie przydomowe w gminie Zebrzydowice w latach 2015-2023

Nieczystości ciekłe	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
zbiorniki bezodpływowe	936	934	930	961	970	955	893	911	1 143
oczyszczalnie przydomowe	76	80	82	108	113	115	115	118	214

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

W całym analizowanym okresie najwięcej ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków było w 2022 roku (10 047 mieszkańców). W roku 2023 nastąpił znaczący spadek (o 22,33%) użytkowników tego typu rozwiązań. W tym samym czasie odsetek osób korzystających z oczyszczalni ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów w ogólnej liczbie ludności wyniósł 61,4% (tab. 35).

Tabela 35. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w latach 2015-2023

Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ogółem	9 250	9 310	9 658	9 764	9 796	9 655	9 676	10 047	7 803
z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ludności	-	-	-	-	-	-	-	-	61,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Porównując wskaźnik ilości odpadów zebranych w ciągu roku z lat 2017-2023, można stwierdzić, że zarówno w ujęciu ogólnym, jak i w odniesieniu do gospodarstw domowych oraz innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji), uległ on obniżeniu – odpowiednio o 7,45%; 6,92% i 17,13%. Jednocześnie doszło do wzrostu ilości odpadów zebranych selektywnie. Biorąc pod uwagę rok 2017 i 2023, ogólna ilość tego typu odpadów oraz ilość odpadów zebranych selektywnie z gospodarstw domowych podwoiła się, a ilość odpadów z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji) odnotowała aż sześciokrotny wzrost. W 2023 roku udział odpadów zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów wyniósł 72,9%. (tab. 36). Świadczy to o wzroście świadomości ekologicznej lokalnej społeczności i coraz większej skuteczności działań prowadzonych w tym zakresie przez samorząd.

Z danych GUS wynika, że ilość odpadów zmieszanych w gminie Zebrzydowice w 2023 roku była prawie 2,5 razy niższa niż w roku 2015. Podobnym trendem cechował się wskaźnik ilości odpadów zmieszanych ogółem przypadających na 1 mieszkańca (tab. 37).

Tabela 36. Odpady w gminie Zebrzydowice w latach 2017-2023

Odpady	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Odpady zebrane w ciągu roku:							
ogółem (t)	4 204,88	4 162,92	3 586,83	4 632,12	4 135,05	3 735,08	3 891,37
z gospodarstw domowych (t)	3 982,94	3 944,92	3 473,85	4 067,64	4 009,03	3 635,26	3 707,44
z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji) (t)	221,94	218	112,98	564,48	126,02	99,82	183,93
Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku:							
ogółem (t)	1 379,71	1 968,83	2 464,97	3 254,96	3 018,39	2 584,8	2 836,86
z gospodarstw domowych (t)	1 354,87	1 940,56	2 450,25	2 952,72	2 961,23	2 526,6	2 691,06
z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji) (t)	24,84	28,27	14,72	302,24	57,16	58,2	145,8
odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów (%)	32,8	47,3	68,7	70,3	73	69,2	72,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Tabela 37. Odpady zmieszane w gminie Zebrzydowice w latach 2015-2023

Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ogółem (t)	2531,69	2936,88	2825,17	2194,09	1121,86	1377,16	1116,66	1150,28	1054,51
ogółem na 1 mieszkańca (t)	192,5	221,9	213,7	165,1	84,7	106,5	86,8	89,7	82,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Zebrzydowice należą do jednej z pięciu wyznaczonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza⁴⁰. Jest nią strefa śląska o kodzie PL2405. Na terenie gminy nie ma zlokalizowanej stacji monitoringu jakości powietrza. Niemniej jednak tego typu ocenie podlegają wszystkie gminy położone w województwie śląskim, w tym także nieposiadające stacji pomiaru jakości powietrza. Wynika to z obowiązujących regulacji prawnych, zgodnie z którymi modeluje się stężenie wybranych zanieczyszczeń na potrzeby wsparcia rocznej oceny jakości powietrza w strefach w Polsce⁴¹.

⁴⁰ Oprócz strefy śląskiej w województwie śląskim zostały wydzielone następujące strefy oceny jakości powietrza: miasto Bielsko-Biała (kod strefy: PL2403), miasto Częstochowa (kod strefy: PL2404), Aglomeracja Górnośląska (kod strefy: PL2401), Aglomeracja Rybnicko-Jastrzębska (kod strefy: PL2402).

⁴¹ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zebrzydowice na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032, op.cit..., s. 54.

W ramach kryteriów klasyfikacyjnych dla pyłu zawieszonego PM10 w celu ochrony zdrowia ludzi przyjmuje się poziom dopuszczalny stężeń średnich rocznych 40 µg/m³ oraz dobowy poziom dopuszczalny wraz z dopuszczalną częstością przekraczania wynoszącą 35 dni dla stężeń dobowych przekraczających 50 µg/m³. W strefie śląskiej, do której należy gmina Zebrzydowice, liczba dni z przekroczeniami dobowego poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM10 w 2021 roku wynosiła od 9 do 87, w 2022 roku od 0 do 75 dni. W związku z tym kryterium dotyczące 35 dni nie zostało spełnione. W 2023 roku po raz pierwszy na wszystkich stanowiskach pomiarowych nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnej częstości przekraczania stężeń 24-godzinnych⁴². Poniżej przedstawiono stężenia zanieczyszczeń powietrza w gminie Zebrzydowice z lat 2021-2023, uzyskane na podstawie modelowania matematycznego (tab. 38).

Tabela 38. Stężenia zanieczyszczeń powietrza w gminie Zebrzydowice z lat 2021-2023 uzyskane na podstawie modelowania matematycznego

Rok	NO ₂ µg/m ³	SO ₂ µg/m ³	PM ₁₀ µg/m ³	PM _{2,5} µg/m ³	Benzen µg/m ³	Pb µg/m ³
2021	17-19	6-7	22-32	17-24	1	0,01
2022	14-16	6-7	22-31	16-25	0,9-2	0,01-0,02
2023	13-18	5-6	16-25	13-20	0,6-1	0,01
Poziom dopuszczalny/docelowy*	40	20**	40	20	5	0,5
* dopuszczalne poziomy substancji w powietrzu określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (t.j. Dz.U. 2021 poz. 845).						
** poziom dopuszczalny jako wartość średnioroczna dla SO ₂ jest określony w polskim prawie jedynie pod kątem ochrony roślin, co oznacza, że norma ta nie dotyczy stref będących aglomeracjami lub miastami, o których mowa w ustawie Prawo Ochrony Środowiska.						

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zebrzydowice na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032, Zakład Analiz Środowiskowych Eko-precyzja, Zebrzydowice 2024, s. 55.

Gmina Zebrzydowice wdraża szereg inicjatyw proekologicznych, które mają za zadanie przynieść poprawę stanu lokalnego środowiska. Należą do nich między innymi⁴³:

- Program Ograniczenia Niskiej Emisji na terenie Gminy Zebrzydowice na lata 2023-2027. Jego celem jest wymiana niskosprawnych źródeł ciepła opalanych paliwem stałym, na nowe, wysokosprawne jednostki zasilane biomasą spalaną w jednostkach grzewczych 5 klasy lub gazem ziemnym wykorzystywanym w kotłach kondensacyjnych⁴⁴;
- dotacje na wymianę starych źródeł ciepła na nowe, wysokosprawne jednostki w budynkach mieszkalnych zlokalizowanych na terenie Gminy Zebrzydowice⁴⁵. Wymiana obejmuje trwałą likwidację starych źródeł ciepła zasilanych paliwem stałym w budynkach mieszkalnych i ich zmianę na nowe źródła – kotły gazowe z zamkniętą komorą spalania i/lub kondensacyjne lub kotły zasilane pelletem (biomasą) spełniające wymagania ekoprojektu (ecodesign);
- dofinansowanie ze środków budżetu Gminy Zebrzydowice budowy przydomowych oczyszczalni ścieków – biologicznych, przydomowych przepompowni ścieków, szczelnych zbiorników bezodpływowych oraz indywidualnych przyłączy wodociągowych dla

⁴² Tamże, s. 55.

⁴³ <https://www.zebrzydowice.pl/>

⁴⁴ Program Ograniczenia Niskiej Emisji na terenie Gminy Zebrzydowice na lata 2023-2027, EKO-TEAM KONSULTING Agnieszka Chylak, Zebrzydowice 2022, s. 42.

⁴⁵ Uchwała nr XXVIII/386/2022 Rady Gminy Zebrzydowice z dnia 7 grudnia 2022 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu udzielania dotacji na wymianę starych źródeł ciepła na nowe, wysokosprawne jednostki w budynkach mieszkalnych zlokalizowanych na terenie Gminy Zebrzydowice.

istniejących budynków mieszkalnych⁴⁶. Dofinansowanie dotyczy częściowego zwrotu wydatków poniesionych przez wnioskodawców na budowę przydomowych przepompowni ścieków na terenach skanalizowanych; przydomowych oczyszczalni ścieków – biologicznych, a także szczelnych zbiorników bezodpływowych, zlokalizowanych w rejonach nieskanalizowanych, dla których w momencie rozpatrywania wniosków nie przewiduje się budowy kanalizacji sanitarnej; a także przyłączy do sieci wodociągowych wykonywanych indywidualnie;

- dofinansowanie utylizacji azbestu⁴⁷. Dotacja do usunięcia wyrobów zawierających azbest z nieruchomości z terenu gminy Zebrzydowice jest przyznawana w ramach następujących prac wykonywanych łącznie: demontażu, transportu i utylizacji;
- program „Czyste Powietrze”, który ma charakter ogólnopolski, a jego zadaniem jest poprawa jakości powietrza oraz zwiększenie efektywności energetycznej budynków mieszkalnych. Realizowana od kilku lat inicjatywa oferuje dofinansowanie na wymianę starych pieców i kotłów na paliwo stałe, docieplanie budynków, instalację nowoczesnych źródeł ciepła, a także montaż odnawialnych źródeł energii, takich jak panele fotowoltaiczne⁴⁸.

W latach 2017-2023 w ramach Programu Ograniczenia Niskiej Emisji na terenie gminy Zebrzydowice udało się wymienić 687 kotłów, w tym 498 kotły na paliwo gazowe, 159 na węgiel oraz 30 na kotły opalane pelletem. W roku 2023 na realizację programu z budżetu gminy przeznaczono 190 602,50 zł. Środki mieszkańców jako wkład własny stanowiły 250 361,61 zł. Całkowity koszt zadania wyniósł natomiast 440 964,11 zł. Ponadto w 2023 roku dotacje na wymianę starych źródeł ciepła na nowe objęły wymianę nieefektywnych kotłów na 26 kotły na gaz, 25 na węgiel (ekogroszek) oraz 1 na pellet (tab. 39).

Tabela 39. Realizacja Programu Ograniczenia Niskiej Emisji na terenie gminy Zebrzydowice w latach 2017-2023

Nowe źródło C.O.	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Gazowy kocioł kondensacyjny	17	74	62	94	162	64	25
Kocioł z automatycznym podajnikiem paliwa klasy 5 opalany węglem sort groszek	14	36	22	20	44	23	0
Kocioł z automatycznym podajnikiem paliwa klasy 5 opalany pelletem	3	4	4	2	7	9	1
Razem:	34	114	88	116	213	96	26
Łączna liczba modernizacji	687						
Całkowity koszt zadania, w tym:	8 995 838,17 zł						
Środki z budżetu gminy, w tym WFOŚiGW	4 514 656,31 zł						
Środki własne mieszkańców	4 481 181,86 zł						

Źródło: Raport o stanie gminy Zebrzydowice za 2023 rok, Urząd Gminy w Zebrzydowicach, Zebrzydowice 2023, s. 26.

⁴⁶ Uchwała nr XVI/163/16 Rady Gminy Zebrzydowice z dnia 24 maja 2016 r. w sprawie przyjęcia regulaminu dofinansowania ze środków budżetu Gminy Zebrzydowice budowy przydomowych oczyszczalni ścieków – biologicznych, przydomowych przepompowni ścieków, szczelnych zbiorników bezodpływowych oraz indywidualnych przyłączy wodociągowych dla istniejących budynków mieszkalnych

⁴⁷ Uchwała nr XV/149/12 Rady Gminy Zebrzydowice z dnia 26 kwietnia 2012 r. w sprawie udzielenia dotacji do demontażu, transportu i utylizacji materiałów zawierających azbest pochodzących z terenu Gminy Zebrzydowice.

⁴⁸ <https://www.wfosigw.katowice.pl/>

W analizowanym okresie (lata 2018-2023) na dofinansowanie ze środków budżetu gminy Zebrzydowice budowy przydomowych oczyszczalni ścieków – biologicznych, przydomowych przepompowni ścieków, szczelnych zbiorników bezodpływowych oraz indywidualnych przyłączy wodociągowych dla istniejących budynków mieszkalnych przeznaczono łącznie 111 718,89 zł. Kwotą tą wsparto 34 z 62 złożonych wniosków, z których 16 dotyczyło budowy przydomowych – biologicznych oczyszczalni ścieków, 2 indywidualnych przepompowni ścieków, 4 indywidualnych przyłączy wodociągowych do istniejących budynków mieszkalnych oraz 1 przyłącza do sieci kanalizacyjnej (tab. 40).

Tabela 40. Realizacja dofinansowania ze środków budżetu gminy Zebrzydowice budowy przydomowych oczyszczalni ścieków – biologicznych, przydomowych przepompowni ścieków, szczelnych zbiorników bezodpływowych oraz indywidualnych przyłączy wodociągowych dla istniejących budynków mieszkalnych

Cecha	2018	2019	2020	2021	2022	2023
liczba złożonych wniosków	13	11	7	9	8	14
liczba wniosków, które otrzymały dofinansowanie	10	10	2	5	3	4
budowa przydomowych – biologicznych oczyszczalni ścieków	8	0	2	4	3	3
liczba indywidualnych przepompowni ścieków	0	0	0	1	0	1
liczba indywidualnych przyłączy wodociągowych do istniejących budynków mieszkalnych	2	2	0	0	0	0
liczba przyłączy do kanalizacji sanitarnej	0	1	0	0	0	0
łączna kwota dofinansowania	33 331,15 zł	21 488,04 zł	8 000,00 zł	18 899,70 zł	12 000,00 zł	17 000,00 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie gminy Zebrzydowice z lat 2018-2023.

Gmina udzieliła również swoim mieszkańcom dotacji do demontażu, transportu i utylizacji materiałów zawierających azbest. Jej wysokość w latach 2018-2023 wyniosła łącznie 70 112,30 zł. Dofinansowaniem wsparto 46 wniosków (tab. 41).

Tabela 41. Realizacja dofinansowania ze środków budżetu gminy Zebrzydowice na demontaż, transport i utylizację materiałów zawierających azbest

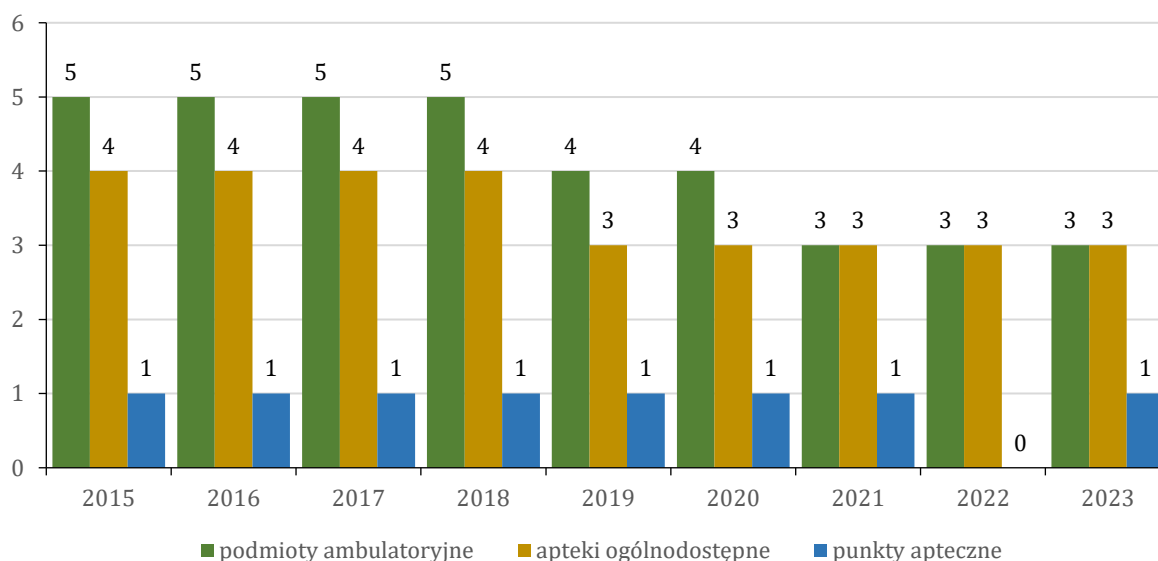
Cecha	2018	2019	2020	2021	2022	2023
liczba złożonych wniosków	-	-	13	18	8	1
liczba wniosków, które otrzymały dofinansowanie	14	9	6	12	4	1
łączna kwota dofinansowania	20 662,30 zł	16 404,00 zł	9 015,00 zł	16 141,00 zł	7 890,00 zł	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie gminy Zebrzydowice z lat 2018-2023.

OCHRONA ZDROWIA, POMOC SPOŁECZNA, ŚWIADCZENIA RODZINNE

System świadczeń zdrowotnych dla mieszkańców gminy tworzą podmioty ambulatoryjne, apteki ogólnodostępne i punkty apteczne. W 2023 roku działały 3 podmioty ambulatoryjne i tyle samo ogólnodostępnych aptek oraz 1 punkt apteczny. W porównaniu z rokiem 2015 liczba dwóch pierwszych świadczeniodawców spadła, natomiast liczba punktów aptecznych nie zmieniła się (rys. 31). Ponadto w roku 2023 placówki podstawowej opieki zdrowotnej udzieliły łącznie 39 174 porad lekarskich. Odnotowano także 48 287 porad lekarskich w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, z czego 4 418 stanowiły teleporady.

Rysunek 31. Liczba podmiotów ambulatoryjnych, aptek ogólnodostępnych i punktów aptecznych w latach 2015-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Na terenie Zebrzydowic jednostką odpowiedzialną za realizowanie polityki społecznej jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS). Jego zadanie polega na umożliwianiu osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości⁴⁹. W 2023 roku GOPS poza podstawowymi działaniami dotyczącymi pomocy społecznej i świadczeniami spoza zakresu tego typu pomocy, prowadził placówkę wsparcia dziennego (Świetlicę Środowiskową w Kaczycach), Klub Integracji Społecznej w Kaczycach, wspierał rodziny poprzez współpracę z Asystentem Rodziny, realizował usługi Asystenta Osobistego Osoby Niepełnosprawnej i opieki wytchnieniowej, a także teleopiekę i zajęcia dla osób starszych w ramach Klubu Senior+.

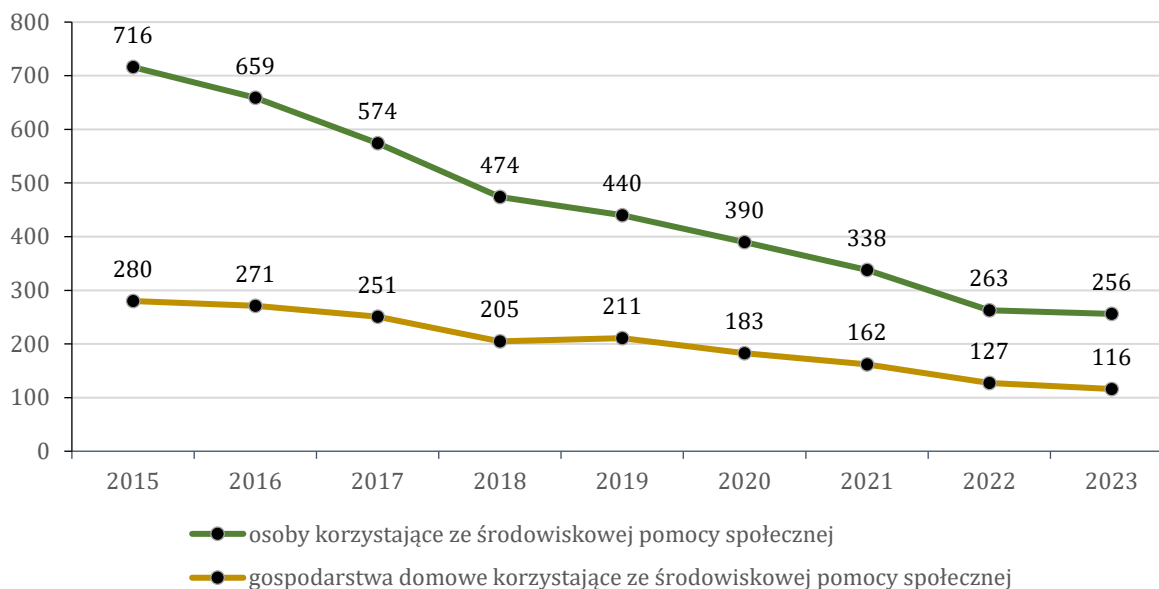
Z danych GUS za lata 2015-2023 wynika, że liczba osób i gospodarstw korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej systematycznie malała. Wyjątek stanowił rok 2019, w którym obserwowano niewielki wzrost liczby gospodarstw domowych otrzymujących tego typu pomoc w stosunku do roku poprzedzającego. W 2023 roku beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej było 256 osób (2,01% mieszkańców gminy) i 116 gospodarstw domowych (rys. 32).

Analiza wskaźnika beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. pozwala stwierdzić, że zarówno w przypadku gminy Zebrzydowice, jak i powiatu cieszyńskiego oraz

⁴⁹ <https://gops.zebrzydowice.pl/>

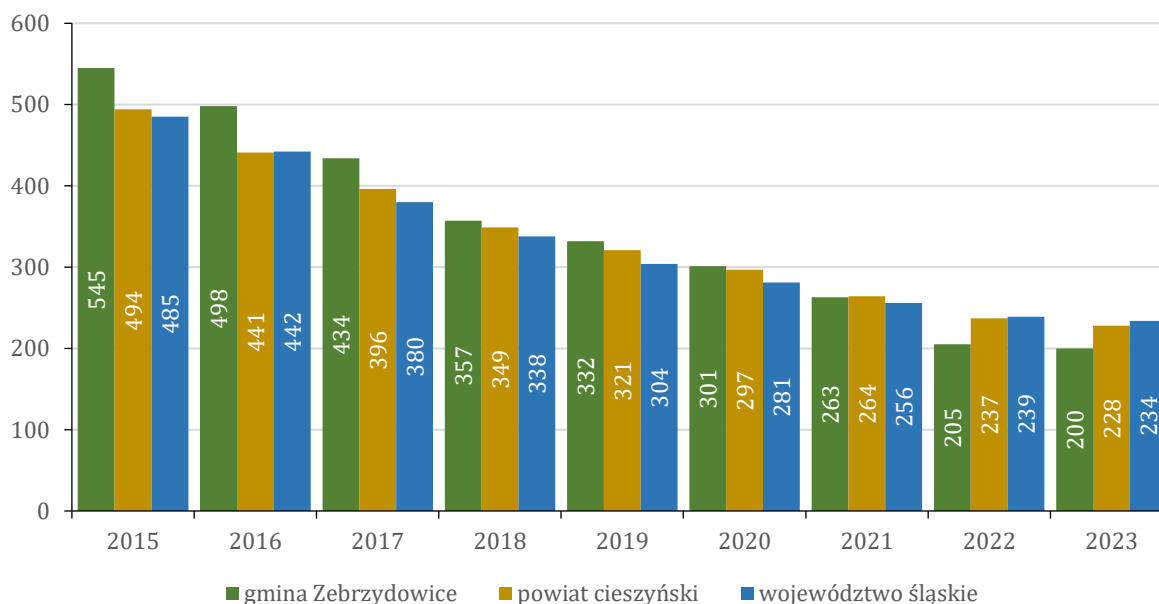
województwa śląskiego w całym badanym okresie dominował trend spadkowy. O ile do roku 2020 wskaźnik ten dla Zebrzydowic był wyższy od powiatowego i wojewódzkiego, o tyle w latach 2022-2023 osiągał o wiele niższe wartości. W roku 2023 wyniósł on 200. Porównując rok 2023 z rokiem 2015, liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności spadła w skali gminy o 63,30%, w skali powiatu o 53,85%, a w skali regionu o 51,75% (rys. 33).

Rysunek 32. Osoby i gospodarstwa korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2015-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Rysunek 33. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w latach 2015-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Maksymalna liczba dzieci przebywających w tym samym czasie pod opieką wychowawcy w gminnej placówce wsparcia dziennego w roku, wynosiła 15. W latach 2022-2024 z placówki skorzystało odpowiednio 52, 70 i 55 osób. W latach 2022-2024 z placówki skorzystało odpowiednio 52, 70 i 55 osób⁵⁰;

W 2022 roku do dwóch zwiększyła się liczba placówek stacjonarnej opieki społecznej. Miało to swoje przełożenie na wzrost liczby osób korzystających z dostępnych w niej miejsc. W ostatnim roku było to 120 mieszkańców (tab. 42).

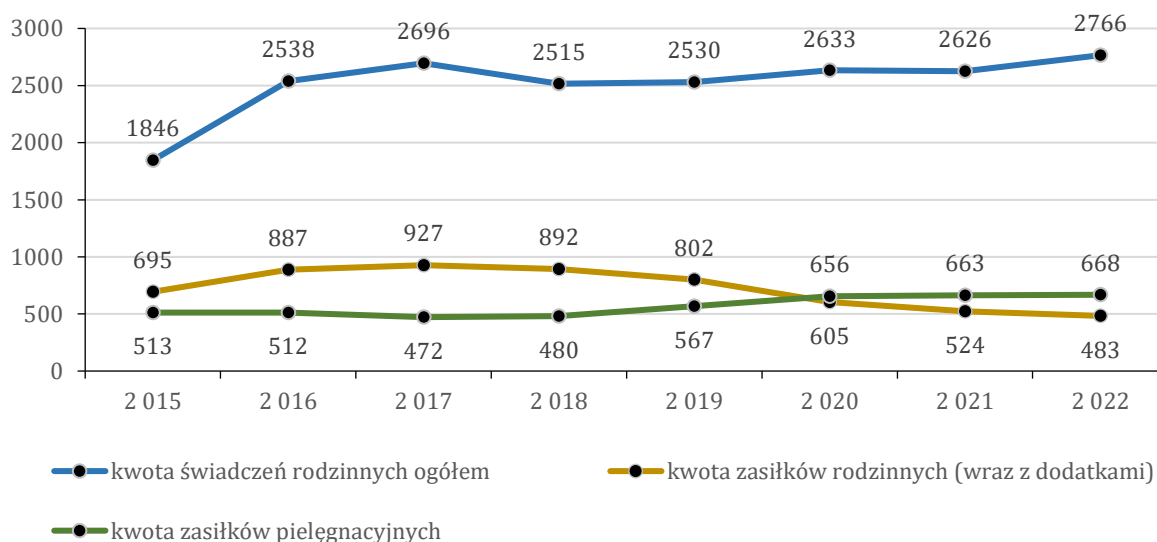
Tabela 42. Placówki wsparcia dziennego i stacjonarnej pomocy społecznej w latach 2015-2023

Typ placówki, korzystający, miejsca	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Placówki wsparcia dziennego	1	1	1	1	1	1	1	1	1
korzystający (dzieci)	15	15	15	15	15	15	15	15	15
miejsca	15	15	15	15	15	15	15	15	15
Placówki stacjonarnej pomocy społecznej	1	1	1	1	1	1	1	2	2
korzystający	31	32	32	32	32	32	32	85	120
miejsca	32	32	32	32	32	32	32	85	132

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Na przestrzeni ośmiu lat nastąpił wzrost kwoty wypłaconych świadczeń rodzinnych ogółem oraz zasiłków pielęgnacyjnych. W 2022 roku pierwsza osiągnęła wartość 2766 tys. zł (o 920 tys. zł wyższą w porównaniu z rokiem 2015), natomiast druga 668 tys. zł (o 155 tys. zł wyższą w porównaniu z ww. rokiem). Równocześnie obniżeniu uległa kwota wypłaconych zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami). W ostatnim analizowanym roku jej wysokość wyniosła 483 tys. zł (o 212 tys. zł mniej w porównaniu z rokiem 2015 (rys. 34).

Rysunek 34. Kwota świadczeń rodzinnych, zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych wypłaconych w latach 2015-2022 [w tys. zł]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

⁵⁰ Dane wewnętrzne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zebrzydowicach.

OŚWIATA

Zgodnie z Ustawą z dnia 14 grudnia 2016 roku – Prawo oświatowe⁵¹ zadaniem gminy jest między innymi zapewnienie kształcenia, wychowania i opieki, w tym kształcenia specjalnego i profilaktyki społecznej w przedszkolach oraz w innych formach wychowania przedszkolnego, a także w szkołach. Obowiązki wynikające z przywołanej Ustawy realizują następujące jednostki oświatowe⁵²:

- Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Kaczycach (ul. Harcerska 13, 43-417 Kaczyce),
- Szkoła Podstawowa im. Jarosława Dąbrowskiego w Kończycach Małych (ul. Jagiellońska 56, 43-410 Kończyce Małe),
- Szkoła Podstawowa w Markłowicach Górnych (ul. Szkolna 25, 43-410 Markłowice Górne),
- Szkoła Podstawowa im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w Zebrzydowicach (ul. Kochanowskiego 55, 43-410 Zebrzydowice)
- Gminne Przedszkole Publiczne w Zebrzydowicach (ul. Makowa 1, 43-410 Zebrzydowice),
- Gminne Przedszkole Publiczne w Zebrzydowicach Oddział w Kaczycach (ul. Ludowa 8, 43-417 Kaczyce),
- Gminne Przedszkole Publiczne w Zebrzydowicach Oddział w Kończycach Małych (ul. Jagiellońska 22a, 43-410 Kończyce Małe),
- Gminne Przedszkole Publiczne w Zebrzydowicach Oddział w Markłowicach Górnych (ul. Szkolna 28, 43-410 Markłowice Górne).

W gminie działa również Niepubliczne Przedszkole Twórcze „To Tu” w Zebrzydowicach (ul. Orzeszkowej 9a, 43-410 Zebrzydowice)⁵³.

W 2023 roku funkcjonowało 21 oddziałów przedszkolnych, w których przebywało łącznie 462 dzieci. Ogólna liczba nauczycieli (pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych) w przeliczeniu na etaty wyniosła 35,38 (tab. 43). Wskaźnik dzieci w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat dla gminy Zebrzydowice w porównaniu z powiatem cieszyńskim i województwem śląskim był najniższy. Dotyczyło to całego badanego okresu. Niemniej jednak jego wysokość na przestrzeni dziewięciu lat wzrosła o 6,42%. W przypadku powiatu oraz województwa wskaźnik ten odnotował jeszcze większy wzrost – odpowiednio o 7,83% i 9,56% (rys. 35).

Tabela 43. Wychowanie przedszkolne w gminie Zebrzydowice w latach 2015-2023

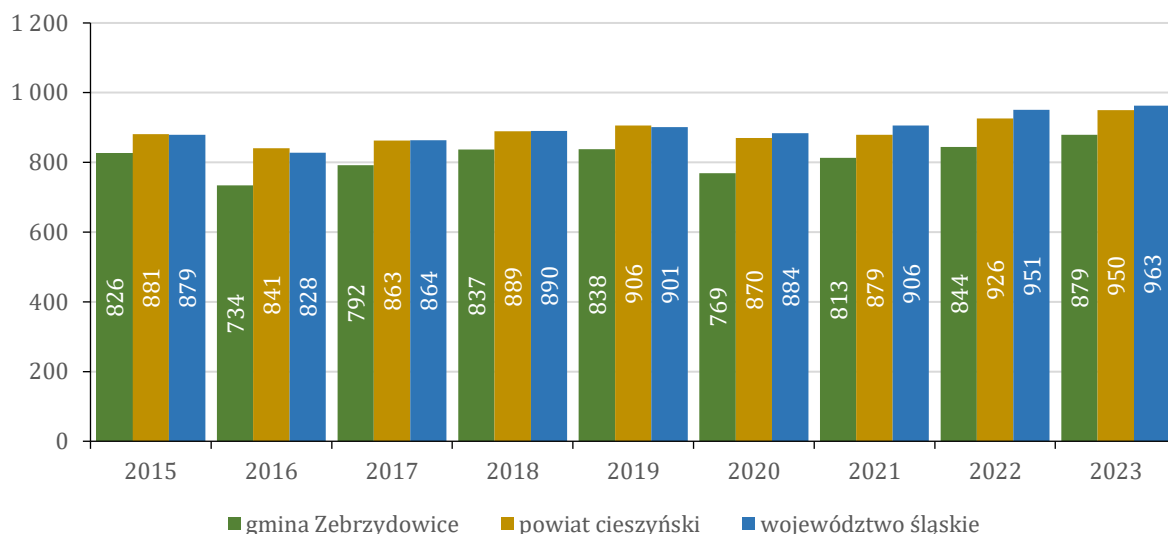
Cecha	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
przedszkola ogółem	2	2	2	2	2	2	2	2	2
oddziały	19	20	21	21	21	21	21	21	21
dzieci w oddziałach przedszkolnych ogółem	424	462	498	495	488	473	468	476	462
nauczyciele pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na etaty	30,93	33,32	32,92	39,24	40,00	40,45	36,76	35,05	35,38

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

⁵¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 737, 854, 1562.

⁵² <https://www.zebrzydowice.pl/>

⁵³ <https://totucieszyn.pl/>

Rysunek 35. Dzieci w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

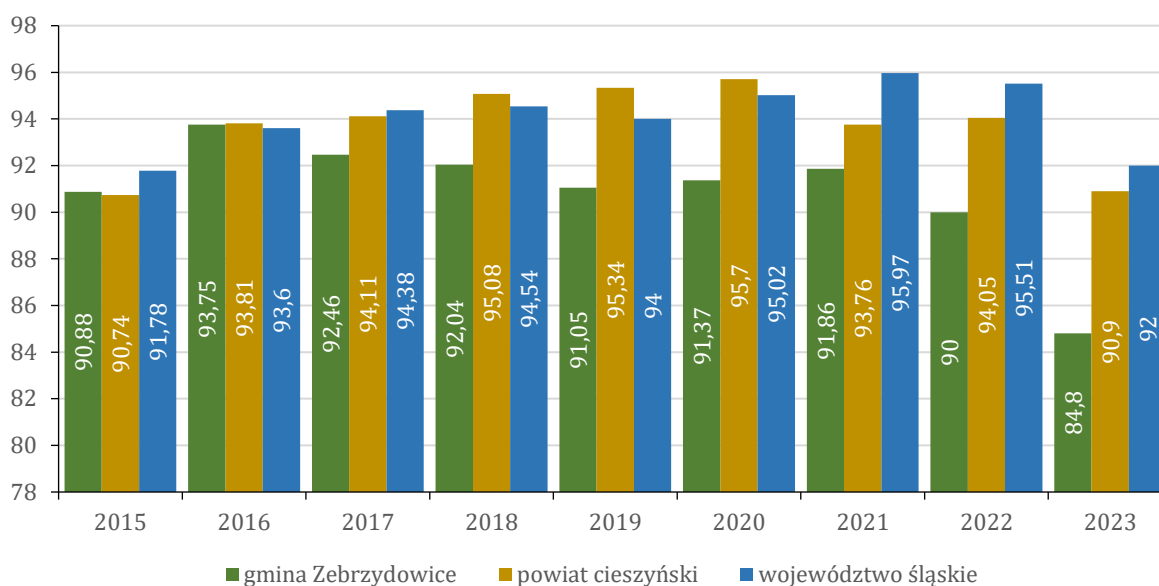
Szkolnictwo podstawowe w 2023 roku było prowadzone w ramach 57 oddziałów szkolnych, w których kształciło się 1 000 uczniów. W tym samym roku liczba absolwentów szkół podstawowych wyniosła 202. Ponadto ogólna liczba nauczycieli (pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych) w przeliczeniu na etaty osiągnęła poziom 74,94 (tab. 44).

Tabela 44. Szkolnictwo podstawowe w gminie Zebrzydowice w latach 2015-2023

Cecha	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
szkoły podstawowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych ogółem	4	4	4	4	4	4	4	4	4
oddziały	47	44	51	59	60	59	58	58	57
uczniowie w szkołach podstawowych ogółem	931	840	966	1 109	1 105	1 124	1 112	1 079	1 000
absolwenci ogółem	137	148	-	-	140	123	135	167	202
nauczyciele pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na etaty	60,90	55,20	66,04	75,13	76,66	80,22	77,38	76,70	74,94

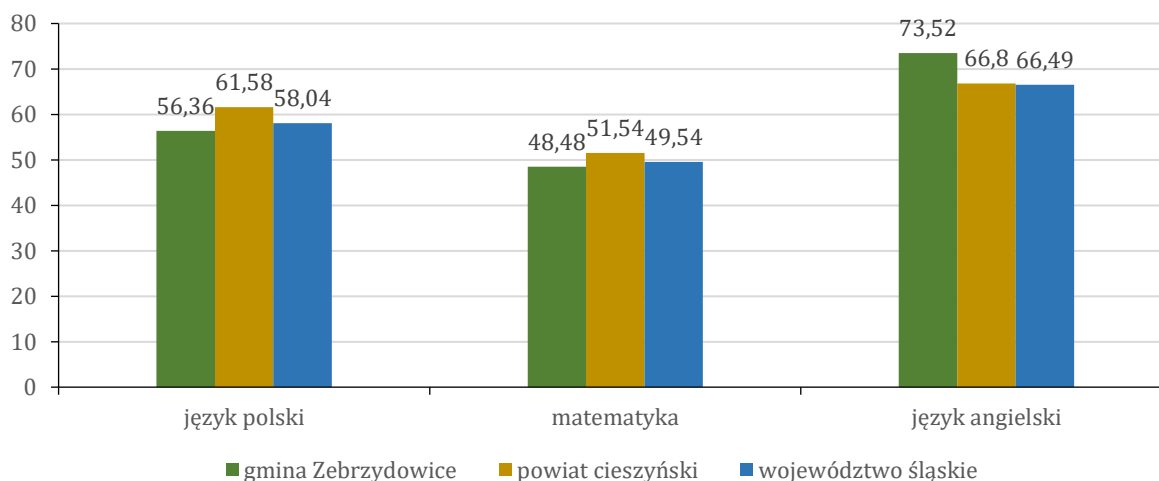
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

W latach 2016-2023 współczynnik skolaryzacji netto dla szkolnictwa podstawowego w gminie Zebrzydowice osiągał niższe wartości w porównaniu z powiatem cieszyńskim i województwem śląskim. Jedynie w roku 2015 było inaczej. W 2023 roku relacja liczby osób uczących się na poziomie kształcenia podstawowego w Zebrzydowicach do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania wyniosła 84,8%. W porównaniu z powiatem cieszyńskim wartość ta była niższa o 6,1%, natomiast w porównaniu z województwem śląskim o 7,2% (rys. 36).

Rysunek 36. Współczynnik skolaryzacji netto [w%] w latach 2015-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Wynik egzaminu ósmoklasisty określa poziom wykształcenia ogólnego uczniów w zakresie obowiązkowych przedmiotów egzaminacyjnych i zapewnia informację zwrotną na temat poziomu tego wykształcenia⁵⁴. Analiza średniego wyniku egzaminu ósmoklasisty przeprowadzonego w 2024 roku w odniesieniu do uczniów gminy Zebrzydowice, powiatu cieszyńskiego i województwa śląskiego pokazuje, że ci pierwsi wypadli najstąbiej z dwóch przedmiotów – języka polskiego i matematyki. W przypadku języka angielskiego było inaczej – wynik na poziomie 73,52% okazał się o znacznie lepszy od średniej dla powiatu i województwa (rys. 37).

Rysunek 37. Średni wynik egzaminu ósmoklasisty w 2024 roku [w %]

Źródło: www.mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/.

⁵⁴ Informator o egzaminie ósmoklasisty od roku szkolnego 2024/2025. Zasady przeprowadzania i przystępowania do egzaminu, Centralna Komisja Egzaminacyjna, Warszawa 2024, s. 4.

KULTURA

Jednym z głównym podmiotów działających w obszarze kultury jest Gminny Ośrodek Kultury (GOK) w Zebrzydowicach. To samorządowa, wielofunkcyjna instytucja kultury, która prowadzi aktywność we wszystkich sołectwach gminy⁵⁵. W jej skład wchodzi 3 świetlice – w Kończycach Małych, Kaczycach i Markłowicach Górnych. Przy GOK działa także Gminne Centrum Informacji w Zebrzydowicach oraz Punkt Informacji Turystycznej, Izba Regionalna Wsi Cieszyńskiej w Kończycach Małych, Mała Galeria nad Młyńszczokiem i Ośrodek Sportów Wodnych w Zebrzydowicach⁵⁶.

GOK zarządza terenami sportowo-rekreacyjnymi oraz zajmuje się upowszechnianiem kultury, organizując wydarzenia kulturalno-rozrywkowe i sportowo-rekreacyjne, do których należą: koncerty muzyczne, warsztaty rzeźbiarsko-ceramiczne, plenery malarskie, konkursy kulinarne, literackie, przeglądy zespołów oraz nieobozowe akcje zima i lato. Do kalendarza imprez wpisały się na stałe między innymi: Noworoczny Koncert Kolęd, Regionalny Konkurs Wypieków pn. „Dorty, kołocze, krepliki i insze placki”, Międzynarodowy Przegląd Zespołów Regionalnych „Złoty Kłós”, „Wianki”, Festiwal Piosenki Dziecięcej, Gminne Dożynki czy Rodzinny Rajd Rowerowy. Ponadto Gminny Ośrodek Kultury jest wydawcą „Wiadomości znad Piotrówki”⁵⁷.

W 2023 roku w ośrodku działały następujące zespoły i koła⁵⁸:

- Chór Mieszany „Echo” w Zebrzydowicach,
- Zespół Śpiewaczy „Małokończanie” w Kończycach Małych,
- Zespół Regionalny „Nadolzianie” wraz z kapelą „Kaczoki” w Kaczycach,
- Zespół Śpiewaczy „Zybrzydowianki” w Zebrzydowicach,
- Dziecięcy – Młodzieżowy Zespół Pieśni i Tańca „Kończaneczki” w Kończycach Małych,
- Dziecięcy Zespół Pieśni i Tańca „Małe Kończaneczki” w Kończycach Małych,
- Dziecięcy Zespół taneczny „Małe Kaczoki” w Kaczycach,
- Młodzieżowy Zespół Wokalno – Instrumentalny „Septyma” w Zebrzydowicach,
- Zespół wokalny „Melodia” w Kaczycach,
- Zespół teatralny w Kaczycach,
- Zespół teatralny dla dzieci i młodzieży świetlica w Markłowicach Górnych,
- Koło Plastyczno-Ceramiczne w Zebrzydowicach,
- Koło Ceramiczno-Plastyczne (dla dzieci i dorosłych) w Markłowicach Górnych,
- Koło Plastyczno-Ceramiczne w Kończycach Małych,
- Koło Plastyczne w Kaczycach,
- Koło – Rzemiosło Artystyczne dla Pań w Markłowicach Górnych.

Izba regionalna Wsi Cieszyńskiej zlokalizowana jest na zamku w Kończycach Małych. Zebrano w niej zabytki kultury materialnej z terenu Kończyc Małych oraz okolicznych miejscowości, przedstawiające codzienne życie mieszkańców. Ekspozycja składa się z dwóch sal wystawowych i przedpokoju, w którym prezentowane są przybory stolarskie, masarskie, szewskie, rymarskie i pszczelarskie. Mieści się tam również ekspozycja rękodzieła ludowego – przykłady rzeźby, malarstwa na szkle, ozdób bibułkowych oraz tradycyjnego haftu. W pierwszej sali można zobaczyć rekonstrukcję wystroju dawnej kuchni i izby paradowej, kobiece, odświętne stroje regionalne oraz narzędzia związane z produkcją mąki, wypiekiem chleba, a także domowym wyrobem sera i masła. W drugiej sali wystawiono stare dokumenty, czasopisma, książki (w tym wydany w 1857 roku Kancynał – pierwszą na Śląsku Cieszyńskim katolicką książkę do nabożeństwa w języku polskim, którą opracował ks. Antoni Janusz – proboszcz Zebrzydowic,

⁵⁵ Statut Gminnego Ośrodka Kultury w Zebrzydowicach.

⁵⁶ *Raport o stanie Gminy Zebrzydowice za 2023 rok...*op. cit., s. 47, Ośrodek Sportów Wodnych został wydzierżawiony w 2022 roku.

⁵⁷ <https://www.zebrzydowice.pl/>

⁵⁸ *Raport o stanie Gminy Zebrzydowice za 2023 rok...*op. cit., s. 47-48.

jak również kolekcja obrazów o tematyce religijnej, militariów, kołowrotek, lamp, żelazek, przyborów fryzjerskich innych sprzętów używanych w gospodarstwie domowym – apteczka polowa żołnierza austriackiego z czasów I wojny światowej, obraz skrzynkowy z XIX w. przedstawiający Matkę Boską oraz pochodząca z XVIII w. Biblia w przekładzie Marcina Lutra⁵⁹.

Gminne Centrum Informacji (GCI) w Zebrzydowicach to placówka, której zadaniem jest aktywizacja młodzieży i lokalnej społeczności oraz ożywienie lokalnego rynku dzięki zapewnieniu dostępu do nowoczesnego przekazu informacji. GCI wyrównuje dysproporcje w tym zakresie oraz umożliwia mieszkańcom gminy dotarcie do wiedzy i informacji w obszarze rynku pracy, szkoleń, podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej⁶⁰.

Punkt Informacji Turystycznej (PIT) w Zebrzydowicach w ramach swoich zadań udziela informacji na temat noclegów i atrakcji turystycznych znajdujących się na terenie gminy, umożliwia bezpłatne skorzystanie z Internetu, zajmuje się dystrybucją ulotek broszur i innych materiałów promocyjnych. PIT wchodzi w skład Śląskiego Systemu Informacji Turystycznej i jest jednym z wielu certyfikowanych tego typu obiektów w regionie województwa śląskiego. Punkt jako jednostka świadcząca usługi informacji turystycznej posiada 1 gwiazdkę w ramach 4 kategorii certyfikacji⁶¹.

Porównując wybrane dane dotyczące działalności kulturalnej w gminie Zebrzydowice, można zauważyć, że w ciągu ostatnich trzech lat spadła liczba kół / klubów / sekcji, grup artystycznych i ich członków. Wartość liczbowa kół / klubów / sekcji zrównała się z rokiem 2015, a liczba członków grup artystycznych osiągnęła najniższy poziom w historii (198). Ponadto w 2023 roku w odniesieniu do roku poprzedzającego zmniejszyła się liczba imprez i ich uczestników (tab. 45). Przyczyn tego zjawiska należy upatrywać w zdecydowanie mniejszym zainteresowaniu lokalną kulturą i tradycją ze strony młodego pokolenia, które nie przywiązuje tak dużej wagi do lokalnej tożsamości, jak osoby w starszych przedziałach wiekowych.

Tabela 45. Działalność kulturalna w gminie Zebrzydowice w latach 2015-2023

Cecha	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
imprezy	40	50	51	58	58	17	27	40	39
uczestnicy imprez	3 220	5 183	5 287	4 380	4 968	6 638	1 561	3 710	3 295
grupy artystyczne	9	10	15	16	17	17	14	13	12
członkowie grup artystycznych	230	234	278	276	276	276	261	210	198
koła / kluby / sekcje	6	7	13	13	15	18	10	8	6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Drugą ważną instytucją działającą w kulturze jest Gminna Biblioteka Publiczna (GBP) w Zebrzydowicach. Do jej podstawowych zadań i celów należą⁶²:

1. Gromadzenie i opracowywanie materiałów bibliotecznych służących rozwijaniu czytelnictwa oraz zaspokajaniu potrzeb informacyjnych, edukacyjnych i samokształceniowych.
2. Pełnienie funkcji ośrodka informacji biblioteczno-bibliograficznej na terenie gminy. Współpracuje też z biblioteką powiatową w zakresie organizacji sprawnej sieci informacji na terenie całego powiatu.

⁵⁹ <https://www.zebrzydowice.pl/>

⁶⁰ <https://gci.zebrzydowice.pl/uslugi.html>

⁶¹ <https://www.slaskie.travel/>

⁶² Statut Gminnej Biblioteki Publicznej w Zebrzydowicach.

3. Udostępnianie zbiorów na miejscu, wypożyczanie na zewnątrz, prowadzenie obiegu wypożyczeń międzybibliotecznych.
4. Organizowanie czytelnictwa i udostępnianie materiałów bibliotecznych ludziom chorym i niepełnosprawnym.
5. Tworzenie i udostępnianie własnych komputerowych baz danych (katalogowych).
6. Organizacja form pracy z czytelnikiem służących popularyzowaniu sztuki, nauki oraz upowszechnianiu dorobku kulturalnego gminy.
7. Współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami, organizacjami, stowarzyszeniami w zakresie rozwijania czytelnictwa i zaspokajania potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczności gminy Zebrzydowice.

Działalność kulturalna prowadzona przez GBP w 2023 roku obejmowała między innymi⁶³:

- zajęcia plastyczne – przygotowywanie ozdób świątecznych podczas ferii,
- warsztaty dziennikarskie dla dzieci i młodzieży
- lekcje biblioteczne,
- udział w programie „Mała książka, wielki człowiek”,
- udział w akcji „Cała Polska czyta dzieciom”,
- spotkania miłośników gier planszowych „Kuźnia Mordoru”,
- spotkania autorskie z P. W. Magierą, P. Z. Trojnącką-Dasiak,
- dwa turnieje gier planszowych,
- noc w bibliotece.

W 2023 roku GBP w Zebrzydowicach wraz z filiami w Kończycach Małych i Kaczcach dysponowała księgozbiorem liczącym 34 536 woluminów. Jeżeli chodzi o liczbę czytelników korzystających z biblioteki w ciągu roku, to w całym analizowanym okresie z wyjątkiem roku 2019 dominował trend spadkowy. Liczba wypożyczeń na zewnątrz spadała sukcesywnie do roku 2020. W 2021 roku nastąpił jej wzrost i ponowny spadek w roku 2023 (tab. 46).

Tabela 46. Działalność biblioteczna w gminie Zebrzydowice w latach 2015-2023

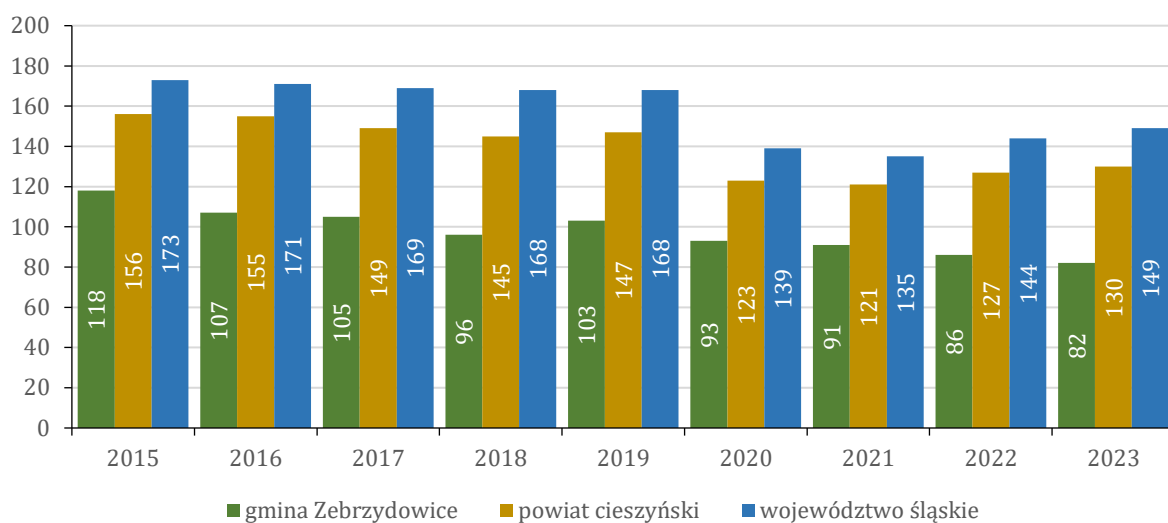
Cecha	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
biblioteki i filie	3	3	3	3	3	3	3	3	3
księgozbiór	35 301	31 887	32 541	31 787	32 186	33 261	33 971	34 621	34 536
czytelnicy w ciągu roku	1 555	1 422	1 394	1 275	1 358	1 208	1 172	1 104	1 045
wypożyczenia na zewnątrz	30 138	28 636	26 896	25 821	25 697	20 826	20 999	21 814	21 568

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Analiza wskaźników – czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności oraz wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach pokazuje, że pierwszy z nich na przestrzeni dziewięciu lat obniżył się nie tylko w skali gminy, lecz także powiatu cieszyńskiego i województwa śląskiego. Spadek wskaźnika w przypadku Zebrzydowic był jednak zdecydowanie większy (o 30,51%) niż w przypadku powiatu (o 16,67%) i województwa (o 13,87%). Ponadto pozostawał on na niższym niż powiatowy i wojewódzki poziomie w całym badanym okresie (rys. 38). Drugi wskaźnik charakteryzował się tendencją wzrostową – w ujęciu gminnym (o 6,18%), powiatowym (25,44%) i wojewódzkim (1,54%). Jego wartość dla Zebrzydowic była wyższa w porównaniu z województwem śląskim i niższa w porównaniu z powiatem cieszyńskim (rys. 39).

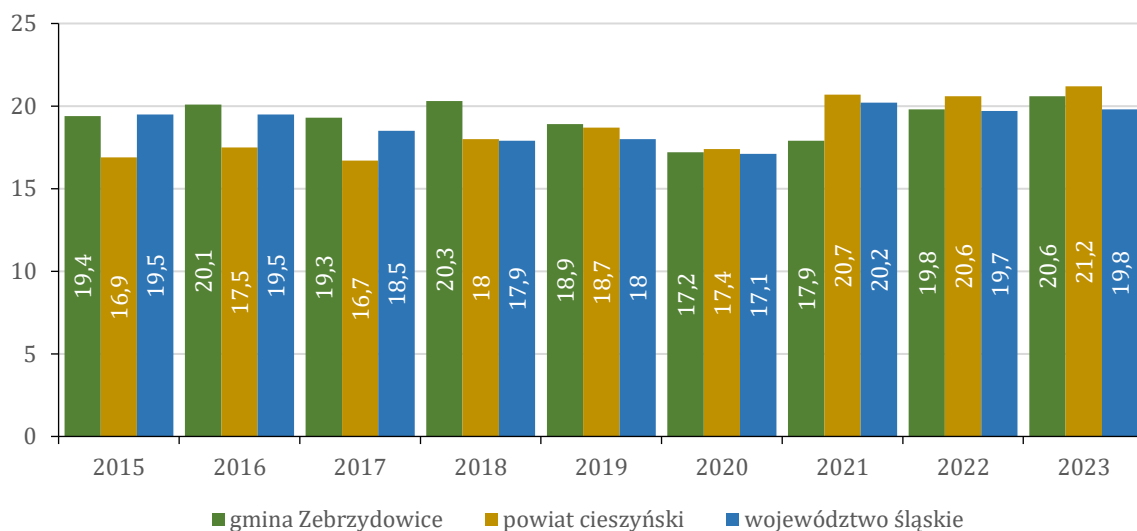
⁶³ Raport o stanie Gminy Zebrzydowice za 2023 rok...op. cit., s. 54.

Rysunek 38. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w latach 2015-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Rysunek 39. Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach w latach 2015-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

SPORT

W 2024 roku na terenie gminy działały 3 kluby sportowe⁶⁴:

- Górniczy Klub Sportowy „Morcinek” Kaczyce,
- Kolejowy Klub Sportowy „Spójnia”,
- Ludowy Klub Sportowy Kończyce Małe.

Z charakterystyki klubów sportowych w gminie Zebrzydowice w latach 2016-2022 wynika, że liczba ich członków wzrosła prawie dwukrotnie (do 282). Zwiększyła się również liczba osób ćwiczących ogółem (o 37,37%). W roku 2022 było ich 272. Wzrost dotyczył także liczby trenerów – z 3 w roku 2016 do 10 w roku 2022. Od 2020 roku zajęć nie prowadzą już natomiast instruktorzy sportowi, a liczba innych osób prowadzących zajęcia sportowe pozostała na tym podobnym poziomie (tab. 47). Na podstawie przytoczonych danych można stwierdzić, że zainteresowanie sportem na terenie gminy wzrosło, a oferta klubów jest atrakcyjna dla mieszkańców.

Tabela 47. Charakterystyka klubów sportowych w gminie Zebrzydowice w latach 2016-2022

Kluby sportowe	2016	2018	2020	2022
ogółem	3	4	3	3
członkowie	143	338	264	282
ćwiczący ogółem	198	321	264	272
sekcje sportowe	3	4	3	3
trenerzy	3	9	10	10
instruktorzy sportowi	3	2	0	0
inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	2,3	3	2,3	2,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Działania związane ze sportem wspiera ponadto Gminna Rada Sportu w Zebrzydowicach. Do jej zadań należy zwłaszcza⁶⁵:

- opiniowanie planów rozwoju gminy w zakresie kultury fizycznej i sportu, opiniowanie finansowania przez gminę zadań własnych dotyczących kultury fizycznej i sportu, opiniowanie programów rozwoju bazy sportowej na terenie gminy, opiniowanie planów imprez sportowych i rekreacyjnych organizowanych przez różne organizacje i instytucje na terenie gminy, opiniowanie wniosków o udzielenie dotacji z budżetu gminy na zadania z zakresu kultury fizycznej i sportu;
- diagnozowanie potrzeb z zakresu kultury fizycznej w społeczności lokalnej;
- współorganizowanie imprez sportowych i rekreacyjnych na terenie gminy;
- współpraca z jednostkami organizacyjnymi gminy w zakresie kultury fizycznej.

Infrastrukturę sportowo-rekreacyjną gminy Zebrzydowice tworzą między innymi: boiska piłkarskie, boiska wielofunkcyjne, hale sportowe, sale gimnastyczne, siłownie zewnętrzne, wiaty, punkty odpoczynkowe, skocznie do skoków w dal, place zabaw, tereny zielone. Wyposażenie infrastrukturalne służące do uprawiania sportu i rekreacji z podziałem na poszczególne sołectwa przedstawiono w tab. 48.

⁶⁴ Raport o stanie Gminy Zebrzydowice za 2023 rok...op. cit., s. 31-32.

⁶⁵ Regulamin Gminnej Rady Sportu w Zebrzydowicach.

Tabela 48. Infrastruktura sportowo-rekreacyjna w poszczególnych sołectwach gminy Zebrzydowice

Sołectwo	Infrastruktura sportowo-rekreacyjna
Kaczyce	<ul style="list-style-type: none"> – pełnowymiarowe boisko piłkarskie, – hala sportowa, sala gimnastyczna, boisko wielofunkcyjne przy Szkole Podstawowej im. Janusza Korczaka, – siłownia zewnętrzna, – wiata, – punkt odpoczynkowy, – skocznia do skoków w dal, – plac zabaw.
Kończyce Małe	<ul style="list-style-type: none"> – hala sportowa przy Szkole Podstawowej im. Jarosława Dąbrowskiego, – boisko wielofunkcyjne przy Szkole Podstawowej im. Jarosława Dąbrowskiego, – kort tenisowy, – wiata, – punkt odpoczynkowy, – skocznia do skoków w dal, – siłownia zewnętrzna, – plac zabaw.
Marklowice Górne	<ul style="list-style-type: none"> – boisko do piłki nożnej, – siłownia zewnętrzna, – punkt odpoczynkowy, – plac zabaw, – zaplecze OSP.
Zebrzydowice Dolne, Zebrzydowice Górne	<ul style="list-style-type: none"> – kompleks sportowy „Moje Boisko – Orlik 2012”, który składa się z: <ul style="list-style-type: none"> ⇒ boiska do piłki nożnej o wymiarach 30,0 x 62,0 m o powierzchni 1860 m² (pole gry 26,0 x 56,0 m), ⇒ boiska wielofunkcyjnego do koszykówki, piłki ręcznej, siatkówki, tenisa ziemnego o wymiarach 30,2 x 50,2 m o powierzchni 1516,04 m² (pole do gry 28,1 x 40,0 m), ⇒ bieżni lekkoatletycznej o nawierzchni poliuretanowej 200m, ⇒ skoczni do skoków w dal, ⇒ zaplecza sanitarno-szatniowego, ⇒ terenów zielonych; – hala sportowa przy Szkole Podstawowej im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego; – basen kryty w Szkole Podstawowej im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego; (od września 2024 roku obsługę ratowniczą na basenie zapewnia Wodne Pogotowie Ratunkowe Nowy Targ); – Ośrodek Sportów Wodnych (sezonowe kąpielisko na zachodnim brzegu stawu „Młyńszczok” o linii brzegowej długości 35 m. Wymiary kąpieliska to 800 m długości i 400 m szerokości. W zbiorniku wydzielono dwa baseny (większy i mniejszy), w których można bezpiecznie pływać po okiem ratownika. Na infrastrukturę kąpieliska składają się: wyznaczona strefa w wodzie, pomost, cuma dla sprzętu wodnego, kosze na śmieci, toaleta, natryski, przebieralnie, miejsce do kąpiei dla dzieci, miejsce na plaży dla dzieci); – amfiteatr z widownią; – siłownia zewnętrzna; – punkt odpoczynkowy; – lodowisko przy Szkole Podstawowej im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego (przy lodowisku funkcjonuje wypożyczalnia łyżew), – plac zabaw.

Źródło: Materiały Urzędu Gminy w Zebrzydowicach, <https://www.kaczyce.net/>, <https://spkaczyce.szkolnastrona.pl/>, <https://spkonczycemale.szkolna.net/>, <https://orlikzebrzydowice.futbolowo.pl/>, <https://spzebrzydowice.szkolnastrona.pl/>, <https://sk.gis.gov.pl/index.php/kapielisko/545>, <https://www.zebrzydowice.pl/>.

TURYSTYKA

Na terenie gminy Zebrzydowice znajduje się 6 obiektów wpisanych do rejestru wojewódzkiego konserwatora zabytków. Należą do nich⁶⁶:

- kościół p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego (nr rejestru zabytków: 734/66),
- kościół p.w. Narodzenia NMP w Kończycach Małych (nr rejestru zabytków: 152/60),
- Zespół zamkowy w Kończycach Małych (nr rejestru zabytków: 153/60),
- kościół p.w. Wniebowzięcia NMP w Zebrzydowicach (nr rejestru zabytków: 200/60),
- plebania w Zebrzydowicach (nr rejestru zabytków: 201/60),
- zespół pałacowo-parkowy w Zebrzydowicach (nr rejestru zabytków: 202/60).

Przez gminę przebiega wiele tras rowerowych, w tym trasa tandemowa oraz pieszo-rowerowa⁶⁷:

- Pętla Euroregionu Śląsk Cieszyński 24C: Chałupki, przejście graniczne – Zabełków – Olza – Uchylsko – Gorzyczki – Łaziska – Godów – Głęboch – Gołkowice – Szotkowice – Moszczenica – Jastrzębie-Zdrój – Os. Chrobrego – Libowice – Ruptawa – Mariowice – Markłowice Górne – Zebrzydowice – Podlesie Północne – Podświnioszów – Kaczyce Dolne – Kaczyce Górne – Folwarczek – Pogwizdów – Markłowice – Boguszowice – Przedmieście Frysztackie – Cieszyn – Mnisztwo – Dziegielów – Goleiszów – Kozakowice Górne – Kozakowice Dolne – Bładnice – Górny Bór – Międzywiecie – Skoczów – Harburtowice – Nierodzim – Kuźnia – Ustroń – Poniwiec – Polana – Sucha Dobka – Obłaziec – Jawornik – Wisła – Nowa Osada – Jez. Czerniańskie – Zameczek – Przeł. Szarcuła – Stecówka – Skała – Łączyna – Zaolzie – Burowie – Istebna – Krzyżowa – Zagroń – Jasnowice/Bukovec, przejście graniczne,
- subtrasa 124N: Dębowiec – Kończyce Wielkie – Kaczyce-Podświnioszów,
- subtrasa 13Z: Jastrzębie-Zdrój – Zebrzydowice – Kończyce Małe – Kończyce Wielkie – Hażlach – Zamarski – Bażanowice – Dziegielów – Cisownica – Ustroń,
- subtrasa 126Y: Jastrzębie-Zdrój – Markłowice Górne – Zebrzydowice;
- Żelazny Szlak Rowerowy: Godów – Łaziska – Godów – Jastrzębie-Zdrój – Zebrzydowice – Karviná – Petrovice u Karviné – Skrbeňsko – Gołkowice – Godów,
- Tandemowa trasa rowerowa dla niewidomych i niedowidzących: Kaczyce – Kończyce Wielkie – Kończyce Małe – Kaczyce,
- Trasa pieszo-rowerowa „Szlakiem Zamków nad Piotrówką”: Kończyce Wielkie – Kończyce Małe – Zebrzydowice – Markłowice Górne – Dolni Markłowice – Prstná – Petrovice u Karviné – Skrbeňsko – Gołkowice.

Spośród wspomnianych tras coraz większe znaczenie dla rozwoju turystyki ma Żelazny Szlak Rowerowy (czes. *Železná cyklotrasa*). To 54 kilometrowa pętla, która została poprowadzona po wyłączonych z użytkowania liniach kolejowych. 32,5 km trasy znajduje się po stronie polskiej, a 21,5 km po czeskiej stronie Śląska Cieszyńskiego. Gminnymi atrakcjami zlokalizowanymi na szlaku są pałac w Zebrzydowicach, kościół p.w. Wniebowzięcia NMP w Zebrzydowicach, Ośrodek Sportów Wodnych w Zebrzydowicach, kościół p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego w Kaczycach i kościół p.w. Narodzenia NMP w Kończycach Małych⁶⁸. W 2021 roku szlak został wyróżniony w konkursie Najlepszego Przestrzeni Publicznej Województwa Śląskiego. W roku 2023 w plebiscycie zorganizowanym przez magazyn National Geographic Traveler otrzymał nagrodę „Nowy Cud Polski” w kategorii województwa śląskiego, natomiast w jednej z kategorii Europejskiej Nagrody Greenways przyznano mu III miejsce⁶⁹. Koordynatorem szlaku jest Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza” – polski partner umowy regionalnej pod nazwą „Euroregion Śląsk Cieszyński”, a jednocześnie zarządca Polskiej Marki Turystycznej „Śląsk Cieszyński”.

⁶⁶ *Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zebrzydowice...*op.cit., s. 26.

⁶⁷ <https://olza.pl/pl>, <https://rowerempolslasku.pl/>, <https://zelaznyszlak.jastrzebie.pl/>

⁶⁸ <https://zelaznyszlak.jastrzebie.pl/>

⁶⁹ <https://rowerempolslasku.pl/>

Oprócz tras rowerowych gminę przecinają szlaki piesze, w tym trasy nordic walking⁷⁰:

- Szlak Zebrzydowski SL-7145-s: Zebrzydowice – Bzie Zameckie,
- Jastrzębski Szlak Krajoznawczy im. Jerzego Fudzińskiego SL-7146-y: Zebrzydowice – Turza Śląska,
- trasa nordic walking (złota): Zebrzydowice – Kończyce Małe – Markłowice Górne – Zebrzydowice,
- trasa nordic walking (czerwona): Zebrzydowice – Grabówka – Kotucz – Zebrzydowice
- trasa nordic walking (zielona): Zebrzydowice – Owczarnia – Zebrzydowice.

Baza gastronomiczna i noclegowa nie jest rozbudowana. Składają się na nią między innymi domy weselne, restauracje, kawiarnie, lodziarnia, punkty bistro, gościniec, zajazd i hotel (tab. 49).

Tabela 49. Baza gastronomiczna i noclegowa w gminie Zebrzydowice w 2024 roku

Sołectwo	Obiekty gastronomiczne	Obiekty noclegowe
Kaczyce	- bar „Rox”	-
Kończyce Małe	- dom przyjęć „Stara Węglarnia”, - dom weselny „Wena”, - gościniec „U Noszaka”.	-
Markłowice Górne	- restauracja „Przystań na Kępcę”	-
Zebrzydowice	- „Biker’s Bistro & Area”, - „Gastro”, - „Kebab Sisters”, - lodziarnia i kawiarnia „Wiadukt Cafe”, - „Ola Cafe”, - pizzeria „Świstak”, - restauracja „Hotelowa”, - restauracja „La Mirage”, - restauracja „Mateo”, - zajazd „U Janki”.	- hotel „Pass”

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Google Maps i Banku Danych Lokalnych GUS.

⁷⁰ <https://www.zebrzydowice.pl/>,
https://wiki.openstreetmap.org/wiki/Poland/Turystyka/Piesza_nizinna/Wojew%C3%B3dztwo_%C5%9B%C4%85skie

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA, MIESZKANIOWA I TRANSPORT

Sieć drogową na terenie gminy Zebrzydowice tworzą drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne. W 2024 roku długość dróg dwóch pierwszych kategorii kształtowała się następująco⁷¹:

- droga wojewódzka nr 937 (długość: 7,8 km),
- drogi powiatowe (łącznie długość: 23,993 km):
 - ⇒ 2616S Kaczyce Dolne – Kończyce Wielkie – Dębowiec – Skoczów (długość: 2,518 km),
 - ⇒ 2624S granica państwa – Kaczyce – Pogwizdów – Cieszyn (długość 2,393 km),
 - ⇒ 2625S Kaczyce Górne – Kaczyce Dolne (długość 2,100 km),
 - ⇒ 2626S dojazd do stacji PKP Kaczyce (długość: 0,390 km),
 - ⇒ 2627S Kaczyce Dolne – Kończyce Małe – Pruchna – Drogomyśl – Chybie (długość: 6,384 km),
 - ⇒ 2628S Zebrzydowice – Kończyce Małe (długość: 4,243 km),
 - ⇒ 2645S granica państwa – Markłowice – Zebrzydowice (długość: 2,395 km),
 - ⇒ 2646S Pielgrzymowice – Zebrzydowice (długość: 3,570 km).

Ponadto łączna długość dróg gminnych w 2023 roku osiągnęła 104,6 km⁷².

Wg danych GUS w 2023 roku istniało również 2,2 km dróg dla rowerów.

W latach 2018-2023 nakłady poniesione na infrastrukturę drogową (budowę lub przebudowę, remonty, pozostałe wydatki) znajdującą się na terenie gminy wyniosły łącznie 25 433 249,20 zł. Najwięcej środków na ten cel w analizowanym okresie przeznaczono w 2022 roku. Ze wszystkich rodzajów prac budowa lub przebudowa pochłonęła 69,86% całkowitych kosztów. Remonty stanowiły 11,22% całkowitych kosztów, natomiast pozostałe prace 18,92% (tab. 50).

Tabela 50. Nakłady ponoszone na drogi w gminie Zebrzydowice w latach 2018-2023 wg rodzaju zadania [w zł]

Rodzaj prac	2018	2019	2020	2021	2022	2023
budowa lub przebudowa	1 338 985,39	4 472 518,15	0,00	2 890 137,68	6 033 118,28	3 031 973,48
remont	951 236,95	188 927,53	1 670 000,00	0,00	0,00	42 932,63
pozostałe wydatki	661 000,00	0,00	622 000,00	1 290 000,00	870 419,06	1 370 000,00
Razem	2 951 222,34	4 661 445,68	2 292 000,00	4 180 137,68	6 903 537,34	4 444 906,11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie gminy Zebrzydowice z lat 2018-2023.

Układ kolejowy w gminie tworzy zelektryfikowana, dwutorowa linia kolejowa nr 093 Trzebinia – Zebrzydowice – granica państwa. Stanowi ona fragment międzynarodowego szlaku kolejowego C – E – 65, który łączy Górny Śląsk z Warszawą oraz wyprowadzającego poprzez stację Zebrzydowice ruch w kierunku Pragi, Wiednia i Budapesztu. Linia ta obsługuje stację kolejową w Zebrzydowicach o rozbudowanym układzie równi stacyjnych. Jest to linia wchodząca w skład sieci transportu kolejowego TEN – T tworzącego spójność kontynentu europejskiego⁷³. Obecnie węzeł w Zebrzydowicach to także duża stacja towarowa posiadająca dwie grupy torów towarowych, położonych na północny zachód od peronów. Pierwsza składa się z 14 a druga z 8 torów głównych. Ruch pociągów prowadzony jest obecnie przez cztery nastawnie⁷⁴.

⁷¹ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zebrzydowice na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032...op.cit., s. 40.

⁷² Bank Danych Lokalnych GUS.

⁷³ Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zebrzydowice...op.cit., s. 48.

⁷⁴ <https://www.kolejczeszyn.pl/90.php?s=zeb>

W gminie funkcjonuje ponadto linia kolejowa nr 090 Zebrzydowice – Cieszyn ze stacją kolejową w Kaczycach. Istniejąca do niedawna linia kolejowa nr 170 Jastrzębie Zdrój – Moszczenica – Zebrzydowice została zlikwidowana w 2008 roku decyzją Ministra Infrastruktury Nr TK-5KW-4731-75/08⁷⁵.

Dostarczaniem wody mieszkańcom gminy zajmuje się Gminny Zakład Wodociągów i Kanalizacji (GZWik). W 2022 roku stał się on jednostką organizacyjną Zebrzydowic⁷⁶. Zadaniem zakładu jest między innymi⁷⁷:

- zbiorowe zaopatrzenie w wodę oraz oczyszczanie ścieków,
- opracowanie planów i programów rozbudowy urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych w celu zapewnienia dostaw wody i odprowadzania ścieków w sposób ciągły i niezawodny,
- ujmowanie, uzdatnianie, zakup i dostarczanie wody oraz eksploatacja urządzeń niezbędnych dla tej działalności,
- zapewnienie należytej jakości dostarczanej wody,
- nadzór i kontrolę nad jakością odprowadzanych ścieków zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym,
- konserwację, remonty bieżące i modernizację urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych,
- wykonanie usług w zakresie podłączeń odbiorców do urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych,
- wydawanie ogólnych i technicznych warunków podłączeń do sieci wodociągowo-kanalizacyjnych.

GZWik eksploatuje trzy własne ujęcia wód podziemnych – Stację Uzdatniania Wody w Kończycach Małych (ul. Myśliwska), Stację Uzdatniania Wody w Kończycach Małych (ul. Leopolda Staffa) oraz Stację Uzdatniania Wody w Kończycach Małych (ul. Botaniczna). W celu zapewnienia właściwego ciśnienia na sieci pracują dwie hydrofornie. Pierwsza zlokalizowana jest w Kończycach Małych (ul. Graniczna), natomiast druga w Zebrzydowicach (ul. Rieczna), gdzie znajduje się także zbiornik retencyjny.

Z danych GUS wynika, że w 2022 roku mieszkania wyposażone w instalację wodociągową stanowiły 99,5% mieszkań ogółem. W 2023 roku na 12 700 mieszkańców gminy 10 832 osoby korzystały z sieci wodociągowej (oznaczało to spadek w porównaniu z rokiem 2015 o 2,53%). Wzrosła natomiast liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (o 9,95%) oraz ilość wody dostarczonej gospodarstwom domowym (o 31,58%). Zwiększyła się także długość czynnej sieci rozdzielczej – pod koniec 2023 roku wynosiła ona 207,7 km (tab. 51).

⁷⁵ *Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zebrzydowice...op.cit.*, s. 49.

⁷⁶ Uchwała nr XXV/340/2022 Rady Gminy Zebrzydowice z dnia 23 czerwca 2022 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego uchwały w sprawie utworzenia zakładu budżetowego pn. „Gminny Zakład Wodociągów i Kanalizacji”.

⁷⁷ <https://gzwik.zebrzydowice.pl/>

Tabela 51. Sieć wodociągowa w gminie Zebrzydowice w latach 2015-2023

Wodociągi	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
długość czynnej sieci rozdzielczej (km)	187,4	189,6	199,6	199,6	207,6	207,6	207,6	206,9	207,7
woda dostarczona gospodarstwom domowym (dam ³)	252,4	290,8	274,1	304	307,8	377,4	342,7	335,1	332,1
mieszkania wyposażone w instalację wodociągową (% ogółu mieszkań)	97,8	97,9	97,9	97,9	97,9	99,5	99,5	99,5	-
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	2 693	2 747	2 600	2 650	2 761	2 804	2 854	2 909	2 961
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	11 113	11 124	11 111	11 117	11 195	10 930	10 868	10 886	10 832

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

GZWiK odpowiada także za oczyszczanie ścieków pochodzących z terenu gminy Zebrzydowice. Zakład eksploatuje dwie oczyszczalnie – w Kończycach Małych (ul. Janusza Korczaka) oraz w Zebrzydowicach (ul. Nowy Dwór)⁷⁸.

W 2023 roku łączna długość czynnej sieci kanalizacyjnej mierzyła 96 km (wzrost o 17,36% w porównaniu z rokiem 2015). Do sieci były podłączone 2 174 budynki mieszkalne i zbiorowego zamieszkania (w 2023 roku 64,4% ogółu budynków w gminie posiadało instalację kanalizacyjną). Ponadto w porównaniu z rokiem 2015 o 26,27% (do 300 dam³) wzrosła ilość ścieków bytowych odprowadzanych za pośrednictwem sieci kanalizacyjnej. W tym samym roku odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej wyniósł 68,69% (tab. 52).

Tabela 52. Sieć kanalizacyjna w gminie Zebrzydowice w latach 2015-2023

Kanalizacja	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (km)	81,8	83,1	88,9	91,3	91,4	92,2	92,2	96	96
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	1 813	1 825	1 916	2 029	2 054	2 087	2 099	2 148	2 174
budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury technicznej w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych (%)	67,8	67,3	59,8	62,7	62,7	62,9	63,8	64,3	64,4
ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną (dam ³)	237,1	264,9	259,5	274	282	280,8	293,4	299,3	300
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	8 611	8 610	8 796	8 925	8 964	8 771	8 713	8 760	8 724

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

⁷⁸ <https://gzwik.zebrzydowice.pl/>

Dostawy gazu dla mieszkańców i instytucji z terenu gminy Zebrzydowice zapewnia Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Zabrze z jednostką terenową w Jastrzębiu-Zdroju⁷⁹. Gmina zaopatrywana jest w gaz ziemny z sieci średnioprężnej. Sieć magistralna przebiega w układzie południkowym i prowadzi gaz z kierunku gminy Hażlach przez sołectwo Zebrzydowice w kierunku Jastrzębia-Zdroju. Układ gazociągów został wzmocniony przez przejście od górnictwa gazociągu \varnothing 500 KWK Kaczyce – Jastrzębie – Świerklany. W zakresie zaopatrzenia w gaz przebieg gazociągów przez obszar gminy w układzie południkowym pozwala na dobrą obsługę sieci rozdzielczej, która w znacznym stopniu obejmuje cały obszar gminy⁸⁰.

W 2023 roku długość czynnej sieci gazowej mierzyła 171 969 m (o 6 368 m więcej w porównaniu z rokiem 2015). W tym samym roku łączna liczba odbiorców gazu wyniosła 3 125, z czego 2 128 wykorzystywało go do ogrzewania mieszkań. Oznaczało to wzrost na przestrzeni dziewięciu lat odpowiednio o 30,40% i 57,16%. Zmianie uległa również liczba osób korzystających z sieci gazowej (z 1 354 do 4 165), co stanowiło 32,79% ludności gminy (tab. 53).

Tabela 53. Sieć gazowa w gminie Zebrzydowice w latach 2015-2023

Gaz	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
długość czynnej sieci ogółem (m)	165 601	165 774	165 775	165 795	166 023	167 056	169 439	171 043	171 969
czynne przyłącza do budynków ogółem	2 178	2 228	2 642	2 672	2 727	2 757	2 818	2 880	2 967
odbiorcy gazu	2 395	2 384	2 418	2 477	2 537	2 898	3 028	3 086	3 125
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	1 354	1 338	1 361	1 453	1 576	1 684	1 791	2 005	2 128
ludność korzystająca z sieci gazowej	8 969	8 928	9 053	9 169	9 284	10 085	10 416	10 492	10 500

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

W układzie normalnym zasilanie odbiorców zlokalizowanych na terenie gminy Zebrzydowice odbywa się liniami napowietrznymi i kablowymi średniego napięcia 20 kV oraz sieciami niskiego napięcia zasilanymi ze stacji elektroenergetycznych WN/SN, zlokalizowanymi poza terenem gminy. Stanowią one własność TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach, a należą do nich:

- stacja 220/110/20/6 kV Moszczenica (lokalizacja: Jastrzębie-Zdrój),
- stacja 110/20kV Pochwacie (lokalizacja: Jastrzębie-Zdrój),
- stacja 110/20kV Pawłowice (lokalizacja: Pawłowice).

Poza tym na terenie Zebrzydowic znajduje się stacja obca WN 110/6kV Pogwizdów, której właścicielem jest Veolia Powerline Kaczyce Sp. z o.o.

Przez gminę przechodzą również napowietrzne linie elektroenergetyczne 110 kV jedno- i dwutorowe, będące własnością i w eksploatacji TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach:

- Moszczenica – Pogwizdów,

⁷⁹ https://www.psgaz.pl/mapasystemu/PSG_data/index_2506.html

⁸⁰ *Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zebrzydowice...* op.cit., s. 51.

- Moszczenica – Hażlaska,
- Pniówek – Mnisztwo,
- Pniówek – Pogwizdów.

Do pozostałych istniejących oraz będących własnością i w eksploatacji TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach linii należą:

- linie napowietrzne i kablowe średniego napięcia (SN) 20 kV,
- linie napowietrzne i kablowe niskiego napięcia (nN),
- stacje transformatorowe SN/nN⁸¹.

Poniżej przedstawiono długości linii kablowych i napowietrznych WN, SN, nN na terenie gminy Zebrzydowice w 2024 roku, których właścicielem jest Tauron Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach (tab. 54).

Tabela 54. Linie elektroenergetyczne w gminie Zebrzydowice w 2024 roku

Linia	Długość w km
linie napowietrzne niskiego napięcia (nN do 1 kV)	166,89
linie kablowe niskiego napięcia (nN do 1 kV)	25,15
linie napowietrzne średniego napięcia (SN)	59,06
linie kablowe średniego napięcia (SN)	3,16
linie napowietrzne wysokiego napięcia (WN)	33,92
Razem	288,18

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zebrzydowice na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032, Zakład Analiz Środowiskowych Eko-precyzja, Zebrzydowice 2024, s. 76.

W latach 2015-2023 doszło do zwiększenia się zasobów mieszkaniowych gminy o 6,56%. W ostatnim roku badanego okresu ogólną liczbę mieszkań oszacowano na 3 785. Wzrosły również pozostałe wskaźniki dotyczące gminnych zasobów mieszkaniowych – liczba izb ogółem, (o 7,25%), powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem w m² (o 8,25%), przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m³ (o 1,53%) oraz przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w m² przypadająca na 1 osobę (o 12,86%) (tab. 55).

Tabela 55. Zasoby mieszkaniowe w gminie Zebrzydowice w latach 2015-2023

Zasoby mieszkaniowe	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
mieszkania ogółem	3 552	3 585	3 611	3 643	3 681	3 710	3 729	3 760	3 785
izby ogółem	18 056	18 259	18 417	18 561	18 766	19 020	19 115	19 259	19 365
powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem (m ²)	370 720	375 904	379 693	383 820	389 657	390 208	393 218	397 268	401 322
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	104,4	104,9	105,1	105,4	105,9	105,2	105,4	105,7	106

⁸¹ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zebrzydowice na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032...op.cit., s. 75.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZEBRZYDOWICE DO 2034 ROKU

przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (m ²)	28	28,5	28,6	29	29,4	30,2	30,7	31	31,6
--	----	------	------	----	------	------	------	----	------

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Analiza wybranych wskaźników budownictwa mieszkaniowego pozwala zauważyć, że cechowało się ono zdecydowanie większym zróżnicowaniem niż zasoby mieszkaniowe. Inaczej wyglądała także dynamika trendu poszczególnych wskaźników. W roku 2023 w porównaniu z rokiem 2015 było nieco mniej mieszkań oddanych do użytkowania (27) i zdecydowanie mniej izb (114). Ponadto znacząco zmniejszyła się przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu (z 6,4 do 4,2). W przypadku powierzchni użytkowej mieszkań w m² i przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania w m² obserwowano wzrosty – odpowiednio o 1,59% (do 4 400 m²) i 5,36% (do 163 m²) (tab. 56).

Tabela 56. Mieszkania oddane do użytkowania w gminie Zebrzydowice w latach 2015-2023

Mieszkania oddane do użytkowania	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
mieszkania ogółem	28	33	26	32	38	31	22	32	27
izby ogółem	170	203	158	144	205	182	112	149	114
powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem (m ²)	4 331	5 184	3 789	4 127	5 837	5 061	3 386	4 162	4 400
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	154,7	157,1	145,7	129	153,6	163,3	153,9	130,1	163
przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	6,1	6,2	6,1	4,5	5,4	5,9	5,1	4,7	4,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Komunikację zbiorową zapewnia Międzygminny Związek Komunikacyjny z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju (MZK), Zakład Gospodarki Komunalnej w Cieszynie (ZGK), Starostwo Powiatowe w Cieszynie oraz przewoźnicy prywatni. Na terenie gminy działają następujące linie:

- obsługiwane przez MZK⁸²:

⇒ linia R10 (trasa: Chlebowa Pętla – Jagiełły - Os. Chrobrego k. Zdrój – Dworzec Zdrój - st. I – Hala Sportowa k. Szpital – Szpital Wojewódzki k. Al. Piłsudskiego – Al. Piłsudskiego - Os. Gwarków – Al. Piłsudskiego - Os. Pionierów k. UM – Dworzec Arki Bożka - st. II – Podhalańska Wodociągi k. Cieszyńska – Podhalańska - Rondo Ruptawskie – Ruptawa Cmentarz k. Ruptawa Centrum – Ruptawa Centrum k. Zebrzydowice – Ruptawa Ośrodek Zdrowia k. Zebrzydowice – Ruptawa - Długosza k. Zebrzydowice – Cisówka k. Zebrzydowice – Zebrzydowice Poziomkowa k. Słowicza – Zebrzydowice Słowicza k. Zebrz. PKP – Zebrzydowice

⁸² <http://e-biletmkjastrzebie.com:8081/>

- Skrzyżowanie k. PKP – Zebrzydowice Kino k. PKP – Zebrzydowice Szkoła k. Zebrz. PKP – Zebrzydowice Ośrodek Zdrowia k. PKP – Zebrzydowice PKP),
- ⇒ linia nr R11 (trasa: Chlebowa Pętla – Jagiełły - Os. Chrobrego k. Zdrój – Dworzec Zdrój - st. I – Hala Sportowa k. Szpital – Szpital Wojewódzki k. Al. Piłsudskiego – Al. Piłsudskiego - Os. Gwarków – Al. Piłsudskiego - Os. Pionierów k. UM – Dworzec Arki Bożka - st. II – Podhalańska Wodociągi k. Cieszyńska – Podhalańska - Rondo Ruptawskie – Ruptawa – Cmentarz k. Ruptawa Centrum – Ruptawa Centrum k. Zebrzydowice – Ruptawa Ośrodek Zdrowia k. Zebrzydowice – Ruptawa - Długosza k. Zebrzydowice – Cisówka k. Zebrzydowice – Zebrzydowice Poziomkowa k. Słowicza – Zebrzydowice Słowicza k. Zebrz. PKP – Zebrzydowice Skrzyżowanie k. Słowicza),
- obsługiwane przez ZGK⁸³:
 - ⇒ linia nr 32 (trasa: Garncarska – Michejdy – Frysztacka Szkoła – Karolinka – Boguszowice – Boguszowice NŻ – Markłowice – Markłowice Lakiery – Markłowice Sklep – Markłowice OSP – Pogwizdów I – Pogwizdów II – Pogwizdów Centrum – Pogwizdów PKP – Pogwizdów Bloki – Pogwizdów Kolonia I – Kaczyce Kolonia – Kaczyce Bloki – Kaczyce Skrzyżowanie – Kaczyce Lipki - Ośrodek Zdrowia – Kaczyce Magnolii – Kaczyce Pętla),
 - obsługiwane przez Starostwo Powiatowe w Cieszynie⁸⁴:
 - ⇒ linie komunikacji powiatowej (trasy: Cieszyn – Markłowice Górne, Cieszyn – Zebrzydowice) zapewniające przewozy komunikacyjne na terenie gminy, którymi dowożone były też dzieci i młodzież do szkół,
 - obsługiwane przez przewoźnika prywatnego „Linea Trans”⁸⁵:
 - ⇒ linia Cieszyn – Hażlach – Kończyce Małe – Zebrzydowice – Jastrzębie Zdrój (trasa: Dworzec Cieszyn – Cieszyn ul. Katowicka 03 – Cieszyn Węgielna ul Katowicka 01 – Cieszyn Pastwiska – Cieszyn Kalembice skrzyżowanie – Cieszyn Kalembice Zegarnikówka – Hażlach skrzyżowanie – Hażlach I – Kończyce Odnóżka – Kończyce statek – Kończyce Wygoda – Kończyce I – Kończyce Małe Karolinka – Kończyce Małe szkoła – Kończyce Małe skrzyżowanie – Zebrzydowice Spółdzielnia – Zebrzydowice ośrodek zdrowia – Zebrzydowice szkoła – Zebrzydowice Kochanowskiego/Kino – Zebrzydowice skrzyżowanie – Zebrzydowice Słowicza – Zebrzydowice Poziomkowa – Jastrzębie-Zdrój / Cisówka / 02 – Jastrzębie-Zdrój / Ruptawa - Długosza / 02 – Jastrzębie-Zdrój / Ruptawa Ośrodek Zdrowia / 02 – Jastrzębie-Zdrój / Ruptawa Centrum / 02 – Jastrzębie-Zdrój / Ruptawa Cmentarz / 02 – Jastrzębie-Zdrój / Cieszyńska - Os. Tuwima / 02 – Jastrzębie-Zdrój / Al. Piłsudskiego - Os. Gwarków / 02 – Jastrzębie-Zdrój / Al. Piłsudskiego - Os. Pionierów / 02 – Jastrzębie-Zdrój / Plac Arki Bożka / 01 P),
 - obsługiwane przez przewoźnika prywatnego „Trans-Bus”⁸⁶:
 - ⇒ linia Cieszyn – Kończyce Statek – Zebrzydowice – Markłowice Górne (trasa: Dworzec Cieszyn – Cieszyn Katowicka – Cieszyn – Cieszyn Pastwiska – Cieszyn Kalembice Skrzyżowanie – Cieszyn Kalembice Zegarnikówka – Hażlach Las – Hażlach Skrzyżowanie – Hażlach I – Kończyce Odnóżka – Kończyce Statek – Kończyce Wygoda – Kończyce I – Kończyce Małe Karolinka – Kończyce Małe Szkoła – Kończyce Małe Skrzyżowanie – Zebrzydowice Spółdzielnia – Zebrzydowice Ośrodek Zdrowia – Zebrzydowice szkoła – Zebrzydowice Kino – Zebrzydowice – Zebrzydowice Jagodowa – Markłowice Górna Kępka – Markłowice Górna),
 - ⇒ linia Cieszyn Plac Wolności – Hażlach Skrzyżowanie – Kończyce Wielkie Centrum – Zebrzydowice Kieselów (trasa: Cieszyn Plac Wolności – Cieszyn Garncarska –

⁸³ <https://rozklad.zgk.cieszyn.pl/>

⁸⁴ *Raport o stanie Gminy Zebrzydowice za 2023 rok...op.cit., s. 20.*

⁸⁵ <https://linea-trans.com.pl/rozklad-jazdy/>

⁸⁶ <https://transbus.com.pl/rozklady-jazdy/>

Cieszyn Kolejowa – Cieszyn Katowicka – Cieszyn Węgielna – Cieszyn Kalembice Skrzyżowanie – Cieszyn Kalembice Zegarnikówka – Hażlach Las – Hażlach Skrzyżowanie – Hażlach Pomnik – Kończyce Wielkie Babilon – Kończyce Wielkie Centrum - Szkoła – Kończyce Wielkie - Ośrodek Zdrowia – Kończyce I – Kończyce Małe Karolinka – Kończyce Małe Szkoła – Kończyce Małe Skrzyżowanie – Zebrzydowice Spółdzielnia – Zebrzydowice Dworzec Kolejowy – Zebrzydowice Ośrodek Zdrowia – Zebrzydowice Szkoła – Zebrzydowice Kino / Kochanowskiego – Zebrzydowice Urząd Gminy – Zebrzydowice Centrum – Zebrzydowice Młyńszczok – Zebrzydowice Morskie Oko – Zebrzydowice Kalinowa – Zebrzydowice Kisielów),

- ⇒ linia Cieszyn – Brzezówka – Pogwizdów – Kaczyce – Zebrzydowice – Marklowice Górne (trasa: Cieszyn Celma – Cieszyn Plac Wolności – Cieszyn Garncarska – Cieszyn Kolejowa – Cieszyn Starostwo – Cieszyn Liburnia – Cieszyn Szkoła Frysztacka – Cieszyn Karolinka – Cieszyn Boguszowice – Cieszyn Boguszowice NŻ – Cieszyn Marklowice – Cieszyn Marklowice Lakiery – Cieszyn Marklowice Sklep – Cieszyn Marklowice OSP – Pogwizdów Cieszyńska – Pogwizdów Cieszyńska 13 – Pogwizdów Centrum – Brzezówka – Pogwizdów Centrum – Pogwizdów D.K. – Pogwizdów Kolonia – Pogwizdów Kolonia Cieszyńska – Kaczyce Górne Kolonia – Kaczyce Bloki – Kaczyce Baza – Kaczyce Górne Skrzyżowanie – Kaczyce Dolne – Kaczyce Dolne d. k. – Kaczyce Dolne Jana Matejki 05 – Kaczyce Dolne Jana Matejki 03 – Kaczyce Dolne Jana Matejki 01 – Kaczyce Dolne Las – Kończyce Małe Podlesie – Kończyce Małe Skrzyżowanie – Zebrzydowice Spółdzielnia – Zebrzydowice d. k. – Zebrzydowice Ośrodek Zdrowia – Zebrzydowice Szkoła – Zebrzydowice Kochanowskiego Kino – Zebrzydowice Skotnica – Zebrzydowice Jagodowa – Marklowice Górne Kępka – Marklowice Górne),
- obsługiwane przez przewoźnika prywatnego „Wispol”⁸⁷:
 - ⇒ linia nr 74: Zebrzydowice – Cieszyn – Skoczów – Wisła (trasa: Zebrzydowice Kochanowskiego – Zebrzydowice szkoła – Zebrzydowice Ośrodek Zdrowia – Zebrzydowice d. k. – Zebrzydowice Spółdzielnia – Kończyce Małe skrzyżowanie – Kończyce Małe szkoła – Kończyce Małe Karolinka – Kończyce I – Kończyce Wygoda – Kończyce Statek – Kończyce Odnóżka – Hażlach I – Hażlach skrzyżowanie – Hażlach Las – Cieszyn Kalembice Zegarnikówka – Cieszyn Kalembice skrzyżowanie – Cieszyn Pastwiska – Cieszyn Węgielna – Cieszyn Katowicka – Cieszyn Celma – Cieszyn Pl. Wolności – Cieszyn Garncarska – Cieszyn Kolejowa – Cieszyn Stawowa – Cieszyn Motel Bielska – Cieszyn Krasna Gruszka – Cieszyn Krasna MDM – Cieszyn Krasna Barabosz – Gumna – Ogrodzona Kamieniec – Ogrodzona – Łączka – Międzywieć skrzyżowanie – Międzywieć szkoła – Skoczów Górny Bór – Skoczów d. a. – Skoczów Poradnia – Harbutowice I – Harbutowice Spółdzielnia – Ustroń Nierodzim I – Ustroń Nierodzim Spółdzielnia – Ustroń Nierodzim skrzyżowanie – Ustroń Hermanice Osiedle – Ustroń Hermanice – Ustroń Kuźnia – Ustroń Skrzyżowanie II – Ustroń Centrum – Ustroń Brzegi – Ustroń Poniwiec – Ustroń Nadleśnictwo – Ustroń Polana – Ustroń Polana Motel – Wisła Obłaziec – Wisła Jawornik skrzyżowanie – Wisła d. a.).

⁸⁷ <https://wispol.pl/rozklad-jazdy/>

ZAŁĄCZNIK 2. GMINA ZEBRZYDOWICE W OPINII MIESZKAŃCÓW – WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH

W ramach prac związanych z tworzeniem dokumentu przeprowadzono badania z wykorzystaniem ankiety elektronicznej (formularz Google) na próbie 223 mieszkańców gminy Zebrzydowice. Pytania zawarte w ankiecie nawiązywały w większości do zagadnień będących przedmiotem diagnozy z 2015 roku, co pozwoliło porównać zmiany, jakie zaszły w gminie na przestrzeni ostatnich 10 lat.

W 2025 roku większość respondentów (62%) bardzo dobrze lub dobrze oceniła dostęp do przedszkoli i żłobków. W porównaniu z rokiem 2015 odsetek pozytywnych ocen związanych z tym aspektem życia wzrósł o 10%.

Ocena poziomu edukacji podstawowej w zasadzie nie uległa zmianie. Zarówno obecnie, jak i 10 lat wcześniej był on postrzegany bardzo dobrze lub dobrze przez 64% ankietowanych. Zmieniły się natomiast proporcje dotyczące wskazań na jedną i drugą odpowiedź (udział pierwszych zmalał, a drugich wzrósł o 6%).

Łącznie 36% badanych bardzo dobrze lub dobrze oceniło w 2025 roku stan techniczny infrastruktury drogowej. Choć oznaczało to zdecydowany wzrost pozytywnych odpowiedzi w stosunku do roku 2015 (o 18%), to nadal najwięcej osób (37%) wyrażało opinię „ani dobrze, ani źle”. Ponadto duża liczba mieszkańców (łącznie 27%) oceniła stan techniczny infrastruktury drogowej bardzo źle lub źle. Było ich jednak mniej o 11% niż w 2015 roku.

Ocena stanu technicznego chodników i oświetlenia pozostała praktycznie na tym samym poziomie, co 10 lat temu. Najwięcej ankietowanych (łącznie 39%) postrzegało ją bardzo źle lub źle (choć w 2015 roku było ich nieco mniej – 42%).

W przypadku oceny dostępności kanalizacji i wodociągów zauważalny był wzrost odsetka opinii pozytywnych. W 2025 roku bardzo dobrze lub dobrze wspomniany obszar oceniło łącznie 48% respondentów (o 8% więcej niż w 2015 roku). Nie uległ natomiast zmianie stosunkowo wysoki odsetek osób, które wyraziły negatywne zdanie na ten temat – oceny „bardzo źle” lub „źle” wystawiło łącznie 29% respondentów.

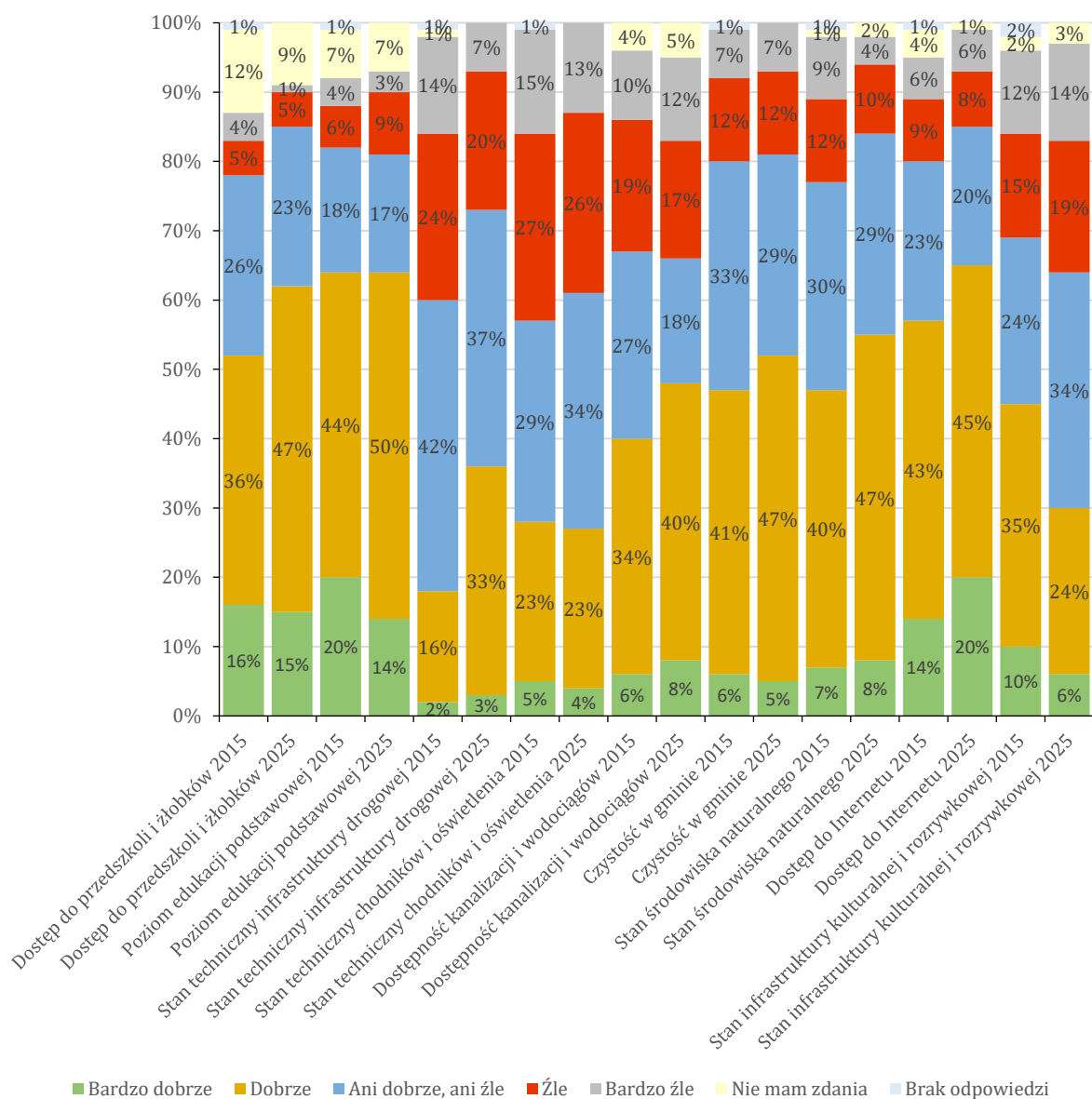
Jeżeli chodzi o ocenę czystości w gminie, zauważalna była jej poprawa. O ile w 2015 roku bardzo dobrze lub dobrze postrzegało ją 47% badanych, o tyle w roku 2025 było ich już 52%.

Podobnie kształtowała się ocena stanu środowiska naturalnego. 10 lat temu odpowiedzi „bardzo dobrze” lub „dobrze” stanowiły 47% ogółu wskazań, a w roku 2025 już 56%. Równocześnie zmniejszył się znacząco udział osób, które oceniły stan środowiska naturalnego źle lub bardzo źle (z 21% do 14%).

Łącznie 65% badanych bardzo dobrze lub dobrze oceniło w 2025 roku dostęp do Internetu (wzrost 8% w porównaniu z rokiem 2015).

Ocena stanu infrastruktury kulturalnej i rozrywkowej uległa pogorszeniu. W 2025 roku bardzo źle lub źle postrzegało ją łącznie 33% badanych (wzrost o 5%); ani dobrze, ani źle 34% (wzrost o 10%), a bardzo dobrze lub dobrze 30% (spadek o 10%) (rys. 40).

Rysunek 40. Ocena warunków życia w gminie Zebrzydowice w wybranych obszarach (dostęp do przedszkoli i żłobków, poziom edukacji podstawowej, stan techniczny infrastruktury drogowej, chodników i oświetlenia, dostępność kanalizacji i wodociągów, czystość w gminie, stan środowiska naturalnego, dostęp do Internetu, stan infrastruktury kulturalnej i rozrywkowej)

Źródło: Opracowanie własne, n=351 (2015), n=223 (2025).

W 2025 roku najwięcej respondentów (36%) oceniło jakość oferty rozrywkowej jako ani dobrą, ani złą. W porównaniu z rokiem 2015 odsetek tego typu odpowiedzi wzrósł o 12%. Jednocześnie zmniejszyła się liczba osób postrzegających wspomnianą ofertę bardzo dobrze lub dobrze (z 34% do 25%).

Ocena stanu infrastruktury sportu i rekreacji uległa pogorszeniu. Dla 37% ankietowanych wyglądała ona bardzo dobrze lub dobrze (spadek o 23% w odniesieniu do roku 2015). Ponadto wzrósł udział badanych, którzy ocenili ją bardzo źle lub źle (z 15% do 28%).

Podobnie kształtowała się ocena jakości oferty sportowej i rekreacyjnej. 10 lat temu odpowiedzi „bardzo dobrze” lub „dobrze” stanowiły 51 % ogółu wskazań, natomiast w roku 2025 już tylko 28%. Jednocześnie zwiększył się znacząco odsetek ankietowanych, którzy ocenili jakość oferty sportowej i rekreacyjnej bardzo źle lub źle (z 17% do 36%).

Również ocenę dostępności usług służby zdrowia charakteryzował podobny, negatywny trend, a zmiany na niekorzyść były w jej przypadku największe. W 2025 roku bardzo źle lub źle ten aspekt życia oceniło 56% respondentów (wzrost o 21%), a bardzo dobrze lub dobrze jedynie 14% (spadek o 17%).

Ocena jakości usług pomocy społecznej pozostała praktycznie na tym samym poziomie co w 2015 roku. Niemniej jednak wzrost liczby odpowiedzi „ani dobrze, ani źle” (z 22% do 33%) oraz spadek liczby wskazań „bardzo źle” lub „źle” (z 17% do 13%) może świadczyć o przekonaniu obywateli, że pod tym względem nastąpiła lekka poprawa. Należy ponadto podkreślić, że aż 29% badanych udzieliło odpowiedzi „nie mam zdania”.

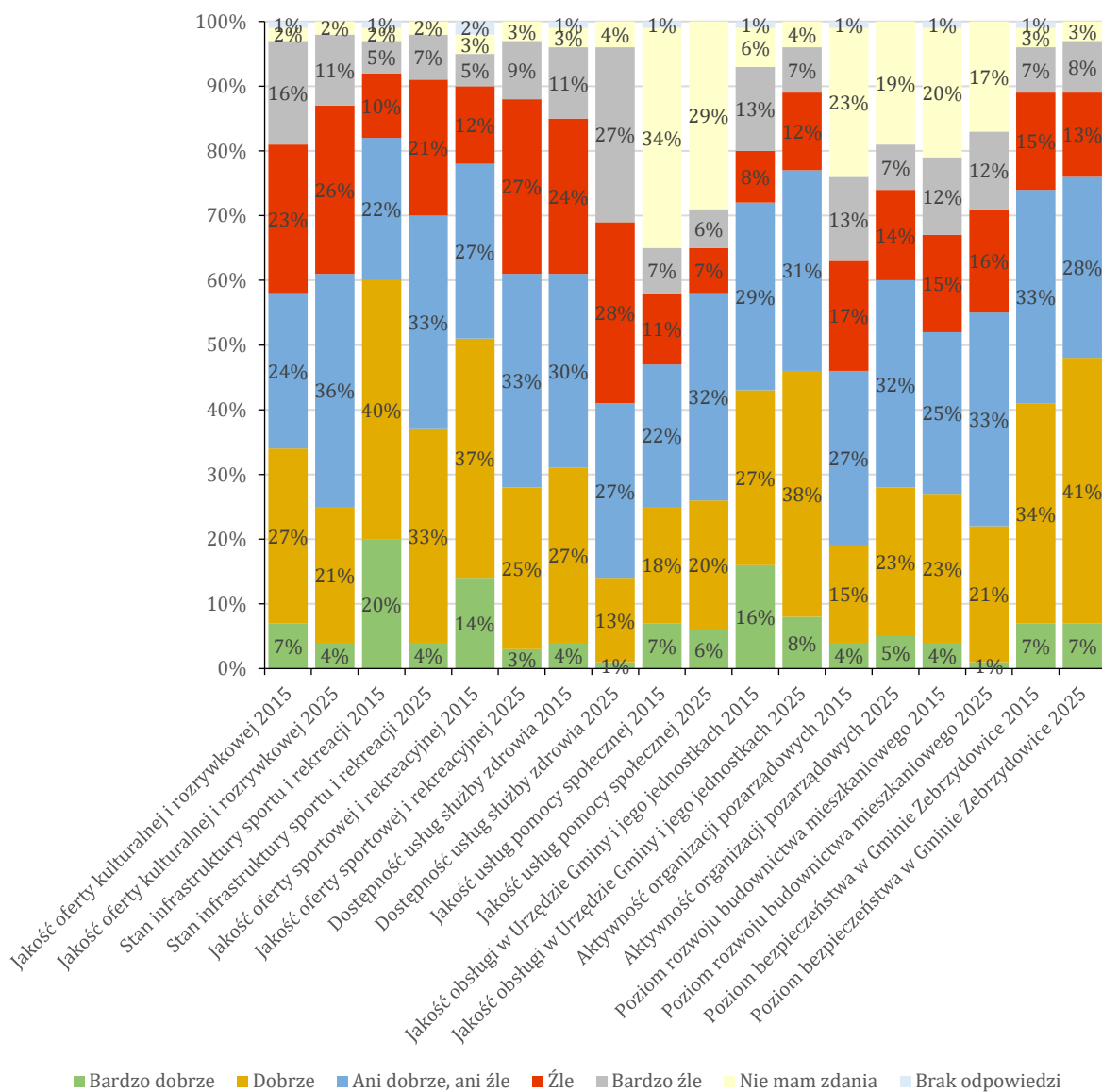
W przypadku oceny jakości obsługi w Urzędzie Gminy i jego jednostkach zauważalny był lekki wzrost odsetka opinii pozytywnych. W 2025 roku bardzo dobrze lub dobrze wspomniany obszar oceniło łącznie 46% ankietowanych (o 3% więcej niż w 2015 roku).

Jeżeli chodzi o ocenę aktywności organizacji pozarządowych, to również dostrzegalna była jej poprawa. O ile w 2015 roku bardzo dobrze lub dobrze oceniło ją 18% badanych, o tyle w roku 2025 było ich 28%.

W kwestii oceny poziomu rozwoju budownictwa mieszkaniowego w gminie przeważały nieznacznie opinie negatywne nad pozytywnymi. W 2025 roku bardzo źle lub źle poziom ten oceniło 28% ankietowanych (wzrost o 1%), a bardzo dobrze lub dobrze 22% (spadek o 5%). 33% badanych wskazało odpowiedź „ani dobrze, ani źle”.

Ocena poziomu bezpieczeństwa w gminie uległa poprawie. W 2025 roku bardzo dobrze lub dobrze postrzegało go łącznie 48% badanych (wzrost o 7%) (rys. 41).

Rysunek 41. Ocena warunków życia w gminie Zebrzydowice w wybranych obszarach (jakość oferty kulturalnej i rozrywkowej, stan infrastruktury sportu i rekreacji, jakość oferty sportowej i rekreacyjnej, dostępność usług służby zdrowia, jakość usług pomocy społecznej, jakość obsługi w Urzędzie Gminy i jego jednostkach, aktywność organizacji pozarządowych, poziom rozwoju budownictwa mieszkaniowego, poziom bezpieczeństwa w gminie Zebrzydowice)

Źródło: Opracowanie własne, n=351 (2015), n=223 (2025).

W 2025 roku większość respondentów (53%) bardzo źle lub źle oceniła dostępność i jakość komunikacji publicznej. W porównaniu z rokiem 2015 odsetek negatywnych opinii związanych z tym aspektem życia wzrósł o 3%.

Możliwość załatwienia spraw urzędowych przez Internet uległa poprawie. Łącznie 33% badanych oceniło ją bardzo dobrze lub dobrze (wzrost o 14% w odniesieniu do roku 2015).

Podobna ocena charakteryzowała warunki do prowadzenia działalności gospodarczej. W 2025 roku odpowiedź „bardzo dobrze” lub „dobrze” wybrało 21% ankietowanych (wzrost o 5%). Niemniej jednak najwięcej osób udzieliło odpowiedzi „ani dobrze, ani źle” oraz „nie mam zdania” (odpowiednio 30% i 37%).

„Nie mam zdania” było także najczęściej udzielaną w 2025 roku odpowiedzią w przypadku oceny działalności spółdzielni mieszkaniowych (aż 51% wskazań).

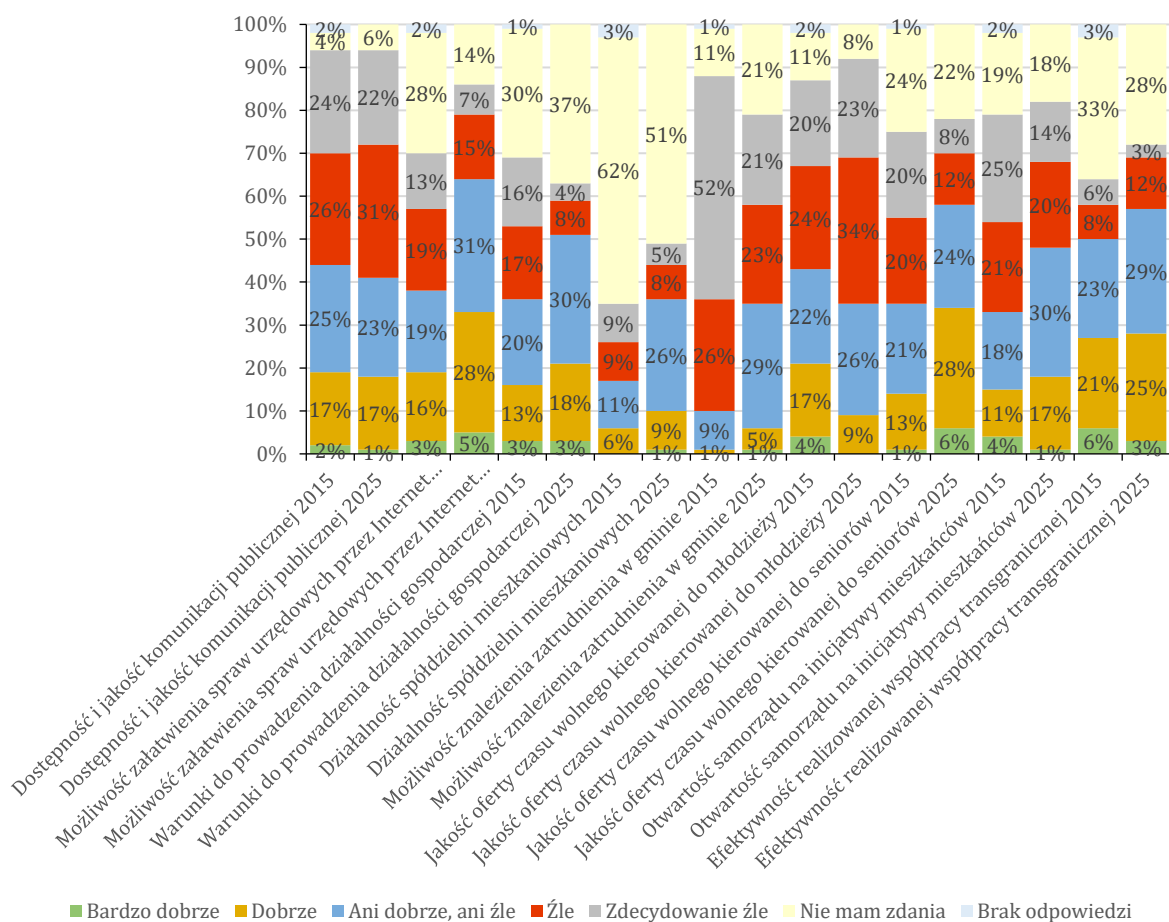
Jeżeli chodzi o możliwości znalezienia zatrudnienia w gminie, to w opinii 44% ankietowanych wyglądały one bardzo źle lub źle (spadek o 34% w porównaniu z rokiem 2025).

Zdecydowanemu pogorszeniu uległa ocena jakości oferty czasu wolnego kierowanej do młodzieży. Odpowiedzi „bardzo źle” lub „źle” wybierało łącznie 57% ankietowanych (wzrost o 13% w odniesieniu do roku 2015).

Zupełnie inaczej przedstawiały się opinie dotyczące jakości oferty czasu wolnego kierowanej do seniorów. 34% respondentów opowiedziało się za opcją „bardzo dobrze” lub „dobrze”, co oznaczało wzrost w porównaniu z badaniem sprzed 10 lat o 20%. O połowę (do 20%) zmniejszył się także odsetek odpowiedzi negatywnych – „bardzo” źle lub „źle” dotyczących tego zagadnienia. Choć po raz kolejny negatywnie została oceniona otwartość samorządu na inicjatywy mieszkańców, to pod tym względem w porównaniu z rokiem 2015 zaobserwowano zmiany (zmniejszył się odsetek respondentów, którzy wskazali odpowiedzi „bardzo źle” lub „źle” z 46% do 34%)

Ocena efektywności realizowanej współpracy transgranicznej pozostała praktycznie na tym samym poziomie, co w 2015 roku. 28% ankietowanych postrzegało ją bardzo dobrze lub dobrze (w poprzednim badaniu było ich nieco mniej – 27%)(rys. 42).

Rysunek 42. Ocena warunków życia w gminie Zebrzydowice w wybranych obszarach (jakość oferty kulturalnej i rozrywkowej, stan infrastruktury sportu i rekreacji, jakość oferty sportowej i rekreacyjnej, dostępność usług służby zdrowia, jakość usług pomocy społecznej, jakość obsługi w Urzędzie Gminy i jego jednostkach, aktywność organizacji pozarządowych, poziom rozwoju budownictwa mieszkaniowego, poziom bezpieczeństwa w gminie Zebrzydowice)

Źródło: Opracowanie własne, n=351 (2015), n=223 (2025).

Na pytanie dotyczące najbardziej pozytywnych oraz negatywnych stron związanych z gminą Zebrzydowice, ankietowani udzielili wielu różnych odpowiedzi. Poniżej przedstawiono je zbiorczo, przyporządkowując wybrane do konkretnych kategorii.

Pozytywne strony:

- położenie (w sąsiedztwie granicy z Republiką Czeską, w niewielkiej odległości od większych ośrodków miejskich – Jastrzębia-Zdroju, Cieszyna, Karwiny, co przekłada się także na większe możliwości w zakresie działań prowadzonych przez lokalnych przedsiębiorców);
- zasoby środowiska naturalnego (cisza, spokój, spokojne miejsce do życia, walory przyrodnicze – dużo obszarów zielonych, lasów, malownicze krajobrazy, wiejski charakter gminy);
- wiele zabytków, obiektów historycznych (zamki);
- możliwość uprawiania turystyki aktywnej (ścieżki rowerowe – Żelazny Szlak Rowerowy, kajaki, rowery wodne – staw Młyńszczok/Ośrodek Sportów Wodnych, turystyka piesza);
- dobrze rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna (Orlik, plac zabaw przy starej/nowej szkole, tężnia solankowa) i związana z nią oferta;
- bogata kultura, historia, tradycja i obyczaje;
- cykliczne wydarzenia kulturalne (imprezy tematyczne, dożynki, festyny);
- zaplecze (sale np. w strażnicy, Gminnym Ośrodku Kultury), które mieszkańcy mogą wynajmować na potrzeby organizacji różnych uroczystości;
- miejsca, w których można odpocząć, spędzić czas, coś zjeść, napić się kawy (kawiarnia Ola Cafe, restauracja Mateo);
- szkolnictwo (wysoki poziom edukacji), dostęp do przedszkoli;
- szeroka oferta zagospodarowania czasu wolnego dla seniorów (organizacje, zajęcia);
- rozwój infrastruktury drogowej (poprawiający się stan i jakość ciągów komunikacyjnych, nowo powstające oświetlenie na kolejnych odcinkach ulic);
- transport publiczny, międzynarodowe połączenia kolejowe;
- rozbudowa i renowacja stacji kolejowej w Zebrzydowicach;
- bezpieczeństwo, niski poziom przestępczości, mało wypadków samochodowych;
- funkcjonowanie służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo (straż pożarna, policja, pogotowie ratunkowe) i ośrodków zdrowia;
- rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej;
- możliwość uzyskania dofinansowania do wymiany kotłów CO i ociepleń budynków;
- czystość, porządek, poprawiający się wygląd centrum gminy;
- luźna zabudowa, dobre warunki dla budownictwa jednorodzinnego;
- dostępność, piekarni, sklepów, w tym dyskontów (Biedronka), w których można nabyć wiele artykułów;
- poprawa stosunków dobrosąsiedzkich;
- lokalna społeczność, mieszkańcy, którzy są otwarci na potrzeby innych;
- nowo wybrane władze gminy, które posiadają determinację do działania i pomysły związane z rozwojem gminy;
- dobre gospodarowanie gminnym budżetem (gmina nie jest zadłużona);
- organizacje samorządowe, profesjonalizm i wysoka jakość pracy osób zatrudnionych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej (m.in. pracownicy socjalni) oraz w Urzędzie Gminy (m.in. osoby zajmujące się geodezją i podatkami), pracownicy Urzędu Gminy są pomocni i komunikatywni w kontekście obsługi klienta;
- współpraca transgraniczna z Czechami;
- wykorzystywanie środków zewnętrznych, projekty unijne;

Negatywne strony:

- brak/niski poziom infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i towarzyszącej (niewykorzystany potencjał zamku w Kończycach Małych z przyległym terenem oraz kompleksu Młyńszczok/Ośrodka Sportów Wodnych, zły stan placów zabaw – m.in. przy zamku, konieczność gruntownego remontu basenu, wymagająca doinwestowania baza sportowa, brak boiska w Markłowicach Górnych, brak parku wodnego, istnienie praktycznie jednego klubu dysponującego ofertą sportową dla dzieci i młodzieży, nietrafiona lokalizacja tężni solankowej w Zebrzydowicach – przy głównej drodze, brak publicznych toalet – zwłaszcza w miejsca najbardziej uczęszczanych przez mieszkańców i turystów, brak wplatomatu, brak miejsc rozrywki podczas niekorzystnej aury – sal zabaw, restauracji, kawiarni);
- nie w pełni wykorzystany potencjał Żelaznego Szlaku Rowerowego;
- zaniedbane obiekty kultury;
- brak/bardzo mała liczba wydarzeń kulturalno-rozrywkowych (gminnych inicjatyw, zabaw towarzyskich, występów muzycznych, konkursów, eventów przyciągających ludzi, w tym młodzież z okolicznych miejscowości) i promocyjnych (m.in. Kończyc Małych), „Wianki” są imprezą płatną, większość wydarzeń odbywa się na placu przed zamkiem w Zebrzydowicach (jest wtedy głośno i tłoczno);
- brak oferty/słaba oferta aktywności/zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży (m.in. brak zajęć z nauki języków obcych), brak miejsc spotkań dla młodzieży;
- brak wsparcia oraz zachęt dla młodzieży odnoszącej sukcesy edukacyjne oraz sportowe;
- brak/niewiele miejsc (place zabaw, wydzielone ścieżki rowerowe, centrum w Kaczycach) i inicjatyw adresowanych do matek z małymi dziećmi (organizowanych m.in. przez bibliotekę), brak grup, w ramach których matki mogą się wspólnie spotykać;
- konieczność remontu infrastruktury przedszkolnej (m.in. łazienki w Zebrzydowicach), brak środków finansowych dla szkół i przedszkoli znajdujących się w innych niż Zebrzydowice sołectwach;
- brak żłobków;
- infrastruktura drogowa (zły stan techniczny dróg związany z brakiem remontów, remontowane wszystkie odcinki dojazdowe do Kaczyc, wąskie drogi o małej przepustowości, mało dróg asfaltowych na osiedlach domów jednorodzinnych, progi zwalniające przed Żelaznym Szlakiem Rowerowym – na ul. Skotnickiej, zapadające się studzienki oraz remonty drogi na osiedlu Wymysłów, brak/niedziałające oświetlenie niektórych ulic z gęstą zabudową mieszkaniową odczuwalne zwłaszcza w okresie zimowym po zmroku – m.in. przy ul. Wiejskiej, w Markłowicach, zbyt szybko są wyłączane latarnie przy głównej ulicy w Kończycach Małych, brak chodników – m.in. od ul. Słowicza-Zamkowa, mała liczba parkingów);
- transport publiczny (brak bezpośredniej komunikacji z niektórymi sołectwami do Cieszyna i Jastrzębia-Zdroju, co uniemożliwia podjęcie zatrudnienia w większych miejscowościach i jest problemem w przypadku braku posiadania samochodu; brak bezpośrednich połączeń między Kaczycami, Kończycami Małymi a Jastrzębiem-Zdrojem; brak skomunikowania linii miejskich nr 32 i R10 obsługiwanych przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Cieszynie oraz Międzygminny Związek Komunikacyjny z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju; komunikacja miejska do Cieszyna z Kaczyc Podświnioszów; do Cieszyna trudno dostać się na godzinę 8:00-18:00, gdy jest się osobą pracującą lub studiującą, słaba komunikacja między sołectwami; komunikacja w kierunku Czechowic Dziedzic, brak późniejszych połączeń z miastem powiatowym; brak/mała liczba połączeń autobusowych i kolejowych, brak darmowej komunikacji do Jastrzębia-Zdroju, brak zainteresowania budynkiem dworca PKP ze strony władz gminy);
- niski poziom bezpieczeństwa na drogach (m.in. ścieżka rowerowa biegnąca równolegle z drogą na osiedlu Wymysłów utrudnia poruszanie się samochodem w okresie wiosenno-letnim, kiedy osoby przyjezdne parkują „gdzie popadnie” i jeżdżą po całej jej szerokości, brak/zbyt mała liczba działań prewencyjnych prowadzonych przez policję (m.in. patroli –

- zwłaszcza przed szkołą 1-3), opieszałość policji w prowadzeniu interwencji, wysoka przestępczość wynikająca z przygranicznego położenia gminy, brak monitoringu newralgicznych miejsc (m.in. okolicy zamku, zatoczki autobusowej na Kisielowie, gdzie organizowane są nielegalne rajdy samochodowe, imprezy, kierowcy załatwiają swoje potrzeby fizjologiczne);
- brak dbałości o czystość, porządek, sprawność sprzętu (m.in. zaniedbane pobocza dróg – brak wykaszania traw w sezonie letnim i odśnieżania dróg oraz chodników zimie, niektóre budynki, główna ulica w Zebrzydowicach, zniszczony płot przy chodniku wzdłuż linii kolejowej, ul. Dworcowa, po której w związku z robotami poruszają się samochody ciężarowe, zepsuty zamek w furtce), brak koszy na śmieci, brak oznakowani informujących o konieczności sprzątnięcia po swoim psie;
 - braki w sieci kanalizacyjnej (m.in. na ul. Kolonii i Ogrodniczej w Kaczycach, w Zebrzydowicach), niski poziom wykorzystania dotacji na likwidację szamb i podłączenie do kanalizacji, brak regularnych kontroli obiektów i kanalizacji deszczowej (zapchane studzienki na ul. Ludowej, nierówne traktowanie mieszkańców w kwestii budowy przyłączy kanalizacyjnych – preferowane są najczęściej centra – Marklowice, Zebrzydowice w przeciwieństwie do obrzeży gminy);
 - gospodarowanie odpadami komunalnymi (wysokie opłaty za odbiór śmieci, niska częstotliwość wywozu, miejsce i jakość obsługi klienta prowadzonej przez Gminny Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych);
 - zanieczyszczenie powietrza (smog, duże natężenie ruchu pojazdów), brak skutecznego monitoringu jakości powietrza (zwłaszcza niskiej emisji w okresie grzewczym), brak kontroli spalania paliwa w piecach (duża liczba mieszkańców używa starych, nieekologicznych źródeł ciepła, spalając w nich odpady), problem z odpadami zgromadzonymi na terenie dawnej KWK „Morcinek” w Kaczycach (wysypisko śmieci, na którym wybuchł pożar – tykająca bomba ekologiczna, brak działań władz w tym zakresie), pomysł na budowę spalarni śmieci, brak premiowania inicjatyw mieszkańców dbających o ochronę środowiska (np. osoby ogrzewające budynki gazem, posiadające panele fotowoltaiczne ponoszą identyczne koszty odbioru odpadów jak te, które utylizują je w piecach opalanych węglem);
 - szkody górnicze;
 - brak inicjatywy w tworzeniu zalesień i zagospodarowywaniu nieużytków po względem zadrzewień (co jest istotne zwłaszcza ze względu na bliskość dużego ośrodka miejskiego – Jastrzębia-Zdroju), duży odstrzał zwierząt przez myśliwych w porównaniu z latami ubiegłymi (rzadko spotyka się dziś zając, sarnę, bażanta);
 - niska jakość i słaby dostęp do służby zdrowia, podstawowej opieki zdrowotnej (m.in. w Zebrzydowicach), podejście władz gminy do kwestii Ośrodka Zdrowia w Zebrzydowicach;
 - wysokie podatki;
 - warunki prowadzenia działalności gospodarczej;
 - brak miejsc pracy oraz pomysłu na ich kreowanie (gmina jest sypialnią dla Jastrzębia-Zdroju i skansenem przemysłowym, brak strefy ekonomicznej, wiele osób jest zatrudnionych w kopalni, które mogą zostać zamknięte), trudności w znalezieniu pracy przez osoby w wyższym wykształceniu, brak inwestorów tworzących nowe miejsca zatrudnienia;
 - bardzo słaby zasięg telefonii komórkowej (m.in. w Kaczycach), problem z dostępem do Internetu, brak światłowodu;
 - częste awarie sieci elektroenergetycznej (przerwy w dostawie prądu);
 - rozproszona zabudowa mieszkaniowa powodująca wysokie utrzymania (m.in. infrastruktury drogowej, wodno-kanalizacyjnej), brak mieszkań dla ludzi młodych, brak jakichkolwiek inicjatyw związanych ze spółdzielczym/wielorodzinnym budownictwem mieszkaniowym;
 - niska aktywność władz gminy, brak jasno sprecyzowanej przez władze polityki rozwoju, w tym polityki krajobrazowej; słabe warunki do inwestycji, brak inwestycji przynoszących korzyści gminie, nieuregulowane stosunki prawne;

- niski poziom obsługi klienta, brak kompetencji niektórych pracowników Urzędu Gminy (np. odpowiedzialnych za oświatę), brak brania pod uwagę potrzeb obywateli i ich problemów, trudności w załatwieniu spraw, brak możliwości załatwienia wielu spraw online, brak/niski poziom komunikowania ważnych spraw mieszkańcom, procedury związane z pozwoleniem na budowę, brak sieci bezprzewodowej wewnątrz budynku Urzędu Gminy, budynek Urzędu Gminy wymaga unowocześnienia, brak możliwości kontaktu mieszkańców ze sztabem podczas sytuacji kryzysowej (powodzi) i związany z tym chaos;
- mała liczba realizowanych projektów ze środków unijnych;
- roszczeniowość mieszkańców, narzekanie i wygórowane oczekiwania wobec innych, a z drugiej strony brak własnej inicjatywy (udział w zebraniach wiejskich, zabieranie głosu i czynny wpływ na rozwój gminy), nowi mieszkańcy Zebrzydowic nie integrują się z lokalną społecznością;
- masowy odpływ ludzi młodych, głos młodych nie jest brany pod uwagę (decydują starsi), gmina wymierająca;
- mieszkańcy Czech, którzy robią zakupy na dużą skalę (dyskonty, stacje paliw), nie przestrzegają przepisów ruchu drogowego obowiązujących w Polsce;
- brak możliwości kupienia odzieży dla dzieci.

W 2025 roku większość respondentów zadeklarowała, że jest mocno związana z gminą Zebrzydowice. Odpowiedzi „tak” lub „raczej tak” udzieliło 75% badanych (wzrost w porównaniu z rokiem 2015 o 6%). Zmniejszył się natomiast nieznacznie odsetek tych pierwszych (o 5%).

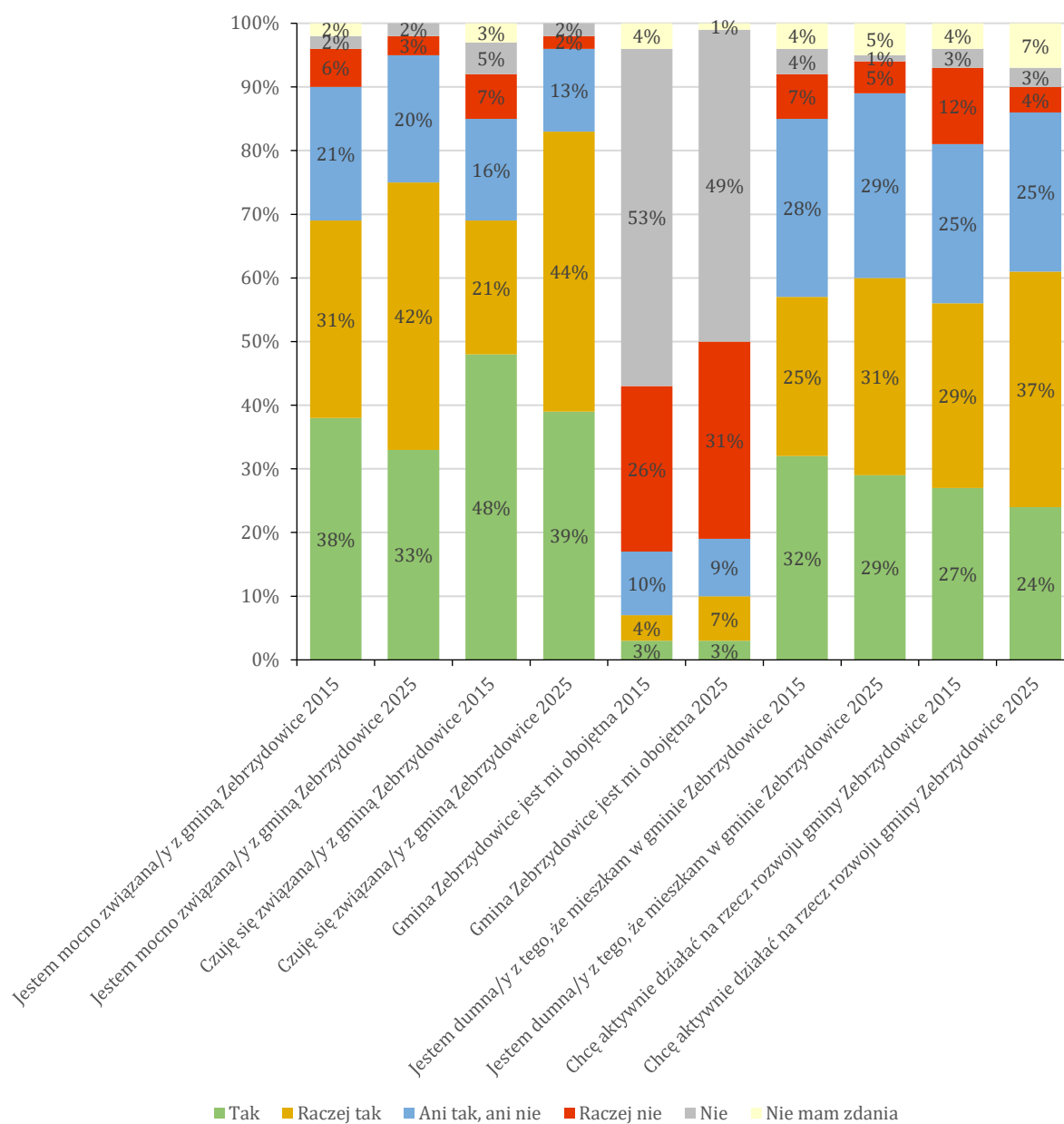
Podobnie kształtowały się opinie ankietowych dotyczące poczucia związania z gminą Zebrzydowice. Zdecydowana większość osób (83%) wskazała w 2025 roku odpowiedzi „tak” lub „raczej tak” (wzrost o 14%). Jednocześnie o 9% zmniejszył się udział badanych deklarujących pełne przekonanie w odniesieniu do tego aspektu.

Odpowiedzi respondentów na pytanie, czy gmina Zebrzydowice jest im obojętna, były bardzo zbliżone do tych z 2015 roku. 80% osób wypowiedziało się przecząco na ten temat, wskazując na „nie” lub „raczej nie”.

Stanowisko ankietowanych w kwestii tego, czy są dumni z zamieszkiwania na terenie gminy Zebrzydowice, również cechowała zgodność z tym, co deklarowali w 2015 roku (60% odpowiedziało „tak” lub „raczej tak”). Nieznacznie (o 3%) zmniejszył się odsetek osób, które były o tym całkowicie przekonane.

Ponadto w 2025 roku większość badanych zadeklarowała, że chce aktywnie działać na rzecz rozwoju gminy Zebrzydowice. Odpowiedzi „tak” lub „raczej tak” udzieliło 61% respondentów (wzrost w porównaniu z rokiem 2015 o 5%). W niewielkim stopniu (o 3%) zmniejszył się odsetek tych pierwszych (rys. 43).

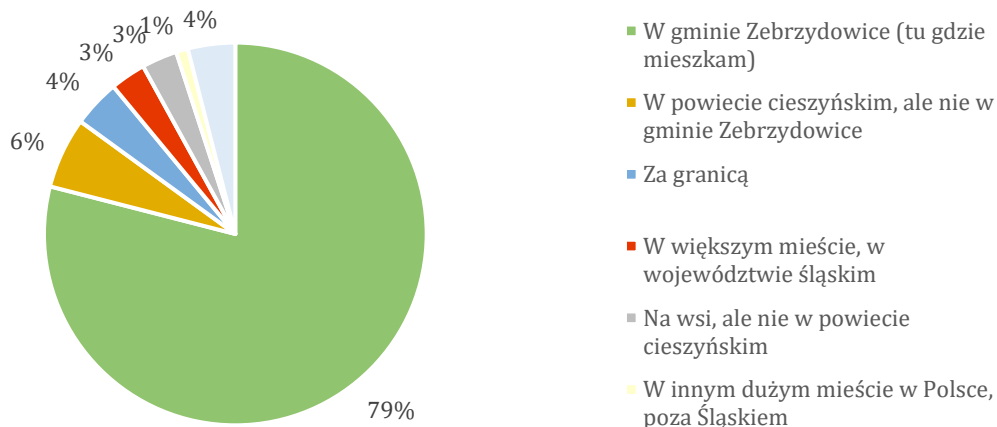
Rysunek 43. Stosunek mieszkańców do gminy Zebrzydowice

Źródło: Opracowanie własne, n=351 (2015), n=223 (2025).

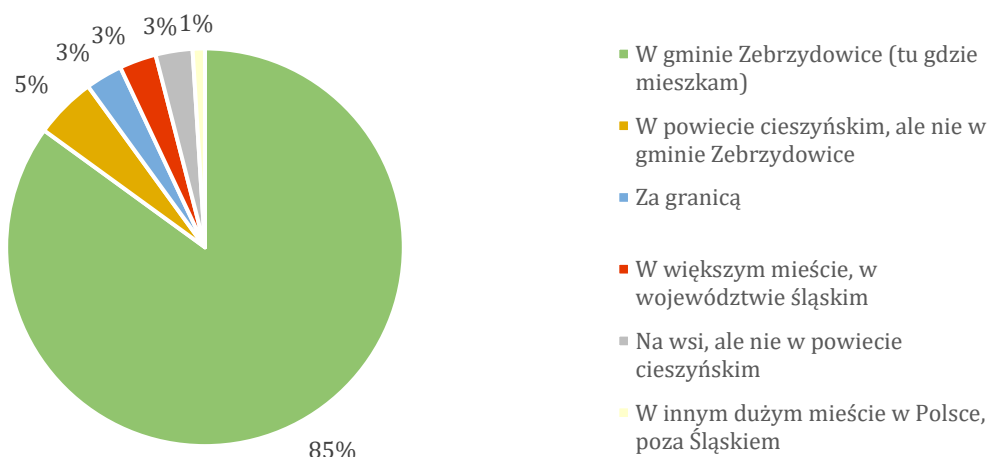
Na pytanie gdzie chciał(a)by Pan(i) mieszkać w ciągu najbliższych 5 lat, większość ankietowanych wyraziła opinię, że w gminie Zebrzydowice – 85% (wzrost o 6% w porównaniu z rokiem 2015). Pozostałe odpowiedzi badanych były zbliżone do tych sprzed 10 lat. (rys. 44-45).

Rysunek 44. Ocena atrakcyjności osiedleńczej w 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne, n=351 (2015).

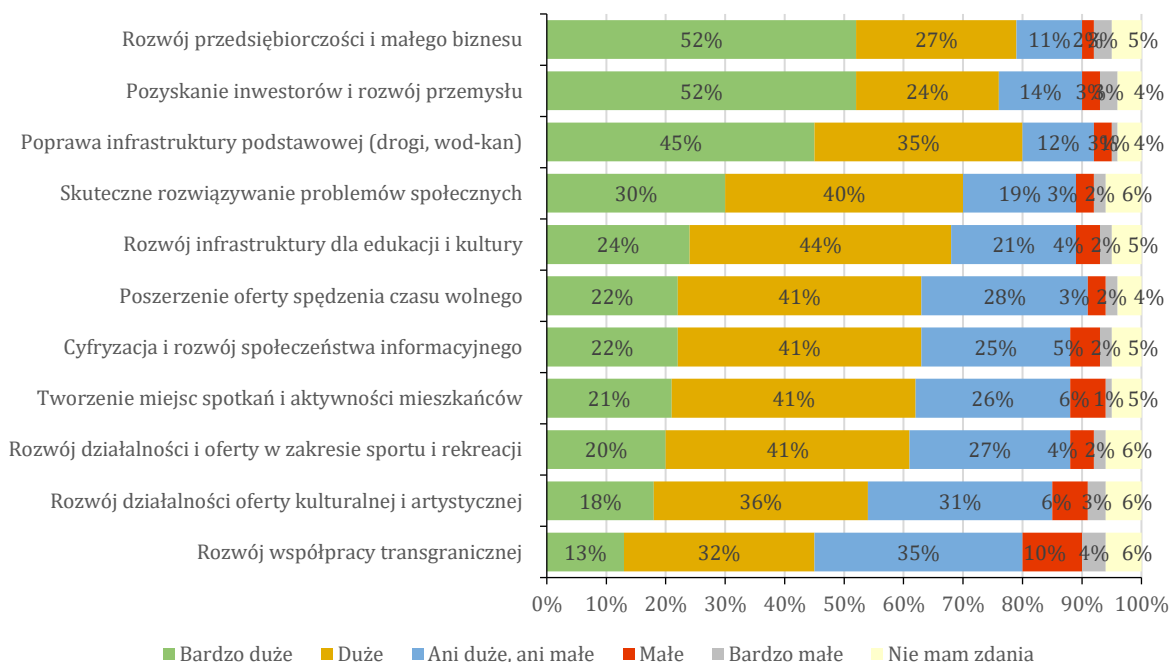
Rysunek 45. Ocena atrakcyjności osiedleńczej w 2025 roku

Źródło: Opracowanie własne, n=223 (2025).

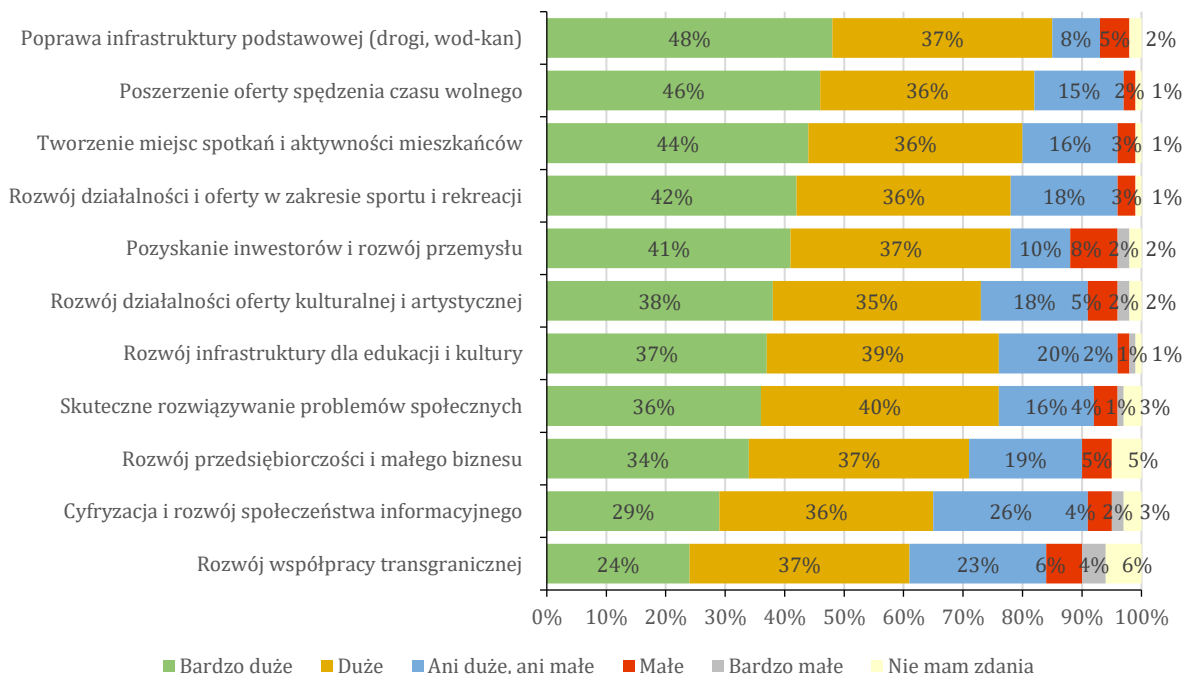
W 2025 roku do kierunków działań, które mają największe (bardzo duże lub duże) znaczenie dla harmonijnego rozwoju gminy Zebrzydowice zaliczono poprawę infrastruktury podstawowej, poszerzenie oferty spędzenia czasu wolnego, tworzenie miejsc spotkań i aktywności mieszkańców, rozwój działalności i oferty w zakresie sportu i rekreacji oraz pozyskanie inwestorów i rozwój przemysłu (wskazało je odpowiednio 85%, 82%, 80%, 78%, 78 badanych). Odpowiedzi różniły się od tych z 2015 roku, wśród których największe znaczenie przypisano takim kierunkom działań, jak: rozwój przedsiębiorczości i małego biznesu (79%), pozyskanie inwestorów i rozwój przedsiębiorczości (76%), poprawa infrastruktury podstawowej (80%), skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych (70%) (rys. 46-47).

Rysunek 46. Kierunki działań, które mają największe znaczenie dla harmonijnego rozwoju gminy Zebrzydowice w 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne, n=351 (2015).

Rysunek 47. Kierunki działań, które mają największe znaczenie dla harmonijnego rozwoju gminy Zebrzydowice w 2025 roku

Źródło: Opracowanie własne, n=223 (2025).

Ankietowani mieli również możliwość wskazania innych kierunków działań, które ich zdaniem mają największe znaczenie dla harmonijnego rozwoju gminy Zebrzydowice. Część z nich wpisywała się w kierunki wskazane w ankiecie, natomiast część wykraczała poza ich zakres. Zbiorcze zestawienie odpowiedzi uwzględniające tematykę, do której się odnosiły, przedstawiono poniżej.

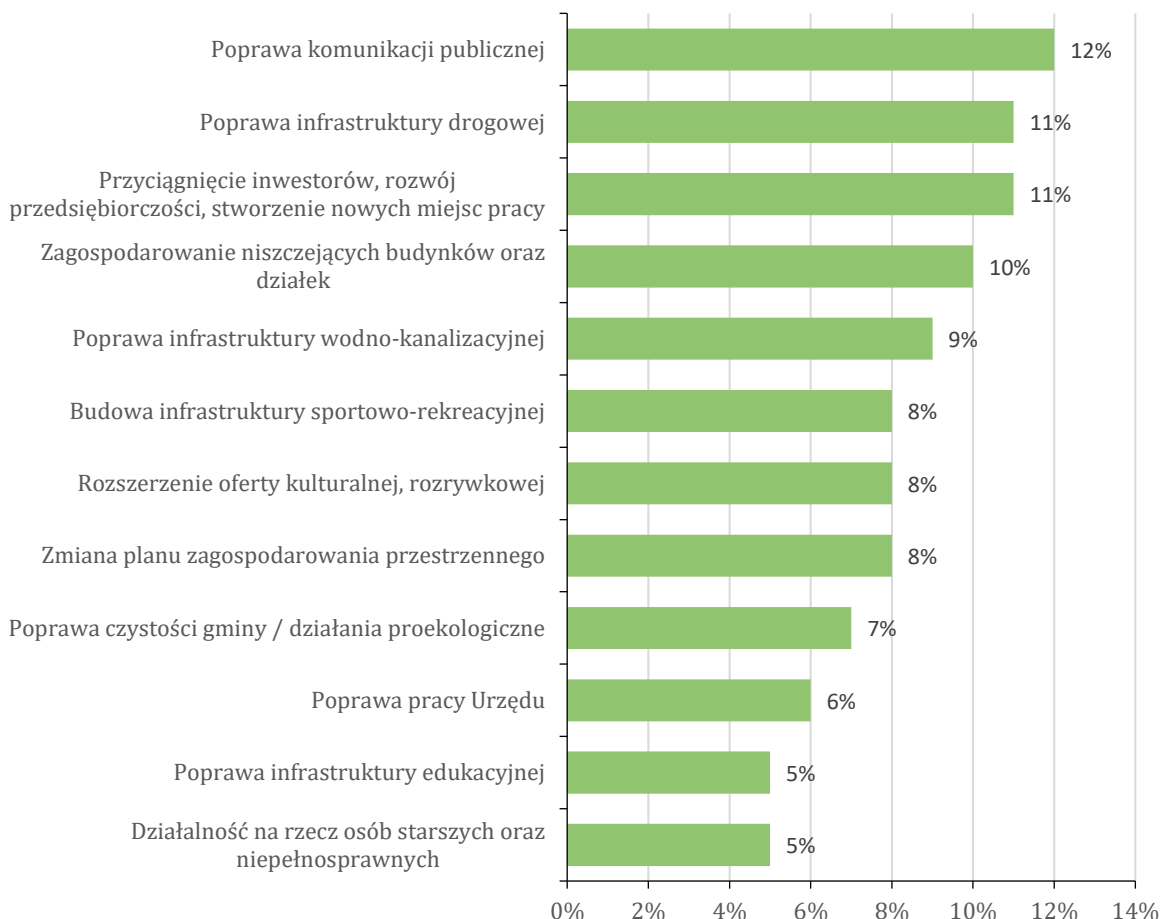
Inne kierunki działań, które mają największe znaczenie dla harmonijnego rozwoju gminy Zebrzydowice:

- rozwój infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i towarzyszącej (zaplecze gastronomiczne – restauracje, kawiarnie, bawialnia, park rozrywki/park wodny, place zabaw, miejsca relaksu nad rzeką Olzą – m.in. w Kaczycach, toalety publiczne, rozwój potencjału kompleksu Młyńszczok na wzór Morza Karwińskiego), tworzenie miejsc integracji, wykorzystanie ukształtowania terenu na potrzeby działań z zakresu turystyki rowerowej oraz aktywizujących seniorów);
- rozwój turystyki transgranicznej we współpracy z Czechami;
- ochrona zabytków;
- rozwój oferty wydarzeń kulturalno-rozrywkowych (konkursy, imprezy, spotkania z zespołami regionalnymi mające na celu prezentację kultury Śląska Cieszyńskiego);
- wykorzystanie istniejących obiektów kultury na potrzeby organizacji imprez (m.in. amfiteatru, gdzie mogłyby odbywać się koncerty zespołów oraz placu, na którym znajdowałyby się punkty gastronomiczne), wzrost zaangażowania Gminnego Ośrodka Kultury;
- rozwój oferty spędzenia czasu wolnego i miejsc adresowanych do dzieci i młodzieży (m.in. skatepark, pumtrack, siłownia na świeżym powietrzu, zagospodarowanie plaży i kompleksu Młyńszczok, park wodny, tor gokartowy, wykorzystanie terenów dawnej KWK „Morcinek” na potrzeby młodzieży);
- rozwój bazy kulturalnej, sportowej (m.in. zaangażowanie dobrych animatorów, którzy przyciągną do obiektów różne grupy wiekowe – młodzież, seniorów; utworzenie Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu jako instytucji koordynującej działania kulturalne i sportowe, utworzenie kina);
- poprawa oferty adresowanej do rodzin z małymi dziećmi,
- poprawa poziomu edukacji/jakości nauczania (m.in. kadry nauczycielskiej) w szkołach podstawowych, kładzenie większego nacisku na edukację związaną z kulturą i historią Ziemi Cieszyńskiej, uruchomienie programu stypendialnego dla młodzieży odnoszącej sukcesy edukacyjne i sportowe;
- rozwój oferty zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży (m.in. zajęcia artystyczne, językowe, automatyka, doświadczalno-eksperymentalne);
- zwiększenie dostępności wydawnictw w bibliotece w Kończycach Małych/Zebrzydowicach;
- stworzenie w okolicy centrum miejsca do karmienia piersią;
- utworzenie żłobka lub klubu dziecięcego (np. w części budynku istniejącego przedszkola);
- dbanie o sprawy społeczne wszystkich grup zawodowych, głębsze analizowanie problemów społecznych i form pomocy poprzez prace społeczne lub odpracowywanie godzin;
- poprawa infrastruktury drogowej (zapewnienie właściwego stanu dróg gminnych z uwzględnieniem dojazdów do posesji oraz ich należyte utrzymanie, oświetlenie, chodniki – m.in. na ul. Tuwima w Kaczycach);
- poprawa funkcjonowania transportu publicznego (komunikacja pomiędzy sołectwami i międzygminna – m.in. z Cieszynem i Jastrzębiem-Zdrojem, zwiększenie liczby linii autobusowych obsługiwanych przez Międzygminny Związek Komunikacyjny z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju, dostosowanie rozkładów jazdy linii kursujących do Cieszyna, możliwość skorzystania z autobusów szkolnych przez dzieci – dotyczy m.in. uczniów korzystających ze świetlicy szkolnej i Domu Ludowego w Kaczycach, uruchomienie busów zapewniających min. trzy razy w tygodniu transport seniorów do sklepów czy Urzędu Gminy, darmowa komunikacja publiczna, transport i logistyka kolejowa);

- remont dworca PKP;
- zwiększenie bezpieczeństwa obywateli (w tym bezpieczeństwa przygranicznego), poprawa funkcjonowania policji (m.in. szybkość reagowania), zainstalowanie monitoringu (m.in. na placu zabaw i parkingu przy Urzędzie Gminy), rozwój Ochotniczych Straży Pożarnych;
- zadbanie o czystość i porządek w gminie, zagospodarowanie terenów zielonych, koszenie traw, bieżące naprawy, przeciwdziałanie powodzi;;
- rozwój sieci kanalizacyjnej,
- poprawa gospodarowania odpadami komunalnymi (dostępność Gminnego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych – zwiększenie liczby dni otwartych i godzin obsługi interesantów, wzrost częstotliwości zbiórek odpadów; obniżenie opłaty za odbiór śmieci);
- zwiększenie dbałości o ochronę środowiska naturalnego (m.in. panele edukacyjne), docenianie osób dbających o środowisko;
- poprawa funkcjonowania, dostępności do służby zdrowia i podstawowej opieki zdrowotnej, porządna przychodnia zdrowia, kompleksowe badania dla osób 50+; stworzenie systemu profesjonalnej opieki nad seniorami, osobami niesamodzielnymi i niepełnosprawnymi w miejscu ich zamieszkania (m.in. dowóz obiadów, pomoc w codziennych czynnościach, podstawowa pomoc w zakresie załatwiania spraw urzędowych, rehabilitacja domowa), stworzenie miejsca spotkań dla seniorów oraz organizacja zajęć aktywizujących;
- obniżenie podatków (m.in. dla lokalnych, prywatnych przedsiębiorstw);
- pozyskanie inwestorów, rozwój gospodarczy, rozwój przedsiębiorczości (w tym mikroprzedsiębiorstw), stworzenie nowych miejsc pracy (m.in. dla ludzi młodych), przyciągnięcie zakładów pracy i przemysłu (zwłaszcza tych, które wykorzystują nowoczesne technologie, a także firm krajowych a nie przedsiębiorstw zagranicznych);
- zachowanie wiejskiego charakteru gminy, rozwój wsi, rozwój lasów, utworzenie kółka rolniczego;
- zmiana planu zagospodarowania przestrzennego (m.in. w celu wykorzystania terenów pokopalnianych, umożliwienia powstania obiektów wielkopowierzchniowych – stworzenie miejsc pracy, odpowiednich warunków dla rozwoju biznesu przy jednoczesnym zapewnieniu komfortu życia mieszkańców), możliwość łatwego przekształcenia działek i otrzymania pozwolenia na budowę;
- poprawa zasięgu telefonii komórkowej (zwłaszcza operatorów Plus, T-Mobile, Orange) i dostępu do Internetu;
- powstanie sklepów sprzedających odzież i produkty dla domu (np. Pepco) czy dyskontów spożywczych (np. Biedronka) w lokalizacjach Kaczyce lub Markłowice Górne, powstanie sklepu ogólnobudowlanego (np. Castorama, OBI), w którym dodatkowo znalazłyby zatrudnienie osoby młode;
- możliwość wynajmu mieszkań, wykorzystanie partnerstwa publiczno-prywatnego na potrzeby budownictwa wielomieszkaniowego;
- pozyskiwanie środków unijnych i realizacja projektów;
- rozwój terenów znajdujących się na obrzeżach gminy, rozwój współpracy z sąsiednimi samorządami (Jastrzębie-Zdrój, Hażlach)
- integrowanie mieszkańców na rzecz wspólnego dobra, zwiększanie zaangażowania mieszkańców w życie gminy i w podejmowane działania prospołeczne, prowadzenie działań uświadamiających (to, co robią mieszkańcy, będzie służyło następnym pokoleniom), częstsze spotkania i omawianie potrzeb lokalnej społeczności, rozwój współpracy na płaszczyźnie samorząd-mieszkańcy (m.in. w celu poprawy jakości życia, odpowiadania na potrzeby społeczne), rozwój współpracy wszystkich sołectw oparty na ich równym traktowaniu;
- działania skierowane na osiedlanie się nowych mieszkańców i zapobieganie migracji zarobkowej (cyfryzacja i rozwój społeczeństwa informacyjnego), wprowadzenie karty mieszkańca, ograniczenie napływu mieszkańców (osób z zewnątrz), możliwość wyrażania opinii na temat działań prowadzonych przez nowych mieszkańców.

W 2025 roku do najważniejszych przedsięwzięć / projektów / zadań, które zdaniem badanych powinno się zrealizować w gminie Zebrzydowice zaliczono: poprawę komunikacji publicznej (12% odpowiedzi), poprawę infrastruktury drogowej oraz przyciągnięcia inwestorów, rozwój przedsiębiorczości, stworzenie nowych miejsc pracy (po 11% wskazań), a także zagospodarowanie niszczących budynków oraz działek (10% odpowiedzi) (rys. 48).

Rysunek 48. Najważniejsze przedsięwzięcia / projekty / zadania, które należy zrealizować w gminie Zebrzydowice

Źródło: Opracowanie własne, n=223 (2025).

Respondenci mogli również wymienić inne przedsięwzięcia / projekty / zadania, które ich zdaniem należy zrealizować w gminie Zebrzydowice. Część z nich wpisywała się w najważniejsze tego typu inicjatywy przedstawione na rys. 48, natomiast część w kierunki działań mające największe znaczenie dla harmonijnego rozwoju gminy Zebrzydowice. Zbiorcze zestawienie odpowiedzi udzielonych przez ankietowanych w 2025 roku zamieszczono poniżej.

Inne przedsięwzięcia / projekty / zadania, które należy zrealizować w gminie Zebrzydowice:

- rozwój infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i towarzyszącej (skatepark, pumptrack, park linowy, park do kalisteniki, basen – darmowy dla dzieci z gminy np. obok dyskontu spożywczego Biedronka w Zebrzydowicach, zagospodarowanie/przebudowa kompleksu Młyńszczok, deptak wokół Młyńszczoka łączący się z podobną inicjatywą od strony Pielgrzymowic, wznowienie działania plaży i kąpieliska na Młyńszczoku, park wodny, wodny tor przeszkód, place zabaw, siłownia zewnętrzna z ławeczkami m.in. w Kaczycach, lodowisko, strzelnica, nowe szlaki/ścieżki rowerowe m.in. wzdłuż rzeki, lepsze wykorzystanie Żelaznego

Szlaku Rowerowego, turystyczne wykorzystanie zamków nad Piotrówką – aspekty historyczne, jakakolwiek infrastruktura w Kończycach Małych z wyjątkiem placu zabaw, miejsca dla rodzin, zagospodarowanie terenów po byłej KWK „Morcinek” na cele rekreacyjne i sportowe, toalety publiczne, stworzenie aplikacji dedykowanej Żelaznemu Szlakowi Rowerowemu i innym atrakcjom turystycznym, rozwój/tworzenie w oparciu o Żelazny Szlak Rowerowy warunków do prowadzenia sezonowej działalności gospodarczej – gastronomia, serwis, sprzedaż gadżetów, sprzętu związanego z turystyką rowerową, rozbudowa Żelaznego Szlaku Rowerowego w stronę Kończyc Małych i Kaczyc przez las na Wymysławie);

- rozwój turystyki transgranicznej we współpracy z Czechami;
- rozwój oferty wydarzeń sportowo-rekreacyjnych (inwestycje w sport i rekreację – aktywizacja młodzieży i seniorów);
- remont, rewitalizacja budynku Domu Ludowego w Kaczycach;
- rozwój oferty wydarzeń kulturalno-rozrywkowych (wykorzystanie amfiteatru na potrzeby organizacji koncertów, inwestycje w kulturę i rozrywkę – przegląd zespołów muzycznych, aktywizacja młodzieży i seniorów, wyznaczenie miejsc umożliwiających malowanie sprayem w połączeniu z konkursem na najlepsze graffiti – np. na części ogrodzeń betonowych);
- rozwój oferty spędzenia czasu wolnego i miejsc adresowanych do dzieci i młodzieży (m.in. dostęp bez ograniczeń do obiektów sportowych i szkolnych, budowa boisk całorocznych w Markłowicach Górnych i Kończycach Małych, skatepark, pumptrack, siłownia na świeżym powietrzu, zagospodarowanie plaży i kompleksu Młyńszczok, park wodny, tor gokartowy, spotkania dla młodzieży, wykorzystanie budynku dworca PKP do stworzenia figloparku, kina czy kręgielni, zwiększenie nakładów finansowych na bazę sportową wykorzystywaną przez młodzież, stworzenie boiska tzw. balonu przy szkole w Markłowicach Górnych);
- stworzenie w okolicy centrum miejsca do karmienia psów;
- poprawa infrastruktury drogowej (przebudowa skrzyżowania przy dyskontach spożywczych Dino i Biedronka w Zebrzydowicach, przebudowa wiaduktu lub pogłębienie drogi znajdującej się na ul. Jutrzenki, tak aby na osiedle Wymysłów mogły wjechać pojazdy powyżej 2,5 m, poszerzenie chodnika od wiaduktu do ronda stacji Orlen oraz usunięcie znajdujących się na nim narośli, stworzenie oddzielnego pasa lub chodnika na ul. Tuwima aż do Kończyc Małych, naprawa ul. Malinowej po zakończeniu budowy kanalizacji deszczowej na ul. Folwarcznej, naprawa przewróconego płotu kolejowego, oświetlenie dróg gminnych – m.in. na ul. Wiejskiej w Kończycach Małych, zwiększenie liczby progów zwalniających i miejsc z ograniczeniem prędkości, wywieranie nacisku na Śląski Urząd Wojewódzki w celu zapewnienia właściwych standardów drożdze wojewódzkiej – jezdni, poboczu i chodnikom);
- poprawa funkcjonowania transportu publicznego (przeznaczenie środków finansowych na regularną komunikację publiczną, darmowa komunikacja lub karta mieszkańca, połączenie sieci transportowej/siatek połączeń obsługiwanych przez dwóch przewoźników – Zakład Gospodarki Komunalnej w Cieszynie oraz Międzygminny Związek Komunikacyjny z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju np. w Kończycach przy stacji PKP lub w okolicach szkoły, przedłużenie linii nr 32 do Kaczyc Poświnioszowa; uwzględnienie Kisielowa w siatce połączeń autobusowych, dostosowanie godzin połączeń z Kaczyc i Kończyc Małych do Jastrzębia-Zdroju obsługiwanych przez przewoźnika Linea Trans, dostosowanie rozkładów jazdy linii kursujących do Cieszyna, rozwój połączeń/zwiększenie częstotliwości kursów autobusowych i kolejowych);
- przejęcie dworca od PKP i jego remont/rewitalizacja;
- poprawa bezpieczeństwa na drogach (poprawa widoczności przejść dla pieszych m.in. na wysokości budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Zebrzydowicach, poprawa bezpieczeństwa na skrzyżowaniu ul. Jagiellońskiej i Korczaka w Kończycach Małych, poprawa bezpieczeństwa na ul. Kochanowskiego i Słowackiego w Zebrzydowicach, mobilizowanie pieszych do noszenia akcesoriów odblaskowych, zwiększenie bezpieczeństwa najmłodszych poruszających się po drogach lokalnych, zwiększenie liczby przejść dla pieszych – m.in. na ul. Słowackiego, częstsze kontrole prowadzone przez policję), poprawa bezpieczeństwa

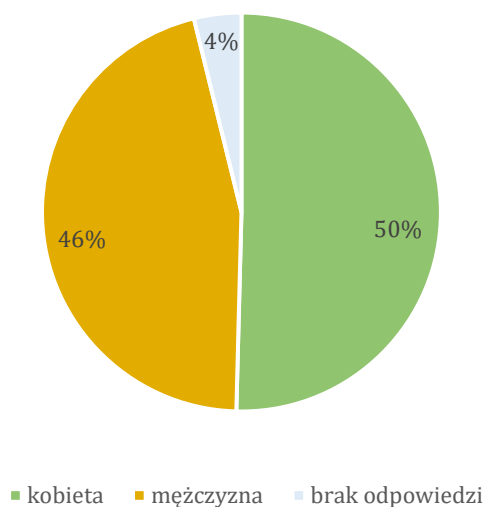
- w miejscach przecięcia się Żelaznego Szlaku Rowerowego z jezdnią, przeprowadzenie kampanii społecznej „Zwolnij, gdy widzisz pieszego/rowerzystę”;
- zainstalowanie monitoringu (m.in. na placu zabaw i parkingu przy Urzędzie Gminy), zwiększenie troski o bezpieczeństwo mieszkańców na wypadek zagrożenia konfliktem zbrojnym (organizacja punktów bezpiecznego poboru wody zdatnej do picia oraz utworzenie schronów w poszczególnych sołectwach na wypadek ataków lotniczych dla min. 60% mieszkańców), poprawa bezpieczeństwa przeciwpożarowego i przeciwpowodziowego (zakup lekkich samochodów pożarniczych dla jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w Kończycach Małych i Zebrzydowicach, zakup średniego wozu dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Markłowicach Górnych, zakup min. 2 pomp wysokiej wydajności na przyczepie dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Kończycach Małych i Zebrzydowicach, zakup min. 2 agregatów prądotwórczych na przyczepach do wykorzystania w sytuacjach kryzysowych, zakup dla każdej jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w gminie namiotu ratowniczego wraz z nagrzewnicą itp. na potrzeby stworzenia tymczasowego schronienia) stworzenie na terenie gminy Komendy Straży Granicznej i Służby Ochrony Kolei;
 - zadbanie o czystość i porządek w gminie – drogi, lasy, zbiorniki wodne i rzeki (montaż koszy na śmieci przy najbardziej uczęszczanych ulicach – zwłaszcza przy szkołach i sklepach, montaż koszy na śmieci przy ul. Kasztanowej w Zebrzydowicach, przycięcie gałęzi drzew otaczających latarnie);
 - rozwój i modernizacja sieci kanalizacyjnej (udroźnienie sieci i usprawnienie przesylu wody/naprawa istniejącego ciągu kanalizacji deszczowej lub udostępnienie gminnych studzienek i rur do odprowadzania wody deszczowej na ul. Kasztanowej, Górniczej i Orzeszkowej w Zebrzydowicach) i oczyszczalni ścieków;
 - poprawa gospodarowania odpadami komunalnymi (obniżenie kosztów wywozu śmieci; dostępność Gminnego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych – zwiększenie liczby dni otwartych i godzin obsługi interesantów, wzrost częstotliwości zbiórek odpadów);
 - angażowanie się w działania na rzecz zwierząt (sterylizacja), ograniczenie polowań, sprzątanie lasów; wyłączenie z użytku samochodowego drogi przez las do Jastrzębia-Zdroju;
 - poprawa funkcjonowania, dostępności do służby zdrowia i podstawowej opieki zdrowotnej (Ośrodek Zdrowia);
 - tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego, przedsiębiorczości (w tym mikroprzedsiębiorstw), stworzenie nowych miejsc pracy (m.in. dla ludzi młodych), przyciągnięcie inwestorów i przemysłu (zwłaszcza tych, które wykorzystują nowoczesne technologie, a także firm krajowych a nie przedsiębiorstw zagranicznych), stworzenie na terenie byłej KWK „Morcinek” strefy przemysłowej/zagospodarowanie terenów byłej KWK „Morcinek”, ponowne otwarcie kopalni, pozyskanie inwestora dla zamku w Kończycach Małych, stworzenie transgranicznej strefy przemysłowej we współpracy z Katowicką Specjalną Strefą Ekonomiczną;
 - sprawne działanie usług pocztowych;
 - zmiana planu zagospodarowania przestrzennego (m.in. pod kątem możliwości zabudowy wielkopowierzchniowej na terenach przemysłowych, co spowoduje przyciągnięcie inwestorów, utworzenie nowych miejsc pracy, świadczenie usług mniejszych podmiotów na rzecz większych firm oraz wzrost dochodów gminy), dążenie do scalenia zabudowy, wyznaczenie stref do rozwoju przemysłu, handlu, rolnictwa; przekształcenie działek rolnych na budowlane;
 - poprawa zasięgu telefonii komórkowej (centrum gminy, Markłowice Górne, nowy nadajnik w Kaczycach) i dostępu do Internetu, w tym bezprzewodowego (m.in. w Urzędzie Gminy);
 - wydanie zgody na powstanie sklepu ogólnobudowlanego (np. Castorama, OBI), powstanie supermarketu w Kończycach Małych, budowa dyskontu spożywczego (np. Lidl), otwarcie nowych sklepów – rozładowanie dużej liczby osób przyjeżdżających na zakupy z Czech;
 - rozwój współpracy i większa integracja z sąsiednimi samorządami;
 - poprawa pracy Urzędu Gminy pod względem sprostania potrzebom mieszkańców i szybszemu załatwieniu spraw (Internet), poszerzanie wiedzy i podnoszenie kompetencji

pracowników Urzędu Gminy w celu popraw funkcjonowania gminy, uruchomienie internetowego kanału informacyjnego prowadzonego przez Urząd Gminy, będącego alternatywą dla Wiadomości znad Piotrówki, wsłuchiwanie się w potrzeby mieszkańców i realizowanie właściwej polityki rozwoju;

- cyfryzacja i rozwój społeczeństwa informacyjnego.

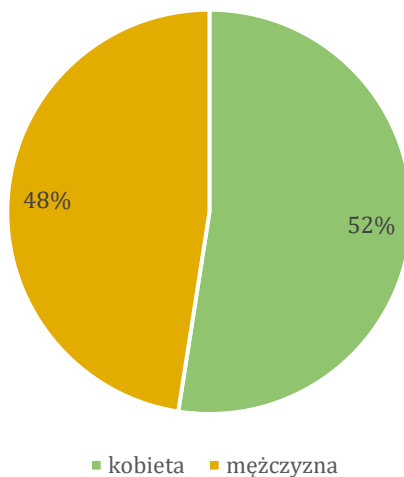
Spośród respondentów wypełniających ankiety większość stanowiły kobiety (odpowiednio 50% w 2015 roku i 52% w roku 2025). Należy jednak podkreślić, że w 2015 roku płci nie wskazało 4% badanych (rys. 49-50).

Rysunek 49. Płeć respondentów badania z 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne, n=351 (2015).

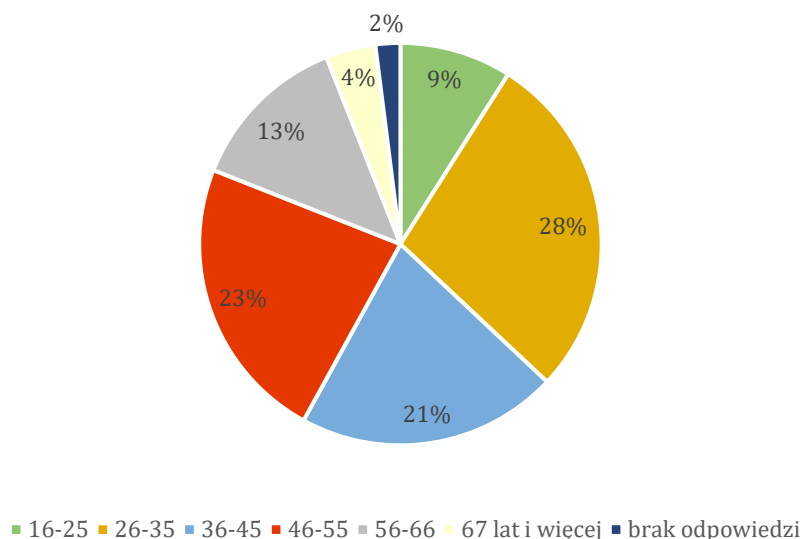
Rysunek 50. Płeć respondentów badania z 2025 roku

Źródło: Opracowanie własne, n=223 (2025).

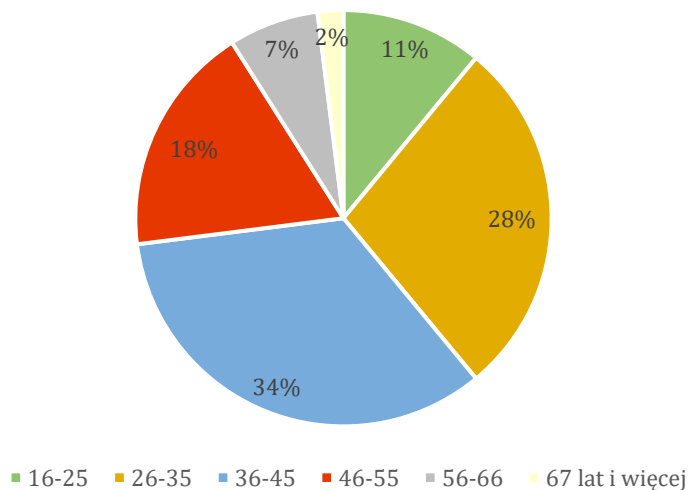
Dominującą grupą ankietowanych w 2025 roku były osoby w wieku 36-45 lat (34%). Nieco mniej mieściło się w przedziale wiekowym 26-35 lat (28%). Z kolei najmniej badanych reprezentowało osoby 67+ – tylko 2% (rys. 51). W przypadku respondentów z 2015 roku najczęściej zadeklarowało przedział wiekowy 26-35 lat (28%). Niewiele mniej mieściło się w przedziałach 46-55 lat oraz 36-45 lat (odpowiednio 23% i 21%), natomiast najmniej 67+ – 4% (rys. 52).

Rysunek 51. Wiek respondentów badania z 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne, n=351 (2015).

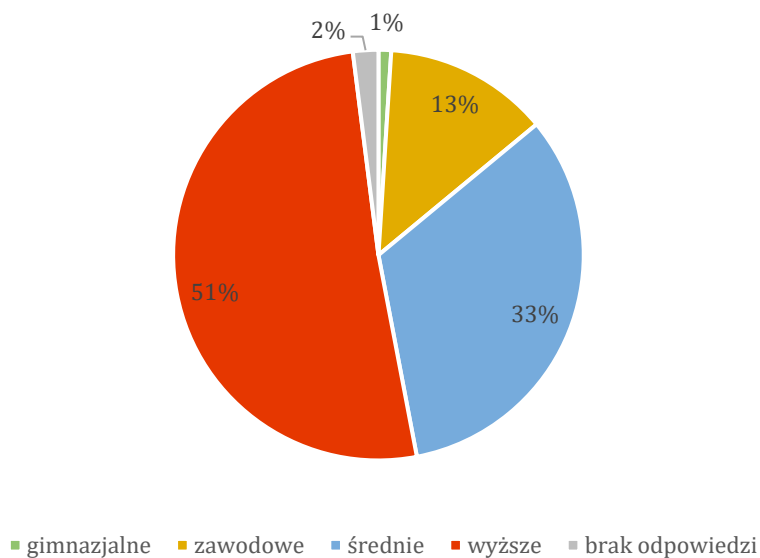
Rysunek 52. Wiek respondentów badania z 2025 roku

Źródło: Opracowanie własne, n=223 (2025).

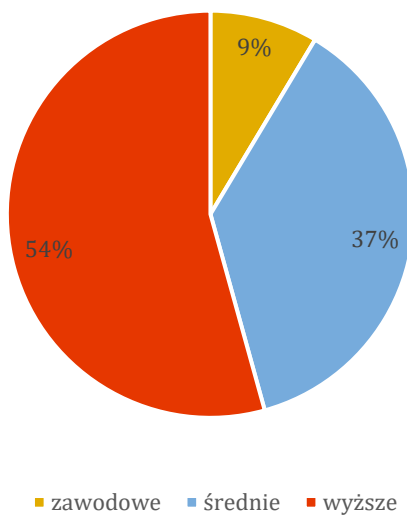
W obu badaniach (zarówno z 2015, jaki i 2025 roku) największa grupa respondentów legitymowała się wykształceniem wyższym (odpowiednio 51% i 54%). O wiele mniej było tych, którzy posiadali wykształcenie średnie (odpowiednio 33% i 37%) (rys. 53-54).

Rysunek 53. Wykształcenie respondentów badania z 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne, n=351 (2015).

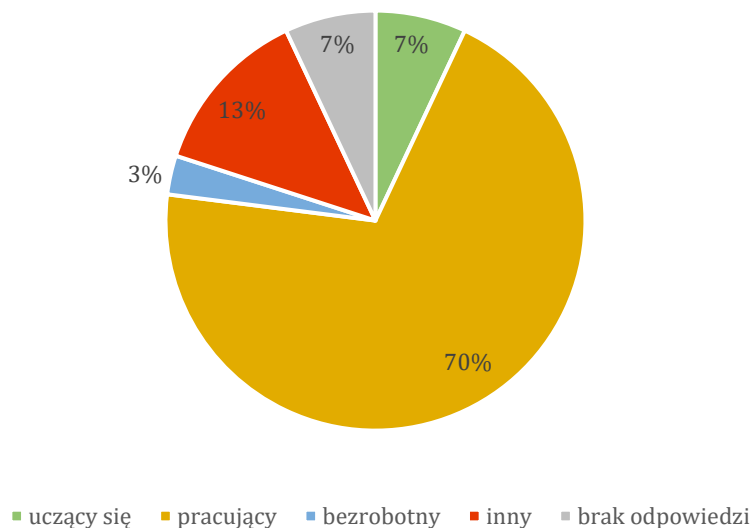
Rysunek 54. Wykształcenie respondentów badania z 2025 roku

Źródło: Opracowanie własne, n=223 (2025).

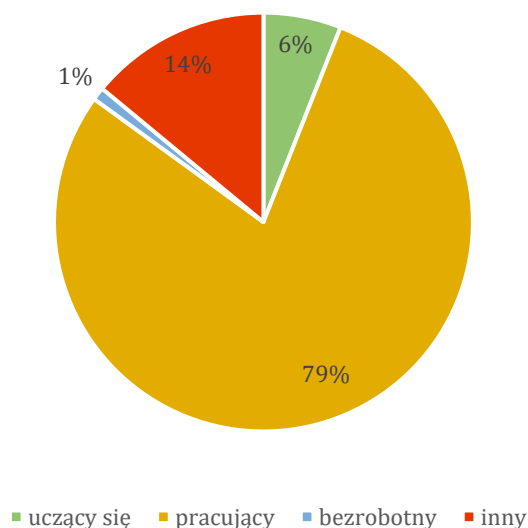
Również w obu badaniach największa grupa respondentów wskazała odpowiedź „pracujący” w odniesieniu do statusu na rynku pracy (70% w 2015 roku i 79% w roku 2025). Drugą najczęściej wskazywaną odpowiedzią była „inny” (odpowiednio 13% i 14%) (rys. 55-56).

Rysunek 55. Status na rynku pracy respondentów badania z 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne, n=351 (2015).

Rysunek 56. Status na rynku pracy respondentów badania z 2025 roku

Źródło: Opracowanie własne, n=223 (2025).

SPIS TABEL

Tabela 1. Mocne strony, słabe strony, szanse, zagrożenia związane z edukacją, ochroną zdrowia i pomocą społeczną	17
Tabela 2. Mocne strony, słabe strony, szanse, zagrożenia związane z kulturą, sportem, turystyką i ochroną środowiska	18
Tabela 3. Mocne strony, słabe strony, szanse, zagrożenia związane z gospodarką i rynkiem pracy	20
Tabela 4. Mocne strony, słabe strony, szanse, zagrożenia związane z zagospodarowaniem przestrzennym, infrastrukturą i transportem	20
Tabela 5. Kierunki działań dedykowane określonym OSI zdefiniowanych w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”. Zielone Śląskie, realizowane w ramach celów strategicznych i kierunków działań Strategii Rozwoju Gminy Zebrzydowice do 2034 roku	48
Tabela 6. System wdrażania strategii	54
Tabela 7. Rezultaty i wskaźniki monitorowania	56
Tabela 8. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych na terenie gminy Zebrzydowice	63
Tabela 9. Charakterystyka jednolitych części wód podziemnych na terenie gminy Zebrzydowice	64
Tabela 10. Grupy działań przewidzianych do realizacji dla poszczególnych JCW na terenie gminy Zebrzydowice.....	65
Tabela 11. Współczynnik feminizacji w latach 2015-2023	71
Tabela 12. Gęstość zaludnienia na 1km ² w latach 2015-2023	71
Tabela 13. Wskaźnik przyrostu naturalnego na 1 000 ludności w latach 2016-2023.....	72
Tabela 14. Prognoza ludności gmin powiatu cieszyńskiego do 2060 roku	72
Tabela 15. Prognoza liczby mieszkańców w regionie do 2060 roku.....	72
Tabela 16. Migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały w latach 2015-2023	73
Tabela 17. Stan ludności gminy Zebrzydowice w wybranych kategoriach wiekowych w latach 2015-2023	74
Tabela 18. Obszary polityki przestrzennej określone w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zebrzydowice z 2013 roku.....	75
Tabela 19. Przegląd dochodów gminy Zebrzydowice w 2023 roku	82
Tabela 20. Przegląd wydatków gminy Zebrzydowice w 2023 roku	83
Tabela 21. Harmonogram spłat długu i obsługa zadłużenia gminy Zebrzydowice	84
Tabela 22. Podmioty gospodarki narodowej wg klas wielkości w 2023 roku.....	85
Tabela 23. Udział pracujących wg płci w liczbie pracujących ogółem w latach 2015-2021.....	89
Tabela 24. Udział bezrobotnych wg płci w liczbie bezrobotnych ogółem w latach 2015-2023 ..	92
Tabela 25. Wykaz szczególnie ważnych obiektów, zagrożonych powodzią na terenie gminy Zebrzydowice	95
Tabela 26. Obszar działania dzielnicowych Komisariatu Policji w Zebrzydowicach.....	97
Tabela 27. Interwencje policji w poszczególnych miejscowościach gminy Zebrzydowice w latach 2015-2023	98
Tabela 28. Wykroczenia w gminie Zebrzydowice w latach 2015-2023	99
Tabela 29. Zdarzenia drogowe w poszczególnych miejscowościach gminy Zebrzydowice w latach 2015-2023	99
Tabela 30. Zdarzenia drogowe w poszczególnych miejscowościach gminy Zebrzydowice w latach 2015-2023, gdzie sprawcą był kierujący znajdujący się pod wpływem alkoholu	100
Tabela 31. Pożary w gminie Zebrzydowice w latach 2015-2023.....	101
Tabela 32. Przyczyny pożarów w gminie Zebrzydowice w latach 2015-2023.....	102

Tabela 33. Przyczyny innych zagrożeń w gminie Zebrzydowice w latach 2015-2023	103
Tabela 34. Zbiorniki bezodpływowe i oczyszczalnie przydomowe w gminie Zebrzydowice w latach 2015-2023	104
Tabela 35. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w latach 2015-2023	104
Tabela 36. Odpady w gminie Zebrzydowice w latach 2017-2023	105
Tabela 37. Odpady zmieszane w gminie Zebrzydowice w latach 2015-2023	105
Tabela 38. Stężenia zanieczyszczeń powietrza w gminie Zebrzydowice z lat 2021-2023 uzyskane na podstawie modelowania matematycznego	106
Tabela 39. Realizacja Programu Ograniczenia Niskiej Emisji na terenie gminy Zebrzydowice w latach 2017-2023	107
Tabela 40. Realizacja dofinansowania ze środków budżetu gminy Zebrzydowice budowy przydomowych oczyszczalni ścieków – biologicznych, przydomowych przepompowni ścieków, szczelnych zbiorników bezodpływowych oraz indywidualnych przyłączy wodociągowych dla istniejących budynków mieszkalnych	108
Tabela 41. Realizacja dofinansowania ze środków budżetu gminy Zebrzydowice na demontaż, transport i utylizację materiałów zawierających azbest	108
Tabela 42. Placówki wsparcia dziennego i stacjonarnej pomocy społecznej w latach 2015-2023	111
Tabela 43. Wychowanie przedszkolne w gminie Zebrzydowice w latach 2015-2023	112
Tabela 44. Szkolnictwo podstawowe w gminie Zebrzydowice w latach 2015-2023	113
Tabela 45. Działalność kulturalna w gminie Zebrzydowice w latach 2015-2023	116
Tabela 46. Działalność biblioteczna w gminie Zebrzydowice w latach 2015-2023	117
Tabela 47. Charakterystyka klubów sportowych w gminie Zebrzydowice w latach 2016-2022	119
Tabela 48. Infrastruktura sportowo-rekreacyjna w poszczególnych sołectwach gminy Zebrzydowice	120
Tabela 49. Baza gastronomiczna i noclegowa w gminie Zebrzydowice w 2024 roku	122
Tabela 50. Nakłady ponoszone na drogi w gminie Zebrzydowice w latach 2018-2023 wg rodzaju zadania [w zł]	123
Tabela 51. Sieć wodociągowa w gminie Zebrzydowice w latach 2015-2023	125
Tabela 52. Sieć kanalizacyjna w gminie Zebrzydowice w latach 2015-2023	125
Tabela 53. Sieć gazowa w gminie Zebrzydowice w latach 2015-2023	126
Tabela 54. Linie elektroenergetyczne w gminie Zebrzydowice w 2024 roku	127
Tabela 55. Zasoby mieszkaniowe w gminie Zebrzydowice w latach 2015-2023	127
Tabela 56. Mieszkania oddane do użytkowania w gminie Zebrzydowice w latach 2015-2023	128

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Zestawienie celów strategicznych dla gminy Zebrzydowice w ramach strategii do 2034 roku.....	36
Rysunek 2. Funkcje terenu gminy Zebrzydowice	37
Rysunek 3. Uwarunkowania techniczne i komunikacyjne gminy Zebrzydowice.....	38
Rysunek 4. Uwarunkowania przyrodnicze gminy Zebrzydowice.....	39
Rysunek 5. Uwarunkowania kulturowe i społeczne gminy Zebrzydowice.....	40
Rysunek 6. Kierunki rozwoju gminy Zebrzydowice	41
Rysunek 7. Jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) i podziemnych (JCWPd) na terenie gminy Zebrzydowice.....	64
Rysunek 8. Mapa gminy Zebrzydowice.....	67
Rysunek 9. Liczba mieszkańców gminy Zebrzydowice w latach 2015-2023.....	70
Rysunek 10. Przyrost naturalny w gminie Zebrzydowice w latach 2015-2023	71
Rysunek 11. Ludność gminy Zebrzydowice według płci i grup wieku w 2023 roku.....	73
Rysunek 12. Powierzchnia terenów wskazanych w studium do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w latach 2015-2023 [w ha]	77
Rysunek 13. Pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanych w gminie Zebrzydowice w latach 2018-2023	78
Rysunek 14. Schemat organizacyjny Urzędu Gminy Zebrzydowice	80
Rysunek 15. Dochody gminy Zebrzydowice w latach 2015-2023 [w zł]	81
Rysunek 16. Dochody na 1 mieszkańca w latach 2015-2023 [w zł]	82
Rysunek 17. Wydatki gminy Zebrzydowice w latach 2015-2023 [w zł]	83
Rysunek 18. Wydatki na 1 mieszkańca w latach 2015-2023 [w zł]	84
Rysunek 19. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2015-2023	85
Rysunek 20. Podmioty gospodarki narodowej według rodzajów działalności w latach 2015-2023	86
Rysunek 21. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1 000 ludności oraz jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1 000 ludności w 2023 roku	86
Rysunek 22. Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej wg sekcji PKD 2007 w 2023 roku	87
Rysunek 23. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności oraz fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców w 2023 roku.....	88
Rysunek 24. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według sekcji PKD 2007 w 2023 roku.....	88
Rysunek 25. Osoby pracujące w latach 2015-2021 w gminie Zebrzydowice	89
Rysunek 26. Pracujący na 1000 ludności w latach 2015-2021	90
Rysunek 27. Stopa bezrobocia w latach 2015-2023 [w %]	91
Rysunek 28. Bezrobotni zarejestrowani według płci w latach 2015-2023.....	91
Rysunek 29. Mapa zagrożenia powodziowego gminy Zebrzydowice przy założeniu wskaźnika Q10%.....	94
Rysunek 30. Mapa zagrożenia powodziowego gminy Zebrzydowice przy założeniu wskaźnika Q1%	94
Rysunek 31. Liczba podmiotów ambulatoryjnych, aptek ogólnodostępnych i punktów aptecznych w latach 2015-2023	109
Rysunek 32. Osoby i gospodarstwa korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2015-2023	110

Rysunek 33. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w latach 2015-2023.....	110
Rysunek 34. Kwota świadczeń rodzinnych, zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych wypłaconych w latach 2015-2022 [w tys. zł]	111
Rysunek 35. Dzieci w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat.....	113
Rysunek 36. Współczynnik skolaryzacji netto [w%] w latach 2015-2023.....	114
Rysunek 37. Średni wynik egzaminu ósmoklasisty w 2024 roku [w %]	114
Rysunek 38. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w latach 2015-2023	118
Rysunek 39. Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach w latach 2015-2023	118
Rysunek 40. Ocena warunków życia w gminie Zebrzydowice w wybranych obszarach (dostęp do przedszkoli i żłobków, poziom edukacji podstawowej, stan techniczny infrastruktury drogowej, chodników i oświetlenia, dostępność kanalizacji i wodociągów, czystość w gminie, stan środowiska naturalnego, dostęp do Internetu, stan infrastruktury kulturalnej i rozrywkowej)	132
Rysunek 41. Ocena warunków życia w gminie Zebrzydowice w wybranych obszarach (jakość oferty kulturalnej i rozrywkowej, stan infrastruktury sportu i rekreacji, jakość oferty sportowej i rekreacyjnej, dostępność usług służby zdrowia, jakość usług pomocy społecznej, jakość obsługi w Urzędzie Gminy i jego jednostkach, aktywność organizacji pozarządowych, poziom rozwoju budownictwa mieszkaniowego, poziom bezpieczeństwa w gminie Zebrzydowice).....	134
Rysunek 42. Ocena warunków życia w gminie Zebrzydowice w wybranych obszarach (jakość oferty kulturalnej i rozrywkowej, stan infrastruktury sportu i rekreacji, jakość oferty sportowej i rekreacyjnej, dostępność usług służby zdrowia, jakość usług pomocy społecznej, jakość obsługi w Urzędzie Gminy i jego jednostkach, aktywność organizacji pozarządowych, poziom rozwoju budownictwa mieszkaniowego, poziom bezpieczeństwa w gminie Zebrzydowice).....	135
Rysunek 43. Stosunek mieszkańców do gminy Zebrzydowice	140
Rysunek 44. Ocena atrakcyjności osiedleńczej w 2015 roku	141
Rysunek 45. Ocena atrakcyjności osiedleńczej w 2025 roku	141
Rysunek 46. Kierunki działań, które mają największe znaczenie dla harmonijnego rozwoju gminy Zebrzydowice w 2015 roku	142
Rysunek 47. Kierunki działań, które mają największe znaczenie dla harmonijnego rozwoju gminy Zebrzydowice w 2025 roku	142
Rysunek 48. Najważniejsze przedsięwzięcia / projekty / zadania, które należy zrealizować w gminie Zebrzydowice	145
Rysunek 49. Płeć respondentów badania z 2015 roku	148
Rysunek 50. Płeć respondentów badania z 2025 roku	148
Rysunek 51. Wiek respondentów badania z 2015 roku	149
Rysunek 52. Wiek respondentów badania z 2025 roku	149
Rysunek 53. Wykształcenie respondentów badania z 2015 roku.....	150
Rysunek 54. Wykształcenie respondentów badania z 2025 roku.....	150
Rysunek 55. Status na rynku pracy respondentów badania z 2015 roku	151
Rysunek 56. Status na rynku pracy respondentów badania z 2025 roku	151